

UCHWAŁA NR 1872/25
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
z dnia 2 kwietnia 2025 roku

**w sprawie przyjęcia Raportu monitoringowego z realizacji Strategii Rozwoju
Województwa Świętokrzyskiego 2030+**

Na podstawie :

art. 41 ust. 2 pkt 4a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 566) uchwała się, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Raport monitoringowy z realizacji Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Marszałkowi Województwa Świętokrzyskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

MARSZAŁEK
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
RENATA JANIK
(dokument podpisano elektronicznie)

ZAŁĄCZNIK NR 1 DO UCHWAŁY NR 1872/25
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
z dnia 2 KWIETNIA 2025 roku

WOJEWÓDZTWO
ŚWIĘTOKRZYSKIE

Raport monitoringowy z realizacji Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

Kielce, kwiecień 2025 r.

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP.....	2
2. UWARUNKOWANIA REALIZACJI SRWŚ 2030+.....	5
3. ANALIZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO W OPARCIU O WYBRANE WSKAŹNIKI.....	11
GOSPODARKA.....	11
DEMOGRAFIA.....	21
ŚRODOWISKO.....	28
4. SYSTEM REGIONALNYCH DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH.....	35
5. REALIZACJA SRWŚ 2030+ W OPARCIU O PRZYJĘTY SYSTEM WSKAŹNIKÓW.....	46
MISJA.....	61
Cel 1. INTELIGENTNA GOSPODARKA I AKTYWNI LUDZIE.....	63
Cel 2. PRZYJAZNY DLA ŚRODOWISKA I CZYSTY REGION.....	65
Cel 3. WSPÓLNOTA I BEZPIECZNA PRZESTRZEŃ, KTÓRE ŁĄCZĄ LUDZI.....	68
Cel 4. SPRAWNE ZARZĄDZANIE REGIONEM.....	70
6. TERYTORIALNY WYMIAR SRWŚ 2030+.....	72
7. PRZEDSIĘWZIĘCIA STRATEGICZNE I INNE KLUCZOWE PROJEKTY.....	94
MONITORING PRZEDSIĘWZIĘĆ STRATEGICZNYCH W RAMACH CELU 1.	95
- INTELIGENTNA GOSPODARKA I AKTYWNI LUDZIE.....	95
MONITORING PRZEDSIĘWZIĘĆ STRATEGICZNYCH W RAMACH CELU 2.	109
- PRZYJAZNY DLA ŚRODOWISKA I CZYSTY REGION.....	109
MONITORING PRZEDSIĘWZIĘĆ STRATEGICZNYCH W RAMACH CELU 3.	118
- WSPÓLNOTA I BEZPIECZNA PRZESTRZEŃ, KTÓRE ŁĄCZĄ LUDZI.....	118
MONITORING PRZEDSIĘWZIĘĆ STRATEGICZNYCH W RAMACH CELU 4.	150
- SPRAWNE ZARZĄDZANIE REGIONEM.....	150
8. WYKORZYSTANIE FUNDUSZY UE W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM W RAMACH PERSPEKTYW FINANSOWYCH: 2014-2020 ORAZ 2021-2027.....	163
9. PODSUMOWANIE.....	173

1. WSTĘP

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ (dalej: Strategia, SRWŚ 2030+) jest najważniejszym dokumentem samorządu województwa określającym obszary, cele i kierunki polityki rozwoju regionu, stanowiącym punkt wyjścia do przygotowania pozostałych

regionalnych dokumentów strategicznych i operacyjnych. Została ona przyjęta w dniu 29 marca 2021 roku Uchwałą Nr XXX/406/21 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego.

Podstawowym warunkiem efektywnej realizacji zapisów *Strategii* jest sprawnie funkcjonujący system monitorowania i oceny, który umożliwia bieżącą obserwację efektów programów i polityk prowadzonych przez samorząd województwa, wprowadzenie koniecznych zmian oraz zapobieganie zagrożeniom. Monitoring, jako integralna część procesu zarządzania strategicznego, polega na systematycznym zbieraniu informacji dotyczących działań rozwojowych, przetwarzaniu oraz analizie i interpretacji danych, które pozwalają na ocenę stanu wdrażania *Strategii*.

Zgodnie z zapisami *SRWŚ 2030+*, podstawowym elementem monitorowania *Strategii* jest *Raport monitoringowy z realizacji Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ (dalej: Raport)*, opracowywany w cyklu dwuletnim na podstawie danych pochodzących ze statystyki ogólnej (GUS, Bank Danych Lokalnych), informacji zebranych w ramach Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego oraz danych od podmiotów zewnętrznych współrealizujących *Strategię*.

Za opracowanie *Raportu* odpowiedzialny jest Zarząd Województwa Świętokrzyskiego. Koordynatorem prac związanych z przygotowaniem *Raportu* jest departament właściwy ds. polityki regionalnej UMWŚ. *Raport* - jako dokument informacyjny, po przyjęciu przez Zarząd, przedstawiony będzie Sejmikowi Województwa Świętokrzyskiego oraz partnerom społeczno-gospodarczym.

Niniejszy *Raport* jest drugim z kolei dokumentem przedstawiającym informacje w zakresie realizacji *Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+*. Został przygotowany przez Departament Rozwoju Regionalnego UMWŚ na podstawie materiałów pochodzących od departamentów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego, wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych, jednostek samorządu terytorialnego, administracji rządowej, instytucji naukowych oraz partnerów społecznych i gospodarczych z terenu województwa świętokrzyskiego.

Informacje zaprezentowane w *Raporcie* obejmują okres od 1 listopada 2022 roku do 31 grudnia 2024 roku. Istotnym elementem ograniczającym możliwość oddania pełnego obrazu i poziomu rozwoju regionu świętokrzyskiego jest co najmniej roczne przesunięcie w publikacjach danych statystycznych, wynikające ze sposobu gromadzenia i udostępniania

danych przez Główny Urząd Statystyczny. Analiza wskaźników zawarta w części 3. i 5. *Raportu* zawiera możliwie najaktualniejsze dane zaczerpnięte z baz statystyki publicznej. Ponadto, w celu rzetelnego opisanie przyjętych wskaźników, okres badania został oparty o wcześniejsze lata wraz ze wskazanymi w *SRWS 2030+* wartościami bazowymi.

Raport składa się z dziewięciu części.

We wstępie zaprezentowane zostały merytoryczne podstawy opracowania tego dokumentu.

W części 2. przedstawione zostały kluczowe uwarunkowania mające wpływ na realizację *SRWS 2030+*. Celem tego rozdziału jest ukazanie zewnętrznego otoczenia determinującego rozwój województwa.

W części 3. zaprezentowano analizę sytuacji regionu w oparciu o podstawowe wskaźniki makroekonomiczne odnoszące się do głównych celów wyznaczonych w *Strategii*. Analiza opiera się na najnowszych danych pochodzących z Banku Danych Lokalnych, publikacji Głównego Urzędu Statystycznego oraz innych wiarygodnych źródeł.

Część 4. przedstawia informację na temat realizacji dokumentów wykonawczych samorządu województwa, takich jak programy i plany, które stanowią istotne narzędzia w procesie wdrażania celów *Strategii*.

W części 5. zawarto analizę wskaźnikową oraz ocenę stopnia realizacji celów strategicznych i operacyjnych. Scharakteryzowane zostały wartości oraz trendy zmian wartości wskaźników przypisanych do poszczególnych celów *SRWS 2030+*.

Część 6. dostarcza informacji na temat obszarów strategicznych interwencji województwa świętokrzyskiego oraz działań podejmowanych na tych terenach.

Część 7. dotyczy przedsięwzięć strategicznych i innych istotnych projektów, które mają znaczący wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy regionu. Projekty te są realizowane przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego, władze centralne, samorządy lokalne i podmioty prywatne.

W części 8. zaprezentowano dane dotyczące programów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, realizowanych na terenie województwa świętokrzyskiego w okresie obowiązywania *SRWS 2030+*.

Raport kończy podsumowanie, które zawiera wnioski dotyczące realizacji celów Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+.

2. UWARUNKOWANIA REALIZACJI SRWŚ 2030+

Rozwój każdego regionu odbywa się w określonym kontekście społeczno-gospodarczym, który jest kształtowany przez różnorodne czynniki, zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym. Uwarunkowania te obejmują m.in. trendy globalne, otoczenie geopolityczne, sytuację społeczno-gospodarczą, politykę państwa, a także lokalne zasoby i potrzeby. Polityka samorządu województwa musi uwzględniać te czynniki, elastycznie dostosowując działania do zmieniającej się rzeczywistości. Celem jest nie tylko wspieranie zrównoważonego rozwoju regionu i wzrostu gospodarczego, ale także poprawa jakości życia mieszkańców.

W latach 2023–2024 świat zmagał się z szeregiem wyzwań i procesów, które miały bezpośredni wpływ na rozwój regionów, w tym regionu świętokrzyskiego. W odpowiedzi na te wyzwania, Samorząd Województwa Świętokrzyskiego podejmował działania zmierzające do zwiększenia konkurencyjności lokalnej gospodarki, wspierania innowacyjnych sektorów oraz wzmocnienia kapitału ludzkiego poprzez inwestycje w edukację i rynek pracy. W 2023 roku rozpoczęła się realizacja programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027 – przygotowano i zatwierdzono dokumenty wdrożeniowe, niezbędne dla prawidłowej realizacji programu i uruchamiano nabory wniosków o dofinansowanie, w wielu ważnych dla rozwoju społeczno-gospodarczego dziedzinach.

Trwający od 2022 roku **konflikt zbrojny w Ukrainie** miał znaczący wpływ na globalne rynki, przede wszystkim w obszarze cen energii i surowców. **Wzrost cen paliw i energii** przekładał się na **wyższe koszty produkcji i inflację**, co oddziaływało także na gospodarkę Polski i regionu świętokrzyskiego. W rezultacie przedsiębiorstwa zmuszone były podnosić ceny swoich produktów, aby zrekompensować rosnące koszty operacyjne. W regionie świętokrzyskim, gdzie wiele sektorów gospodarki jest silnie uzależnionych od cen energii, sytuacja ta wymusiła na lokalnych przedsiębiorcach poszukiwanie bardziej efektywnych rozwiązań, inwestycje w nowoczesne technologie, zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii oraz poprawę efektywności energetycznej.

Pomimo stopniowego wyjścia z **pandemii COVID-19**, jej wpływ na rynki pracy, gospodarkę oraz sytuację demograficzną wciąż był odczuwalny, a proces pełnej odbudowy pozostawał wyzwaniem. Sektory takie jak turystyka, usługi czy handel międzynarodowy, które w dużej mierze opierały się na globalnych interakcjach, napotykały na trudności związane z adaptacją do nowych realiów. Zmieniające się preferencje konsumentów zmusiły te branże do redefinicji swoich modeli biznesowych, by sprostać wymaganiom po pandemii. **Konieczność wdrażania innowacji technologicznych** stała się priorytetem, szczególnie w obliczu wzrostu zapotrzebowania na usługi cyfrowe i zdalne.

Innowacje w takich dziedzinach jak automatyzacja, robotyzacja i cyfryzacja, w połączeniu z inwestycjami w kompetencje i kwalifikacje niezbędne w budowie gospodarki opartej na wiedzy, są obszarami mocno wspieranymi w programie regionalnym Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027. Szczęólnego znaczenia w tym kontekście nabiera aktywizacja środowisk ważnych dla rozwoju innowacyjnego regionu oraz wzmocnienie współpracy międzysektorowej, pozwalającej na efektywne zainwestowanie dostępnych w regionie środków na transformację gospodarczą. W 2023 roku Zarząd Województwa wyłonił w drodze konkursu **koordynatorów konsorcjów na rzecz rozwoju inteligentnych specjalizacji regionu** – najbardziej obiecujących branż gospodarki województwa. W oparciu o współpracę z konsorcjami, zrzeszającymi podmioty gospodarcze, naukowe i okołobiznesowe, prowadzone będą w kolejnych latach działania, których celem będzie podniesienie potencjału środowisk ważnych dla rozwoju innowacyjnego regionu, a w efekcie podniesienie poziomu konkurencyjności gospodarki. W 2024 roku rozpoczęto realizację dwóch projektów o łącznej wartości ponad 40 mln złotych, wspierających innowacyjność oraz międzynarodową ekspansję lokalnych przedsiębiorstw. Projekt „**Inteligentne Świętokrzyskie – współpraca na rzecz rozwoju regionalnych inteligentnych specjalizacji**” ma na celu zwiększenie zaangażowania podmiotów świętokrzyskiego systemu innowacji oraz opracowywanie nowych narzędzi wzmacniających politykę rozwoju województwa w oparciu o inteligentne specjalizacje. Z kolei Projekt „**Świętokrzyskie dla biznesu**” koncentruje się na wsparciu przedsiębiorców z regionu w zakresie internacjonalizacji i promocji gospodarczej.

W 2024 r. w Kielcach został otwarty **Świętokrzyski Kampus Laboratoryjny Głównego Urzędu Miar** - nowoczesny ośrodek badawczo-rozwojowy o strategicznym znaczeniu dla polskiej nauki, przemysłu i gospodarki. Do użytku oddano 6 nowoczesnych laboratoriów: akustyki,

czasu i częstotliwości, masy, długości, termometrii, informatyki metrologicznej. Dzięki zaawansowanej infrastrukturze oraz współpracy z międzynarodowymi organizacjami metrologicznymi stolica województwa świętokrzyskiego zyska na znaczeniu, jako ośrodek wiedzy i innowacji metrologicznych na poziomie krajowym i międzynarodowym. Jest to także szansa na rozwój miasta i regionu w kontekście nowych inwestycji oraz przyciągania wykwalifikowanych pracowników i specjalistów. Kampus GUM powstał we współpracy z Politechniką Świętokrzyską, która uczestniczy w funkcjonowaniu ośrodka i jest odpowiedzialna za komercjalizację wyników badań. W ramach II etapu budowy Świętokrzyskiego Kampusu Laboratoryjnego Głównego Urzędu Miar powstanie laboratorium elektryczności i magnetyzmu, na które zabezpieczone zostało dofinansowanie w Programie Regionalnym Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027.

Lata 2023 i 2024 były okresem, w którym Polska i region świętokrzyski nadal borykały się z wyzwaniami wynikającymi z **niekorzystnych trendów demograficznych**. W tym czasie obserwowano spadający wskaźnik urodzeń, nasilające starzenie się społeczeństwa oraz migracje młodych, wykształconych osób do większych ośrodków miejskich, co dodatkowo osłabiało potencjał ekonomiczny regionu. W celu złagodzenia negatywnych skutków tych zjawisk, konieczne jest podjęcie zdecydowanych działań, zarówno na szczeblu krajowym, jak i regionalnym.

W odpowiedzi na zidentyfikowane w regionie następstwa negatywnych procesów demograficznych, Zarząd Województwa Świętokrzyskiego podjął decyzję o realizacji kilku projektów strategicznych. Wśród tych przedsięwzięć należy wymienić m.in. projekt pn. „**Dziś uczeń – jutro student**”, realizowany od 2023 roku, który ma na celu zachęcenie młodzieży – uczniów ostatnich klas szkół średnich do podejmowania studiów na świętokrzyskich uczelniach wyższych i planowania kariery zawodowej na regionalnym rynku pracy. W 2024 roku ruszyła kolejna edycja **świętokrzyskich programów stypendialnych**. Wsparcie otrzymają najzdolniejsi uczniowie szkół podstawowych, liceów, szkół zawodowych i uczelni wyższych.

Biorąc pod uwagę, że negatywne procesy demograficzne zachodzące od wielu lat w regionie świętokrzyskim powodują istotne zmiany w strukturze wieku mieszkańców, tj. znaczny spadek liczby młodych ludzi przy jednoczesnym wzroście osób starszych, podejmowane są

działania adresowane do rosnącej grupy seniorów. Jednym z takich działań jest rozpoczęty w 2024 roku projekt pn. „Tworzenie lokalnych systemów wsparcia dla seniorów”, realizowany przez Lidera projektu Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego we współpracy z 19 gminami powiatu kieleckiego oraz miastem Kielce, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027. Jego celem jest wypracowanie systemu koordynacji świadczenia usług społecznych i zdrowotnych dla seniorów potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z wykorzystaniem usług opiekuńczych i zdrowotnych. Całkowita wartość projektu wynosi ponad 63 mln zł.

Mając na względzie poprawę bezpieczeństwa i komfortu pacjentów w województwie świętokrzyskim, w 2024 roku rozpoczęto **budowę nowoczesnego zintegrowanego bloku operacyjnego przy Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Kielcach**. Inwestycja, której koszt szacowany jest na 170 mln zł, jest dofinansowana z Polskiego Ładu - Programu Inwestycji Strategicznych (65 mln zł) oraz budżetu województwa. Planowane zakończenie prac przewidziano na rok 2026, co pozwoli na kompleksową modernizację szpitala i usprawnienie świadczenia opieki medycznej dla mieszkańców regionu.

Przedsięwzięciami strategicznymi, które odpowiadają na potrzebę podnoszenia kompetencji lub kwalifikacji dorosłych mieszkańców regionu świętokrzyskiego są **projekty realizowane przez Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach**. Umożliwią one dofinansowanie lub refundację kosztów szkoleń zawodowych i studiów podyplomowych dostępnych w Bazie Usług Rozwojowych. Ze wsparcia korzystają pracodawcy, pracownicy, jak również osoby indywidualne, które chcą zdobywać nowe umiejętności. Rozpoczęty w 2024 roku projekt pn. „**Profilaktyka świętokrzyskich pracowników**”, ukierunkowany jest na przedłużenie aktywności zawodowej mieszkańców województwa, przeciwdziałając przedwczesnemu opuszczaniu rynku pracy z powodów zdrowotnych.

Niezwykłe dynamiczny rozwój technologii informacyjnych i komunikacyjnych wywiera silny wpływ na funkcjonowanie zarówno gospodarki, jak i sfery publicznej. Dużym wyzwaniem jest sprostanie potrzebom rewolucji cyfrowej m.in. w zakresie infrastruktury oraz wyposażenia. W aspekcie tym Zarząd Województwa prowadzi aktywne działania. **Zarządzanie Regionalną**

Siecią Szerokopasmową Województwa Świętokrzyskiego pozwala na zapewnienie coraz większej liczbie mieszkańców regionu dostępu do Internetu. Dodatkowo, infrastruktura RSSWŚ była wykorzystana na potrzeby realizacji projektu, dzięki któremu wszystkie szkoły podstawowe i ponadpodstawowe z terenu województwa otrzymały łącza zapewniające szerokopasmowy dostęp do sieci internetowej. **Trwają przygotowania do uruchomienia kolejnej edycji projektu InPlaMed,** dzięki któremu w 23 placówkach medycznych z terenu województwa będą prowadzone inwestycje w infrastrukturę informatyczną, umożliwiającą wdrożenie nowych lub podniesienie poziomu dojrzałości już istniejących e-usług.

Wśród uwarunkowań zewnętrznych, wpływających na sytuację regionu świętokrzyskiego znajdują się **zmiany klimatyczne**, coraz bardziej widoczne w skali globalnej i coraz dotkliwiej odczuwane w aspekcie społecznym i gospodarczym. W ostatnich latach można zaobserwować silne ekstremalne zjawiska pogodowe, takie jak gwałtowne ulewy i przedłużające się okresy suszy, które negatywnie wpływają na gospodarkę, infrastrukturę oraz środowisko naturalne. W regionie świętokrzyskim szczególnie wrażliwe na takie sytuacje jest rolnictwo, będące jednym z kluczowych sektorów regionalnej gospodarki. Istotnym wyzwaniem jest również ochrona środowiska, w szczególności walka z zanieczyszczeniem powietrza i ochrona wód.

Dostosowanie do zmian klimatu, transformacja energetyczna, ochrona zasobów naturalnych stanowi ważny obszar wsparcia w programie regionalnym Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027. Na ten cel zaplanowano znaczne środki, m.in. na projekty dotyczące ekologicznych źródeł energii, zwiększenia efektywności energetycznej, niskoemisyjnego transportu, adaptacji obszarów miejskich do zmian klimatu, ochrony bioróżnorodności, retencji czy infrastruktury oczyszczania ścieków oraz gospodarowania odpadami. Powyższym zagadnieniom poświęconych jest wiele programów, przedsięwzięć i inicjatyw, realizowanych przez Zarząd Województwa, jak na przykład zakończony w 2024 roku projekt pn. „Renaturyzacja śródlądowej delty rzeki Nidy”, prowadzenie Ośrodka Edukacji Przyrodniczej w Umianowicach oraz udział w projektach międzynarodowych umożliwiających wymianę wiedzy i doświadczeń w obszarze ochrony środowiska i energetyki odnawialnej.

Do istotnych czynników wpływających na funkcjonowanie województw należą działania podejmowane na poziomie centralnym, wynikające z polityki regionalnej państwa.

W 2023 i 2024 roku w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej trwały prace nad przygotowaniem „Koncepcji Rozwoju Kraju 2050” (KRK2050) - głównego dokumentu wyznaczającego długoterminowe scenariusze rozwoju Polski. Pod koniec 2024 roku rozpoczęto aktualizację średniookresowej strategii rozwoju kraju, a w 2025 roku wystartują prace nad założeniami nowej krajowej strategii rozwoju regionalnego.

Aktualizacja powyższych krajowych dokumentów strategicznych, a także nowelizacja ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (uzppr), która wprowadziła obowiązek uwzględnienia w strategiach rozwoju województwa m.in.: modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie do końca 2026 roku, spowodowała konieczność aktualizacji strategii wojewódzkich. W dniu 16 stycznia 2025 roku Radni Województwa Świętokrzyskiego przyjęli uchwałę o przystąpieniu do aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+. Prace związane z przygotowaniem nowej wersji tego dokumentu będą trwały w 2025 i 2026 roku.

Nowelizacja uzppr wprowadziła również istotne zmiany wpływające na rozwój lokalny. W ustawie o samorządzie gminnym prawnie umocowano strategię rozwoju gminy oraz wprowadzono możliwość przygotowywania strategii rozwoju ponadlokalnego. Obie te strategie dają możliwość przygotowania dokumentów integrujących problematykę społeczną, gospodarczą i przestrzenną. Zgodnie z zapisami ustawy, w procesie opracowania strategii rozwoju gminy bądź ponadlokalnej, istnieje obowiązek przedłożenia projektu strategii zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa. Do końca 2024 roku Zarząd Województwa Świętokrzyskiego wydał 59 opinii dotyczących spójności strategii gminnych i ponadlokalnych z Planem Zagospodarowania Przestrzennego oraz Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+.

Podsumowując, w 2023 i 2024 roku województwo świętokrzyskie kontynuowało realizację celów strategicznych wyznaczonych w SRWŚ 2030+. Szczególny nacisk położono na rozwój kapitału ludzkiego i społecznego, co przełożyło się na wzrost inwestycji w edukację, zdrowie

oraz kulturę. W ramach programu regionalnego realizowano projekty mające na celu poprawę jakości kształcenia, modernizację infrastruktury szkolnej oraz wsparcie dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. W obliczu zmieniających się wyzwań, w kolejnych latach region będzie stawiał na dalszą transformację energetyczną, cyfryzację, innowacje, jak również na wsparcie przedsiębiorców w trudnym okresie globalnych zawirowań.

3. ANALIZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO W OPARCIU O WYBRANE WSKAŹNIKI

W rozdziale tym zostały przeanalizowane podstawowe wskaźniki społeczno-gospodarcze w celu zobrazowania sytuacji województwa świętokrzyskiego. Analiza zawiera możliwie najaktualniejsze dane (według dostępności na czas przygotowania Raportu), zaczerpnięte z Banku Danych Lokalnych oraz dostępnych publikacji Głównego Urzędu Statystycznego, a także innych wiarygodnych źródeł, dla których możliwa była agregacja danych na poziomie województw. Przedmiotowa analiza obejmuje okres ostatnich dziesięciu lat, a jako rok bazowy przyjęto rok 2014. Opracowanie w syntetycznym ujęciu obejmuje charakterystykę społeczno-gospodarczą województwa na tle kraju oraz pozostałych regionów Polski.

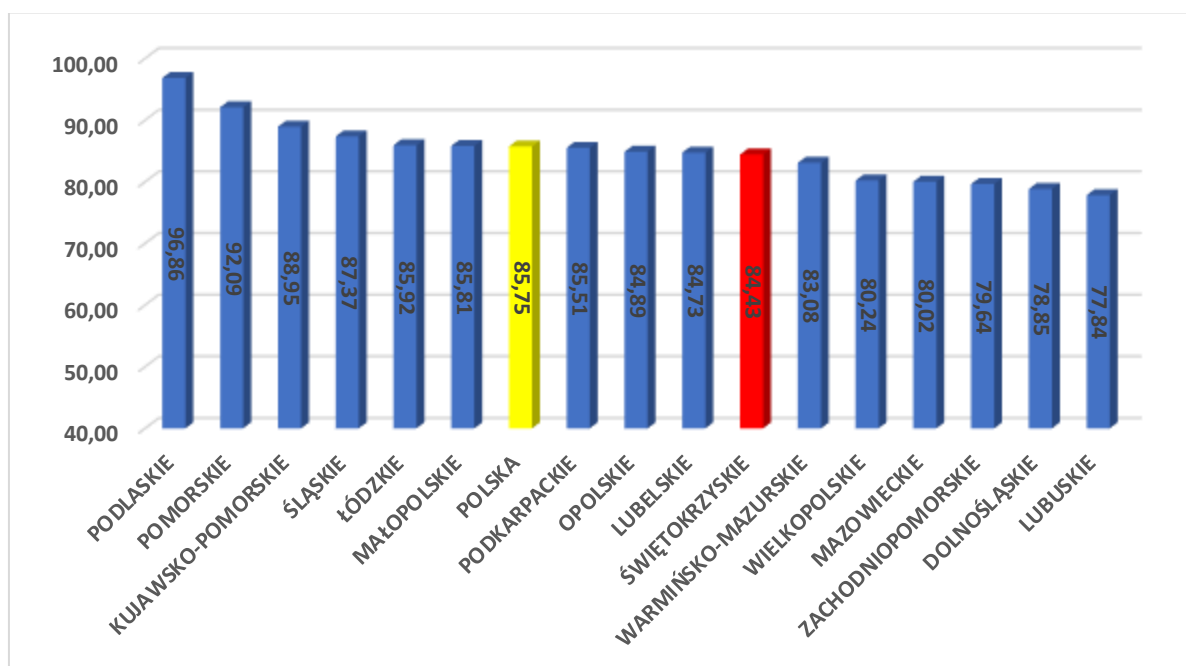
GOSPODARKA

Według najbardziej aktualnych danych udostępnianych przez Główny Urząd Statystyczny wartość **wytworzonego krajowego PKB** w 2022 r. wyniosła 3 100 850 mln zł.

W województwie świętokrzyskim wyprodukowano 2,23% krajowego PKB (co stanowi 69 158 mln zł). We wszystkich województwach odnotowana została, w stosunku do 2014 r., tendencja wzrostowa PKB (w kraju nastąpił wzrost o 1 400 298 mln zł, a w świętokrzyskim w stosunku do 2014 r. o 27 939 mln zł). Najwyższy wzrost dynamiki PKB w latach 2014-2022 zarejestrowany został w województwie pomorskim - 97,79%, przy średniej krajowej 82,34%. W województwie świętokrzyskim dynamika analizowanego wskaźnika osiągnęła poziom 67,78%.

W latach 2014-2022 PKB na 1 mieszkańca w Polsce wzrosło z 44 189 zł w 2014 r. do 82 079 zł. w 2022 r. Region świętokrzyski pod tym względem osiągnął wzrost na poziomie 84,43% - 10. miejsce wśród województw (z 32 573 zł w 2014 r. do 60 075 zł w 2022 r.).

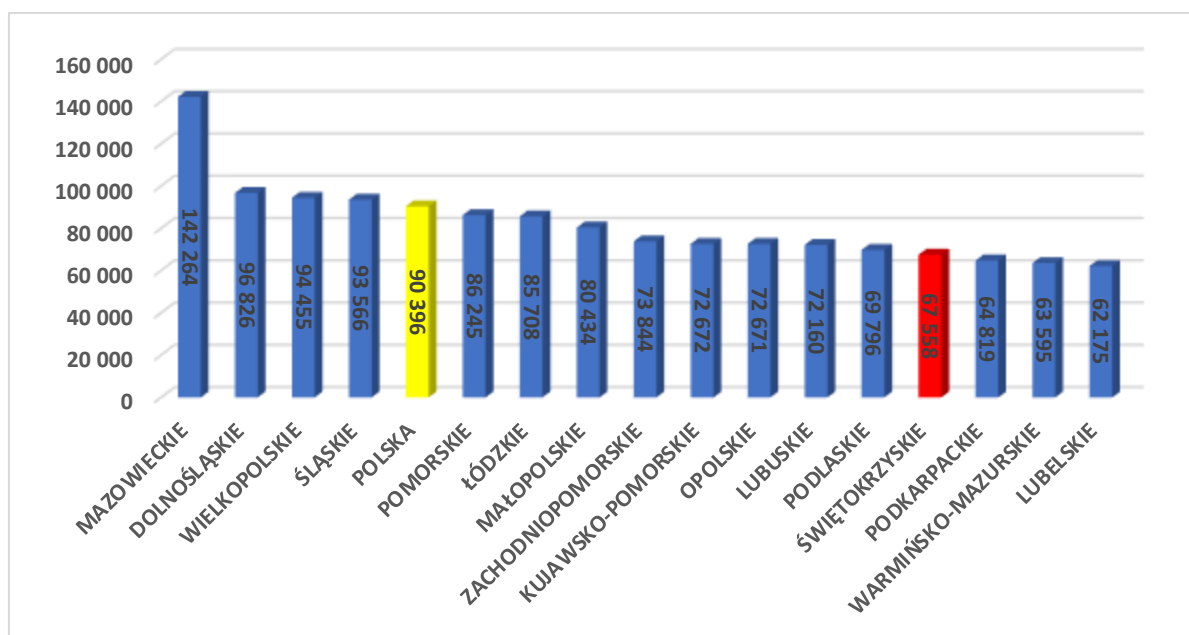
Wykres 1. Dynamika PKB na 1 mieszkańca w latach 2014-2022 [%]

Źródło: GUS/BDL

Główny Urząd Statystyczny szacuje, że PKB w 2023 r. w Polsce wyniesie 3 401 610 mln zł, natomiast w regionie świętokrzyskim wyprodukowane zostanie 2,27% krajowego PKB (co stanowić będzie 77 201 mln zł). Zgodnie z szacunkami GUS w 2023 r. PKB per capita w Polsce wynosić będzie 90 396 zł, przy czym najwyższa wartość wskaźnika odnotowana zostanie w województwie mazowieckim (142 264 zł), natomiast najniższa w lubelskim – 62 175 zł. W regionie świętokrzyskim PKB w przeliczeniu na mieszkańca wyniesie 67 558 zł. Zaznaczyć należy, że dane dotyczące wartości szacunkowych PKB nie są danymi ostatecznymi i mogą jeszcze ulec zmianie.

Wykres 2. Szacunkowa wartość PKB na 1 mieszkańca wg województw w 2023 r. (zł)

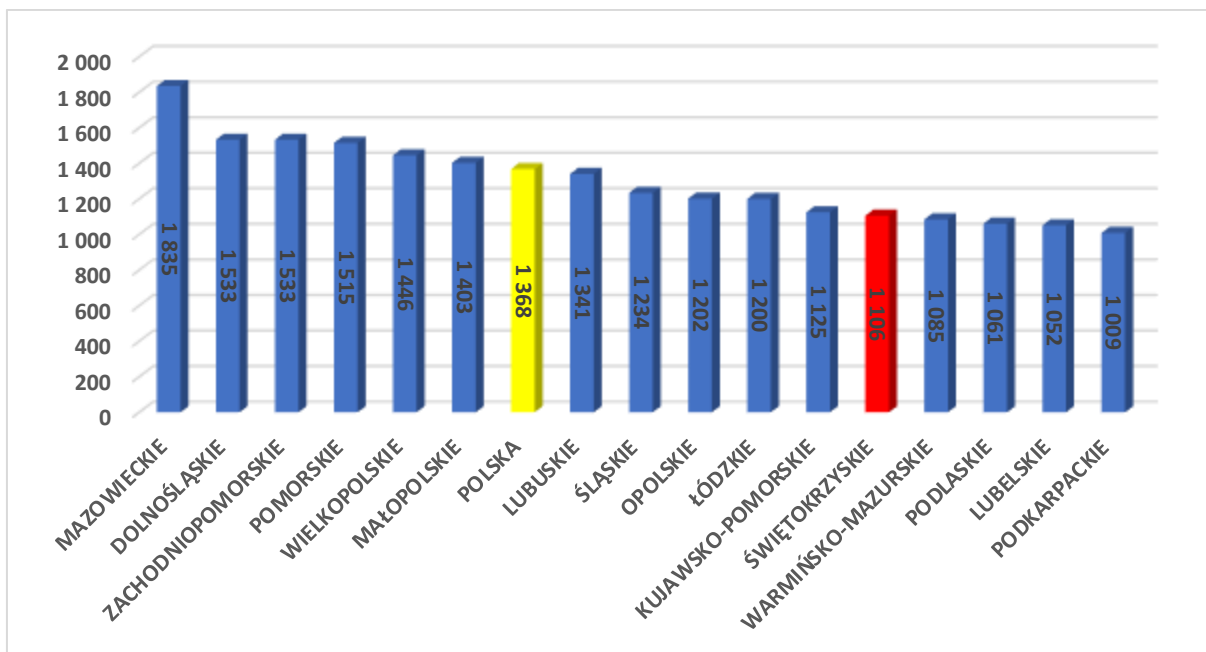
Źródło: GUS/BDL

W przedziale czasowym 2014-2023 **liczba podmiotów gospodarczych** w województwie świętokrzyskim wzrosła o 19 084 podmioty. Według najbardziej aktualnych danych GUS za 2023 r. w regionie świętokrzyskim funkcjonowały 129 214 podmioty gospodarcze (w kraju, w rejestrze REGON zarejestrowane było 5 150 034 jednostki gospodarcze). Zaznaczyć należy jednak, że region świętokrzyski należał do grupy województw, w których procentowy udział podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w ogóle wszystkich podmiotów w Polsce zmalał, porównując rok 2014 z 2023 rokiem (2,67% w roku 2014, wobec 2,51% w 2023 r.). W świętokrzyskim podobnie jak w innych regionach odnotowano wzrost dynamiki, który wyniósł 17,33% (średnia krajowa 25,01%). Porównując rok 2023 z rokiem 2022 rokiem w regionie świętokrzyskim odnotowano wzrost liczby podmiotów gospodarczych o 1,80%, przy średniej krajowej wynoszącej 3,10%.

Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w 2014 r.

w świętokrzyskim wynosiła 872 i wzrosła do 1 106 podmiotów na 10 tys. ludności w 2023 r. (przy średniej krajowej 1 071 w 2014 r. i 1 368 w 2023 r.). Wzrost dynamiki opisywanego wskaźnika w regionie świętokrzyskim wyniósł 26,83% (8. miejsce wśród województw), przy średniej krajowej wynoszącej 27,73%.

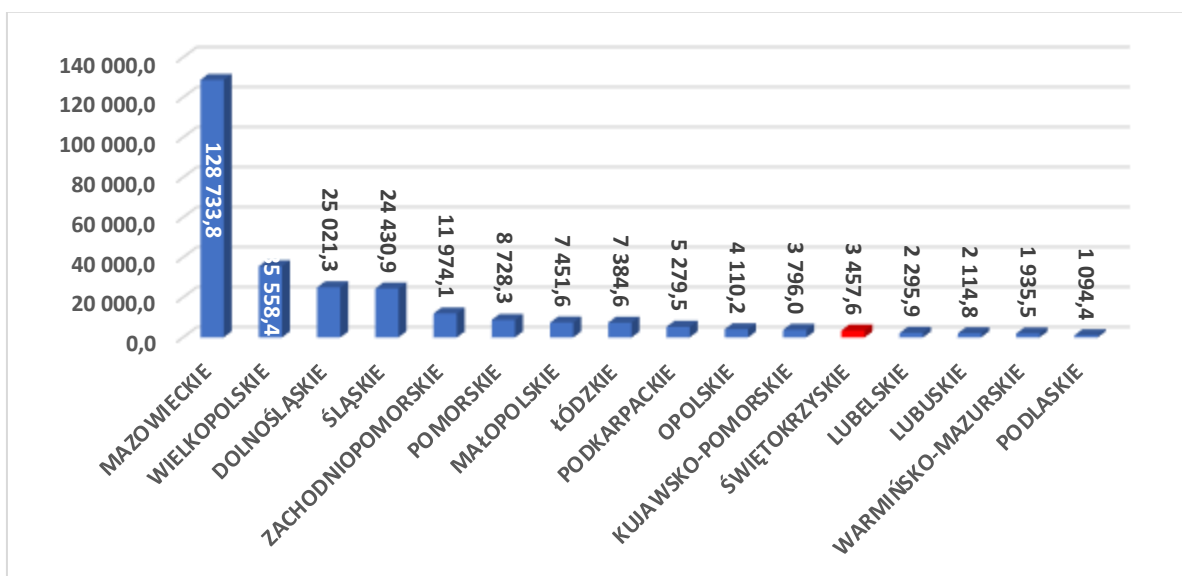
Wykres 3. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w 2023 r.

Źródło: GUS/BDL

W regionie świętokrzyskim w 2023 r. wartość kapitału zagranicznego wyniosła 3 457,6 mln zł, co stanowiło 1,26% kapitału zagranicznego znajdującego się w posiadaniu podmiotów zagranicznych prowadzących działalność w Polsce.

Wykres 4. Wartość kapitału zagranicznego wg województw w 2023 r. [mln zł]

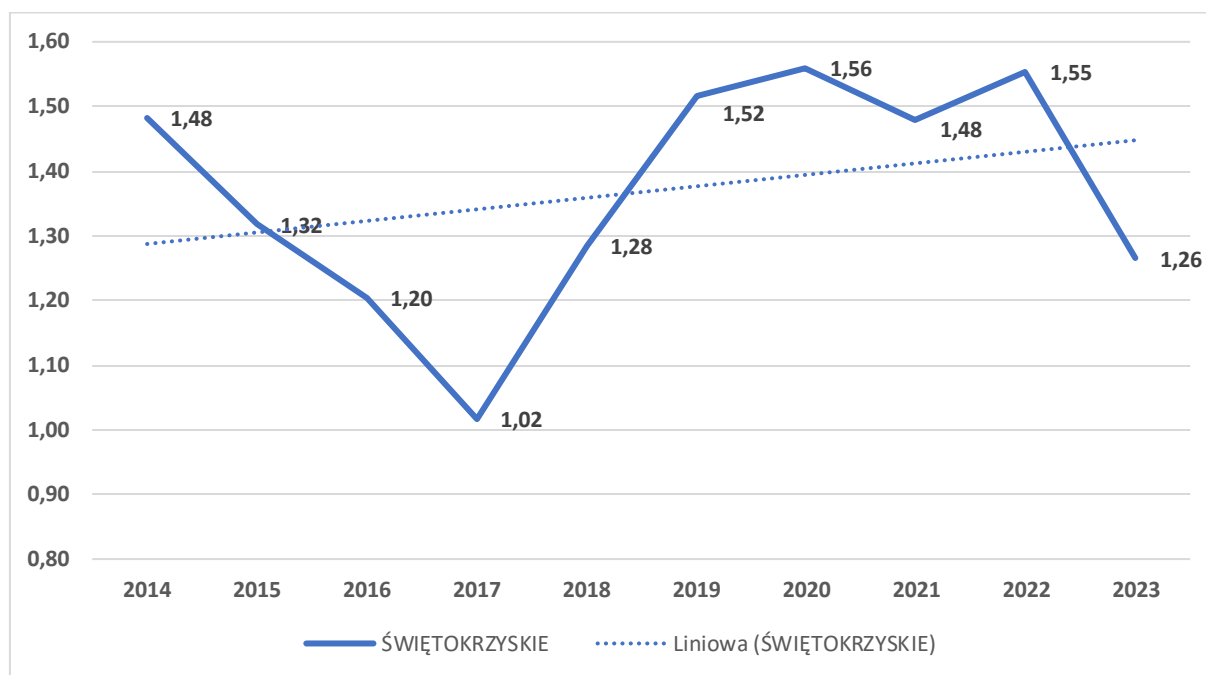

Źródło: GUS/BDL

Udział procentowy wartości kapitału zagranicznego w województwie świętokrzyskim, w kapitale zagranicznym zgromadzonym we wszystkich podmiotach w kraju, w latach 2014-2023 najwyższą wartość osiągnął w 2020 r. – 3 504,2 mln zł (1,56%), a najniższą w 2017 r. –

2 075,1 mln zł (1,02% ulokowanego kapitału zagranicznego), przy czym porównując rok 2023 z 2022 widoczny jest spadek procentowy wartości kapitału zagranicznego ulokowanego w województwie świętokrzyskim o 0,29 p.p.

Wykres 5. Udział procentowy wartości kapitału zagranicznego województwa świętokrzyskiego w latach 2014-2023 w stosunku do krajowego kapitału zagranicznego

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Rozwoju Regionalnego UMWS na podstawie BDL/GUS

Na obszarze województwa świętokrzyskiego w 2023 r. prowadziły działalność gospodarczą **204 podmioty z udziałem kapitału zagranicznego**, co stanowiło 0,79% (15. miejsce wśród województw), natomiast w Polsce funkcjonowało wówczas 25 706 tego typu jednostek gospodarczych.

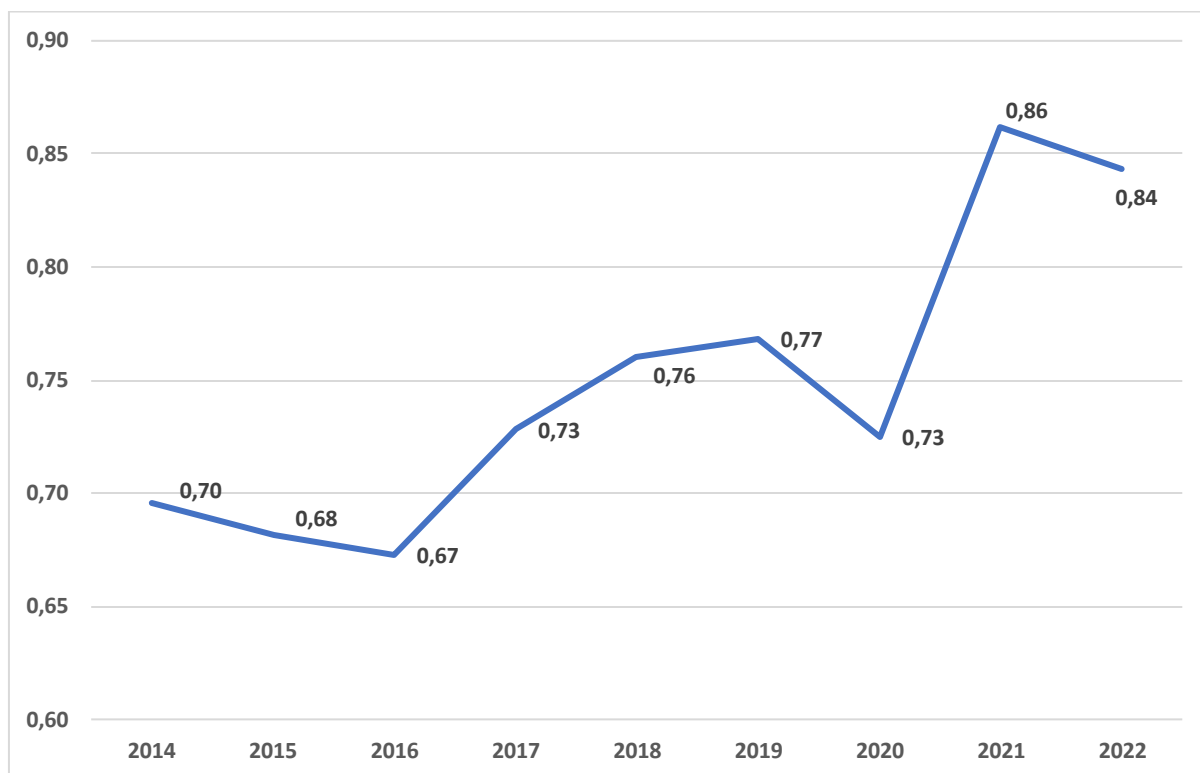
Procentowy udział podmiotów z kapitałem zagranicznym wśród wszystkich tego typu podmiotów

w województwie świętokrzyskim w latach 2014-2023 ulegał wahaniu (najniższa wartość wskaźnika – 0,67% odnotowana została w 2016 r., a najwyższa – 0,86% w 2021 r.).

Województwo świętokrzyskie było jednym z sześciu województw, w których odnotowany

został wzrost liczby podmiotów gospodarczych z udziałem kapitału zagranicznego w analizowanym przedziale czasowym (w świętokrzyskim liczba podmiotów wzrosła o 10,87%).

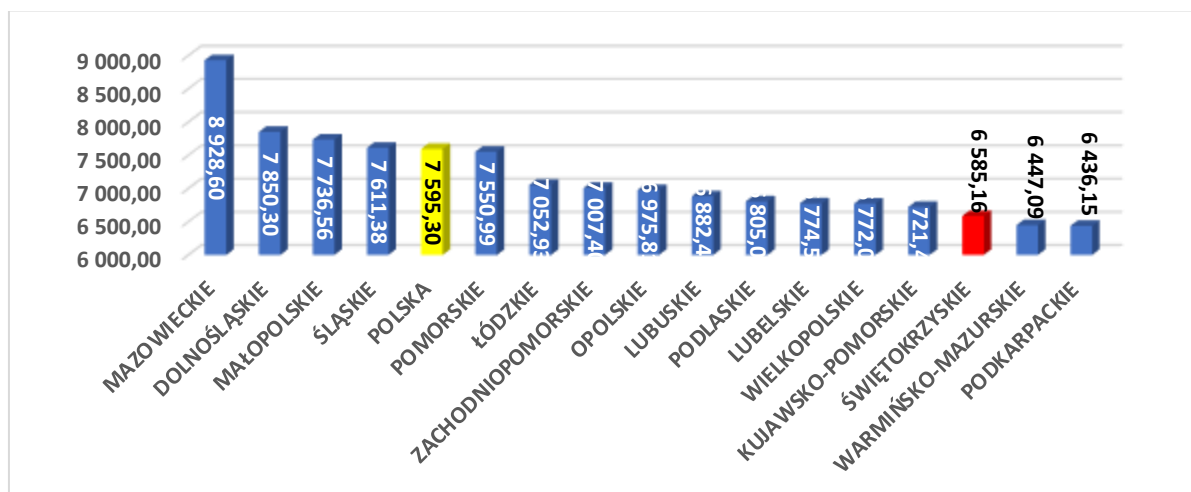
Wykres 6. Procentowy udział podmiotów z kapitałem zagranicznym województwa świętokrzyskiego w stosunku do liczby podmiotów z kapitałem zagranicznym w kraju, w latach 2014-2022 (%)

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Rozwoju Regionalnego na podstawie BDL/GUS

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto od roku 2014 do 2023 w regionie świętokrzyskim wzrosło o 91,66% (3 435,93 zł do 6 585,16 zł), przy średnim tempie wzrostu wynagrodzeń dla kraju wynoszącym 89,69% (wzrost średniego wynagrodzenia w kraju z 4 003,99 zł w 2014 r. do 7 595,30 zł w 2023 r.). Analizując wzrost wynagrodzeń w latach 2022-2023 również zauważalne jest nieco szybsze tempo wzrostu wynagrodzeń w świętokrzyskim niż średniego wynagrodzenia krajowego (odpowiednio o: 13,88% i 13,27%).

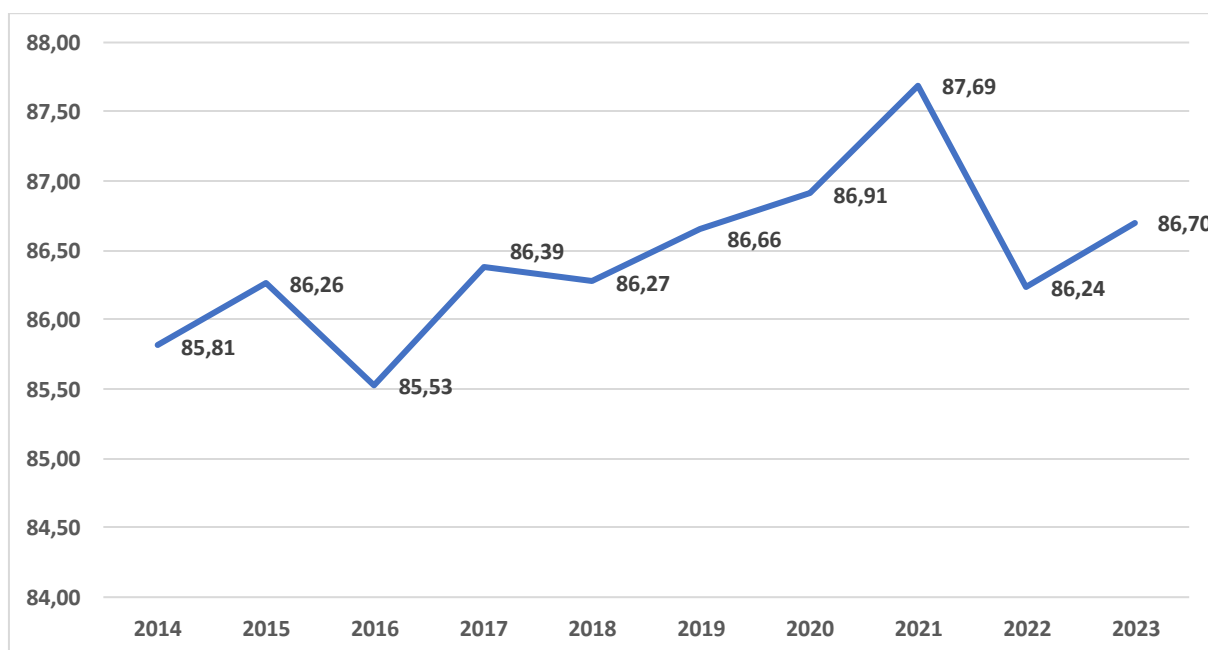
Wykres 7. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2023 r. [zł]

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Rozwoju Regionalnego na podstawie BDL/GUS

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w stosunku do średniej krajowej od 2014 r. do 2023 r. ulegało niewielkim wahaniom. Najniższą wartość wskaźnika została osiągnięta w 2016 r. i wyniosła 85,53%, natomiast najwyższą w 2021 r. osiągnęła wartość 87,69%. W 2023 r. średnie wynagrodzenie brutto w województwie świętokrzyskim stanowiło 86,70% średniego krajowego wynagrodzenia brutto.

Wykres 8. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w latach 2014-2023 w relacji do średniej krajowej (Polska=100)

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Rozwoju Regionalnego na podstawie BDL/GUS

Analizując dane dotyczące **produkcji sprzedanej przemysłu ogółem**, zauważalny jest jej wyraźny wzrost na przestrzeni lat 2014 – 2023. Produkcja sprzedana przemysłu w kraju wzrosła z 1 210 038,6 mln zł w 2014 r., do 2 557 278,3 mln zł w 2023 r. Natomiast w województwie świętokrzyskim wartość produkcji sprzedanej przemysłu zwiększyła się o 26 797,3 mln zł i wyniosła w 2023 r. 51 015,2 mln zł (dynamika wzrostu dla kraju wyniosła 111,34%, natomiast w świętokrzyskim wyniosła 110,65%). Porównując 2023 r. z rokiem poprzednim, kiedy to wartość produkcji sprzedanej przemysłu w świętokrzyskim wyniosła 48 603,1 mln zł, odnotowano wzrost produkcji sprzedanej o 4,96% (3. miejsce w kraju), przy średniej krajowej wartości dynamiki analizowanego wskaźnika wynoszącej 0,59%.

Produkcja sprzedana przemysłu per capita w świętokrzyskim w 2023 r. wyniosła 43 481 zł (przy średniej krajowej wynoszącej 67 835 zł). W regionie świętokrzyskim dynamika produkcji sprzedanej przemysłu per capita w latach 2014 – 2023 wyniosła 127,20%, przy średnim wzroście krajowym wynoszącym 115,74%.

Region świętokrzyski, podobnie jak wszystkie, pozostałe województwa odnotował znaczny wzrost nakładów inwestycyjnych w latach 2014-2023. W świętokrzyskim wzrost nakładów inwestycyjnych

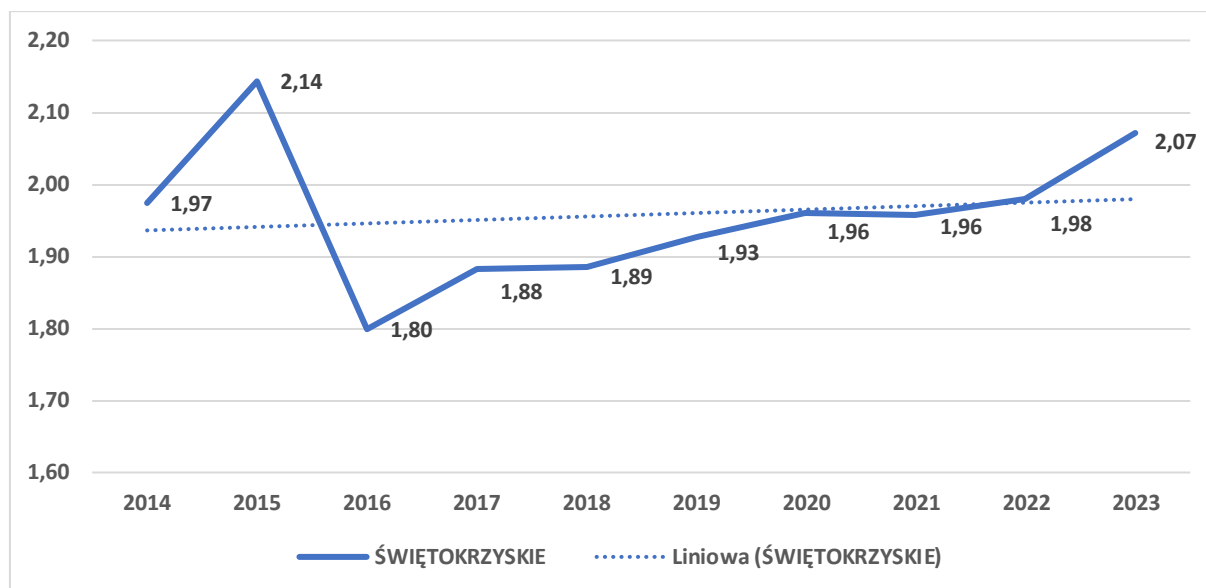
w gospodarce narodowej wyniósł 93,27% (3. miejsce w kraju) i był wyższy od średniej krajowej o 9,06 p.p. Natomiast w porównaniu z rokiem 2022, wartość nakładów inwestycyjnych w 2023 r. wzrosła o 20,83%, przy średniej krajowej wynoszącej 15,46%.

W 2023 r. wartość **nakładów inwestycyjnych w gospodarce narodowej** wyniosła 461 944 681 tys. zł.

Nakłady inwestycyjne w regionie świętokrzyskim w 2023 r. wyniosły 9 570 816 tys. zł, co stanowiło 2,07% wszystkich tego typu wydatków w kraju (16. miejsce wśród województw).

Analizując dane GUS, dotyczące nakładów inwestycyjnych w latach 2014-2023, widoczny jest trend wzrostowy od 2016 r. nakładów inwestycyjnych ponoszonych w regionie świętokrzyskim do ogółu tego typu nakładów inwestycyjnych ponoszonych w Polsce.

Wykres 9. Procentowy udział nakładów inwestycyjnych województwa świętokrzyskiego w latach 2014-2023 w ogóle nakładów inwestycyjnych w kraju

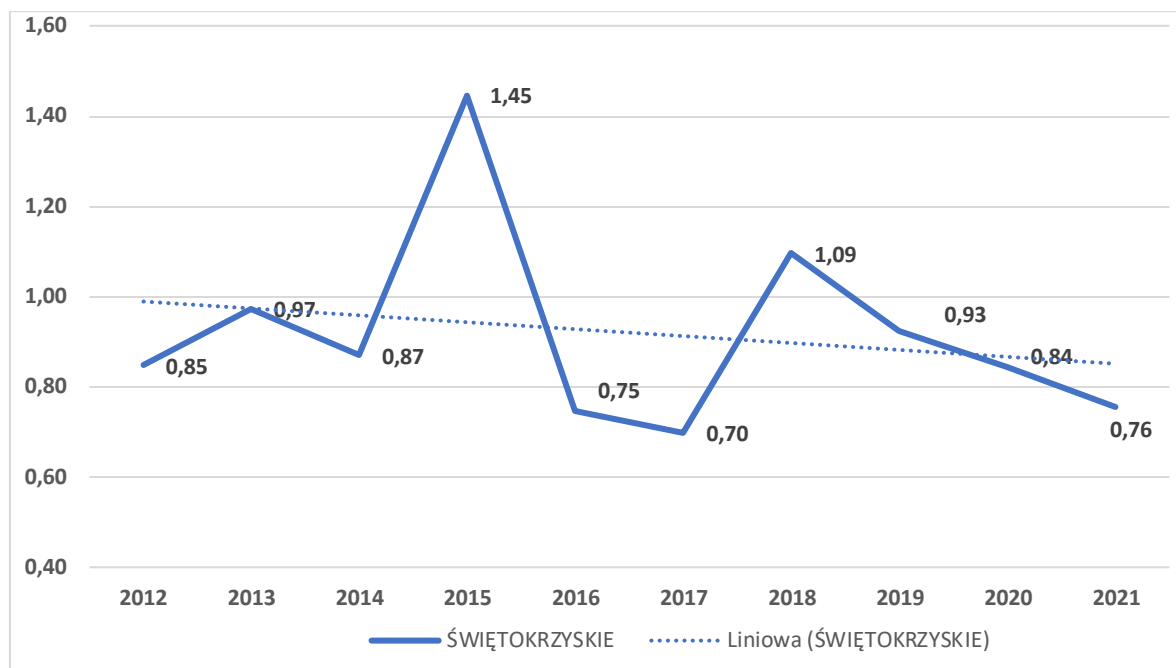

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Rozwoju Regionalnego na podstawie BDL/GUS

Wartość **nakładów inwestycyjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca** w 2023 r. wyniosła w świętokrzyskim – 8 157 zł (od kilku lat 16. miejsce w kraju), przy średniej wartości tego wskaźnika dla kraju wynoszącej – 12 254 zł.

Nakłady wewnętrzne poniesione na działalność badawczo-rozwojową w 2023 r., w Polsce wyniosły – 53 115,9 mln zł. Województwo świętokrzyskie było regionem gdzie nakłady wewnętrzne na B+R wyniosły 497,3 mln zł, co stanowiło 0,94% wszystkich nakładów na B+R w kraju (15. miejsce wśród województw). Procentowy udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R do ogółu nakładów krajowych na działalność B+R, w latach 2014-2023 w regionie świętokrzyskim odnotował trend ujemny, wartość 1,00% została przekroczona jedynie w 2015 r. i 2018 r.

Wykres 10. Procentowy udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R województwa świętokrzyskiego, w latach 2012-2021 w ogóle nakładów inwestycyjnych w kraju

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Rozwoju Regionalnego na podstawie BDL/GUS

Dynamika nakładów wewnętrznych poniesionych na działalność badawczo-rozwojową w latach 2014 – 2023 w świętokrzyskim wyniosła 253,95% i była wyższa od średniej krajowej o 25,43 p.p. **Nakłady wewnętrzne na działalność B+R w przeliczeniu per capita** w świętokrzyskim, w 2023 r. wynosiły 423,90 zł. W stosunku do 2014 r. odnotowany został wzrost o 281,89%, który był wyższy o 46,50 p.p. od średniej krajowej. Zaznaczyć należy, że wartość nakładów wewnętrznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w kraju w analizowanym przedziale czasowym wzrosła z 420,10 zł do 1 409,00 zł.

W województwie świętokrzyskim **średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych** w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w 2014 r. wyniósł 11,1% i do 2022 r. wzrósł o 18,1 p.p., średnia krajowa w 2022 r. wyniosła 32,2% i wzrosła w tym samym czasie o 17,7 p.p.

Dochody budżetów gmin i miast na prawach powiatu (tj.: dochody własne, dotacje, subwencje ogólne oraz środki na dofinansowanie zadań) w całym kraju, w latach 2014 - 2023 wykazały tendencję wzrostową – wzrost z 152,8 mld zł w 2014 r. do 284,6 mld zł w 2023 r. Natomiast w województwie świętokrzyskim dochody gmin i miast na prawach powiatu zwiększyły się z 4,4 mld zł do 8,1 mld zł. Według danych GUS w 2023 r. dochody budżetów gmin i miast na prawach powiatu województwa świętokrzyskiego stanowiły 2,86% wydatków

tego typu w kraju (14. miejsce wśród województw). Dochody budżetów gmin i miast na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Polsce w 2023 r. wyniosły 7 549,38 zł (w świętokrzyskim 6 930,04 zł – przedostatnie miejsce w kraju).

DEMOGRAFIA

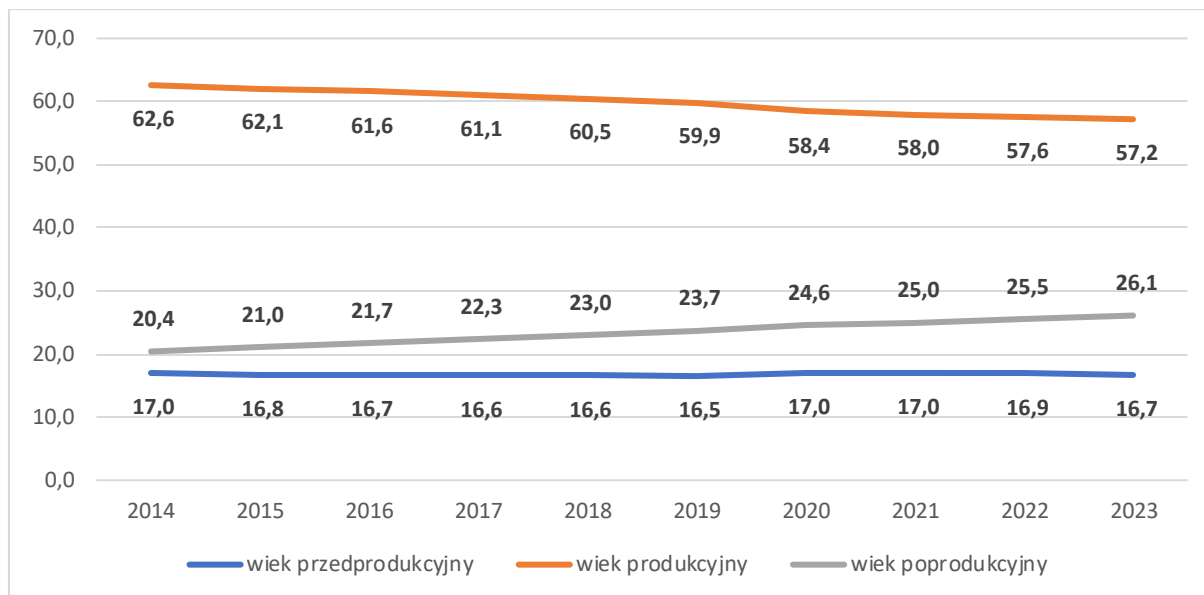
Województwo świętokrzyskie położone jest na obszarze południowo-wschodniej Polski i jest jednym z najmniejszych województw w kraju zarówno pod względem zajmowanej powierzchni, jak i liczby mieszkańców. Region charakteryzuje trudna sytuacja demograficzna związana głównie z ubytkiem liczby ludności, nasilającym się zjawiskiem starzenia się społeczeństwa oraz niekorzystnym saldem migracji i ujemnym przyrostem naturalnym.

Liczba ludności województwa świętokrzyskiego w 2023 r. wynosiła 1 168 499 osób, co stanowiło 3,1% liczby ludności całego kraju. W porównaniu do 2014 roku liczba mieszkańców świętokrzyskiego zmniejszyła się o 94 677 osób, w tym samym okresie w Polsce ubyło 842 094 osób. Ubytek liczby ludności odnotowano w większości województw, a liczba mieszkańców wzrosła w woj. mazowieckim (wzrost o 176 016), małopolskim (61 296), pomorskim (57 496) oraz wielkopolskim (15 394).

Pod względem procentowej zmiany liczby ludności, w omawianym okresie, najlepsza sytuacja dotyczyła woj. mazowieckiego (+3,3%), natomiast w świętokrzyskim ubyło 7,5% ludności (najwięcej ze wszystkich województw), a w całym kraju liczba ludności zmniejszyła się o 2,19%. Większy ubytek notowano na obszarach wiejskich regionu (-57 347 osób), nieco mniejszy spadek dotyczył liczby ludności miast (-37 330). Odwrotna tendencja wystąpiła w przypadku zmiany ogólnej liczby ludności w kraju, gdzie ubytek dotyczył głównie obszarów miejskich. Liczba mieszkańców miast zmniejszyła się o 839 805 osób natomiast liczba osób mieszkających na terenach wiejskich o 2 289.

W ostatnim dziesięcioleciu uwidaczniały się dalsze zmiany **struktury ludności według ekonomicznych grup wieku** w regionie. Udział osób w wieku produkcyjnym w ogóle społeczeństwa zmniejszył się o 5,4 p.p., udział osób w wieku przedprodukcyjnym o 0,3 p.p. natomiast wzrost o 5,7 p.p. odnotowano w przypadku udziału osób w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 11. Zmiana struktury ludności wg ekonomicznych grup wieku w woj. świętokrzyskim w latach 2014-2023 [%]

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Rozwoju Regionalnego na podstawie GUS/BDL

Notowane zmiany potwierdzają zjawisko starzenia się społeczeństwa w województwie, a kurczący się zasób pracy będzie stanowił coraz większe wyzwanie dla gospodarki regionu.

Za niekorzystne zmiany w strukturze społeczeństwa odpowiada m.in. niska wartość **współczynnika dzietności**. W 2023 roku współczynnik dzietności w województwie wynosił 1,087 przy średniej wartości dla Polski na poziomie 1,158 i był jednym z najniższych w porównaniu z innymi województwami kraju. Najgorsza sytuacja wystąpiła w województwach: warmińsko-mazurskim (1,058), dolnośląskim (1,060) oraz zachodniopomorskim (1,087), a najkorzystniejsza w woj. wielkopolskim (1,235), pomorskim (1,222) i mazowieckim (1,222). Wartość wskaźnika w ostatnim dziesięcioleciu zarówno dla kraju, jak i regionu oscylowała na poziomie znacznie niższym od pozwalającego na prostą zastępowalność pokoleń (2,10-2,15 tzn. gdy na w danym roku na 1 kobietę w wieku 15-49 lat przypada średnio dwoje dzieci i więcej).

Liczba zgonów ogółem na 100 tys. osób w województwie w 2023 roku wynosiła 1 226, przy wartości dla kraju 1 085. Pod względem wskaźnika województwo zajęło przedostatnie miejsce przed woj. łódzkim (1281). Niezmiennie najczęstszą przyczyną zgonów były choroby układu krążenia (41,6%) oraz nowotwory (25,7%). W porównaniu do 2014 roku **liczba zgonów** zwiększyła się o 757, osiągając w 2023 roku 14 384.

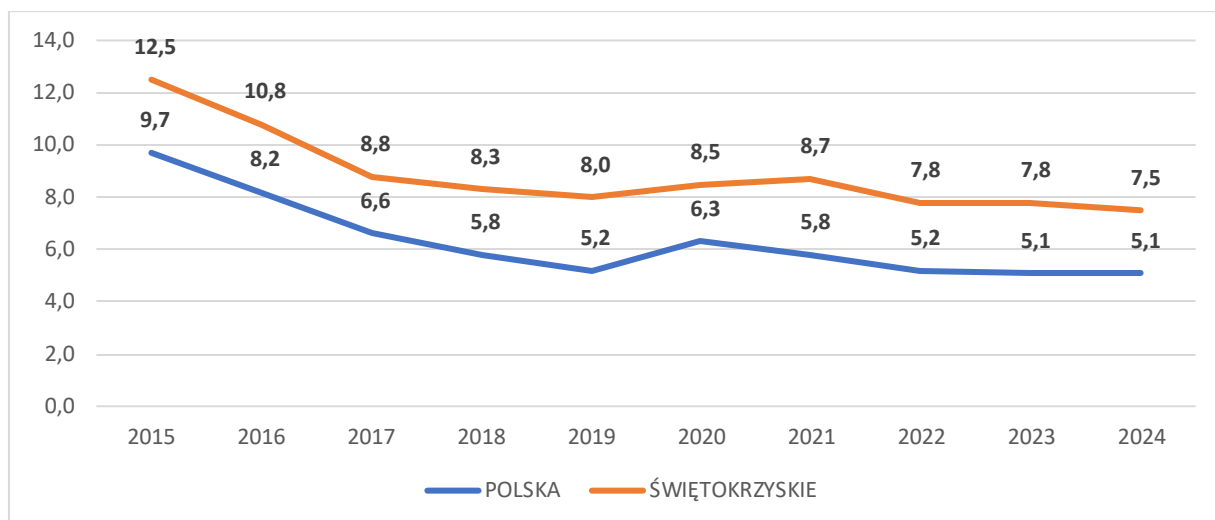
Występowanie niekorzystnych zjawisk demograficznych obrazuje także wartość salda migracji w regionie. **Saldo migracji międzywojewódzkich** jest dla świętokrzyskiego niekorzystne. Więcej osób opuszcza region niż się w nim osiedla. Bilans migracji był ujemny w każdym roku analizowanego okresu. W 2023 roku wartość salda migracji dla województwa wyniosło -2 766, a gorszą sytuację notowano tylko w woj. lubelskim (-4 707). Głównymi kierunkami migracji z województwa świętokrzyskiego były województwa: mazowieckie, małopolskie i śląskie.

Saldo migracji zagranicznych w województwie od 2016 roku pozostawało w przedziale wartości dodatnich, a bilans w 2023 roku zamknął się liczbą 68 osób, przy również dodatnim saldzie 6 766 dla całego kraju.

Duży wpływ za decyzję opuszczenia lub osiedlenia się na terenie danego regionu ma jakość życia mieszkańców. Jednym ze wskaźników, za pomocą którego zmierzyć można poziom jakości życia, jest **przeciętny miesięczny dochód rozporządzany na 1 osobę**. Wartość wskaźnika dla świętokrzyskiego w 2023 roku wynosiła 2 418,76 zł i była o 259,54 zł niższa od średniej krajowej. Największa kwota dochodu w przeliczeniu na 1 osobę charakteryzowała woj. mazowieckie (3 208,99 zł), śląskie (2 892,04 zł) oraz zachodniopomorskie (2 800,81 zł).

W ostatnim dziesięcioleciu poziom bezrobocia w regionie spadł radykalnie. **Stopa bezrobocia rejestrowanego** w 2024 roku w woj. świętokrzyskim wynosiła 7,5% i była niższa od tej notowanej w 2015 roku o 5 p.p. Pod względem poziomu wskaźnika region zajmował w 2024 roku 14. miejsce wśród województw, przed woj. podkarpackim (8,7%) i warmińsko-mazurskim (8,3%). Najniższa stopa bezrobocia wystąpiła w województwie wielkopolskim (3,0%) oraz śląskim (3,6%). W całym analizowanym okresie wzrost poziomu bezrobocia w regionie wystąpił tylko w 2020 roku (o 0,5 p.p.) oraz 2021 roku (o 0,2 p.p.). Mimo notowanego w ostatnich latach spadku liczby bezrobotnych wartość wskaźnika dla świętokrzyskiego była ostatecznie w 2024 r. wyższa o 2,4 p.p. od średniej dla kraju.

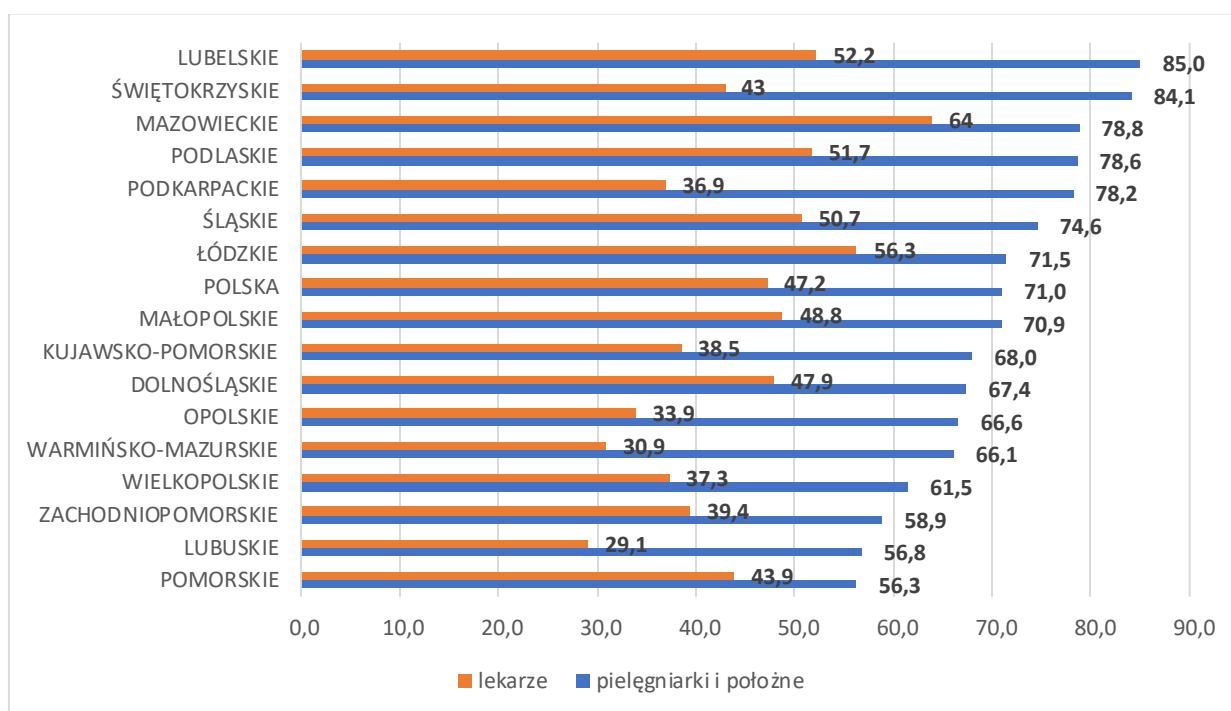
Wykres 12. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce i w województwie świętokrzyskim latach 2015-2023

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Rozwoju Regionalnego na podstawie GUS/BDL

Trudna sytuacja demograficzna przekłada się na większe wyzwania dla sektora usług publicznych, w tym sektora ochrony zdrowia. Starzejące się społeczeństwo wiąże się nieodzownie ze zwiększonym zapotrzebowaniem na usługi w tym obszarze. Widoczny w skali całego kraju niedobór lekarzy specjalistów oraz personelu medycznego dotyka także województwo świętokrzyskie. **Liczba lekarzy** w regionie (personel pracujący) w stosunku do mieszkańców była w 2023 roku mniejsza od średniej krajowej i wynosiła 43 na 10 tys. ludności. Województwami o najlepszej dostępności do lekarzy były: mazowieckie (64), łódzkie (56,3) i lubelskie (52,2). Najgorsza sytuacja pod tym względem wystąpiła natomiast w woj. lubuskim (29,1), a średnia wskaźnika dla Polski wynosiła 47,2.

Wykres 13. Personel medyczny na 10 tys. ludności wg województw w 2023 roku

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Rozwoju Regionalnego na podstawie GUS/BDL

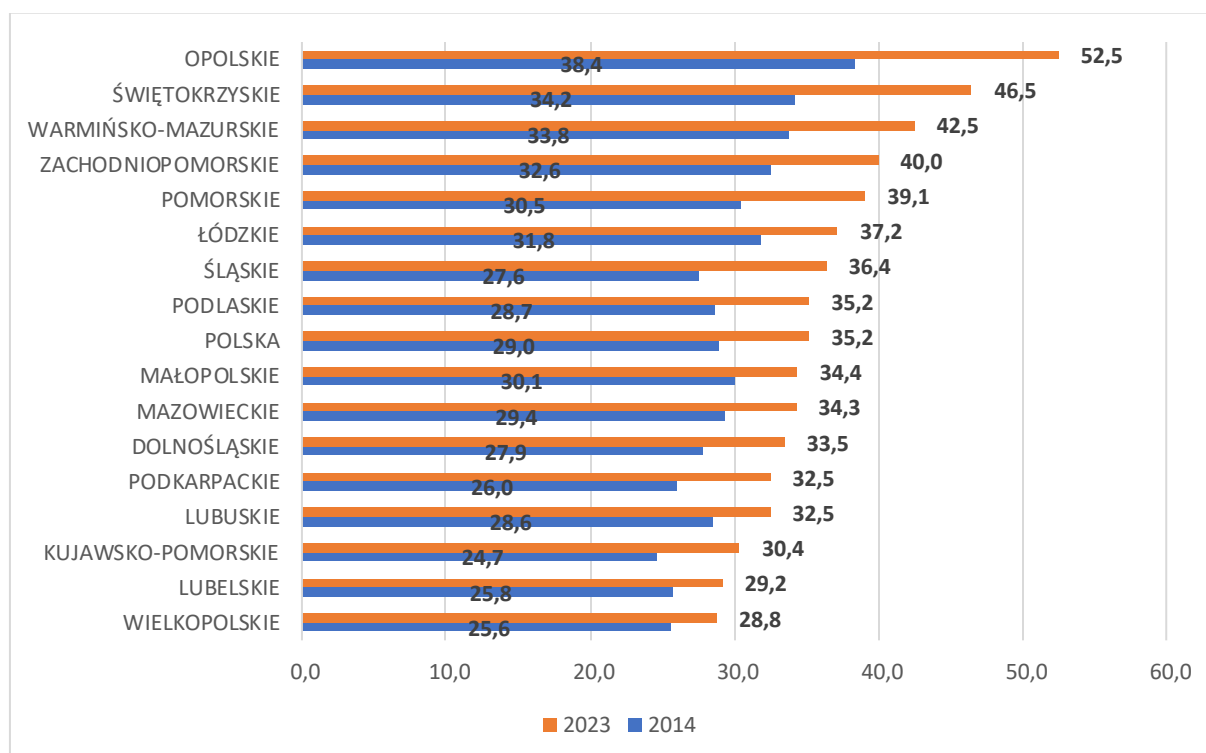
Znacznie korzystniejsza sytuacja w regionie dotyczyła dostępu do pielęgniarek. W 2023 roku **liczba pielęgniarek i położnych (personel pracujący) na 10 tysięcy ludności** wynosiła w województwie 84,1, a poziom wskaźnika klasyfikował region na **drugim miejscu w kraju po województwie lubelskim (85)**. Najtrudniejszy dostęp do usług średniego personelu medycznego mieli mieszkańcy województwa pomorskiego (56,3) oraz województwa lubuskiego (56,8).

W woj. świętokrzyskim w 2023 roku funkcjonowało 147 **placówek stacjonarnej pomocy społecznej**. W porównaniu do roku 2014 liczba takich placówek w regionie wzrosła o 40. Wśród rodzajów placówek w woj. świętokrzyskim przeważają domy pomocy społecznej (44), placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekłe chorym lub osobom w podeszłym wieku w ramach działalności gospodarczej lub statutowej (19), schroniska dla bezdomnych/noclegownie/ogrzewalnie (21), rodzinne domy pomocy (17), środowiskowe domy samopomocy lub inne ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami

psychicznymi (45). W regionie funkcjonuje także dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.¹

Dostępność do miejsc w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej w regionie była w 2023 roku znacznie wyższa od średniej krajowej (35,2) i wynosiła 46,5 miejsc na 10 tys. ludności. Lepsza dostępność wystąpiła jedynie w województwie opolskim (52,5).
W porównaniu z rokiem 2014 wartość wskaźnika w 2023 r. wyraźnie rosła z 34,2.

Wykres 14. Miejsca w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej (wraz z filiami) na 10 tys. ludności wg województw

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Rozwoju Regionalnego na podstawie GUS/BDL

Ważnym atutem województwa świętokrzyskiego jest zlokalizowana na jego terenie duża liczba atrakcji turystycznych i walorów przyrodniczych, muzeów, miejsc pamięci narodowej oraz pomników historii.

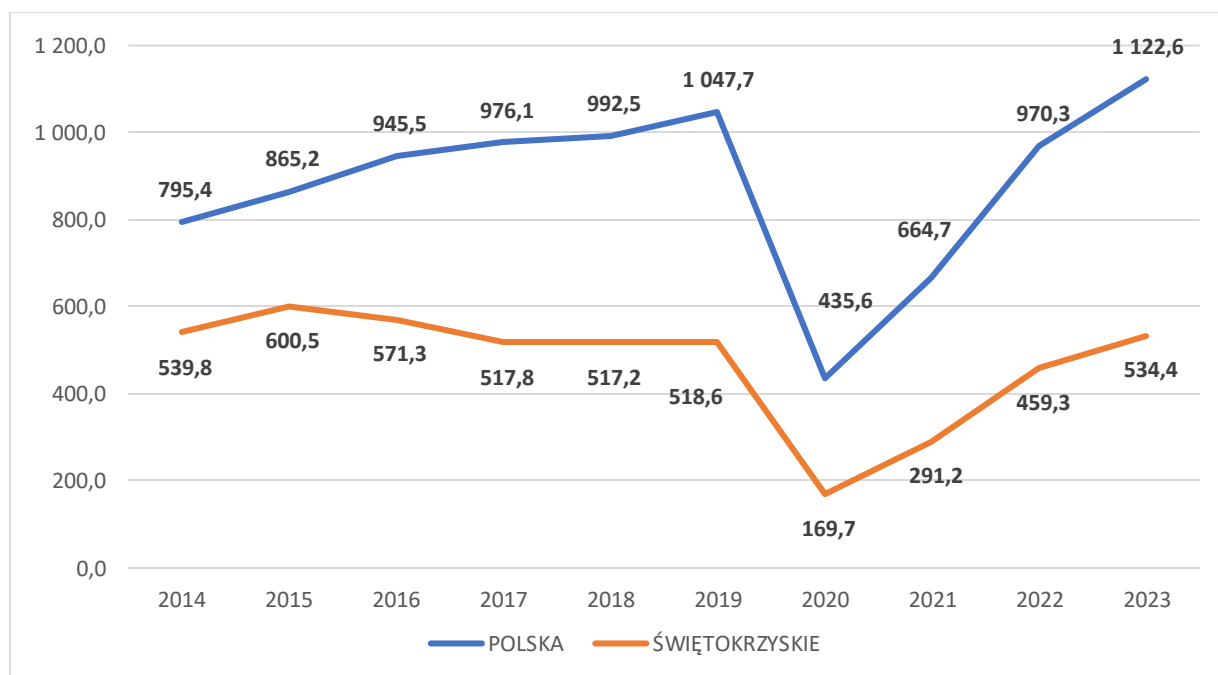
W województwie w 2023 roku funkcjonowały 33 **muzea (łącznie z oddziałami)**. Niektóre z placówek mogą poszczycić się ponad 100-letnią tradycją. Spośród najbardziej znanych wymienić należy: Muzeum Narodowe w Kielcach, Muzeum Zamkowe w Sandomierzu,

¹ Dane uzyskane z ROPS UMWŚ

Muzeum Wsi Kieleckiej, Muzeum Historyczno-Archeologiczne w Ostrowcu Świętokrzyskim, Park Etnograficzny w Tokarni, Muzeum im. Orła Białego w Skarżysku – Kamiennej czy Muzeum Archeologiczne i Rezerwat „Krzemionki”.

Liczba zwiedzających muzea i oddziały na 1000 ludności w 2023 roku w regionie wyniosła 534,4, przy średniej dla całego kraju na poziomie 1 122,6. Analizując okres od 2014 roku, należy zauważyć, że liczba odwiedzających po znacznym spadku spowodowanym w głównej mierze skutkami pandemii COVID-19 wróciła do poziomu notowanego przed rokiem 2020. Największą liczbę zwiedzających muzea w województwie świętokrzyskim w omawianym okresie obserwowano w 2015 roku (600,5), a najniższą właśnie w 2020 roku (169,7). Tendencje zmian wskaźnika w regionie były analogiczne do tych notowanych w kraju. Największa liczba zwiedzających muzea w przeliczeniu na liczbę mieszkańców w 2023 roku charakteryzowała województwa: małopolskie (3 179,8), mazowieckie (2 575,9) oraz pomorskie (1 502,3) a najniższa woj. opolskie (272,7).

Wykres 15. Zwiedzający muzea i oddziały na 1000 ludności w Polsce i w województwie świętokrzyskim w latach 2014-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS/BDL

ŚRODOWISKO

Województwo świętokrzyskie zajmuje powierzchnię 11 709 km² (3,73% powierzchni kraju) i jest jednym z najmniejszych powierzchniowo województw podobnie jak woj. opolskie (9 411 km²). Region charakteryzuje największy wśród województw **udział powierzchni objętych różnymi formami ochrony przyrody** - 64,9% (Polska-32,2%) – wg GUS BDL za 2023 r. Mając na celu zachowanie walorów przyrodniczych najcenniejsze fragmenty województwa świętokrzyskiego objęto formami ochrony przyrody, do których należą m.in. Świętokrzyski Park Narodowy, 73 rezerваты przyrody, 9 parków krajobrazowych, 24 obszary chronionego krajobrazu i 779 pomników przyrody (GUS BDL za 2023 r.)

Na obszarze województwa znajduje się wiele atrakcyjnych przyrodniczo miejsc o wyjątkowych walorach krajobrazowych takich jak, m.in. gołoborza świętokrzyskie, zbiorowiska leśne, Jaskinia Raj, Dolina Nidy, Góry Pieprzowe, wąwóz Królowej Jadwigi, Puszcza Jodłowa, Puszcza Świętokrzyska czy Dąb Bartek. Charakterystyczną cechą regionu jest podział na część południową i wschodnią o profilu rolniczym oraz część północną kumulującą obszary o silniejszym uprzemysłowieniu. Ochrona przyrody wiąże się z kompleksowymi działaniami na rzecz wszystkich komponentów środowiska, takich jak powietrze, gleba, woda.

Jedną z najbardziej wrażliwych i podatnych na zanieczyszczenia częścią składową środowiska jest atmosfera. Ponad połowę udziału w ogólnej emisji zanieczyszczeń do powietrza w województwie świętokrzyskim zajmuje **emisja ze źródeł komunalno-bytowych** (czyli emisja z gospodarstw domowych). Mniejszym udziałem charakteryzuje się emisja z hałd i wyrobisk, z rolnictwa, z transportu drogowego, z przemysłu i energetyki. Emisja z sektora komunalno-bytowego w głównej mierze związana jest ze zjawiskiem niskiej emisji. Szkodliwe pyły i gazy emitowane są do atmosfery na małej wysokości (do 40 metrów) i najczęściej powstają w procesie nieefektywnego spalania paliw w piecach domowych. Nieefektywne spalanie wynika z niskiej jakości paliwa, nielegalnego spalania odpadów lub przestarzałych urządzeń (kopciuchy) i generuje duże ilości pyłów oraz benzo(a)pirenu. Niska emisja jest także głównym źródłem powstawania smogu.

Choć jakość powietrza w ostatnich latach w regionie ulegała poprawie, to na niektórych stacjach pomiarowych wciąż notowane są dni z przekroczeniami dopuszczalnych norm zanieczyszczeń. Pomiary **pyłu zawieszonego PM₁₀** w regionie w 2023 roku wykazały, że

najwięcej dni z przekroczeniem dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu w strefie świętokrzyskiej odnotowano na stacji w Nowinach – 20 dób na 35 dozwolonych. Kolejne stacje, na których nastąpiło najwięcej dni z przekroczeniem, to stacja w Opatowie (17 dni ze stężeniami powyżej 50 µg/m³), w Małogoszczu (12 dób z przekroczeniem) oraz we Włoszczowie (9 dób z przekroczeniem). Na wszystkich stacjach w strefie świętokrzyskiej dobowy poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM₁₀ był dotrzymany, dozwolone 35 dni nie zostały przekroczone. Na stanowisku w Solcu-Zdroju nie odnotowano ani jednej doby z przekroczeniem poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀. Na wszystkich stanowiskach pyłu zawieszonego PM₁₀ w województwie dotrzymane były średnie roczne stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀. Maksymalne stężenie średnioroczne w strefie miasto Kielce uzyskano na stanowisku przy ul. Jurajskiej i wynosiło ono 23 µg/m³, przy poziomie dopuszczalnym wynoszącym 40 µg/m³. W strefie świętokrzyskiej najwyższa średnia roczna wystąpiła na stacji w Nowinach – 28 µg/m³, natomiast najniższa w Solcu-Zdroju (gmina Solec-Zdrój, powiat buski) – 14 µg/m³. Druga najniższa średnia roczna wartość wystąpiła na stanowisku tła pozamiejskiego w Gołuchowie (gmina Kije, powiat pińczowski) - 16 µg/m³.²

W strefie miasto Kielce maksymalną ilość dni z przekroczeniem dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ uzyskano na stacji przy ul. Jurajskiej. Wystąpiło na niej 11 dni ze stężeniami powyżej 50 µg/m³, przy 35 dozwolonych do przekroczenia w skali roku. Na wszystkich stacjach w strefie miasto Kielce norma dobową pyłu zawieszonego PM₁₀ była dotrzymana (nie zostały przekroczone dozwolone 35 dni).

Wartości średniorocznego **stężenia pyłu zawieszonego PM_{2,5}** na obszarze województwa w 2023 roku zawierały się w przedziale od 9 do 20 µg/m³. Najwyższe stężenia wystąpiły w centralnej i wschodniej części Kielc oraz w rejonie Starachowic, a także na terenie gmin graniczących z Kielcami: Nowiny, Morawica, Górno i Mastów. Najniższe stężenia występują w północnej, północno – zachodniej, północno – wschodniej, wschodniej i południowej części strefy świętokrzyskiej.

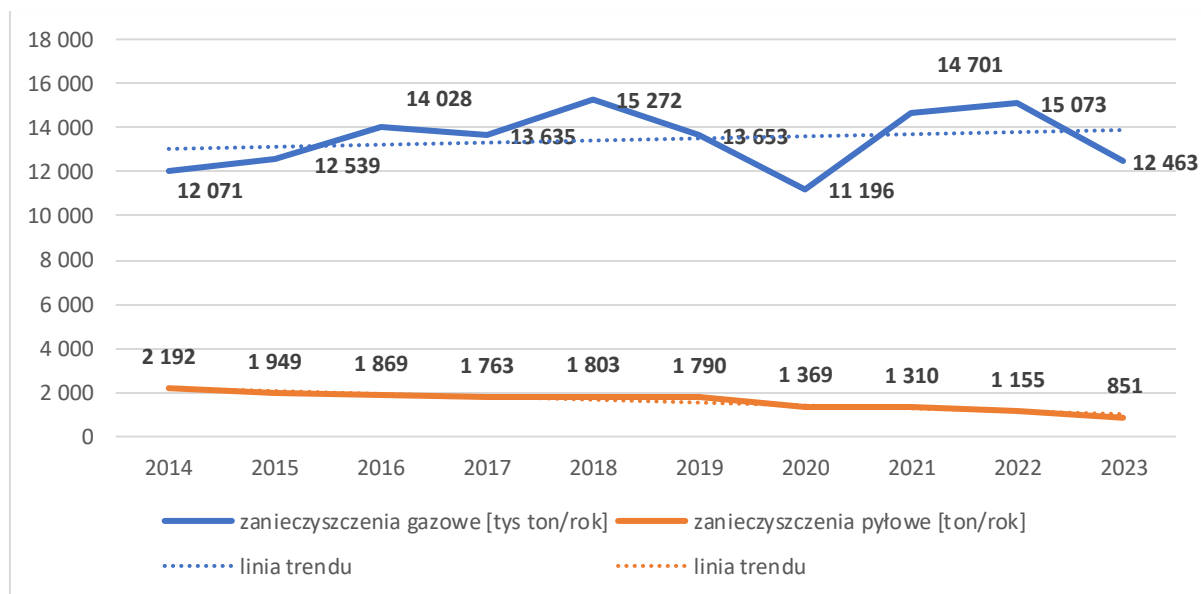
Podobnie jak w przypadku pyłu zawieszonego PM₁₀, wyniki pomiarów pyłu zawieszonego PM_{2,5} wskazują na źródła grzewcze jako główną przyczynę nadmiernego zanieczyszczenia powietrza. **Analiza stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM_{2,5} z lat 2014-2023**

² Dane dod. jakości powietrza pochodzą z publikacji „Roczna ocena jakości powietrza województwa świętokrzyskiego w 2023 roku” Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

pozwała na obserwację trendu malejącego. Największe spadki stężenia, o ok. 40%, wykazały pomiary prowadzone w Kielcach, Busku-Zdroju oraz w Starachowicach.

Przemysł zlokalizowany na obszarze województwa świętokrzyskiego stanowią m.in. cementownie i instalacje do produkcji wapna, kopalnie surowców naturalnych, huty i odlewnie metali oraz zakłady przemysłu chemicznego. W końcu 2023 roku na terenie województwa działały 82 **zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza**. Spośród tego typu zakładów 60 było wyposażonych w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych, a 7 w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych. Roczna emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych wynosiła 851 ton, natomiast gazowych 12,5 mln ton. Największą ilość **zanieczyszczeń gazowych** z zakładów szczególnie uciążliwych odnotowano w województwach: łódzkim (31,6 mln ton), mazowieckim (28,4 mln ton) oraz śląskim (27 mln ton). Województwami o najniższych wartościach emisji tego typu zanieczyszczeń były: warmińsko-mazurskie (1,4 mln ton) oraz podkarpackie (1,8 mln ton). Świętokrzyskie zajęło szóste miejsce wśród regionów generujących najwięcej zanieczyszczeń gazowych, a emisja w regionie stanowiła 7,21% zanieczyszczeń wytworzonych w całym kraju.

Wykres 16. Emisja zanieczyszczeń z zakładów szczególnie uciążliwych w woj. świętokrzyskim w latach 2014-2023

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Rozwoju Regionalnego na podstawie GUS/BDL

Poziom emisji **zanieczyszczeń pyłowych** w województwie ma trend malejący, a od 2014 roku zmniejszył się o 1 341 ton/rok (o 61,18%). Emisja tego typu zanieczyszczeń w 2023 roku dla

województwa wynosiła 851 ton/rok co stanowiło 5,32% emisji ogólnokrajowej (15 994 ton/rok). Największą emisję pyłów z zakładów szczególnie uciążliwych dla powietrza odnotowano w województwie śląskim (3 051 ton/rok), kujawsko-pomorskim (1 635 ton/rok) oraz mazowieckim (1 477 ton/rok). Najmniejsza emisja charakteryzowała województwa: podlaskie (357 ton/rok), lubuskie (372 ton/rok) i warmińsko-mazurskie (406 ton/rok).

Analiza emisji zanieczyszczeń gazowych w regionie od 2014 roku uwidacznia lekki trend wzrostowy, w poszczególnych latach jej wartość wahała się od najniższej notowanej w 2020 roku -11 196 tys. ton/rok do najwyższej z 2018 roku – 15 272 tys. ton/rok.

Systemy oczyszczania powietrza stosowane w zakładach przemysłowych są coraz bardziej efektywne. W 2014 roku **udział zanieczyszczeń gazowych zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % wszystkich zanieczyszczeń wytworzonych** w województwie w zakładach szczególnie uciążliwych wynosił 42%, a w 2023 roku 51,4%. Trzeba jednak zauważyć, że średnia efektywność przechwytywania lub neutralizowania zanieczyszczeń gazowych w kraju była w 2023 roku na znacznie wyższym poziomie (74,1%), a region zajmował pod tym względem 12. miejsce wśród województw.

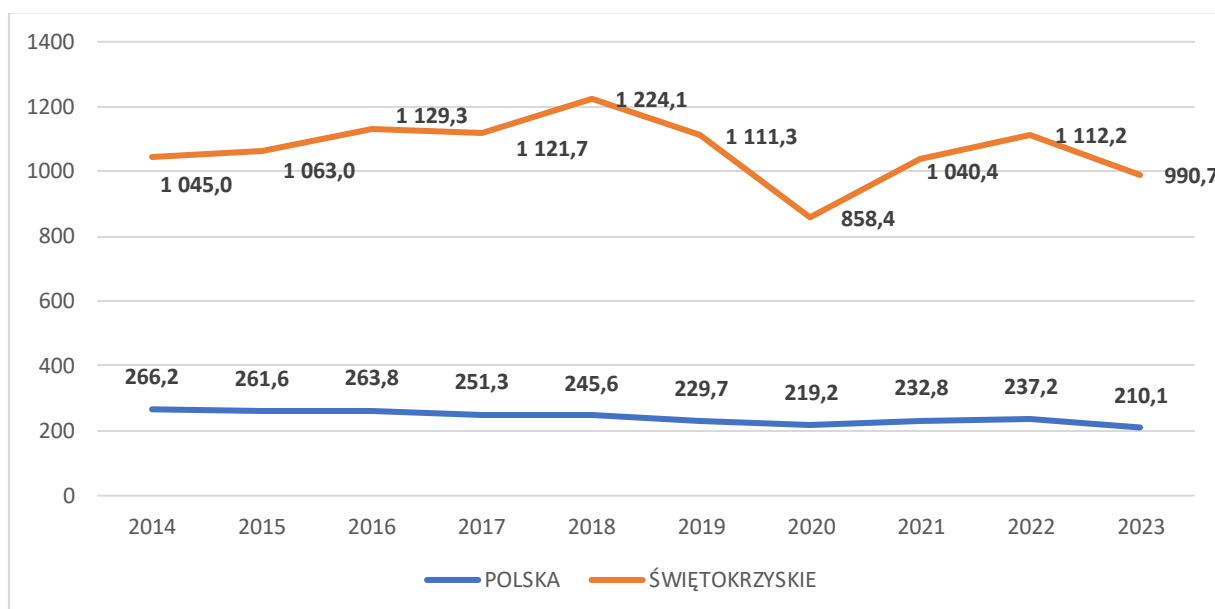
Redukcja zanieczyszczeń pyłowych zarówno w regionie, jak i ogólnie w kraju jest od wielu lat na bardzo wysokim poziomie, a urządzenia do zatrzymywania lub neutralizowania zanieczyszczeń nie absorbują tylko około 0,1% zanieczyszczeń tego typu.

W 2023 roku w woj. świętokrzyskim wytworzono 332 tys. ton **odpadów komunalnych**, a wzrost w stosunku do 2014 roku wynosił 133 tys. ton. **Udział odpadów komunalnych selektywnie zebranych w relacji do ogółu odpadów** wynosił w regionie 35%, przy średniej dla kraju na poziomie 40,7%. Trzeba jednak zauważyć, że udział selektywnie zebranych odpadów komunalnych w regionie w analizowanym okresie (pomijając 2018 rok, kiedy notowano niewielki spadek) wykazywał tendencję rosnącą i w porównaniu do roku 2014 wzrósł o 9,1 p.p.

W województwie zużywa się duże ilości **wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności**. Zdecydowana większość zużycia wody związana jest z sektorem przemysłowym. Zakłady przemysłowe w regionie odpowiadają za około 90% zużytej wody. W 2023 roku na jednego mieszkańca regionu przypadało zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności

w wysokości 990,7 m³, przy średniej dla kraju 210,1 m³. Najmniejsze ilości wody zużywa się w województwach warmińsko-mazurskim (74,6 m³), pomorskim (77,8 m³) oraz lubuskim (78,6 m³). Tak wysoki poziom zużycia wody w województwie generuje głównie powiat staszowski, gdzie na mieszkańca w 2023 roku zużyto 15,6 tys. m³, w pozostałych powiatach zużycie oscyluje w granicach od 28,7 m³ w powiecie kazimierskim do 185,5 m³ w powiecie koneckim. Natomiast 96,7% zużycia wody w przypadku powiatu staszowskiego to woda dla przemysłu (wykorzystywana głównie w elektrowni Połaniec). Stosunkowo dużo wody w powiecie staszowskim zużywa się także w celach napełniania i uzupełniania wody w stawach rybnych.

Wykres 17. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej w Polsce i w woj. świętokrzyskim na mieszkańca w latach 2014-2023 [m³]

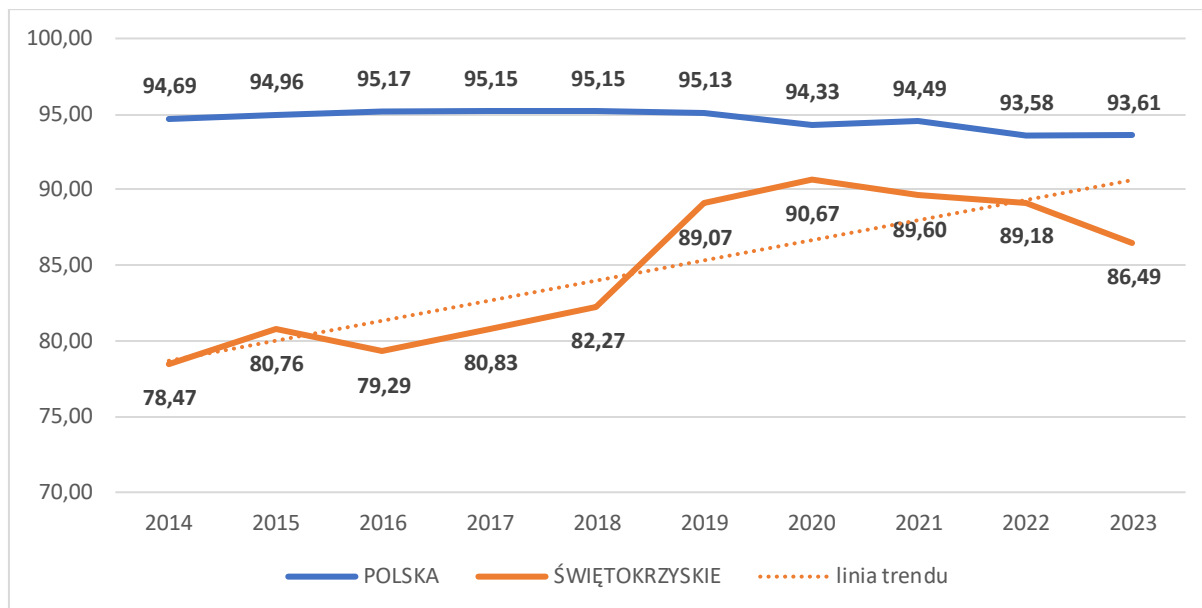
Źródło: Opracowanie własne Departamentu Rozwoju Regionalnego na podstawie GUS/BDL

Bardzo istotną kwestią w kontekście ochrony środowiska jest osiągnięcie maksymalnego możliwego stopnia oczyszczania powstałych w wyniku działalności człowieka zanieczyszczeń w postaci ścieków.

W 2023 roku w województwie wytworzono 69 561 dam³ **ścieków przemysłowych i komunalnych** wymagających oczyszczania odprowadzonych do wód lub do ziemi w ciągu roku, co stanowiło 3,27% wszystkich tego typu ścieków w kraju.

³ 1 dam³=1000 m³

Wykres 18. Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w % ścieków wymagających oczyszczania w Polsce i w woj. świętokrzyskim w latach 2014-2023

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Rozwoju Regionalnego na podstawie GUS/BDL

Udział ścieków przemysłowych i komunalnych oczyszczanych w ściekach wymagających oczyszczania w regionie wynosił 86,49% i był niższy od średniej krajowej -93,61%.

W ostatnich latach notowano stosunkowo duży wzrost udziału ścieków oczyszczonych, który w stosunku do 2014 roku wynosił 8,02 p.p. Dynamika wzrostu nie pozwoliła jednak na zmniejszenie dystansu w stosunku do innych województw, a gorsza sytuacja w 2023 roku dotyczyła tylko woj. śląskiego (78,52%). Województwami o najkorzystniejszej wartości wskaźnika były: warmińsko-mazurskie (99,9%), pomorskie (99,97%) oraz opolskie (99,95%).

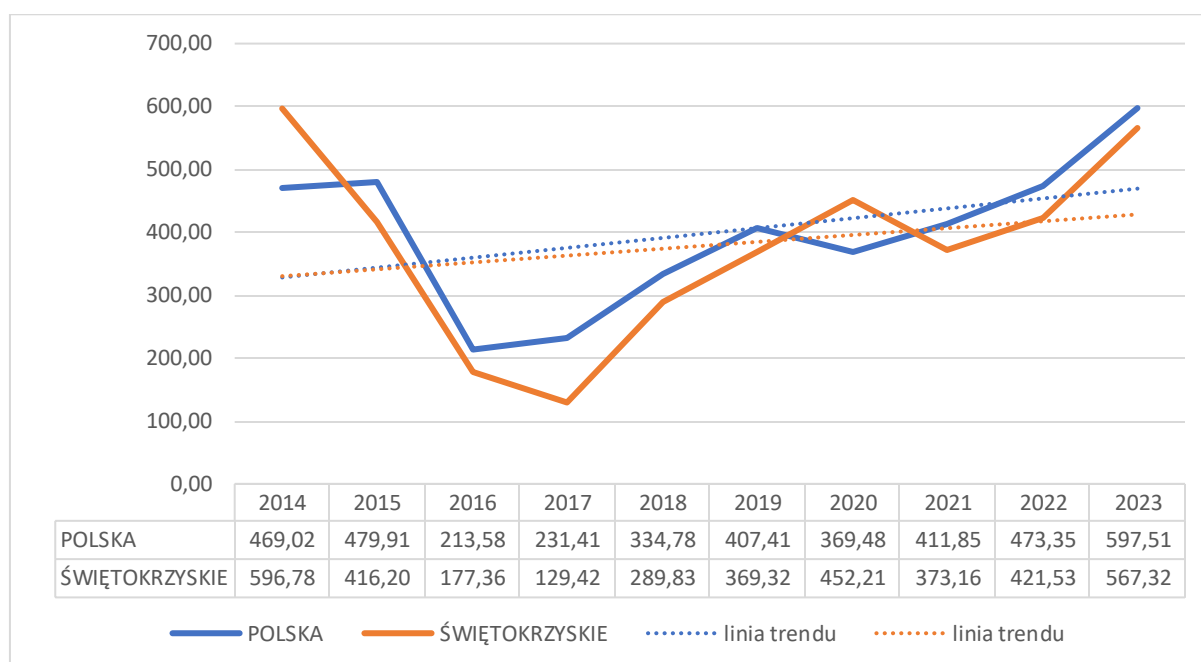
W bilansie ścieków wytworzonych w regionie duży udział mają ścieki przemysłowe.

W 2023 roku w regionie odprowadzono 1 071 587 dam³ **ścieków przemysłowych**, co stanowiło 19,35% wszystkich odprowadzonych ścieków przemysłowych w kraju, a więcej ścieków przemysłowych odprowadzono tylko w województwie mazowieckim (2 055 297 dam³). Zdecydowana większość ścieków odprowadzanych w województwie (ok 97%) to niewymagające oczyszczenia ścieki odprowadzane bezpośrednio do wód lub do ziemi (wody chłodnicze), a objętość ścieków nieoczyszczanych wynosiła 9 397 dam³. Udział

ścieków przemysłowych oczyszczonych w ściekach wymagających oczyszczenia w województwie wynosił 72,4%, przy średniej krajowej 82%.

Strategia rozwoju województwa zawiera cele, które związane są m.in. z racjonalną gospodarką zasobami środowiska naturalnego i jego ochroną, prowadzeniem gospodarki o obiegu zamkniętym, zapewnieniem równowagi między eksploatacją zasobów a zachowaniem walorów środowiskowych i przyrodniczych, co wiąże się koniecznością ponoszenia nakładów na ochronę środowiska.

Wykres 19. Nakłady na środki trwałe w ochronie środowiska na mieszkańca w Polsce i województwie świętokrzyskim w latach 2014-2023 [zł]

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Rozwoju Regionalnego na podstawie GUS/BDL

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w województwie świętokrzyskim w 2023 roku wyniosły 569,7 mln zł, co stanowiło 3,1% wszystkich tego typu nakładów w kraju. W przeliczeniu na jednego mieszkańca nakłady te wynosiły 567,32 zł (7. miejsce w kraju). Liderami w ponoszeniu nakładów na ochronę środowiska były woj. opolskie (1 152,96 zł), woj. mazowieckie (737,89 zł) oraz wielkopolskie (728,16 zł). Analiza wskaźnika w regionie w latach 2014-2023 pokazuje trend wzrostowy, nieco niższy od linii trendu wzrostu wartości średniej dla kraju.

4. SYSTEM REGIONALNYCH DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Skuteczne prowadzenie polityki rozwoju związane jest z podejmowaniem działań wskazanych w opracowanych i przyjętych dokumentach programowych, będących integralną częścią systemu programowania. Pośród kluczowych dokumentów określających cele i kierunki działań polityki rozwoju województwa świętokrzyskiego znajdują się strategie lub programy kilkuletnie, dokumenty nieokreślone horyzontem czasowym, a także dokumenty przygotowywane corocznie.

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego wraz z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa reprezentują pierwszy - najwyższy szczebel (poziom) programowania w województwie świętokrzyskim. Dokumenty te, przyjmowane przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego, są nadrzędne w stosunku do wszystkich pozostałych dokumentów strategicznych, programowych, planistycznych czy finansowych przygotowywanych na poziomie regionalnym, tym samym są podstawową merytoryczną wytyczną dla programowanych w nich interwencji publicznych.

Drugi poziom programowania strategicznego stanowi niewielka liczba ściśle określonych strategii sektorowych i branżowych, których obowiązek opracowania wynika z przepisów krajowych, bądź też stanowi wypełnienie warunków niezbędnych do uruchomienia wdrażania środków europejskiej Polityki Spójności. Przykładami tego typu dokumentów są m.in. Regionalna Strategia Innowacji Województwa Świętokrzyskiego 2030+ oraz Strategia Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego. Ponadto Samorząd Województwa z własnej inicjatywy może opracować dokumenty nieobligatoryjne, takie jak polityki rozwoju czy strategie ponadregionalne. Dokumenty te, służące usystematyzowaniu działań, zadań i planów, mają na celu wzmocnienie współpracy terytorialnej. Ich struktura, sposób opracowania i przyjęcia nie podlega takim uwarunkowaniom, jak w przypadku programów rozwoju i programów sektorowych.

Trzeci poziom programowania strategicznego stanowią programy o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, które są zasadniczym narzędziem realizacji *Strategii*. Programy te ukierunkowane są na realizację poszczególnych celów operacyjnych *Strategii* (bądź też ich grup). Szczególną grupę instrumentów wspierających wdrażanie *Strategii* stanowią programy

operacyjne służące wdrażaniu Polityki Spójności Unii Europejskiej, wśród których wskazać należy:

- **regionalny program operacyjny dla perspektywy 2014-2020** – przygotowywany przez Zarząd Województwa i stanowiący zasadnicze źródło finansowania kierunków działań opisanych w *Strategii*, w przypadku perspektywy 2021-2027 **Program Regionalny Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027**;
- **program dedykowany wsparciu makroregionu Polski Wschodniej** – opracowywany na szczeblu centralnym, służący wsparciu rozwoju społeczno-gospodarczego wschodnich regionów Polski;
- **krajowe programy operacyjne** – opracowywane na szczeblu centralnym, dające możliwość pozyskania dodatkowych środków finansowych na realizację kierunków działań *Strategii*.

Syntetyczny układ dokumentów regionalnych województwa świętokrzyskiego przedstawiono na poniższym schemacie:

Źródło: *Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+*

Poniżej, w ujęciu tabelarycznym, przedstawiono wykaz dokumentów określających cele i kierunki działań polityki rozwoju województwa świętokrzyskiego wraz z ich przyporządkowaniem do poszczególnych obszarów (celów strategicznych) *SRWŚ 2030+* oraz

podaniem obowiązującego horyzontu czasowego. Dokumenty obejmują perspektywę czasową niewykraczającą poza horyzont *Strategii*, z możliwością ich aktualizacji.

Dokumenty strategiczne służące wdrażaniu *SRWS 2030+* stanowią katalog otwarty. W szczególności dotyczy to programów strategicznych, planów, co do których brak jest uregulowań w odrębnych ustawach, a opracowanych z inicjatywy własnej Samorządu Województwa, po uprzednio przeprowadzonej diagnozie. Dokumenty takie „uszyte na miarę potrzeb” stanowią nieodłączny i niezmiernie istotny element wzmocnienia współpracy terytorialnej i podejścia programowego w planowaniu rozwoju regionu.

Tabela 1. Wykaz dokumentów określających cele i kierunki działań polityki rozwoju województwa świętokrzyskiego

NAZWA DOKUMENTU	KOORDYNATOR	STATUS DOKUMENTU	OKRES OBOWIĄZYWANIA
Regionalna Strategia Innowacji Województwa Świętokrzyskiego 2030+	Departament Rozwoju Regionalnego	OBOWIĄZUJĄCY Uchwała Nr 3459/21 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 10 marca 2021 r.	2021-2030
Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego 2030	Departament Rolnictwa, Klimatu i Środowiska	OBOWIĄZUJĄCY Uchwała Nr LXVIII/859/23 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 28 grudnia 2023 r.	2030
Program ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych	Departament Rolnictwa, Klimatu i Środowiska	OBOWIĄZUJĄCY Uchwała Nr LXIV/798/23 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 25 września 2023 r.	2020-2026 (planowana kontynuacja)
Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego 2023 – 2028	Departament Rolnictwa, Klimatu i Środowiska	OBOWIĄZUJĄCY Uchwała Nr LXV/809/23 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 października 2023 r.	2023 – 2028
Aktualizacja Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków	Departament Rolnictwa, Klimatu i Środowiska	OBOWIĄZUJĄCY	2018-2021 z perspektywą do roku 2026

NAZWA DOKUMENTU	KOORDYNATOR	STATUS DOKUMENTU	OKRES OBOWIĄZYWANIA
dla województwa świętokrzyskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2026		Uchwała Nr XI/155/19 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 lipca 2019 r.	(planowana kontynuacja)
Program ochrony środowiska przed hałasem dla obszaru województwa świętokrzyskiego	Departament Rolnictwa, Klimatu i Środowiska	OBOWIĄZUJĄCY Uchwała Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego Nr IV/53/24 z dnia 24 czerwca 2024 r.	2024 - 2029
Audyt krajobrazowy dla województwa świętokrzyskiego	Departament Nieruchomości, Geodezji i Planowania Przestrzennego	W TRAKCIE REALIZACJI	
Strategia Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2021-2030	Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej	OBOWIĄZUJĄCY Uchwała Nr XXXII/435/21 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 maja 2021 r.	2021-2030
Wojewódzki program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy	Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej	OBOWIĄZUJĄCY - Uchwała Nr XLI/540/21 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 28 grudnia 2021 r.	2021-2026 planowana kontynuacja

NAZWA DOKUMENTU	KOORDYNATOR	STATUS DOKUMENTU	OKRES OBOWIĄZYWANIA
w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2021-2026			
Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2023-2028	Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej	OBOWIĄZUJĄCY - Uchwała Nr 7747/23 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 września 2023 r.	2023-2028
Ramowy program ochrony osób doznających przemocy domowej w województwie świętokrzyskim na lata 2023-2028 Ramowy program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową w województwie świętokrzyskim na lata 2023-2028	Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej	OBOWIĄZUJĄCY - Uchwała Nr 8395/23 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 grudnia 2023 r.	2023-2028

NAZWA DOKUMENTU	KOORDYNATOR	STATUS DOKUMENTU	OKRES OBOWIĄZYWANIA
Ramowy program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową w województwie świętokrzyskim na lata 2023-2028			
Regionalny Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej do 2025 roku	Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej	OBOWIĄZUJĄCY - Uchwała Nr XI/146/19 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 lipca 2019 r.	2019-2025 planowana kontynuacja
Program pomocy społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu województwa świętokrzyskiego do roku 2030	Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej	OBOWIĄZUJĄCY Uchwałą Nr 1510/25 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 5 lutego 2025 roku	2030

NAZWA DOKUMENTU	KOORDYNATOR	STATUS DOKUMENTU	OKRES OBOWIĄZYWANIA
Wojewódzki program poszerzenia, różnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie pomocy i oparcia społecznego województwa świętokrzyskiego do roku 2030 Wojewódzki program rozwoju różnicowanych form wspieranego zatrudnienia oraz przedsiębiorczości społecznej dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi województwa świętokrzyskiego do roku 2030.	Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej	OBOWIĄZUJĄCY Uchwała Nr 1324/24 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 18 grudnia 2024 r.	2030
Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji	Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej	OBOWIĄZUJĄCY Uchwała Nr 6992/23 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 kwietnia 2023 r.	2023-2025

NAZWA DOKUMENTU	KOORDYNATOR	STATUS DOKUMENTU	OKRES OBOWIĄZYWANIA
dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2023 -2025			
Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022 – 2025.	Departament Ochrony Zdrowia	OBOWIĄZUJĄCY Uchwała Nr XLVI/583/22 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 kwietnia 2022 r.	2022 - 2025
Regionalny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego realizowany przez samorząd województwa świętokrzyskiego do 2030 roku	Departament Ochrony Zdrowia	Uchwała Nr 1135/24 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2024 r.	2030
Program Rozwoju Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej w Województwie Świętokrzyskim do 2025 roku	Departament Ochrony Zdrowia	OBOWIĄZUJĄCY - Uchwała Nr 3145/20 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 16 grudnia 2020 r.	2020-2025
„Młodzi dla Świętokrzyskiego 2030+”	Kancelaria Sejmiku + Młodzieżowy Sejmik Województwa Świętokrzyskiego	Trwają prace nad dokumentem	

NAZWA DOKUMENTU	KOORDYNATOR	STATUS DOKUMENTU	OKRES OBOWIĄZYWANIA
Program Opieki nad Zabytkami Województwa Świętokrzyskiego na lata 2023-2026	Departament Edukacji, Kultury i Dziedzictwa Narodowego	OBOWIĄZUJĄCY Uchwała Nr LXV/806/23 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 października 2023 r.	2023-2026.
Regionalny Plan Transportowy Województwa Świętokrzyskiego na lata 2021-2030	Departament Transportu, Komunikacji i Infrastruktury	OBOWIĄZUJĄCY Uchwała Nr 8629/22 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 21 lutego 2024 r.	do 2030
Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego Województwa Świętokrzyskiego	Departament Transportu, Komunikacji i Infrastruktury	OBOWIĄZUJĄCY – Uchwała Nr XLVIII/858/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 października 2014 r. (w trakcie aktualizacji)	Bez daty granicznej
Priorytety współpracy zagranicznej Województwa Świętokrzyskiego	Departament Turystyki, Sportu i Spraw Zagranicznych	OBOWIĄZUJĄCY - Uchwała Nr XLI/731/10 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 września 2010 r.	Obowiązuje nadal
Program Współpracy Samorządu Województwa Świętokrzyskiego z Organizacjami Pozarządowymi na 2024 r.	Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej	OBOWIĄZUJĄCY - Uchwała nr LXVI/836/23 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 04 grudnia 2023 r.	roczny

NAZWA DOKUMENTU	KOORDYNATOR	STATUS DOKUMENTU	OKRES OBOWIĄZYWANIA
Koncepcja przebiegu tras rowerowych na terenie województwa świętokrzyskiego	Departament Turystyki, Sportu i Spraw Zagranicznych	OBOWIĄZUJĄCY Uchwała Nr 4962/22 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 2 marca 2022 r.	Obowiązuje nadal
Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2023-2025	Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej	Uchwała Nr 6922/23 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 kwietnia 2023 r.	2023-2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z departamentów UMWS.

5. REALIZACJA SRWŚ 2030+ W OPARCIU O PRZYJĘTY SYSTEM WSKAŹNIKÓW

Założeniem tego rozdziału *Raportu* jest ocena stopnia realizacji celów *Strategii* w oparciu o analizę systemu wskaźników monitorowania określonych w *SRWŚ 2030+*. Tylko cykliczny monitoring umożliwia systematyczną ocenę zmian społeczno-gospodarczych na danym terenie oraz obserwację zakładanych trendów w *Strategii*. Zbieranie, gromadzenie, przetwarzanie i analizowanie danych pozwoli stwierdzić, czy realizacja założonych interwencji postępuje zgodnie z pierwotnymi założeniami. Dzięki wnioskowi wyciągniętemu z systematycznie analizowanych wskaźników, istnieje możliwość reagowania na pojawiające się negatywne trendy zarówno społeczne jak i gospodarcze, co z kolei przekłada się na wysoką jakość zarządzania regionem w oparciu o wiedzę.

Dobrze prowadzony monitoring pozwoli zweryfikować system zarządzania oraz ocenić stopień osiągnięcia zakładanych rezultatów, i w razie konieczności udoskonalić lub wyeliminować elementy mające wpływ na kształtowanie polityki regionalnej.

W zaplanowanych w *Strategii* celach został dobrany zespół najbardziej adekwatnych wskaźników, za pomocą których kontrolowany jest przebieg ich osiągnięcia w założonej perspektywie czasowej. **Zaznaczyć należy, że choć trendy zjawisk społecznych i gospodarczych w województwie świętokrzyskim mogą ulegać w czasie wahaniom (spowodowane jest to sytuacją polityczną i gospodarczą na rynku światowym i europejskim), to zakładamy, że cele zaplanowane w *Strategii* zostaną osiągnięte.**

W *Strategii* założono dwa kluczowe dla osiągnięcia misji strategicznej wskaźniki:

1. Liczba mieszkańców województwa - jako oczekiwany trend określono zatrzymanie spadku i utrzymanie liczby ludności na stałym poziomie;
2. PKB na mieszkańca – jako oczekiwany trend założono wzrost wskaźnika, zarówno wartości kwotowej jak i udziału w stosunku do średniej krajowej.

Poniżej analizie poddano także pozostałe wskaźniki monitorowania, z których każdy jest przypisany do poszczególnych celów głównych i operacyjnych *SRWŚ 2030+*. W ramach oceny stopnia realizacji *Strategii* scharakteryzowane zostaną najaktualniejsze wartości wskaźników (według dostępności danych w dniu badania), zmiana wartości wskaźników w odniesieniu do roku bazowego oraz zgodność obserwowanych trendów z założeniami zapisanymi w *Strategii*.

Tabela 2. Wskaźniki monitorowania SRWŚ 2030+

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa		Rok bazowy	Oczekiwany trend	Rok badania	Wartość badana		trend	Źródło
		Świętokrzyskie	Polska				Świętokrzyskie	Polska		
MISJA										
Liczba mieszkańców województwa	osoba	1 241 546	nd	2018	↔	2023	1 168 499	nd	↓	GUS
PKB na 1 mieszkańca	zł	40 146	55 359	2018	↑	2022	60 075	82 079	↑	GUS
	%	72,5	100	2018	↑	2022	73,2	100	↑	GUS
Cel 1. INTELIGENTNA GOSPODARKA I AKTYWNI LUDZIE										
Cel operacyjny 1.1. Zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności świętokrzyskiej gospodarki										
Wartość środków finansowych w dyspozycji Świętokrzyskiego Funduszu Rozwoju (na koniec roku kalendarzowego)	mln zł	218	nd	2021 ⁵	↑	2023	249	nd	↑	Opracowanie własne

⁵ Pierwszy pełny rok działalności ŚFR.

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa		Rok bazowy	Oczekiwany trend	Rok badania	Wartość badana		trend	Źródło
		Świętokrzyskie	Polska				Świętokrzyskie	Polska		
Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw	%	14,3	21,8	2018	↑	2022	29,2	32,2	↑	GUS
Miejsce województwa świętokrzyskiego w Regionalnej Tablicy Wyników Innowacji	pozycja w RIS	214/238	nd	2019	↑	2022	187/234	nd	↑	Regional Innovation Scoreboard (RIS)
Patenty udzielone przez Urząd Patentowy RP na 1 mln ludności	szt./ 1 mln	33,8	75,7	2018	↑	2023	26,4	58,6	↓	GUS
Cel operacyjny 1.2. Kompetentne kadry dla gospodarki										
Uczniowie w I klasach szkół branżowych I stopnia	osoba	1 291	48 779	2018	↑	2023	1 865	85 200	↑	GUS

Nazwa wskaźnika		Jednostka	Wartość bazowa		Rok bazowy	Oczekiwany trend	Rok badania	Wartość badana		trend	Źródło
			Świętokrzyskie	Polska				Świętokrzyskie	Polska		
Odsetek absolwentów studiujących na kierunkach technicznych i przyrodniczych		%	28,7	28,5	2018	↑	2023	22,3	23,1	↓	GUS
Odsetek studentów uczelni na kierunkach należących do podgrupy medyczna		%	21,4	10,9	2018	↔	2023	21,5	12,9	↑	GUS
Osoby dorosłe w wieku 25–64 lata uczestniczące w kształceniu lub szkoleniu (w okresie czterech tygodni przed badaniem)		%	3,2	5,7	2018	↑	2023	3,4	8,7	↑	GUS
Cel operacyjny 1.3. Wsparcie procesu transformacji kluczowych branż gospodarki regionu											
Noclegi na 10 tys.	turyście krajowym	szt.	13 591	18 514	2018	↑	2023	15 308	20 104	↑	GUS

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa		Rok bazowy	Oczekiwany trend	Rok badania	Wartość badana		trend	Źródło
		Świętokrzyskie	Polska				Świętokrzyskie	Polska		
mieszkańców udzielone:	turystom zagranicznym	849	4 619		↑	2023	852	4 512	↑	
Udział zwiedzających targi organizowane w Kielcach w ogólnej liczbie zwiedzających targi w Polsce	%	14,8	nd	2018	↑	2023	15,4	nd	↑	Polska Izba Przemysłu Targowego
Przedsiębiorstwa ogółem (przedsiębiorstwa sektora niefinansowego) posiadające szerokopasmowy dostęp do Internetu	%	93,3	96,3	2019	↑	2023	98,2	98,7	↑	GUS
Nakłady na działalność B+R w sektorze przedsiębiorstw	mln zł	197,5	16 950,8	2018	↑	2023	334,5	34 288,7	↑	GUS
Cel 2. PRZYJAZNY DLA ŚRODOWISKA I CZYSTY REGION										
Cel operacyjny 2.1. Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego										

Nazwa wskaźnika		Jednostka	Wartość bazowa		Rok bazowy	Oczekiwany trend	Rok badania	Wartość badana		trend	Źródło
			Świętokrzyskie	Polska				Świętokrzyskie	Polska		
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej		%	59,0	70,8	2018	↑	2023	61,3	72,6	↑	GUS
Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów		%	27,9	28,9	2018	↑	2023	35,0	40,7	↑	GUS
Liczba dni z przekroczonym 24-godzinnym poziomem dopuszczalnym stężenia pyłu PM ₁₀ ⁶	Kielce (strefa M. Kielce)	Liczba dni	41	-	2018 ⁷	↓	2023	8	-	↓	GIOŚ Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach
	Busko-Zdrój (strefa świętokrzyska)		42	-	2018		2023	6	-		
	Starachowice (strefa świętokrzyska)		45	-	2018		2023	5	-		

⁶ 50 µg/m³.

⁷ Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim. Raport wojewódzki za rok 2018, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach.

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa		Rok bazowy	Oczekiwany trend	Rok badania	Wartość badana		trend	Źródło
		Świętokrzyskie	Polska				Świętokrzyskie	Polska		
Liczba przewiezionych pasażerów pociągami regionalnymi	tys. osób	2 308,9	261 823	2018	↑	2023	2 442	300 582 ⁸	↑	GUS, UMWS
Długość ścieżek rowerowych (dróg dla rowerów)	km	276,1	13 904,7	2018	↑	2023	502,8	21 577,5	↑	GUS
Powierzchnia zieleni ulicznej ogółem (w miastach i na wsi)	ha	267,63	16 455,82	2019	↑	2023	283,60	17 531,38	↑	GUS
Powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu	ha	625 472,37	7 021 788,62	2019	↑	2023	625 472,37	7 014 193,90	↔	GUS
Cel operacyjny 2.2. Adaptacja do zmian klimatu										
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	m ³	30,0	36,2	2018	↓	2023	31,1	37,2	↑	GUS

⁸ na podstawie danych statystycznych Urzędu Transportu Kolejowego „przewozy wojewódzkie osobowe i aglomeracyjne” <https://dane.utk.gov.pl/sts/przewozy-pasazerskie/rodzaje-przewozow-pasazerskich/21889,Rodzaje-przewozow-pasazerskich.html>

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa		Rok bazowy	Oczekiwany trend	Rok badania	Wartość badana		trend	Źródło
		Świętokrzyskie	Polska				Świętokrzyskie	Polska		
ogółem na 1 korzystającego (m ³ /rok)										
Obiekty małej retencji wodnej w regionie	szt.	102	31 888	2018	↑	2023	112	32 521	↑	GUS
Nakłady inwestycyjne na wykonanie obiektów małej retencji wodnej	tys. zł	13 778	201 401	2019	↑	2023	6 699	730 624	↓	GUS
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji	ha	3 723	61 863	2018	↓	2023	3 819	60 370	↑	GUS
Cel operacyjny 2.3. Energetyka odnawialna i efektywność energetyczna										
Gęstość sieci ciepłej przesyłowej i rozdzielczej	km/100 km ²	3,73	5,21	2018	↑	2023	3,91 ⁹	5,35 ¹⁰	↑	GUS

⁹ Wyliczenia własne na podstawie danych BDL GUS

¹⁰ Wyliczenia własne na podstawie danych BDL GUS

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa		Rok bazowy	Oczekiwany trend	Rok badania	Wartość badana		trend	Źródło
		Świętokrzyskie	Polska				Świętokrzyskie	Polska		
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem	%	16,2	12,7	2018	↑	2023	28,6	27,4	↑	GUS
Zużycie energii elektrycznej na 1 mln zł PKB	GWh	0,11	0,08	2017	↓	2022	0,07	0,05	↓	GUS
Cel 3. WSPÓLNOTA I BEZPIECZNA PRZESTRZEŃ, KTÓRE ŁĄCZĄ LUDZI										
Cel operacyjny 3.1. Silny kapitał społeczny w regionie										
Frekwencja wyborcza w wyborach do sejmików województw	%	51,57	48,83	2018	↑	2024	55,36 ¹¹	51,94 ¹²	↑	PKW
Dodatnie saldo migracji na pobyt stały	osoby	-2 628	nd	2018	↑	2023	-2 766	nd	↓	GUS
Działalność centrów,	organizowane imprezy	Szt.	6 172	243 839	2019	2023	5 488	258 790	↓	GUS

¹¹ <https://samorząd2024.pkw.gov.pl/samorząd2024/pl/frekwencja/pl>

¹² <https://samorząd2024.pkw.gov.pl/samorząd2024/pl/frekwencja/pl>

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa		Rok bazowy	Oczekiwany trend	Rok badania	Wartość badana		trend	Źródło
		Świętokrzyskie	Polska				Świętokrzyskie	Polska		
domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic	uczestnicy imprez	Osoba/1 tys. ludności	1 008	976,8	↑		743,4	888,3	↓	
Zdalność egzaminów maturalnych	%	80,0	79,7	2018	↑	2023	72,2	74,6	↓	GUS
Członkostwo w organizacjach non-profit	tys. osób	200	9 200	2016	↑	2022	200	8 400	↔	GUS
Cel operacyjny 3.2. Poprawa jakości usług społecznych i zdrowotnych										
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	%	6,9	10,5	2018	↑	2023	15,3	19,5	↑	GUS
Placówki stacjonarnej pomocy społecznej	szt.	70	1 886	2019	↑	2023	88	2 189	↑	GUS

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa		Rok bazowy	Oczekiwany trend	Rok badania	Wartość badana		trend	Źródło
		Świętokrzyskie	Polska				Świętokrzyskie	Polska		
Liczba funkcjonujących w regionie Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej	szt.	2	nd	2018	↑	2023	2	nd	↔	ROPS
Przychodnie na 10 tys. osób	szt.	5	6	2018	↑	2023	6	6	↑	GUS
Lekarze (personel pracujący ogółem) na 10 tys. osób	osoba	53	57,7	2018	↑	2023	43,0	47,2	↓	GUS
Pielęgniarki i położne (personel pracujący ogółem) na 10 tys. ludności	osoba	83,5	72	2018	↔	2023	84,1	71,0	↑	GUS
Cel operacyjny 3.3. Wzmocnienie spójności przestrzennej i społecznej regionu										
Odsetek dróg wojewódzkich w stanie dobrym	%	51,8	nd	2019	↑	2023	56	nd	↑	ŚZDW
Wskaźnik penetracji budynkowej Internetu	%	18,6	33	2017	↑	2022	82,0	76	↑	UKE

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa		Rok bazowy	Oczekiwany trend	Rok badania	Wartość badana		trend	Źródło
		Świętokrzyskie	Polska				Świętokrzyskie	Polska		
stacjonarnego o prędkości co najmniej 30 mb/s										
Liczba gminnych programów rewitalizacji (w tym opracowanych na podstawie obecnie obowiązujących zaktualizowanych lokalnych programów rewitalizacji)	szt.	11	nd	2017	↑	2024	14	nd	↑	Opracowanie własne
Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem	%	31,1	31,2	2019	↑	2023	31,8	32,3	↑	GUS
Cel 4. SPRAWNE ZAZĄDZANIE REGIONEM										
Cel operacyjny 4.1. Rozwój systemu zarządzania strategicznego rozwojem										

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa		Rok bazowy	Oczekiwany trend	Rok badania	Wartość badana		trend	Źródło
		Świętokrzyskie	Polska				Świętokrzyskie	Polska		
Europejski wskaźnik jakości rządzenia	wartość EQI <0;100> ¹³	-0,594	-	2017	↑	2024	-1,155	-	↓	European Quality of Government Index (EQI)
Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem	%	31,1	31,2	2019	↑	2023	31,8	32,3	↑	GUS

¹³ Z uwagi na zmianę metodologii i formy publikacji danych przez Uniwersytet w Gothenburgu (https://www.gu.se/sites/default/files/2021-05/2021_4_%20Charron_Lapiente_Bauhr.pdf) nie ma możliwości zaprezentowania wartości EQI w formacie <0;100> (jak to było zaplanowane w czasie tworzenia *Strategii*) oraz danych dla Polski (brak danych na poziomie krajów). Na potrzeby niniejszej analizy zdecydowano o wyborze wskaźnika dla regionu w formacie obecnie prezentowanym przez autorów publikacji. Zgodnie z metodologią opracowaną przez Uniwersytet w Gothenburgu wartość wskaźnika równa 0 stanowi średnią dla Europy, wartości powyżej zera są interpretowane jako pozytywne, a wartości poniżej zera jako negatywne.

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa		Rok bazowy	Oczekiwany trend	Rok badania	Wartość badana		trend	Źródło
		Świętokrzyskie	Polska				Świętokrzyskie	Polska		
Cel operacyjny 4.2. Budowa rozpoznawalnej marki regionu świętokrzyskiego										
Miejsce województwa świętokrzyskiego w rankingu konkurencyjności regionów	pozycja w RCI	211/268	nd	2019	↑	2022	187 / 234	nd	↓	European Regional Competitiveness Index (RCI)
Średni czas pobytu turysty w województwie świętokrzyskim (w turystycznych obiektach noclegowych)	liczba dni	2,9	nd	2018	↑	2023	3,0	nd	↑	GUS
Cel operacyjny 4.3. Wzmacnianie partnerstwa i współpracy na rzecz rozwoju województwa										
Odsetek mieszkańców wykorzystujących Internet w kontaktach z administracją publiczną	%	32,9	35,5	2018	↑	2024	49,4	61,0	↑	GUS

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa		Rok bazowy	Oczekiwany trend	Rok badania	Wartość badana		trend	Źródło
		Świętokrzyskie	Polska				Świętokrzyskie	Polska		
Liczba porozumień terytorialnych przy udziale Województwa Świętokrzyskiego (zawartych na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju)	szt.	0	nd	2019	↑	2023	0	nd	↔	Opracowanie własne

Źródła:

- dane – zgodnie z odpowiednią kolumną,
- oczekiwany trend – opracowanie własne na podstawie założeń opisanych powyżej tabeli.

Liczba mieszkańców województwa – w latach 2018 – 2023 zmniejszyła się o 73 047 osoby (co stanowi 5,88%) i w 2023 r. wyniosła 1 168 499 osób. W analizowanym przedziale czasowym zmniejszyła się również liczba ludności kraju i w 2023 r. wyniosła 37 636 508 osób (spadek w porównaniu do roku bazowego o 2,02%). Znaczny ubytek ludności pokazały wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021, który odbywał się w dniach od 1 kwietnia do 30 września 2021 roku. Jak podaje Główny Urząd Statystyczny, wyniki NSP 2021 stanowią od roku 2020 bazę wyjściową bilansu stanu i struktury ludności. W związku z powyższym wskaźniki odnoszące się do liczby i struktury ludności od 2020 roku zostały przeliczone przez GUS zgodnie z bilansem przygotowanym w oparciu o wyniki NSP 2021. Część osób, które dotychczas były wykazywane w statystyce, najwyraźniej faktycznie nie przebywało w miejscu deklarowanym jako miejsce zamieszkania. W *Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+* założono zatrzymanie trendu spadkowego liczby mieszkańców województwa. W omawianym okresie notowano w regionie ubytek ludności. Trzeba jednak pamiętać, że założenia *Strategii* w kontekście zatrzymania depopulacji regionu są ambitne, zmiany demograficzne mają charakter długoterminowy, a czas przewidziany dla zatrzymania tendencji spadkowej w województwie to 2030 rok. Dodatkowym czynnikiem, który trzeba uwzględnić mówiąc o demografii, był wybuch pandemii COVID-19 w 2020 roku i związany z nim znaczny ubytek liczby ludności spowodowany zgonami covidowymi i okołocovidowymi. Pandemia wpłynęła radykalnie na wzrost liczby zgonów zarówno w województwie, jak i w całym kraju.

PKB na 1 mieszkańca – wyrażone w zł - zgodnie z przewidywanym trendem w *Strategii* wskaźnik wzrósł zarówno w Polsce, jak i w województwie świętokrzyskim. Dynamika wzrostu w 2022 r., w porównaniu z rokiem bazowym 2018, wyniosła dla kraju 48,27% (wzrost z 55 359 zł do 82 079 zł), a w świętokrzyskim była wyższa o 1,37 p.p. od średniej krajowej i osiągnęła wartość 49,64% (wzrost z 40 146 zł do 60 075 zł).

PKB per capita (w cenach bieżących), Polska = 100% w województwie świętokrzyskim odnotowało wzrost wskaźnika (porównując rok 2022 z rokiem 2018) o 0,7 p.p. W 2022 r. PKB na mieszkańca (gdzie Polska = 100%), w regionie świętokrzyskim wyniosło 73,2%. Przyczynę takiego stanu rzeczy należy tłumaczyć tym, że z racji istotnej roli budownictwa oraz rozwiniętej produkcji dóbr inwestycyjnych w regionie świętokrzyskim, charakteryzuje się on

relatywnie wysoką dynamiką PKB w okresie prosperity w gospodarce światowej. Natomiast w czasie recesji regionalna gospodarka reaguje na dekoniunkturę w krajach Unii Europejskiej ze stosunkowo dużą wrażliwością, co znajduje w skrajnym przypadku odzwierciedlenie w negatywnej stopie wzrostu gospodarczego. Należy zakładać jednak, że po przełamaniu kryzysu ogólnoeuropejskiego wywołanego pandemią COVID-19 oraz wojną w Ukrainie zostanie zachowany wzrostowy trend ilości podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON, kontynuowane będą działania służące wzmocnieniu inteligentnych specjalizacji województwa, zwiększających odporność gospodarki regionu na bieżące zjawiska koniunkturalne itp. Nadal również mocno wspierany będzie rozwój MŚP, które poszerzają profil gospodarczy województwa i uodparniają strukturę gospodarczą na negatywne zjawiska gospodarcze.

Cel 1. INTELIGENTNA GOSPODARKA I AKTYWNI LUDZIE

Cel operacyjny 1.1. Zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności świętokrzyskiej gospodarki

Wartość środków finansowych w dyspozycji Świętokrzyskiego Funduszu Rozwoju (na koniec roku kalendarzowego) – suma środków uruchomionych będących w dyspozycji przedsiębiorców oraz posiadanych przez ŚFR środków przeznaczonych na działalność pożyczkową w roku 2023 wynosiła 249 mln zł (pierwszym, pełnym rokiem działalności ŚFR był rok 2021 – 218 mln zł).

Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw – udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw odnotował wzrost zarówno w Polsce, jak i w regionie świętokrzyskim (odpowiednio o: 10,4% i o 14,9%). W 2022 r. średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw wynosił w regionie świętokrzyskim 29,2% i wzrósł w stosunku do roku 2018 o 14,9 p.p. (przy dynamice krajowej wynoszącej 10,4 p.p.) Natomiast wartość analizowanego wskaźnika w kraju wzrosła z 21,8% w roku bazowym do 32,2% w 2022 r.

Miejsce województwa świętokrzyskiego w Regionalnej Tablicy Wyników Innowacji – zakładany trend w *Strategii* został utrzymany, w 2018 r. region świętokrzyski zajął w Regionalnej Tablicy Wyników Innowacji miejsce 214 na 238 pozycji, natomiast w 2022 r. – 187. miejsce, na 234 pozycje.

Patenty udzielone przez Urząd Patentowy RP na 1 mln ludności – liczba udzielonych patentów na 1 mln ludności w kraju, a także w województwie świętokrzyskim w latach 2018 – 2023 odnotowała spadek (odpowiednio: -22,59% i -21,89%). W 2018 r. wartość tego wskaźnika w świętokrzyskim wyniosła 33,8 (przy średniej krajowej 75,7), natomiast w 2023 r. 26,4 (przy średniej krajowej 58,6), zatem należy stwierdzić, że trend założony w *Strategii* nie został zachowany.

Cel operacyjny 1.2. Kompetentne kadry dla gospodarki

Uczniowie w I klasach szkół branżowych I stopnia – założony trend wzrostowy w *Strategii* dotyczący liczby uczniów w I klasach szkół branżowych I stopnia został zachowany. W kraju od 2018 r.

do 2023 r. liczba uczniów wzrosła o 36 421 i wyniosła 85 200 uczniów. W województwie świętokrzyskim w 2023 r. uczniów w I klasach szkół branżowych było 1 865 (wzrost w odniesieniu do 2018 r. o 44,46%).

Odsetek absolwentów studiujących na kierunkach technicznych i przyrodniczych – zarówno w kraju, jak i w regionie świętokrzyskim, w latach 2018-2023 odsetek absolwentów na kierunkach technicznych i przyrodniczych zmniejszył się. W Polsce w 2023 roku absolwentów uczelni tego typu było 23,1% (spadek o 5,4 p.p.), natomiast w województwie świętokrzyskim - 22,3% (spadek o 6,4 p.p.).

Odsetek studentów uczelni na kierunkach należących do podgrupy medyczna – wartość wskaźnika w regionie odnotowała niewielki wzrost ostatecznie osiągając w 2023 roku 21,5%. Średnio w kraju wskaźnik w latach 2018-2023 wzrósł o 2 p.p.

Osoby dorosłe w wieku 25–64 lata uczestniczące w kształceniu lub szkoleniu (w okresie czterech tygodni przed badaniem) – odsetek osób dorosłych biorących udział w kształceniu lub szkoleniu w 2023 r. w porównaniu do roku bazowego (2018 r.) odnotował nieznaczny wzrost o 0,2 p.p. i wyniósł 3,4%. Podobna tendencja zaobserwowana została w Polsce, gdzie udział osób podnoszących swoje kwalifikacje wyniósł 8,7% (wzrost o 3,0 p.p.). Założony trend w *Strategii* został zachowany.

Cel operacyjny 1.3. Wsparcie procesu transformacji kluczowych branż gospodarki regionu

Noclegi na 10 tys. mieszkańców udzielone turystom krajowym – w latach 2018 – 2023 notowano wzrost liczby udzielonych noclegów turystom krajowym, w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców zarówno w Polsce, jak i w województwie świętokrzyskim (trend założony w *Strategii* został zachowany). W Polsce wartość analizowanego wskaźnika w 2023 r. wyniosła 20 104 (w porównaniu z 2018 rokiem wartość wskaźnika wzrosła o 1 590). W województwie świętokrzyskim udzielono w 2023 roku 15 308 noclegów turystom krajowym w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców (wzrost o 1 717).

Noclegi na 10 tys. mieszkańców udzielone turystom zagranicznym – tendencja spadkowa analizowanego wskaźnika została odnotowana w kraju (z 4 649 w 2018 r. do 4 512 w 2023 r.).

W świętokrzyskim odnotowano minimalny wzrost wartości z 849 do 852.

Udział zwiedzających targi organizowane w Kielcach w ogólnej liczbie zwiedzających targi w Polsce – w latach 2018 – 2023 odnotowany został wzrost liczby zwiedzających kieleckie targi w ogólnej liczbie zwiedzających targi w Polsce z 14,8% do 15,4%.

Przedsiębiorstwa ogółem (przedsiębiorstwa sektora niefinansowego) posiadające szerokopasmowy dostęp do Internetu – zarówno w kraju, jak i w województwie świętokrzyskim przybywa przedsiębiorstw posiadających szerokopasmowy dostęp do Internetu. W Polsce w roku 2023 funkcjonowało 98,7% przedsiębiorstw z dostępem do szerokopasmowego Internetu (wzrost w stosunku do roku 2019 o 2,4 p.p.). W świętokrzyskim przedsiębiorstw takich było 98,2%. (wzrost o 4,9 p.p.).

Nakłady na działalność B+R w sektorze przedsiębiorstw – wielkość nakładów na działalność B+R w sektorze przedsiębiorstw w latach 2018 – 2023 w kraju wzrosła o 102,28% (wartość nakładów ogółem wyniosła w 2023 r. 34 288,7 mln zł). W województwie świętokrzyskim odnotowany został wzrost nakładów o 69,37% (w 2023 r. w regionie świętokrzyskim poniesiono nakłady ogółem na B+R w wysokości 334,5 mln zł.).

Cel 2. PRZYJAZNY DLA ŚRODOWISKA I CZYSTY REGION

Cel operacyjny 2.1. Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego

Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej – udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w województwie od 2018 roku wzrósł o 2,3 p.p. ostatecznie osiągając w 2023 roku 61,3%. W kraju również notowano wzrost wskaźnika do poziomu 72,6% (wzrost o 1,8 p.p.). Trend zmiany wskaźnika w regionie był wzrostowy i zgodny z założonym w *Strategii*.

Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów – udział odpadów zebranych selektywnie w ogóle odpadów w województwie świętokrzyskim w 2023 roku wynosił 35,0% i od 2018 roku wzrósł o 7,1 p.p. Obserwowany trend wartości wskaźnika był zgodny z założonym w *SRWŚ 2030+*.

Liczba dni z przekroczonym 24-godzinny poziomem dopuszczalnym stężenia pyłu PM10 – liczba dni w 2023 roku, w których odnotowano przekroczony dopuszczalny poziom stężenia pyłu PM10 była mniejsza od notowanej w 2018 roku w każdym z określonych w *Strategii* miejsc pomiarowych. Przy czym w **Kielcach** wartość wskaźnika w 2023 roku wynosiła 8 dni (o 33 mniej niż w 2018 roku). W **Busku-Zdroju** wynosiła 6 dni i była mniejsza od tej

notowanej w 2018 roku o 36 dni. W **Starachowicach** liczba dni z przekroczonym poziomem stężenia pyłu PM10 wynosiła 5 i była mniejsza o 40 dni od tej sprzed pięciu lat.

Obserwowany trend zmiany wskaźnika w każdej ze stref był zgodny z założonym w *SRWŚ 2030+*.

Liczba przewiezionych pasażerów pociągami regionalnymi – zwiększyła się w okresie ostatnich pięciu lat zarówno w kraju, jak i w regionie. W województwie liczba pasażerów przewiezionych pociągami regionalnymi w 2023 roku wynosiła 2 442 tys. osób i w stosunku do tej z 2018 roku zwiększyła się o 133 tys. osób, przy wzroście w całym kraju o 38,76 mln osób. Obserwowany trend wskaźnika był zgodny z założonym w *SRWŚ 2030+*.

Długość ścieżek rowerowych (dróg dla rowerów) – wzrosła dość znacznie w regionie od 2018 roku (wzrost o 82,11%) osiągając w 2023 roku 502,8 km. W całym kraju długość ścieżek rowerowych wynosiła 21 577,5 km (w 2018 r. – 13 904,7 km). Obserwowany trend był zgodny z założonym w *Strategii*.

Powierzchnia zieleni ulicznej ogółem (w miastach i na wsi) – w stosunku do roku bazowego 2019

w regionie wzrosła zgodnie z założeniami *SRWŚ 2030+* osiągając w 2023 roku 283,60 ha (2019 r.

– 267,63 ha). Ogólnie w kraju również odnotowano wzrost powierzchni zieleni ulicznej z 16 455,82 ha w 2019 roku do 17 531,38 ha w 2023 roku.

Powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu – wartość wskaźnika w województwie nie zmieniła się w stosunku do roku bazowego (2019 r.) i w 2023 roku wynosiła 625 472,37 ha. W *SRWŚ 2030+* założono trend wzrostowy wskaźnika.

Cel operacyjny 2.2. Adaptacja do zmian klimatu

Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych ogółem na 1 korzystającego (m^3/rok) – od 2018 roku do 2023 roku wzrosło w województwie o $1,1 m^3$. Wzrost zużycia wody w regionie nie był zgodny z założeniami *SRWŚ 2030+*, trzeba jednak zauważyć, że zużycie wody w przeliczeniu na korzystającego w świętokrzyskim jest znacznie mniejsze od analogicznej wartości wskaźnika w Polsce. W 2023 roku wartość wskaźnika dla kraju wynosiła $37,2 m^3$, natomiast dla województwa $31,1 m^3$.

Obiekty małej retencji wodnej w regionie – w latach 2018-2023 liczba obiektów małej retencji wodnej w województwie wzrosła o 10 obiektów (2023 r. – 112 obiekty), a notowany wzrost był zgodny z trendem założonym w *Strategii*. W całym kraju w omawianym okresie rejestr tego typu obiektów wzrósł o 633 sztuk.

Nakłady inwestycyjne na wykonanie obiektów małej retencji wodnej – w związku z niewielką ilością nowopowstałych obiektów małej retencji wodnej w województwie, w 2023 roku zmniejszyły się także analogicznie nakłady inwestycyjne na wykonanie tego typu obiektów. Na wykonanie obiektów małej retencji wodnej wydatkowano w województwie 6 699 tys. zł, przy łącznych nakładach inwestycyjnych na tego typu obiekty w Polsce na poziomie 730,62 mln zł. W 2019 roku na obiekty małej retencji wodnej wydatkowano w regionie 13,78 mln zł, a w kraju 201,40 mln zł. W *SRWŚ 2030+* założono trend wzrostowy wskaźnika w perspektywie do 2030 roku.

Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji – w województwie od 2018 roku odnotowano niewielki wzrost areału tego typu gruntów. W 2023 roku powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji wynosiła 3 819 ha, a wzrost w porównaniu do roku bazowego wyniósł 96 ha. W omawianym okresie, w kraju powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych zmniejszyła się z 61 863 ha w 2018 roku do 60 370 ha w 2023 roku. W latach 2018-2023 roku nie udało się uzyskać założonego w *Strategii* malejącego trendu wskaźnika w regionie.

Cel operacyjny 2.3. Energetyka odnawialna i efektywność energetyczna

Gęstość sieci ciepłej przesyłowej i rozdzielczej – według danych za 2023 rok wskaźnik w regionie wzrósł od 2018 roku osiągając 3,91 km/100 km². Niewielki wzrost gęstości tego typu sieci odnotowano również w przypadku średniej dla kraju. Zmiana wskaźnika w stosunku do 2018 roku wyniosła odpowiednio: region – 0,18, kraj – 0,14. W *Strategii* założono dla regionu wzrost wskaźnika.

Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem – w regionie w okresie 2018-2023 wzrósł znacznie (o 12,4 p.p.) i w końcu grudnia 2023 r. wynosił 28,6%. Wartość wskaźnika z 2023 r. w województwie była wyższa od średniej krajowej o 1,2 p.p, a trend był zgodny z założeniami *SRWŚ 2030+*.

Zużycie energii elektrycznej na 1 mln zł PKB – w 2022 roku w świętokrzyskim wynosiło 0,07 GWh i w stosunku do 2017 roku zmalało o 0,04 GWh. Obserwowany trend zmian wartości wskaźnika był malejący i tym samym zgodny z założeniami *Strategii*.

Cel 3. WSPÓLNOTA I BEZPIECZNA PRZESTRZEŃ, KTÓRE ŁĄCZĄ LUDZI

Cel operacyjny 3.1. Silny kapitał społeczny w regionie

Frekwencja wyborcza w wyborach do sejmików województw – zarówno w kraju, jak i w województwie świętokrzyskim była wyższa niż w roku bazowym i wyniosła odpowiednio: 51,9% oraz 55,36%.

Dodatnie saldo migracji na pobyt stały – w 2023 roku saldo ludzi wyjeżdżających ze świętokrzyskiego, do innych regionów i ludzi tutaj osiedlających się było ujemne i wynosiło minus 2 766 osób. W stosunku do roku 2018 sytuacja w województwie pod względem salda migracji międzywojewódzkich uległa niewielkiemu pogorszeniu (2018 rok: - 2 628). Obserwowana zmiana wartości wskaźnika nie była zgodna z założeniami *SRWŚ 2030+*.

Liczba imprez organizowanych przez centra, domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice w województwie w 2023 roku zmniejszyła się w porównaniu do 2019 roku o 11,08% i wyniosła 5 488 imprez.

Liczba uczestników imprez przypadających na 1000 ludności w regionie świętokrzyskim wynosiła w 2023 r. 743,4 (spadek w stosunku do bazowego 2019 roku o 26,25%, wobec spadku odnotowanego w całym kraju na poziomie 9,06%). Trend zmian wskaźnika nie był zgodny z założeniami *Strategii*, trzeba jednak zauważyć, że spadek uczestników imprez wystąpił w skali całego kraju.

Zdawalność egzaminów maturalnych – w województwie zmniejszyła się w porównaniu do 2018 r. o 7,8 p.p. i w 2023 roku wynosiła 72,2%. Średnia dla całego kraju była nieco lepsza, w tym przypadku zdawalność w latach 2018-2023 zmalała o 5,1 p.p. Obserwowane zmiany wskaźnika w regionie nie były zgodne z założeniami *SRWŚ 2030+*.

Członkostwo w organizacjach non-profit – rozumiane jako liczba członków tego typu organizacji wyrażone w tys. osób od 2016 roku pozostało w regionie na niezmiennym poziomie 200 tys. osób. W *Strategii* założono wzrost wskaźnika w województwie, jednak utrzymanie wskaźnika na poziomie z 2016 roku trzeba uznać za zjawisko pozytywne z uwagi na notowany w tym czasie (2016-2022) w kraju znaczny spadek liczby członków organizacji non-profit (spadek o 0,8 mln osób).

Cel operacyjny 3.2. Poprawa jakości usług społecznych i zdrowotnych

Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach – w świętokrzyskim w 2023 roku wynosił 15,3% i w stosunku do roku bazowego (2018) wzrósł o 8,4 p.p. Liczba dzieci do lat 3, które uczęszczały do żłobków wzrosła również w skali całego kraju. W Polsce wskaźnik wzrósł z 10,5% w 2018 roku do 19,5% w 2023 roku. Wzrost udziału dzieci objętych opieką w żłobkach w województwie był zgodny z założeniami *SRWŚ 2030+*.

Placówki stacjonarnej pomocy społecznej – liczba tego typu placówek w regionie w okresie 2019-2023 wzrosła o 18 i w 2023 roku funkcjonowało tutaj 88 takich instytucji. Liczba placówek stacjonarnej pomocy społecznej w Polsce w analogicznym okresie wzrosła o 303 jednostki. Zapisy *Strategii* zakładają trend wzrostowy wskaźnika, co było zgodne z obserwowaną zmianą w regionie.

Liczba funkcjonujących w regionie Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej – w województwie w 2023 roku, podobnie jak w 2018 roku funkcjonowały dwa tego typu ośrodki. W omawianym okresie nie obserwowano założonego w *SRWŚ 2030+* wzrostu liczby Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej.

Przychodnie na 10 tys. osób – dostęp do przychodni w województwie (w stosunku do roku 2018) wzrósł. W 2023 roku na 10 tys. osób przypadało tu 6 przychodni, przy niezmienniejszej się od lat średniej dla kraju wynoszącej 6. W *Strategii* założono trend wzrostowy wskaźnika.

Lekarze (personel pracujący ogółem) na 10 tys. osób – liczba lekarzy w regionie przypadająca na 10 tys. osób w świętokrzyskim w 2023 roku wynosiła 43 i od 2018 roku zmalała o 10.

W kraju również odnotowano spadek wskaźnika o podobnej wielkości (o 10,5). Spadek dostępu do lekarzy w województwie nie był zgodny z założeniami *Strategii*.

Pielęgniarki i położne (personel pracujący ogółem) na 10 tys. ludności – wskaźnik w województwie od lat pozostaje na bardzo wysokim poziomie. W 2023 roku na 10 tys. ludności przypadało tu 84,1 pielęgniarek i położnych przy średniej dla Polski 71,0. W związku z wysoką wartością wskaźnika w regionie, w *SRWŚ 2030+* założono utrzymanie jego wartości na poziomie z 2018 roku (83,5).

Cel operacyjny 3.3. Wzmocnienie spójności przestrzennej i społecznej regionu

Odsetek dróg wojewódzkich w stanie dobrym – w latach 2019-2023 odnotowano w świętokrzyskim wzrost wskaźnika z 51,8% do 56%. Obserwowany trend był zgodny z założeniami *Strategii*.

Wskaźnik penetracji budynkowej Internetu stacjonarnego o prędkości co najmniej 30 mb/s – w latach 2017-2022 w regionie odnotowano intensywny wzrost wskaźnika. W 2017 roku wartość wskaźnika w województwie wynosiła 18,6%, natomiast w 2022 roku 82%. Podobną tendencję obserwowano także w skali całego kraju (wzrost o 43 p.p.) Notowany wzrost był zgodny z założeniami *SRWŚ 2030+*.

Liczba gminnych programów rewitalizacji (w tym opracowanych na podstawie obecnie obowiązujących zaktualizowanych lokalnych programów rewitalizacji) – według stanu na koniec 2024 roku 14 gmin w województwie posiadało GPR. W stosunku do roku 2017 liczba GPR w woj. świętokrzyskim zwiększyła się o 3 programy. Odnotowana tendencja była zgodna z założeniami *SRWŚ 2030+*.

Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem – w woj. świętokrzyskim w 2023 roku wynosił 31,8% i w stosunku do roku 2019 roku wzrósł o 0,7 p.p. przy wzroście w kraju o 1,1 p.p. Wzrost udziału w regionie był zgodny z założeniami *Strategii*.

Cel 4. SPRAWNE ZAZĄDZANIE REGIONEM

Cel operacyjny 4.1. Rozwój systemu zarządzania strategicznego rozwojem

Europejski wskaźnik jakości rządzenia – zgodnie z metodologią opracowaną przez Uniwersytet w Gothenburgu wartość wskaźnika równa 0 stanowi średnią dla Europy,

wartości powyżej zera

są interpretowane jako pozytywne, a wartości poniżej zera jako negatywne. Wartość wskaźnika w województwie w 2024 roku wynosiła -1,155, a w roku bazowym (2017 r.) wynosiła – 0,594. Trend zmian wartości wskaźnika w analizowanym okresie w regionie był przeciwny do założonego w *SRWŚ 2030+* trzeba jednak zauważyć, że spadek wartości wskaźnika zaobserwowano w większości regionów kraju.

Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem – zgodnie z założeniami *Strategii* zwiększył się w regionie udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania z 31,1% w 2019 r. do 31,8% w 2023 r. (w kraju z 31,2% do 32,3%).

Cel operacyjny 4.2. Budowa rozpoznawalnej marki regionu świętokrzyskiego

Miejsce województwa świętokrzyskiego w rankingu konkurencyjności regionów – w 2022 roku region znajdował się na 187 pozycji wśród 234 regionów, a w roku 2019 na 211 pozycji wśród 268 regionów. Miejsce województwa w rankingu konkurencyjności regionów spadło, co nie było zgodne z założeniami *Strategii*.

Średni czas pobytu turysty w województwie świętokrzyskim (w turystycznych obiektach noclegowych) – odwiedzający województwo świętokrzyskie turyści w 2023 r., średnio przebywali tu 3 dni (w 2018 r. wartość ta wynosiła 2,9 dnia, zatem osiągnięty został wzrostowy trend założony w *Strategii*).

Cel operacyjny 4.3. Wzmacnianie partnerstwa i współpracy na rzecz rozwoju województwa

Odsetek mieszkańców wykorzystujących Internet w kontaktach z administracją publiczną – w kraju i w regionie świętokrzyskim, zgodnie z założeniami *Strategii*, w latach 2018 - 2024 wzrósł odsetek mieszkańców wykorzystujących Internet w kontaktach z administracją publiczną. W województwie świętokrzyskim wzrósł z 32,9% do 49,4% (w kraju: z 35,5% do 61,0%).

Liczba porozumień terytorialnych przy udziale Województwa Świętokrzyskiego (zawartych na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju) –

w województwie świętokrzyskim dotychczas nie stosowano wskazanego w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego mechanizmu porozumienia terytorialnego.

6. TERYTORIALNY WYMIAR SRWŚ 2030+

Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) to terytoria, do których adresowana ma być polityka rozwoju, ukierunkowana na wywołanie określonych zmian. Wyróżnić można dwa rodzaje OSI:

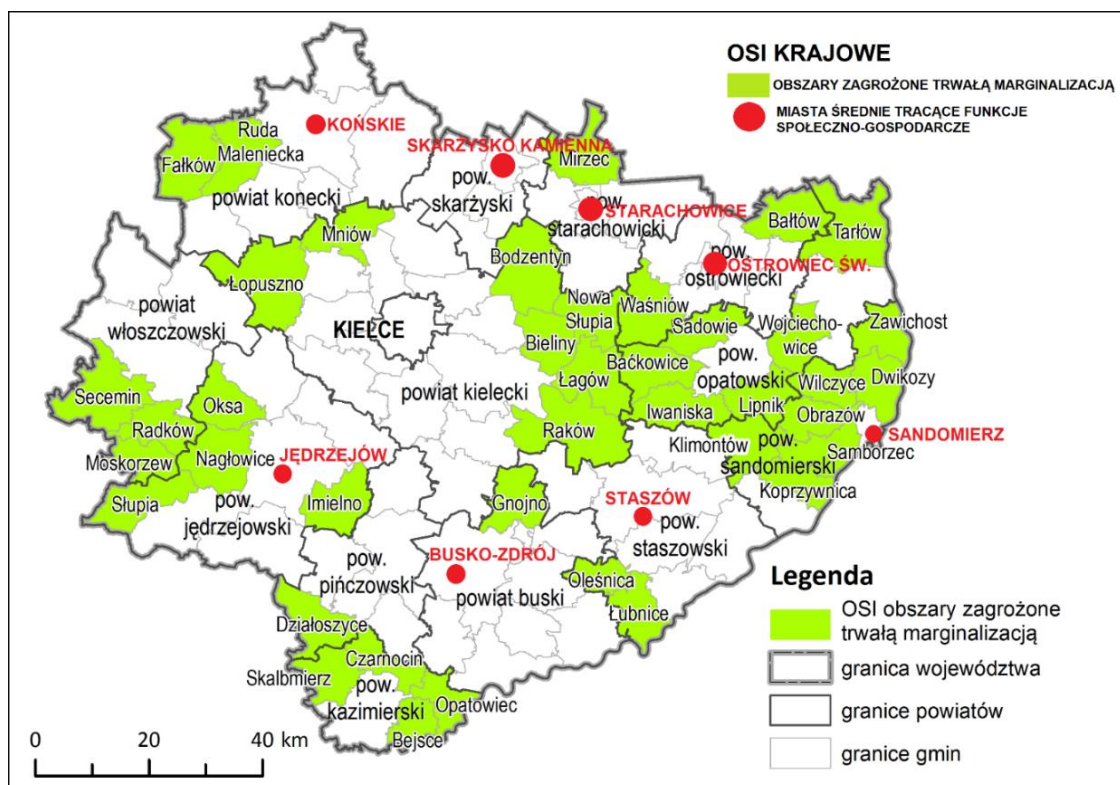
- obszary, charakteryzujące się niekorzystnymi zjawiskami w sferze społecznej, ekonomicznej lub/i przyrodniczej, wymagające interwencji nakierowanej na przełamanie barier rozwojowych,
- obszary wzrostu, wyróżniające się szczególnymi potencjałami (tj. bieguny wzrostu, obszary tematyczne lub klastry zaawansowanych technologii), które w wyniku interwencji mogą kształtować przewagi konkurencyjne.

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ definiuje następujące obszary strategicznej interwencji.

W pierwszej kolejności wskazano tzw. OSI krajowe, które wynikają z zapisów *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030*:

- **OSI obszary zagrożone trwałą marginalizacją** (w województwie świętokrzyskim 40 gmin: Bodzentyn, Działoszyce, Koprzywnica, Łagów, Nowa Słupia, Skalbmierz, Zawichost, Baćkowice, Bałtów, Bejsce, Bieliny, Czarnocin, Dwikozy, Fałków, Gnojno, Imielno, Iwaniska, Klimontów, Lipnik, Łopuszno, Łubnice, Mirzec, Mniów, Moskorzew, Nagłowice, Obrazów, Oksa, Oleśnica, Opatowiec, Radków, Raków, Ruda Maleniecka, Sadowie, Samborzec, Secemin, Słupia, Tartów, Waśniów, Wilczyce, Wojciechowice);
- **OSI miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze** (w województwie świętokrzyskim: Ostrowiec Świętokrzyski, Starachowice, Jędrzejów, Staszów, Końskie, Skarżysko-Kamienna, Sandomierz, Busko-Zdrój).

Mapa 1. OSI krajowe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

Ponadto, biorąc pod uwagę wnioski z diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej województwa, analizę mierzalnych kryteriów, takich jak wskaźniki statystyczne, wskazujące wspólne cechy, problemy lub powiązania funkcjonalne terytoriów, a także pracę w trakcie warsztatów strategicznych, wyróżniono **obszary strategicznej interwencji istotne z punktu widzenia rozwoju regionu**. Są to następujące obszary:

- OSI Kielecki Obszar Funkcjonalny,
- OSI Miejskie obszary funkcjonalne miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze,
- OSI Góry Świętokrzyskie,
- OSI Obszar uzdrowiskowy,
- OSI Poniemie,
- OSI Dolina Wisły.

Po przyjęciu w marcu 2021 roku *Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego SRWŚ 2030+*, rozwijała się współpraca w ramach partnerstw samorządowych tworzących Obszary

Strategicznej Interwencji (OSI), a także innych partnerstw tworzonych przez świętokrzyskie JST. Przyczyniła się do tego m.in. realizacja przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej projektu pn. *Centrum Wsparcia Doradczego, którego* celem było wzmocnienie sprawności administracyjnej samorządów terytorialnych (gminnych i powiatowych), w tym przede wszystkim poprawa ich kompetencji do zarządzania strategicznego rozwojem lokalnym oraz inicjowania i realizacji kompleksowych przedsięwzięć rozwojowych, w partnerstwie społeczno-gospodarczym i z innymi samorządami. Uczestniczące w projekcie samorządy przygotowały wspólnie z doświadczonym zespołem ekspertów strategię terytorialną oraz pakiet projektów kluczowych dla rozwoju obszarów partnerstw.

Poniżej przedstawiono syntetyczne informacje na temat działań podejmowanych w ramach poszczególnych Obszarów Strategicznej Interwencji.

OSI Kielecki Obszar Funkcjonalny

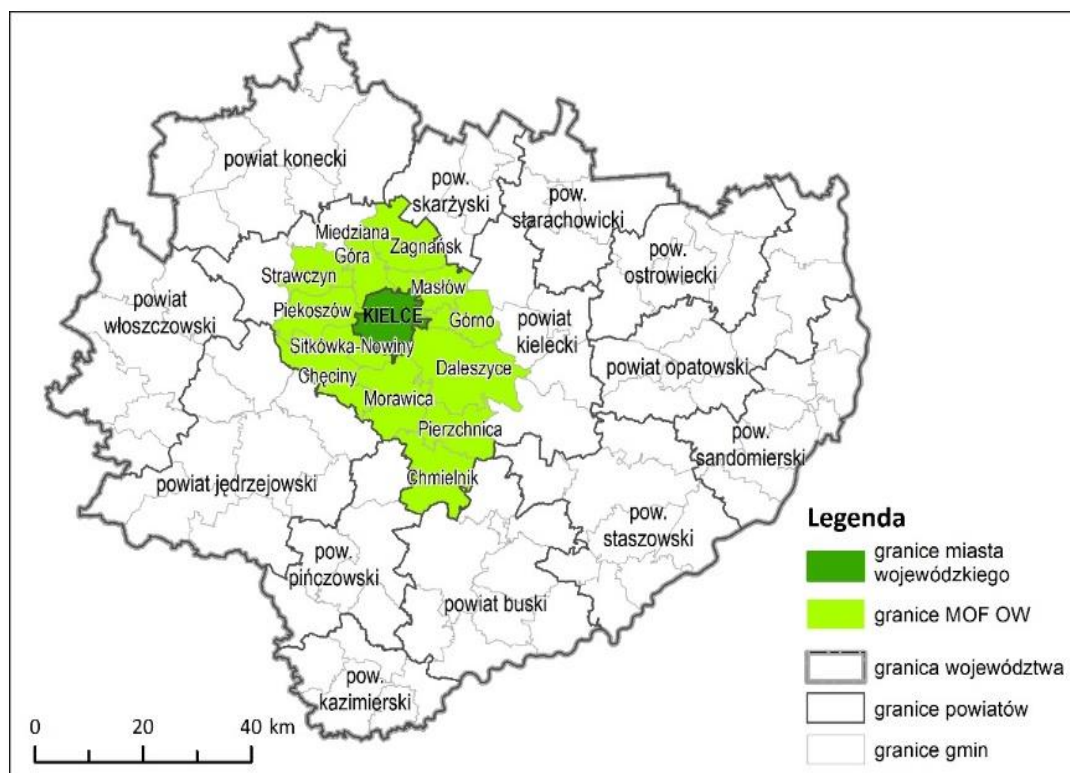
Kielecki Obszar Funkcjonalny zrzesza 13 samorządów gminnych, tj.: Kielce, Chęciny, Chmielnik, Daleszyce, Górno, Masłów, Miedziana Góra, Morawica, Piekoszków, Nowiny, Strawczyn, Zagnańsk oraz Pierzchnica.

W ramach perspektywy finansowej na lata 2014-2020 miastom wojewódzkim powierzone zostało wdrażanie części regionalnych programów operacyjnych, które odbywa się przy pomocy mechanizmu o nazwie Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT). Kielecki Obszar Funkcjonalny (KOF) został wyznaczony w oparciu o delimitację Ministerstwa Rozwoju Regionalnego zgodnie z dokumentem

pn. Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce z lipca 2013 r.

W 2015 roku gminy zawarły porozumienie określające zasady współpracy przy programowaniu i wdrażaniu Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz jej współfinansowania i realizacji. W 2021 r. członkiem Porozumienia zostało Miasto i Gmina Pierzchnica. Partnerzy KOF podtrzymują zobowiązania i chęć współpracy przy realizacji wspólnych celów rozwojowych w obecnej perspektywie finansowej UE - 2021-2027.

Mapa 2. OSI Kielecki Obszar Funkcjonalny

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

W latach 2023-2024 Partnerstwo Gmin Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego prowadziło intensywne prace związane z opracowaniem dokumentów strategicznych dla rozwoju KOF, takich jak Strategia Ponadlokalna Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Kielc i Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego. Strategia Rozwoju Ponadlokalnego została ostatecznie przyjęta przez wszystkie gminy KOF w I kwartale 2024 roku. Dokument został opracowany, aby wspierać wspólne planowanie działań rozwojowych i realizację projektów o zasięgu wykraczającym poza terytorium pojedynczych gmin. Wypracowane przez gminy KOF wspólne projekty zintegrowane, ujęte w Strategii, odpowiadają obszarom wsparcia dedykowanym ZIT w programie FEŚ 2021-2027, czyli wsparciu turystyki, ochronie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego KOF-u.

Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMP KOF) został przyjęty przez gminy KOF w IV kwartale 2023 roku. Stanowi opracowanie przedstawiające kompleksowe podejście do planowania transportu w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym, poruszając zagadnienia gospodarcze, przestrzenne, społeczne oraz środowiskowe, wynikające wprost z wytycznych Komisji Europejskiej. Zaproponowane w Planie działania mają przyczynić się do

zróźnicowania wykorzystania środków transportu. Mają one zachęcić do korzystania z komunikacji publicznej, zmniejszyć ilość poruszania się samochodem poprzez udostępnienie alternatywnych sposobów podróżowania. Efektem ma być likwidowanie zatorów komunikacyjnych, poprawa bezpieczeństwa i redukcja emisji gazów cieplarnianych.

Istotnymi krokami na drodze rozwoju zrównoważonej mobilności w KOF było opracowanie, na przełomie roku 2023 i 2024, koncepcji projektu pn. „Rozwój zrównoważonej mobilności miejskiej w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym” oraz podpisanie we wrześniu 2024 roku umowy Partnerstwa celem realizacji projektu w ramach programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027.

Kolejna wspólna inicjatywa realizowana przez gminy KOF to udział w projekcie Partnerskiej Inicjatywy Miast (PIM3) -w ramach Sieci miast efektywnych energetycznie. Projekt realizowany jest w latach 2024-2026, a uczestnicy zdobywają wiedzę nt. wyzwań jakie stoją przed samorządami w dobie transformacji energetycznej. Powstanie również dokument stanowiący podstawę do opracowania narzędzia informatycznego do oceny efektywności energetycznej budynków.

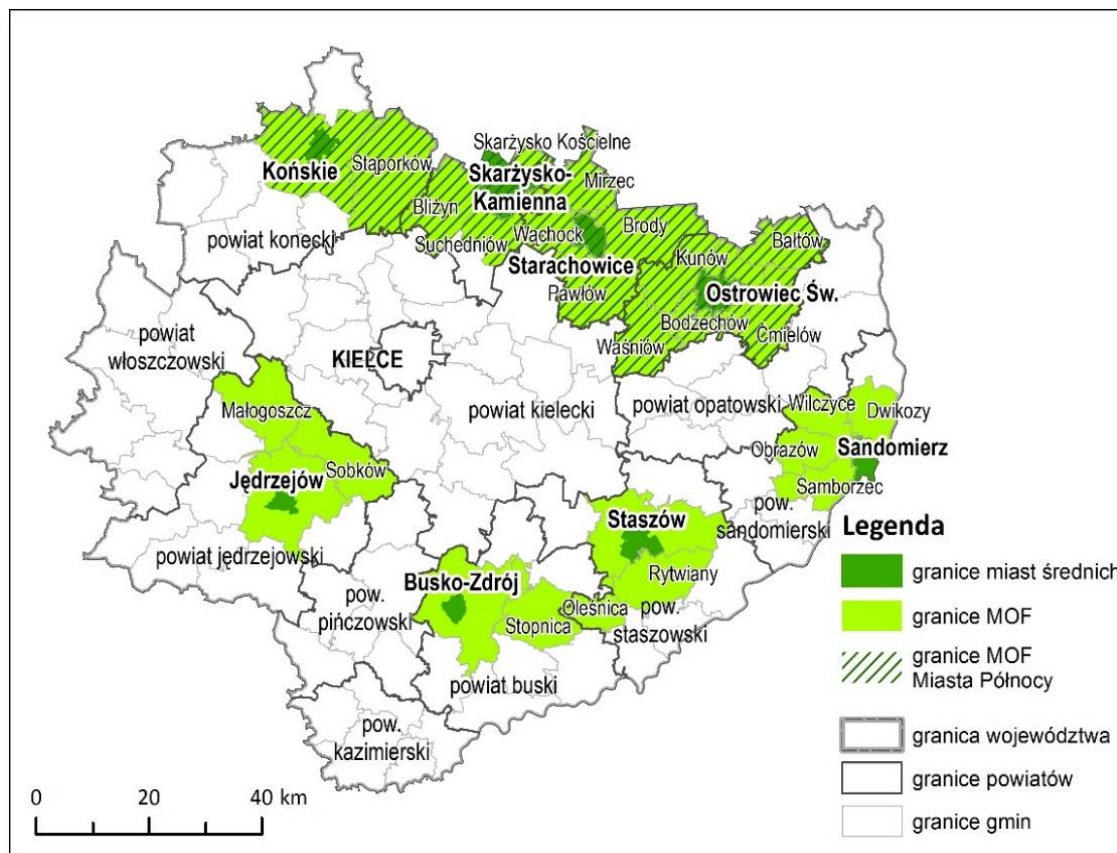
W ramach partnerskiej współpracy gmin KOF, w latach 2023-2024, swoje działania kontynuowały grupy tematyczne: Grupa Tematyczna KOF ds. Polityki senioralnej, Grupa Tematyczna KOF

ds. Turystyki i Środowiska, Grupa Tematyczna KOF ds. Mobilności w KOF. Cyklicznie organizowane były Komitety Sterujące członków KOF, spotkania z koordynatorami gminnymi oraz posiedzenia Rady KOF.

Miejskie obszary funkcjonalne miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze

W granicach OSI znajduje się osiem największych (poza Kielcami) miast województwa świętokrzyskiego, w tym cztery miasta o randze ośrodków subregionalnych, wraz z ich obszarami funkcjonalnymi (MOF) obejmującymi sąsiednie gminy.

Mapa 3. OSI Miejskie obszary funkcjonalne miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

MOF Miasta Północy

W skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Północy wchodzi 17 samorządów: Ostrowiec Świętokrzyski, Skarżysko-Kamienna, Starachowice, Końskie, Suchedniów, Stąporków, Bliżyn, Brody, Skarżysko Kościelne, Wąchock, Mirzec, Pawłów oraz Bodzechów, Kunów, Bałtów, Ćmielów, Waśniów. W wrześniu 2021 roku przedstawiciele powyżej wskazanych gmin podpisali dokument w sprawie programowania oraz wdrażania Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Północy (ZIT MOF MP).

W okresie monitorowania *Strategii 2030+*, Gmina Ostrowiec Świętokrzyski jako Lider Partnerstwa Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Północy,

w styczniu 2023 ogłosiła nabór na członków Zespołu Doradczego Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Północy (ZIT MOF MP), który został powołany w lutym 2023 r. Zarządzeniem Prezydenta Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego.

W ramach MOF Miasta Północy od 2022 roku prowadzono prace nad sporządzeniem Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Północy (SUMP), który finalnie został przyjęty przez Lidera Porozumienia Gminę Ostrowiec Świętokrzyski w dniu 28 grudnia 2023 roku oraz uzyskał pozytywną opinię (z rekomendacjami) Centrum Unijnych Projektów Transportowych. Równolegle, w 2022 roku przystąpiono do opracowania Strategii Terytorialnej ZIT MOF MP - dokumentu określającego wzajemne powiązania i komplementarne cele, kierunki rozwoju oraz zasady współpracy gmin zrzeszonych w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym. W listopadzie 2023 roku przeprowadzono konsultacje społeczne projektu Strategii Terytorialnej ZIT MOF MP wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko. Po pozytywnym zaopiniowaniu przez Zespół Doradczy oraz Komitet Sterujący, w dniu 29 lutego 2024 roku Gmina Ostrowiec Świętokrzyski uchwałą Rady Miasta przyjęła Strategię Terytorialną Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Północy na lata 2023-2030, która następnie została pozytywnie zaopiniowana przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego oraz Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.

W ramach Strategii zostały wyznaczone cztery projekty zintegrowane. Głównym projektem realizowanym przez wszystkie gminy MOF MP w formule Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w ramach Funduszy Europejskich dla Świętokrzyskiego 2021-2027 jest projekt pn. „Szlak tematyczny turystyki postindustrialnej – Żelazne Doliny”. Pozostałe trzy projekty to:

- Zrównoważona i zintegrowana mobilność miejska w Gminach Ostrowiec Świętokrzyski i Kunów,
- Zakup nowoczesnych środków transportu oraz budowa infrastruktury komunikacyjnej i rowerowej w celu utworzenia wspólnych dla Końskich i Stąporkowa: komunikacji miejskiej i ścieżki rowerowej,
- Poprawa komunikacji publicznej na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Północy – zakup ekologicznego taboru i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej.

Partnerski projekt Gminy Ostrowiec Świętokrzyski i Gminy Kunów pn.: „Zrównoważona i zintegrowana mobilność miejska w Gminach Ostrowiec Świętokrzyski i Kunów” uzyskał dofinansowanie z programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 i jest w trakcie realizacji. Pozostałe projekty planowane są do dofinansowania w ramach programu Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027.

Obecnie, Strategia MOF Miasta Północy jest w trakcie aktualizacji. W projekcie aktualizacji Strategii Terytorialnej ZIT MOF MP wprowadzono m.in. nowy projekt zintegrowany pn. „Poprawa bezpieczeństwa w ruchu rowerowym i pieszym na terenie miasta Ostrowca Świętokrzyskiego”, planowany do dofinansowania w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027.

MOF Jędrzejowa

Porozumienie określające zasady współpracy przy opracowaniu i wdrażaniu *Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jędrzejowa dla Gmin: Jędrzejów, Małogoszcz, Sobków do roku 2030* zostało podpisane w czerwcu 2021 r., a jego liderem jest Gmina Jędrzejów.

Wyznaczona została Rada Porozumienia oraz Zespół Operacyjny. Po przeprowadzeniu w październiku i listopadzie 2022 r. konsultacji społecznych projektu Strategii, Rada Porozumienia zdecydowała o wyznaczeniu

3 kluczowych projektów strategicznych:

- Rowerem i kolejką wąskotorową „Ciuchcia Ekspres Ponidzie” - zwiedzanie Jędrzejowa i okolic;
- Wytwarzanie i dystrybucja energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych oraz poprawa efektywności energetycznej budynków oraz oświetlenia publicznego na obszarze MOF;
- Ograniczenie poziomu otyłości oraz poprawa kondycji psychicznej dzieci w wieku szkolnym na terenie MOF.

Od 2022 roku zapisy w projekcie dokumentu Strategii uległy modyfikacji, dodano rozdział dotyczący Zrównoważonej mobilności miejskiej, a także uzupełniono opisy projektów w zakresie zintegrowanego charakteru oraz jego komplementarności. Po przeprowadzonych konsultacjach roboczych, w grudniu 2024 r. Zarząd Województwa Świętokrzyskiego, jako Instytucja Zarządzająca, pozytywnie zaopiniował Strategię Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Jędrzejowa dla Gmin: Jędrzejów, Małogoszcz, Sobków do roku 2030 w zakresie możliwości finansowania w ramach programu regionalnego Fundusze

Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027. W dniu 20 grudnia 2024 r. Gmina Jędrzejów w ramach działania 3.1 „Mobilność miejska w MOF (ZIT)” złożyła wniosek pn. Budowa ścieżki rowerowej od węzła „Jędrzejów –Północ” do granicy Gminy Jędrzejów z Gminą Sobków, gdzie zaopiniowana Strategia MOF Jędrzejowa stanowiła obligatoryjny załącznik.

MOF Buska-Zdroju

Miejski Obszar Funkcjonalny Buska Zdroju tworzą gminy Busko-Zdrój oraz Stopnica, które wyraziły chęć podjęcia współpracy w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Busko-Zdrój oraz opracowania wspólnej strategii rozwoju. W dniu 16 czerwca 2021 r. zawarte zostało Porozumienie w sprawie współpracy gmin tworzących Miejski Obszar Funkcjonalny, które określiło zasady dotyczące przygotowania wspólnej strategii. Przyjęta w czerwcu 2023 r. przez partnerskie samorządy Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Buska-Zdroju na lata 2022-2030, we wrześniu 2023 r. uzyskała pozytywną opinię w zakresie możliwości finansowania w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027. W ramach realizacji zaplanowanych w Strategii przedsięwzięć samorządy wchodzące w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego zawarły Umowy Partnerskie na rzecz wspólnej realizacji projektów i konsekwentnie złożyły 4 projekty w dedykowanych naborach.

W obszarze mobilności miejskiej, działanie 3.1 Mobilność miejska w MOF (ZIT) Priorytet 3, projekty:

- „Rozwój infrastruktury na potrzeby transportu zbiorowego na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Busko-Zdrój” - projekt partnerski Gminy Busko-Zdrój i Gminy Stopnica. Projekt został oceniony pozytywnie, samorządy w sierpniu 2024 r. podpisały umowę o dofinansowanie,
- „Rozwój infrastruktury dla ruchu niezmotoryzowanego poprzez budowę systemu ścieżek rowerowych na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Busko-Zdrój” - projekt Gminy Busko-Zdrój). Projekt został oceniony pozytywnie, Gmina Busko-Zdrój w lipcu 2024 r. podpisała umowę o dofinansowanie,
- „Rozwój infrastruktury dla ruchu niezmotoryzowanego w Gminie Stopnica” - projekt Gminy Stopnica. Projekt oceniony pozytywnie, samorząd podpisał umowę o dofinansowanie.

W ramach działania 6.1 Rozwój miast i miejskich obszarów funkcjonalnych (ZIT) Priorytetu 6, w trybie niekonkurencyjnym złożony został projekt partnerski Gminy Busko-Zdrój i Gminy Stopnica

pn. „Ochrona i udostępnianie dziedzictwa kulturowego oraz rozwój kultury w celu wzmocnienia atrakcyjności turystycznej obszaru dzięki utworzeniu Szlaku Dziedzictwa Kultury”. Na dzień opracowania niniejszego Raportu projekt jest na etapie oceny.

Opracowany również został pierwszy Raport z monitoringu Strategii Rozwoju MOF Buska-Zdroju na lata 2022-2030. Raport został przyjęty i opublikowany na stronach internetowych partnerskich samorządów.

W ramach działań związanych z *Ochroną i udostępnianiem dziedzictwa kulturowego oraz rozwoju kultury w celu wzmocnienia atrakcyjności turystycznej obszaru* partnerskie samorządy pozyskały dotacje z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków (łącznie 2,9 mln zł).

Ponadto, w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych, Gmina Busko-Zdrój w 2024 r. zrealizowała projekt pn. „Modernizacja istniejącej infrastruktury oświetleniowej na terenie Gminy Busko-Zdrój poprzez wymianę nieenergooszczędnych opraw oświetlenia”. W 2023 r. zrealizowano zadanie wieńczące budowę oświetlenia drogi krajowej, na całym odcinku przebiegającym przez Gminę Stopnica.

W ramach realizacji strategii znajdują się również projekty prośrodowiskowe, czy wspierające rozwój infrastruktury komunalnej i usług publicznych. Gminy Partnerskie, skutecznie pozyskują środki i realizują inwestycje związane z infrastrukturą wodno-kanalizacyjną. Zakres przedsięwzięć w 2022 r. obejmował budowę blisko 9,5 km sieci kanalizacji sanitarnej, do której przyłączonych zostało ponad 85 nieruchomości (ok. 255 mieszkańców).

Na terenie MOF Busko-Zdrój sukcesywnie realizowane są działania związane z rozwojem siatki połączeń drogowych. Gmina Stopnica w 2022 r. na inwestycje drogowe przeznaczyła ponad 1,8 mln zł. Nowa nawierzchnia asfaltowa została położona na 6,576 km dróg gminnych. W 2023 r. na inwestycje drogowe przeznaczono w Gminie ponad 4,6 mln zł. Gminy partnerskie realizują działania związane z rozbudową i doposażeniem obiektów pełniących funkcje kulturalne, pozyskują środki w ramach różnych źródeł finansowania i podejmują działania związane z rozwojem infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.

Harmonijne połączenie wzajemnie uzupełniających się działań infrastrukturalnych, technologicznych i promocyjnych, w tym m.in. budowa Centrum Komunikacyjnego, uruchomienie bezemisyjnej komunikacji miejskiej, remont domu kultury, budowy ścieżek rowerowych i wprowadzenie multimedialnych przewodników, tworzą kompleksową ofertę miejską, turystyczną i kulturalną.

MOF Staszowa

W czerwcu 2021 roku pomiędzy gminami Staszów, Oleśnica i Rytwiany podpisane zostało *porozumienie* mające na celu *wzmacnianie i rozwój wzajemnych więzi partnerskich*, integrację terytorialną oraz sprzyjanie zrównoważonemu rozwojowi Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Staszowa, w tym efektywne zarządzanie i wykorzystanie środków Unii Europejskiej w ramach perspektywy 2021-2027.

Zarząd Województwa Świętokrzyskiego w 2024 r. pozytywnie zaopiniował Strategię Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Staszowa na lata 2022–2030 w zakresie możliwości finansowania w ramach programu FEŚ 2021-2027.

W ramach Strategii określono 8 projektów strategicznych, które przyczynią się do rozwiązania kluczowych problemów, przezwyciężenia barier i wzmocnienia potencjałów rozwojowych. Przedsięwzięcia dotyczą takich obszarów jak przedsiębiorczość, mobilność miejska, dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze oraz efektywność energetyczna. Zaplanowano również projekty mające na celu podniesienie kwalifikacji i kompetencji zawodowych mieszkańców oraz wsparcie seniorów. W ramach partnerstwa MOF Staszowa w 2024 roku złożone zostały dwa wnioski na dofinansowanie następujących projektów:

- „Poprawa jakości i dostępności komunikacyjnej MOF Staszowa w oparciu o zrównoważoną mobilność miejską – budowa ścieżki rowerowej „Pętla staszowska”. Wniosek został złożony w ramach Działania 3.1 „Mobilność miejska w MOF (ZIT). Liderem projektu jest Gmina Staszów, a partnerami gmina Oleśnica i Gmina Rytwiany.
- „Zintegrowanie rozwoju MOF Staszowa poprzez wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i potencjału turystycznego - Renowacja zabytkowego parku w Wiśniowej”. Wniosek został

złożony w ramach Działania 6.1 Rozwój miast i miejskich obszarów funkcjonalnych (ZIT).

Wnioskodawcą i realizatorem projektu jest Gmina Staszów.

Kluczowym projektem w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+” jest projekt

pn. „Budowa portu przeładunkowego w miejscowości Grzybów oraz rozwój infrastruktury drogowej i kolejowej, w tym przewozów pasażerskich”.

Głównym założeniem portu przeładunkowego jest jednoczesne wykorzystanie potencjału równolegle przebiegających m.in. przez Staszów i Grzybów dwóch linii kolejowych:

towarowej linii szerokotorowej numer 65 umożliwiającej bezpośredni eksport i import towarów ze wschodnich krajów europejskich i azjatyckich, jak również linii standardowej (normalnotorowej) numer 70, która umożliwiałaby dalszy transport towarów na szlakach kolejowych w Polsce i pozostałych krajach Europy.

W okresie monitorowania Strategii 2030+ przeprowadzono wstępne konsultacje rynkowe dla projektu pn.: „Wielofunkcyjny Obszar Aktywności Gospodarczej Staszów”, który obejmuje dwa zadania:

- 1) „Staszowski Obszar Gospodarczy w Grzybowie”,
- 2) „Budowę portu przeładunkowego w miejscowości Grzybów oraz rozwój infrastruktury drogowej i kolejowej, w tym przewozów pasażerskich”.

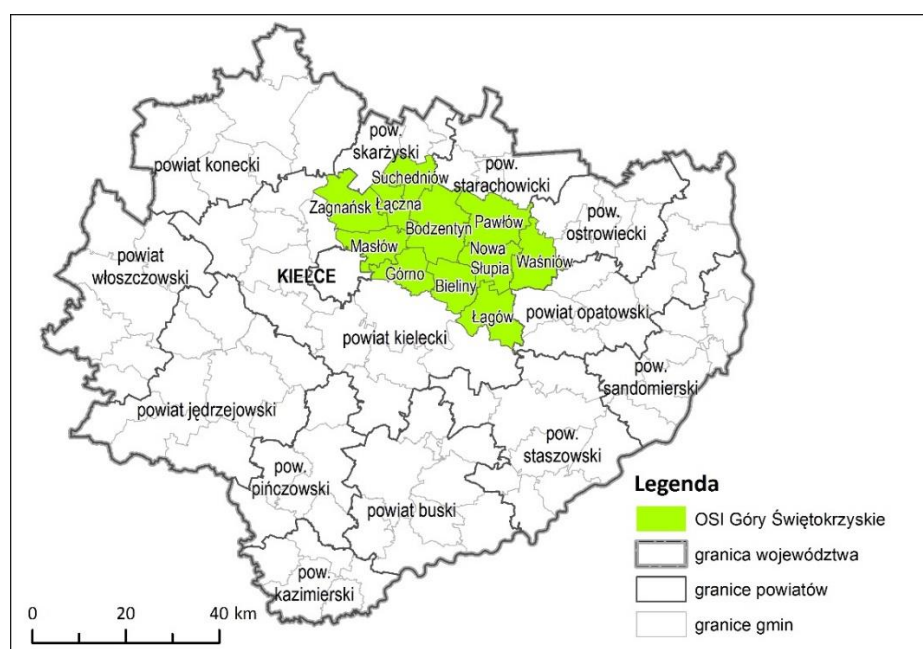
Dla zadania „Staszowski Obszar Gospodarczy w Grzybowie” opracowano Program Funkcjonalno-Użytkowy, przeprowadzono procedurę przetargową oraz zawarto umowę z wykonawcą na realizację inwestycji.

MOF Sandomierza

W skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Sandomierza wchodzi miasto Sandomierz oraz ościennie gminy wiejskie: Dwikozy, Obrazów, Samborzec i Wilczyce. We wrześniu 2021 roku samorządy podpisały porozumienie, którego celem jest przygotowanie i realizacja *Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Sandomierza lata 2021-2030* umożliwiającej wspólne planowanie działań rozwojowych. Prace nad dokumentem

OSI Góry Świętokrzyskie

Mapa 4. OSI Góry Świętokrzyskie

84

Powyższe samorządy należą do Związku Gmin Gór Świętokrzyskich, który powstał w 1996 r. Członkiem i współzałożycielem Związku jest Świętokrzyski Park Narodowy. Działalność Związku ukierunkowana jest na szeroko pojęty rozwój Gór Świętokrzyskich, przy jednoczesnej dbałości o ekologię i zachowanie naturalnych walorów tych terenów, realizację projektów infrastrukturalnych poprawiających ochronę środowiska naturalnego, wpływających na poprawę sytuacji ekologicznej obszarów ukierunkowanych na turystykę.

We wrześniu 2020 roku Zgromadzenie Związku Gmin Gór Świętokrzyskich podjęło uchwałę w sprawie przyjęcia projektu *Strategii Rozwoju Gór Świętokrzyskich na lata 2020-2027*.

W dokumencie wskazano 7 projektów strategicznych:

- Poprawa dostępności oraz ochrona ekosystemów Świętokrzyskiego Parku Narodowego i jego otuliny oraz innych obszarów chronionych i najcenniejszych przyrodniczo na obszarze Gór Świętokrzyskich poprzez rozwój infrastruktury ułatwiającej zwiedzanie i zmniejszające antropopresję;
- Stworzenie systemu komunikacji ekologicznej wokół Łysogór – ścieżki rowerowe i komunikacja publiczna;
- Zintegrowany system ograniczenia niskiej emisji stymulujący rozwój obszaru Gór Świętokrzyskich;
- Retencjonowanie wody i zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego na obszarze Gór Świętokrzyskich;
- Przedsiębiorcze Góry Świętokrzyskie;
- Aktywność społeczna mieszkańców Gór Świętokrzyskich;
- Instytucja kultury Gór Świętokrzyskie.

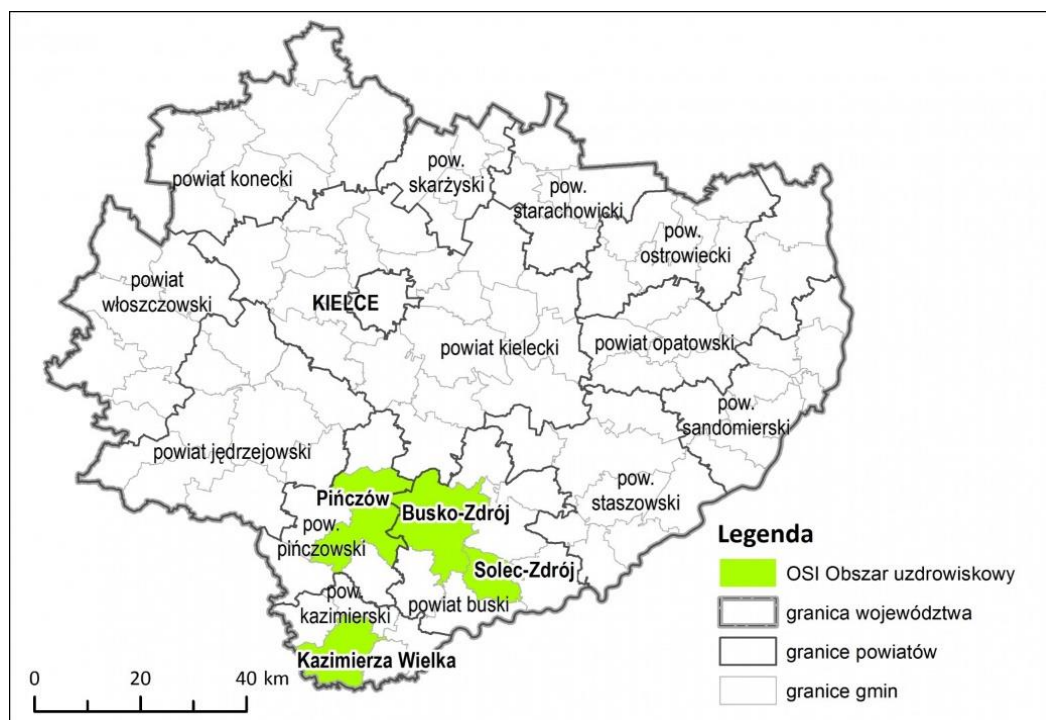
Podmioty tworzące Związek Gmin Gór Świętokrzyskich przy współpracy z Radą Programową ds. Rozwoju Marki Turystycznej Góry Świętokrzyskie i Lokalną Organizacją Turystyczną Góry Świętokrzyskie podejmowały szereg działań, konsultacji i analiz mających na celu wypracowanie wspólnego, jednomyślnego stanowiska w kontekście kierunków kompleksowego rozwoju Gór Świętokrzyskich w oparciu o wsparcie systemowe, czego efektem było przystąpienie do opracowania nowego dokumentu - Strategii Rozwoju Gór Świętokrzyskich na lata 2022-2030. W okresie objętym monitorowaniem dokument Strategii był konsultowany w trybie roboczym w zakresie możliwości finansowania w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego

2021-2027. Jedną z kluczowych dla OSI Góry Świętokrzyskie inwestycji pn. „Poprawa dostępności oraz ochrona ekosystemów Świętokrzyskiego Parku Narodowego i jego otuliny oraz innych obszarów chronionych i najcenniejszych przyrodniczo na obszarze Gór Świętokrzyskich poprzez rozwój infrastruktury ułatwiającej zwiedzanie i zmniejszające antropopresję, w tym budowę i wyposażenie Centrum Edukacji Przyrodniczej Świętokrzyskiego Parku Narodowego w Nowej Słupi będzie realizowana przez Świętokrzyski Park Narodowy z programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej.

OSI Obszar uzdrowiskowy

W granicach OSI znajdują się gminy dysponujące zasobami wód leczniczych: uzdrowiskowe Busko-Zdrój, Solec-Zdrój, Kazimierza Wielka (w trakcie budowy infrastruktury uzdrowiskowej) oraz Pińczów, dla którego w 2024 roku Rada Ministrów wydała Rozporządzenie w sprawie nadania statusu ochrony uzdrowiskowej części miasta Pińczów. **Wyznaczony obszar** otrzymał nazwę „Obszaru Ochrony Uzdrowiskowej Pińczów”. Na jego terenie znajdują się **złoża borowiny** – leczniczego peloidu o potwierdzonych właściwościach leczniczych, stosowanego w różnego rodzaju schorzeniach.

Mapa 5. OSI Obszar uzdrowiskowy

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

Powyższe samorządy wraz z powiatami: buskim i kazimierskim utworzyły partnerstwo pod nazwą „Świętokrzyskie Uzdrowiska”. W lipcu 2021 roku ich przedstawiciele podpisali porozumienie samorządowe, które określiło zasady współpracy przy przygotowaniu wspólnej strategii dla obszaru. Partnerstwo w latach 2022-2023 wzięło aktywny udział w dwóch projektach doradczych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, realizowanych przez Fundację Fundusz Współpracy i Związek Miast Polskich. Były to: *Centrum Wsparcia Doradczego Plus* oraz *Centrum Wsparcia Doradczego 2023*.

W ramach projektów samorządy OSI pracowały wspólnie z zespołem ekspertów, aby najlepiej i najefektywniej zaplanować rozwój swojego obszaru. Odbyły się regionalne spotkania i seminaria sieciujące, konferencje oraz fora wymiany doświadczeń.

Komitet Sterujący Obszaru Strategicznej Interwencji Świętokrzyskie Uzdrowiska w 2023 r. przyjął zakres projektu strategicznego „Szlakiem Świętokrzyskich Uzdrowisk - rozwój potencjału turystycznego świętokrzyskiego obszaru uzdrowiskowego”, planowany do współfinansowania w ramach Działania 6.3 programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027. W roku 2024 Partnerzy OSI ŚU podjęli uchwały w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji Świętokrzyskie Uzdrowiska na lata 2022–2027, a dokument Strategii został pozytywnie zaopiniowany przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego w zakresie możliwości finansowania z FEŚ w dniu 24 kwietnia 2024 roku.

W listopadzie 2024 r. Komitet Sterujący OSI ŚU zaopiniował w formie uchwał projekty w ramach zintegrowanego projektu strategicznego „Szlakiem Świętokrzyskich Uzdrowisk - rozwój potencjału turystycznego świętokrzyskiego obszaru uzdrowiskowego” do złożenia w ramach naboru ogłoszonego w trybie niekonkurencyjnym, Działanie 6.3 Wzmacnianie lokalnych potencjałów na obszarach innych niż obszary miejskie, programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027:

- „Kreowanie uzdrowiskowego i turystycznego wizerunku Świętokrzyskich Uzdrowisk”,
- „Budowa infrastruktury Szlaku Świętokrzyskich Uzdrowisk”,
- „Rowerowe SPA VELO odcinek w Kazimierzy Wielkiej”,
- „Bulwary nad Nidą”.

W czwartym kwartale 2024 r. Partnerzy OSI ŚU zawarli porozumienia międzysamorządowe na rzecz wspólnej realizacji projektów: „Budowa infrastruktury Szlaku Świętokrzyskich

Uzdrowisk – I etap” (Gminy: Busko-Zdrój, Solec-Zdrój) oraz „Kreowanie uzdrowiskowego i turystycznego wizerunku Świętokrzyskich uzdrowisk” (Gminy: Busko-Zdrój, Solec-Zdrój, Pińczów oraz Kazimierza Wielka).

W ramach naboru w trybie niekonkurencyjnym złożone zostały również cztery wnioski o dofinansowanie dotyczące: rozbudowy domu zdrojowego w Busku-Zdroju wraz z budową wieży widokowej w Kikowie, rowerowego SPA VELO – budowy odcinka w Kazimierzy Wielkiej, kreowania uzdrowiskowego i turystycznego wizerunku Świętokrzyskich Uzdrowisk, a także bulwarów nad Nidą.

W zakresie realizacji Strategii Rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji Świętokrzyskie Uzdrowiska na lata 2022–2027 w lipcu 2024 r. pomiędzy Województwem Świętokrzyskim a Gminą Busko-Zdrój zawarta została umowa o dofinansowanie projektu pn.: *„Rozwój infrastruktury dla ruchu niezmotoryzowanego poprzez budowę dróg rowerowych Busko-Zdrój - Solec-Zdrój”*, planowanego do realizacji w ramach Działania 4.2 Rozwój transportu zbiorowego i poprawa bezpieczeństwa ruchu, programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027. Celem tego partnerskiego projektu Gmin Busko-Zdrój i Solec-Zdrój, jest stworzenie spójnej trasy komunikacyjnej z wykorzystaniem alternatywnego środka transportu, która będzie służyła mieszkańcom sąsiadujących ze sobą uzdrowisk. Działania projektowe obejmują m.in. utworzenie dwukierunkowej drogi rowerowej, w tym ciągów pieszo-rowerowych o długości ok. 19,5 km, łączącej gminy uzdrowiskowe, utworzenie Miejsc Obsługi Rowerów wraz infrastrukturą towarzyszącą.

Partnerzy obszaru uzdrowiskowego skutecznie pozyskują środki z wielu źródeł i realizują na terenie OSI Świętokrzyskie Uzdrowiska różne inwestycje, m.in. w zakresie rozwoju i poprawy stanu infrastruktury komunalnej, wspierania efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych, rewitalizacji, jak również w zakresie podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych mieszkańców.

Gmina Busko-Zdrój w 2024 r. podpisała z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej umowę o dofinansowanie projektu pt. *„Adaptacja do zmian klimatu poprzez zmniejszenie podatności miasta Busko-Zdrój na niekorzystne zjawiska pogodowe z uwzględnieniem małej retencji”*, oraz ukończyła realizację projektu współfinansowanego z Rządowego Funduszu Polski Ład pn. *„Rewitalizacja zbiornika rekreacyjno-retencyjnego w miejscowości Radzanów Gmina*

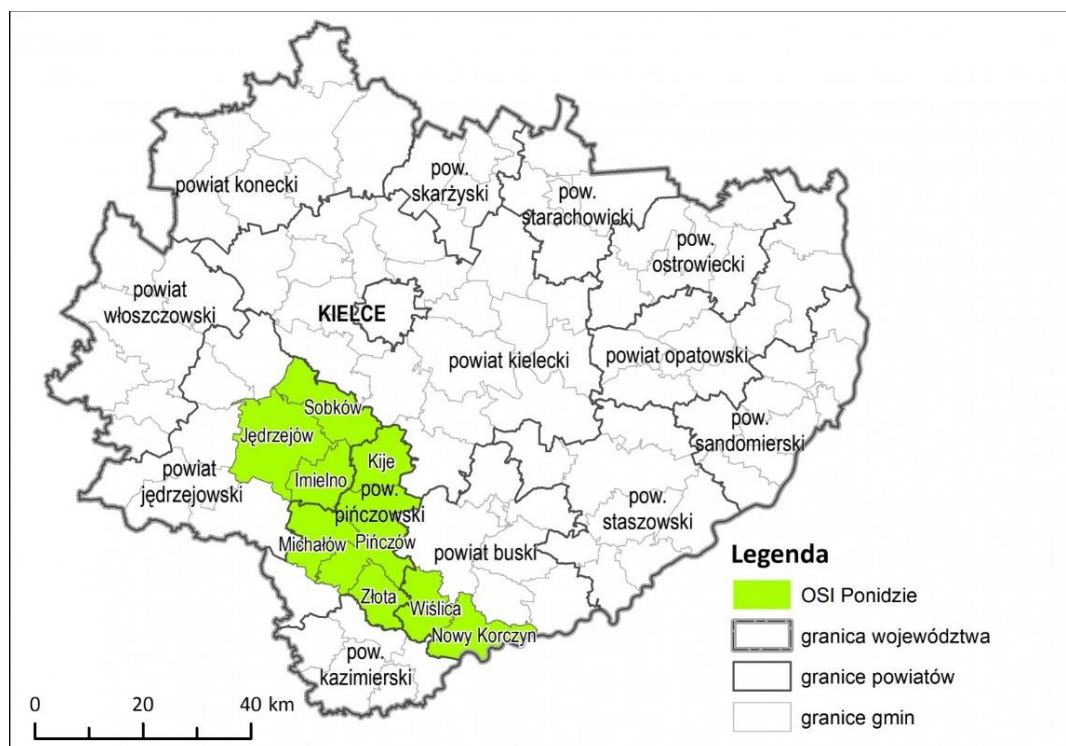
Busko-Zdrój (etap I). W Gminie Kazimierza Wielka w 2024 r., został zrealizowany projekt pn. „Zagospodarowanie terenu przy Zbiorniku Retencyjnym na rzece Małoszówce oraz w Parku Miejskim”, inwestycja została dofinansowana z Rządowego Funduszu Polski Ład. Gmina Kazimierza Wielka złożyła również projekt pt. „Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Kazimierzy Wielkiej – etap 2” do dofinansowania z programu Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027.

W ramach projektów parasolowych złożone zostały wnioski partnerskie o dofinansowanie budowy magazynów energii dla instalacji fotowoltaicznych. Gmina Solec-Zdrój oraz Busko-Zdrój podpisały również umowy o dofinansowanie projektów z zakresu cyberbezpieczeństwa, których celem jest zwiększenie bezpieczeństwa informacji oraz zdolności do skutecznego zapobiegania incydentom bezpieczeństwa teleinformatycznego, ich wykrywania i reagowania na nie.

OSI Ponidzie

Partnerstwo Ponidzie zostało zawiązane w 2019 roku, a tworzą je gminy: Sobków, Jędrzejów, Imielno, Kije, Pińczów, Michałów, Złota, Wiślica, Nowy Korczyn oraz Powiat Pińczowski, który jest jego liderem. Partnerstwo wyróżniają szczególne powiązania funkcjonalne, między innymi wyjątkowe położenie geograficzne z „kręgosłupem” obszaru - rzeką Nidą, spójność terenów pod względem przyrodniczym (ostoja różnorodności biologicznej), rolnicze, gospodarcze i bogate dziedzictwo kulturowe oraz z tym związane wspólne problemy wymagające spójnych działań interwencyjnych.

Mapa 6. OSI Ponidzie

Źródło: *Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+*

Strategia terytorialna Partnerstwa zakłada realizację 5 projektów strategicznych:

- Zielona Energia dla Ponidzia,
- Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej,
- Budowa zbiorników retencyjnych,
- Szlak turystyczny NIDA,
- Ponidziańska Strefa Aktywności Gospodarczej.

W analizowanym okresie monitorowania *Strategii 2030+*, w ramach prac nad dokumentami strategicznymi Porozumienia Ponidzie wypracowano:

- Analizę wykonalności projektu strategicznego – Szlak turystyczny Nida,
- Zarys wniosku o dofinansowanie Valley Velo Nida budowa i oznakowanie głównej ścieżki rowerowej Szlaku turystycznego Nida.

W ramach wsparcia jakie uzyskało partnerstwo w projektach CWD Plus i CWD 2023 przygotowany został Program Funkcjonalno-Użytkowy dla remontu mostku w Skowronnie na terenie gminy Pińczów oraz opracowano kolejne dokumenty:

- Analizę wykonalności projektu strategicznego – Zielona energia dla Ponidzia,

- Analiza źródeł finansowania,
- Prognozę oddziaływania na środowisko do Strategii Terytorialnej
- Dokumentację techniczną dla remontu mostka kolejowego celem wznowienia uruchomienia Ciuchci Ponidzie.

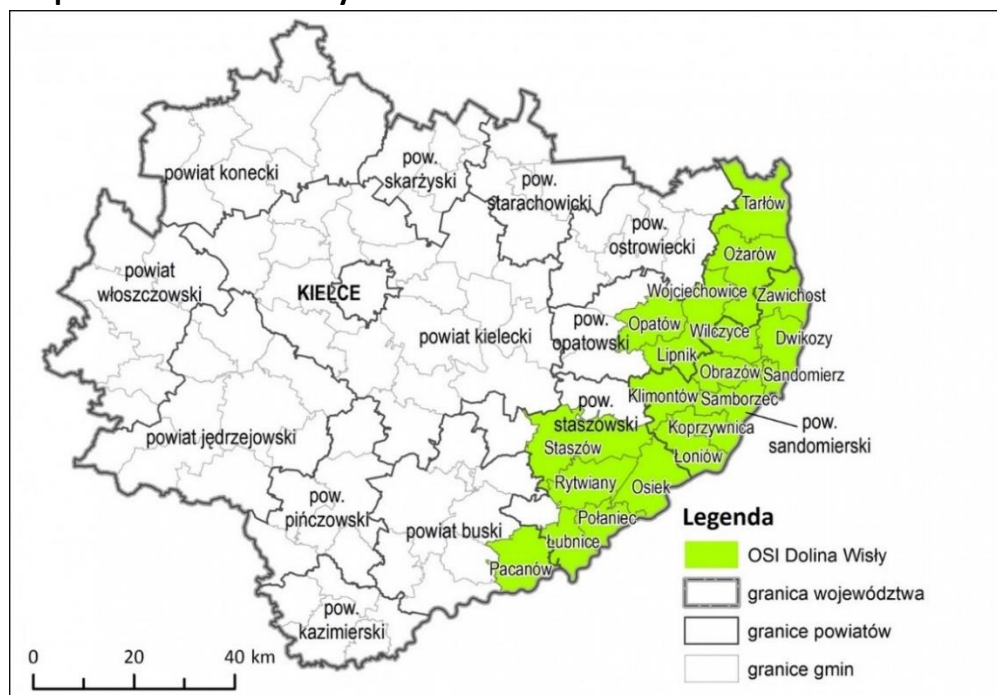
W zakresie projektu Szlak Turystyczny Nida uruchomiono dwa szlaki drezynowe Umianowice- Hajdaszek oraz Stawiany Pińczowskie Hajdaszek - Stawiany - Gartatowice. Przygotowana i opracowana została wstępna koncepcja przebiegu ścieżek konnych po terenach Ponidzia, konsultowano potrzeby w obszarze realizacji szlaku kajakowego, który również jest elementem Szlaku Turystycznego Nida.

W sierpniu 2024 roku Rada Partnerstwa zaktualizowała podział środków i zadań projektu Szlak Turystyczny Nida dostosowując do dedykowanych środków i posiadanej dokumentacji. W analizowanym okresie monitorowania Strategii 2030+ trwały konsultacje robocze dokumentu Strategii w zakresie możliwości finansowania w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027.

OSI Dolina Wisły

W skład OSI Dolina Wisły wchodzi 23 samorządy: Sandomierz, Klimontów, Koprzywnica, Opatów, Osiek, Ożarów, Zawichost, Pacanów, Połaniec, Staszów, Dwikozy, Lipnik, Łoniów, Łubnice, Obrazów, Rytwiany, Samborzec, Tartów, Wilczyce, Wojciechowice oraz 3 powiaty: sandomierski, staszowski i opatowski.

Mapa 7. OSI Dolina Wisły

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

We wrześniu 2021 r. podpisane zostało porozumienie określające zasady współpracy 20 jednostek samorządu terytorialnego w celu przygotowania i wdrażania Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Obszaru Strategicznej Interwencji Dolina Wisły na lata 2021-2030. Na potrzeby realizacji porozumienia utworzono Komitet Sterujący pełniący funkcję programowo - opiniodawczą oraz Zespół do spraw przygotowania i wdrażania strategii. Natomiast na mocy dokumentu zawartego w dniu 12 października 2022 r. członkami OSI Dolina Wisły stały się również powiaty – sandomierski, opatowski i staszowski. Aktualnie partnerstwo funkcjonuje w oparciu o porozumienie z dnia 5 maja 2023 r. określające zasady współpracy jednostek samorządu terytorialnego w celu przygotowania i wdrażania Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Obszaru Strategicznej Interwencji Dolina Wisły na lata 2021-2030.

Strategia partnerstwa przedstawia uwarunkowania oraz kluczowe kierunki rozwoju, stanowiąc spójny plan działania w perspektywie najbliższych lat. Konsultacje społeczne projektu strategii odbywały się w listopadzie i grudniu 2022 roku. Zgodnie z zapisami dokumentu, kluczowym projektem inwestycyjnym pozwalającym w pełni wykorzystać istniejące potencjały rozwojowe obszaru jest utworzenie wspólnego szlaku rowerowego, łączącego wszystkie gminy wchodzące w skład OSI Dolina Wisły i pozwalającego na aktywne zwiedzanie obiektów o znaczeniu turystycznym. Uzupełnieniem powyższego projektu pn.

Dolina Wisły – Wyżyna Możliwości jest stworzenie atrakcyjnej oferty wyjazdowej dla dzieci i młodzieży w ramach realizacji programu nauczania, organizowanej poza szkołą. Powyższe przedsięwzięcie przedstawia 6 obszarów tematycznych, ukazujących zróżnicowane bogactwo obszaru, będąc tym samym wyjątkowym materiałem dydaktycznym.

W 2024 r. partnerstwo pracowało nad uszczegółowieniem zadań, które będą realizowane w ramach projektu zintegrowanego. Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Obszaru Strategicznej Interwencji Dolina Wisły na lata 2021-2030 jest w trakcie konsultacji roboczych w zakresie możliwości finansowania ww. dokumentu w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027.

Partnerstwo Ziemia Opatowska

Partnerstwo Ziemia Opatowska zostało utworzone na podstawie listu intencyjnego podpisanego we wrześniu 2020 r. pomiędzy 9 jednostkami samorządu terytorialnego, tj. powiat opatowski, Baćkowice, Iwaniska, Lipnik, Opatów, Ożarów, Sadowie, Tarłów, Wojciechowice.

W latach 2020-2022 partnerstwo brało udział w projekcie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej pn. Pilotaż Centrum Wsparcia Doradczego, w ramach którego opracowany został Raport diagnostyczny – Portret Partnerstwa Ziemia Opatowska, przedstawiający sytuację społeczno-gospodarczą, w tym potencjał społeczno-ekonomiczny obszaru. Dokument był podstawą do przygotowania projektu strategii terytorialnej Partnerstwa Ziemia Opatowska i ostatecznie został przyjęty przez Radę Partnerstwa Ziemia Opatowska w dniu 29 września 2021 roku.

Wspólne działania interesariuszy pozwoliły na opracowanie dwóch strategicznych projektów tj. „Historia ze smakiem”, którego celem jest przyciągnięcie na teren ziemi opatowskiej większej liczby turystów dzięki zaprezentowaniu bogatego dziedzictwa historycznego, walorów przyrodniczych oraz lokalnych kulinariów. Druga inicjatywa to budowa Świętokrzyskiego Centrum Przedsiębiorczości Rolniczej we Włostowie, która ma przyczynić się do aktywizacji zawodowej, rozwoju przedsiębiorczości, gospodarki i rolnictwa powiatu opatowskiego, jak również promocji tego regionu.

Partnerstwo Ziemia Opatowska obejmuje swym zasięgiem terytorium pięciu gmin wiejskich i trzech gmin miejsko-wiejskich, a do jego głównych wyzwań rozwojowych należy:

podniesienie atrakcyjności zamieszkania na terenie partnerstwa, szczególnie dla ludzi młodych (w wymiarze gospodarczym, społecznym i infrastrukturalnym), bardziej efektywne wykorzystanie zasobów partnerstwa do generowania opłacalnych działalności gospodarczych, zapewnienie dostępu do usług publicznych w warunkach obserwowanych zmian demograficznych (spadek liczby ludności, starzenie się społeczeństwa), zachowanie i poprawę walorów środowiskowych istotnych z punktu widzenia życia mieszkańców, działalności rolniczej oraz rozwoju turystyki a także budowanie kultury współpracy (zamiast konkurencji) sprzyjającej podnoszeniu efektywności działań (w tym współpracy instytucjonalnej).

W grudniu 2022 r. Powiat Opatowski zawarł porozumienie pomiędzy wszystkimi członkami partnerstwa w sprawie określenia zasad współpracy jednostek samorządu terytorialnego w celu opracowania, przyjęcia i wdrożenia Strategii Terytorialnej Partnerstwo Ziemi Opatowskiej. Aktualnie Partnerstwo pracuje nad aktualizacją Strategii Terytorialnej Partnerstwo „Ziemia Opatowska”. W październiku 2024 r. rozpoczęto działania w sprawie zabezpieczenia środków na opracowanie Prognozy oddziaływania na środowisko dla Strategii. Projekt dokumentu Strategii wraz z prognozą oddziaływania na środowisko zostanie uzgodniona z właściwymi organami, tj. Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska i Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną, a następnie poddana konsultacjom społecznym. Strategia Terytorialna Partnerstwa „Ziemia Opatowska” przed przyjęciem przez Partnerów w drodze uchwał, zostanie skonsultowana z Urzędem Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach.

7. PRZEDSIĘWZIĘCIA STRATEGICZNE I INNE KLUCZOWE PROJEKTY

W niniejszym rozdziale Raportu przedstawiono informacje na temat realizacji projektów strategicznych, mających istotny wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy regionu, wskazanych w Załączniku II do SRWŚ 2030+ - *Obszary realizacji projektów i przedsięwzięcia strategiczne*. Projekty te są zaplanowane lub realizowane zarówno przez samorząd województwa, jak i jednostki samorządu terytorialnego z terenu województwa świętokrzyskiego, stronę rządową oraz partnerów społeczno-gospodarczych. Poniższy opis koncentruje się działaniach podejmowanych w ramach realizacji przedsięwzięć strategicznych i innych kluczowych projektów w okresie od 01.11.2022 r. do 31.12.2024.

MONITORING PRZEDSIĘWZIĘĆ STRATEGICZNYCH W RAMACH CELU 1.

- INTELIGENTNA GOSPODARKA I AKTYWNI LUDZIE

Świętokrzyskie na rzecz konkurencyjnej i innowacyjnej krajowej gospodarki: rozwój Świętokrzyskiego Kampusu Laboratoryjnego Głównego Urzędu Miar w oparciu o zaplecze B+R oraz centra kompetencyjne dla kluczowych i perspektywicznych gałęzi polskiego przemysłu

Samorząd województwa wspiera działania na rzecz powstania regionalnego systemu skupiającego instytucje, organizacje publiczne, uczelnie oraz inne podmioty gospodarcze wspierające procesy wdrażania innowacyjnych rozwiązań. Jednak realizacja tego typu działań nie jest możliwa bez zaplecza w postaci jednostek naukowych, wśród których należy wyróżnić Świętokrzyski Kampus Laboratoryjny Głównego Urzędu Miar (ŚKLGUM) w Kielcach. W tym procesie równie istotna pozostaje rola uczelni wyższych w tym w szczególności Politechniki Świętokrzyskiej.

Projekt pn. **Świętokrzyski Kampus Laboratoryjny Głównego Urzędu Miar** (ŚKLGUM) został przyjęty do dofinansowania przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego 19 grudnia 2018 roku. W trakcie realizacji projektu wystąpiły utrudnienia w postaci wzrostu cen, zarówno robót budowlanych, jak również aparatury badawczo-rozwojowej. Instytucja Zarządzająca RPOWŚ na lata 2014-2020 podjęła działania w celu umożliwienia dalszej realizacji projektu. Po przeprowadzonych negocjacjach z Komisją Europejską, Beneficjent uzyskał zgodę na podział projektu na **dwa etapy**. Powyższa zmiana została również zaakceptowana przez ekspertów JASPERS. Ustalono, że **sześć laboratoriów** oraz budynek OT (obsługowo-techniczny) i budynek WR (warsztat) będą wybudowane oraz wyposażone w perspektywie 2014-2020 w ramach **I etapu**, natomiast **dwa pozostałe laboratoria** zostaną przesunięte na kolejne lata w ramach dalszych etapów.

W 2023 roku zakończył się projekt pn. „Świętokrzyski Kampus Laboratoryjny Głównego Urzędu Miar – Etap I – Faza I”. Zrealizowano wszystkie założone cele i rezultaty. W I fazie projektu powstała część z planowanych, zaawansowanych technologicznie stanowisk pomiarowych, wyposażonych w specjalistyczny sprzęt oraz aparaturę B+R. Całkowita wartość projektu to 186 773 895,16 zł. Źródła finansowania projektu to środki UE - 158 069 019,99 zł oraz wkład własny - 28 704

875,17 zł, w tym: w zakresie budżet państwa (GUM): 6 704 996,10 zł, środki prywatne (Politechnika Świętokrzyska): 21 999 879,07 zł.

Trwa realizacja projektu pn. „Świętokrzyski Kampus Laboratoryjny Głównego Urzędu Miar – Etap I – Faza II”, przewidzianego na lata 2021 – 2027, którego wartość wynosi 55 878 544,25 zł. W ramach projektu kontynuowane są działania na rzecz wyposażenia laboratoriów w aparaturę B+R i wyposażenie stanowisk. W dniu 25.10.2024 r. zawarto porozumienie pomiędzy Województwem Świętokrzyskim, a Głównym Urzędem Miar w sprawie dofinansowania ww. projektu z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027.

Planowany do realizacji jest II etap projektu, którego wartość oszacowano na 128 763 856,25 zł.

B+R i nauka na rzecz świętokrzyskiej gospodarki

Mając na uwadze wzmocnienie roli nauki i badań na potrzeby innowacji i rozwoju gospodarczego, Samorząd Województwa Świętokrzyskiego w okresie 2023-2024 kontynuował prace związane z planowaniem przedsięwzięć mających na celu rozwój infrastruktury badawczej, wspieranie prac B+R, ich wdrażanie i komercjalizację, a także projektów wprowadzających innowacyjne technologie w różnych dziedzinach życia, w tym w medycynie. Dodatkowo Samorząd Województwa starał się tworzyć warunki do prowadzenia działań na rzecz współpracy sektora nauki i biznesu, w tym realizacji projektów przez świętokrzyskie uczelnie wyższe, w szczególności Politechnikę Świętokrzyską i Uniwersytet Jana Kochanowskiego.

Tego typu projektem, planowanym do realizacji przez Politechnikę Świętokrzyską będzie **Centrum Badań i Dopuszaenia Bezzałogowych Obiektów Ruchomych**. Uczelnia metodycznie przygotowuje się do realizacji projektu zarówno w wymiarze organizacyjnym, jak i merytorycznym. Przedsięwzięcie będzie zlokalizowane na terenie kampusu Politechniki Świętokrzyskiej w Kielcach oraz Dąbrowie (nowoutworzone laboratoria badawcze w Centrum Badań i Dopuszaenia Bezzałogowych Obiektów Ruchomych oraz doposażone i zmodernizowane laboratoria Uczelni). Politechnika Świętokrzyska podpisała wiele umów o współpracy oraz listów intencyjnych, umożliwiających zacieśnienie współpracy instytucjonalnej i badawczo-rozwojowej w zakresie budowy, eksploatacji i automatyzacji

obiektów ruchomych oraz urządzeń autonomicznych. Nawiązana została współpraca m.in. z Wojskowymi Zakładami Lotniczymi w Bydgoszczy (WZL-2) oraz Polską Grupą Zbrojeniową. Komplementarnie do niniejszego projektu Politechnika Świętokrzyska planuje realizować szereg projektów partnerskich, których prace badawczo-rozwojowe skoncentrowane są na rozwoju urządzeń autonomicznych, w tym urządzeń do testowania siły ciągu dronów i ich wyważania dynamicznego. Konsorcjantami w projektach są m.in. z Centrum Techniki Morskiej, MESKO, WZL, PZL, SILTEC, ISB, WAT.

Od 2021 r. Uczelnia współpracuje z IBM w zakresie programów edukacyjnych, wykorzystania oprogramowania, cyberbezpieczeństwa oraz rozwoju technologii z zakresu sztucznej inteligencji i sieci neuronowych do zastosowania m. in. w urządzeniach autonomicznych. Współpracę z IBM nawiązano również w zakresie sterowania systemami nadzoru nad produkcją.

Uczelnia dostrzega również potrzebę intensyfikacji działań na rzecz monitorowania ochrony środowiska naturalnego (czystości powietrza i wód oraz wykorzystywania lokalnych zasobów, rolnictwa precyzyjnego, kontroli upraw leśnych). W ramach budowy Centrum Badań i Doposażenia Bezzałogowych Obiektów Ruchomych będą podejmowane badania w zakresie bezpieczeństwa energetycznego oraz monitoringu czystości środowiska z wykorzystaniem urządzeń autonomicznych. Uczelnia podpisała w tym celu umowę o współpracy z Instytutem Systemów Bezpieczeństwa Sp. z o.o. (ISB) oraz Politechniką w Charkowie (Ukraina i Charkowskim Instytutem Ukraińskiej Akademii Nauk).

W dn. 25.05.2023 r. trzy politechniki: Lubelska, Rzeszowska i Świętokrzyska, podjęły współpracę na rzecz nowoczesnych technologii w zakresie obronności i bezpieczeństwa, przemysłu zbrojeniowego oraz modernizacji polskiej armii. Planowane są wspólne działania służące realizacji badań naukowych i rozwojowych dla obronności i bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej, w celu uzyskania efektu synergii połączonych potencjałów uczelni technicznych.

Kolejnym innowacyjnym przedsięwzięciem wskazanym w SRWŚ 2030+ jako strategiczne jest projekt Świętokrzyskiego Centrum Onkologii w Kielcach (ŚCO), pn. **Budowa i wyposażenie Centrum Badań Molekularnych (CBM)**. Realizację tej inwestycji planuje się na lata 2025-2029. Na chwilę obecną trwa postępowanie pn. „Opracowanie dokumentacji projektowej dla

budowy i wyposażenia Centrum Badań Molekularnych (CBM)". Założeniem projektu będzie prowadzenie zaawansowanych badań z wykorzystaniem metod i technik inżynierii genetycznej dla przygotowania terapii typu CAR-T dla pacjentów chorych na nowotwory.

Terapie komórkowe to obecnie najintensywniej rozwijająca się dziedzina nowoczesnej terapii chorób onkologicznych, ale również innych chorób jak choroby autoagresji. Obecnie dostęp do terapii komórkowych w naszym kraju jest bardzo ograniczony ze względu na duży koszt tych terapii, który jest na poziomie około 1,5 -2 mln zł za leczenie jednego pacjenta.

Należy nadmienić, że prognozowana wartość rynku terapii komórkowych w 2028 roku osiągnie 27 mld USD. Jest to związane z tym,

że obecnie terapie te są produkowane dla badań klinicznych wczesnych faz oraz dla zastosowania terapeutycznego wyłącznie zagranicą. Drugą bardzo ważną przeszkodą w prowadzeniu badań naukowych dotyczących nowych eksperymentalnych terapii komórkowych jest brak zaplecza naukowo-badawczego nakierowanego na prace badawcze oraz wytwarzanie terapii komórkowych

na potrzeby badań klinicznych wczesnych faz. Budowa CBM jest więc odpowiedzią na obecne i przyszłe potrzeby dotyczące prowadzenia badań nad nowymi celami molekularnymi oraz różnymi formami terapii komórkowych.

Projekt realizowany będzie we współpracy z Uniwersytetem Jana Kochanowskiego w Kielcach i swym zasięgiem oddziaływania będzie obejmował środowisko naukowców zajmujących się medycyną, biologią, biotechnologią, bioinformatyką oraz inżynierią biomedyczną. Planowana wartość projektu to 150 000 000,00 zł. Źródła finansowania przedsięwzięcia: 85,0% środki UE, 15,0% budżet województwa, środki ŚCO.

Edukacja dla gospodarki

Obszar *Edukacja dla gospodarki* wpisuje się w Cel operacyjny 1.2. SRWŚ 2030+ *Kompetentne kadry dla gospodarki regionu*, w którym wskazano na potrzebę stałego podnoszenia poziomu kształcenia

na wszystkich poziomach edukacji kierowanej do dzieci i młodzieży. Ponadto zwrócono

szczególną uwagę na kształtowanie kompetencji niezbędnych na rynku pracy – jako jednego z ważniejszych czynników warunkujących poziom regionalnego kapitału ludzkiego.

Wsparciem tego obszaru jest projekt **Świętokrzyska Edukacja Zawodowa**, realizowany w latach 2024 – 2028. Jego celem jest wspieranie działań podnoszących jakość szkolnictwa zawodowego w województwie świętokrzyskim. Projekt jest ukierunkowany na praktyczną naukę zawodu w rzeczywistych warunkach pracy oraz przygotowanie uczniów do zmieniających się potrzeb pracodawców na rynku pracy. W projekcie zaplanowano kompleksowe działania z zakresu edukacji i rynku pracy, w tym: 1. Realizację praktycznej nauki zawodu według Wzorcowego Modelu Kształcenia Praktycznego (WMKP); 2. Świętokrzyskie staże uczniowskie; 3. Efektywne doradztwo zawodowe; 4. Kursy i szkolenia dla uczniów i nauczycieli; 5. Organizację wyjazdów na targi branżowe. Szacowana wartość projektu wynosi 21 401 072,88 zł.

Innym przedsięwzięciem w obszarze *Edukacja dla gospodarki* jest projekt Politechniki Świętokrzyskiej, realizowany w partnerstwie z Uniwersytetem Jana Kochanowskiego w Kielcach i Starostwem Powiatowym Województwa Świętokrzyskiego, pn: **Dziś uczeń - jutro student!** Projekt, którego wartość to 61 282 046,11 zł, skierowany jest do uczniów liceum, technikum lub szkoły branżowej 2 stopnia, którym pozostało 2 lata do zakończenia kształcenia. Docelowo przez okres jego realizacji, do końca czerwca 2027 r. wsparciem objętych zostanie ponad 9 tysięcy uczniów. W projekcie przewidziano działania, które mają zbliżyć młodych ludzi do nauki, rozwijać ich talenty i zachęcić do planowania kariery zawodowej na regionalnym rynku pracy. Na ww. działania do końca 2024 r. wydatkowano 4 331 842,53 zł.

Kolejne dwa ważne projekty realizowane w obszarze *Edukacji dla gospodarki* to: projekt pn. **Pracownik kapitałem firmy. Postaw na jego rozwój z bazą usług rozwojowych** i projekt pn. **„BUdaj swój Rozwój” – Baza Usług Rozwojowych**, realizowane przez Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach.

Projekt pn. **Pracownik kapitałem firmy. Postaw na jego rozwój z bazą usług rozwojowych** - skierowany do przedsiębiorców i pracodawców - oferuje wsparcie w postaci usług rozwojowych, realizowane w oparciu o podejście popytowe (szkolenia/kursy w Bazie Usług Rozwojowych). Zakłada możliwość samodzielnego wyboru usług rozwojowych w pełni odpowiadających na faktyczne, zidentyfikowane potrzeby konkretnego przedsiębiorcy

i pracodawcy. Wartość projektu to 104 488 235,00 zł., z czego do końca 2024 r. wydatkowano 14 225 984,45 zł. Projekt realizowany jest od 2023 r. do 2026 r.

Natomiast projekt „**BUduj swój Rozwój**” – Baza Usług Rozwojowych zakłada wsparcie w postaci usług rozwojowych dla osób dorosłych, które zamieszkują na obszarze województwa świętokrzyskiego, chcących z własnej inicjatywy podnosić swoje kompetencje/kwalifikacje w ramach oferty dostępnej w Bazie Usług Rozwojowych. Na działania zaplanowano 109 411 765,00 zł, z czego do końca 2024 r. wydatkowano 13 646 335,42 zł. Projekt, który trwa od 2023 r. zakończy się w 2026 r.

Źródło finansowania ww. projektów: 85% UE+ (15% BP i wkład własny).

Rozwój świętokrzyskiej przedsiębiorczości

Jednym z działań, które w myśl SRWŚ 2030+ mają stymulować regionalną przedsiębiorczość, jest rozwój oferty oraz poprawa dostępności zwrotnych instrumentów finansowania inwestycji w firmach. W odpowiedzi na powyższe, w okresie monitorowania SRWŚ 2030+ Samorząd Województwa tworzył warunki do rozwoju przedsiębiorczości i konkurencyjności świętokrzyskich przedsiębiorstw poprzez przygotowanie odpowiednich mechanizmów i narzędzi.

Świętokrzyski Fundusz Rozwoju Sp. z o.o. dysponuje środkami pochodzącymi z instrumentów finansowych z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego 2007-2013 ponownie powierzonymi przez Województwo Świętokrzyskie umową z grudnia 2016 r. Środki te opiewają na kwotę ok. 52,5 mln zł. Ponadto w ramach perspektywy 2014-2020, w wyniku przeprowadzonych przez BGK postępowań przetargowych, ŚFR Sp. z o.o. prowadzi bieżącą obsługę pożyczek tj. spłaty pożyczek udzielonych w ramach czterech umów operacyjnych: 2/RPSW/12617/2018/I/DIF/102, 2/RPSW/16219/2020/I/DIF/278, 2/RPSW/16219/2020/I/DIF/298 (umowa zawarta w ramach kooperacji z innymi pożyczkodawcami) oraz 2/RPSW/4322/2023/I/DIF/528. Łączna wartość powyższych umów to ok. 200 mln zł. W ramach środków pochodzących z programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027, w wyniku przeprowadzonego przez BGK postępowania przetargowego, ŚFR Sp. z o.o. zawarł umowę 2/FESW/6424/2024/II/EFRR/139

o wartości 20 mln zł na wdrażanie instrumentu finansowego pn. „Pożyczka na OZE dla przedsiębiorstw”.

Założeniem istniejącego Funduszu jest budowa trwałego mechanizmu finansowania przedsięwzięć rozwojowych wykorzystującego środki funduszy pożyczkowych i poręczeniowych oraz zapewnienie dostępu do instrumentów finansowych wsparcia przedsiębiorców jako jednego z wielu warunków efektywnego wspierania wzrostu poziomu inwestycji w regionie. Takie działanie w dalszej perspektywie ma wpłynąć na podejmowanie inicjatyw w zakresie promocji województwa świętokrzyskiego jako regionu atrakcyjnego dla inwestorów i sprzyjającego aktywności gospodarczej.

W wyniku przyjętej strategii wyjścia z instrumentów finansowych w ramach RPOWŚ 2014-2020, BGK przekazuje środki pochodzące z zasobów zwróconych na utworzony w tym celu rachunek bankowy Zarządu Województwa. Trwają prace nad przygotowaniem dokumentacji związanej z udzieleniem zamówienia. Celem zamówienia będzie powierzenie zadania dot. udzielania pożyczek dla MŚP oraz JST.

Innym istotnym przedsięwzięciem w obszarze *Rozwój świętokrzyskiej przedsiębiorczości*, planowanym do realizacji przez Miasto Kielce, jest **Rozbudowa Zespołu Inkubatorów Technologicznych KPT - Budowa Inkubatora California Inc.** Jest to projekt kompleksowy, zakładający wsparcie innowacyjnych i technologicznych przedsiębiorstw typu startup wprowadzających na rynek nowe produkty lub usługi o dużym potencjalnym rynkowym oraz przywrócenie zdolności wzrostu gospodarczego sektora MŚP regionu świętokrzyskiego. Budowa Inkubatora służyć ma aktywizacji gospodarczej regionu oraz polepszeniu warunków do rozwoju start-upów poprzez wzmocnienie i rozwój infrastruktury, w szczególności dostępność terenów, powierzchni biurowej, nieruchomości oferujących warunki do prowadzenia działalności gospodarczej. Podejmowane działania skutkować będą nowymi miejscami pracy. Planowana wartość projektu wynosi 140 mln zł. Projekt planowany jest do realizacji w okresie od II kw. 2025 r. do IV kw. 2028 r. Aktualnie trwa kompletowanie dokumentacji aplikacyjnej. Projekt finansowany będzie z FEŚ 2021-2027 i środków własnych Gminy Kielce.

Świętokrzyska przedsiębiorczość to także działalność na rzecz tworzenia warunków dla rozwoju nowoczesnego rolnictwa i przetwórstwa spożywczego. Przykładem takiego przedsięwzięcia jest **Świętokrzyskie Centrum Przedsiębiorczości Rolnej we Włostowie**,

które zakłada koncentrację podaży krajowych produktów rolno – spożywczych oraz stworzenie kanału zbytu i bezpośredniej sprzedaży (bez udziału pośredników) produktów oferowanych przez producentów rolnych. Podmiotem odpowiedzialnym za realizację tego przedsięwzięcia jest Powiat Opatowski. Na chwilę opracowania Raportu realizacja projektu przebiega zgodnie z poniższymi etapami:

a) Inkubator Przemysłowy:

- ✓ W ramach 1 etapu budowy Inkubatora Przemysłowego powstał budynek produkcyjno – magazynowy, budynek socjalno – administracyjny oraz niezbędna infrastruktura techniczna w postaci drogi wewnętrznej, miejsc postojowych, chodnika oraz instalacji zewnętrznych, ogrodzono teren po byłej cukrowni.
- ✓ W ramach 2 etapu budowy Inkubatora Przemysłowego wybudowana została druga hala produkcyjno – magazynowa wraz z niezbędną infrastrukturą drogową.

Inkubator Przemysłowy będzie świadczył usługi wynajmu powierzchni produkcyjno-magazynowej, socjalno-administracyjnej oraz wynajmu terenu utwardzonego dla przedsiębiorców i rolników. Inkubator Przemysłowy będzie odpowiedzialny za realizację zadań z zakresu aktywizacji zawodowej i rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, promocji powiatu, tj.: wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, oferowanie wsparcia prawnego i księgowego, oferowanie wsparcia w zakresie pozyskiwania środków finansowych z UE, wsparcie infrastrukturalne działalności gospodarczej, wsparcie założycielskie, oferowanie doradztwa biznesowego, umożliwienie korzystania z darmowych szkoleń, promocje, wynajem powierzchni biurowej i produkcyjnej na preferencyjnych zasadach, oferowanie gruntów inwestycyjnych oraz gotowych hal produkcyjno-magazynowych pod wynajem. Planowana wartość tej inwestycji to 34 352 003,82 zł brutto.

b) Świętokrzyski Agro Fresh Park, który podzielony jest na 2 funkcje:

- Manufaktura Tradycji i Kultury Kulinarnej - odpowiedzialna za realizację zadań z zakresu aktywizacji zawodowej, rozwoju przedsiębiorczości, rozwoju gospodarczego, ekologii i rolnictwa, promocji powiatu. Głównym celem działalności Manufaktury będzie promocja kultury i tradycji regionu związanej z produkcją, przetwarzaniem i konsumpcją żywności. W ramach MTiKK funkcjonować będą: budynek główny (Centrum Produktu Lokalnego),

Manufaktura produktów owocowo – warzywnych, Manufaktura spożywcza składająca się z 4 niezależnych budynków, w tym: Manufaktury Mięsa, Manufaktury Mąki i Kaszy, Manufaktury Alkoholii i Manufaktury Sera, miejsce plenerowej ekspozycji produktów lokalnych, amfiteatr, pole dla kamperów, parking/plac wystawowy, stacja ładowania pojazdów elektrycznych oraz teren zieleni urządzonej wraz z placem zabaw. W zakresie prac nad utworzeniem Manufaktury Tradycji i Kultury Kulinarnej uzyskano decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach oraz została zawarta umowa na roboty budowlane w systemie „zaprojektuj i wybuduj”, w ramach której powstanie pierwszy z 4 segmentów MS - Manufaktura Mąki i Kaszy, którą to inwestycję planuje się zakończyć do końca sierpnia 2026 r.

Planowana wartość tej inwestycji to 75 070 897,50 zł brutto.

- Centrum Logistyczne - odpowiedzialne za realizację zadań z zakresu aktywizacji zawodowej, rozwoju przedsiębiorczości, ekologii i rolnictwa, promocji powiatu, tj.: obrót warzywami, owocami i produktami przetworzonymi (skup, sprzedaż warzyw i owoców itp.), logistyka dostaw warzyw i owoców oraz ich przetworów, szkolenia dla rolników, wsparcie rolników w zakresie przetwórstwa roślinnego oraz wprowadzania produktów do obrotu, laboratorium (badanie jakości żywności na potrzeby własne i zlecenie podmiotów zewnętrznych), sortowanie, konfekcjonowanie i pakowanie produktów, udostępnianie powierzchni magazynowych i chłodni, gospodarka obiegu zamkniętego (zagospodarowanie odpadów biodegradowalnych), wdrożenia systemów zarządzania jakością, kształtowanie polityki sprzedażowej. Planowana wartość tej inwestycji to 70 000 000,00 zł. Środki na realizację projektu pozyskano z Programu Inwestycji Strategicznych „Polski Ład”.

Korzystne warunki dla inwestycji

W zakresie gospodarowania gruntem i poprawy dostępności do terenów inwestycyjnych Gmina Kielce od dłuższego czasu czyniła starania dotyczące tworzenia korzystnych warunków dla inwestycji

w regionie świętokrzyskim poprzez zakup w 2014 roku gruntu **terenu w Obicach** planowanego początkowo pod budowę Regionalnego Portu Lotniczego Kielce o powierzchni ok. 600 ha.

Teren ten położony jest przy drodze wojewódzkiej nr 766 oraz krajowej nr 73 (DK 73), około 25 km

na południe od miasta Kielce w kierunku miejscowości Busko-Zdrój. Odpowiednie przygotowanie tego obszaru – jako terenu inwestycyjnego, może stworzyć unikalny w skali projekt rozwojowy. W tym celu, Zarząd Województwa Świętokrzyskiego podjął rozmowy z władzami samorządowymi Kielc oraz Chmielnika i Morawicy, których efektem było podpisanie w dniu 8 marca 2021 roku listu intencyjnego, w którym samorządy wyraziły wolę podjęcia współpracy, mającej na celu utworzenie strefy inwestycyjnej w Obicach.

Prowadzone dyskusje koncentrowały się na niezbędnych do przeprowadzenia czynnościach formalno-prawnych, jak również innych działaniach, umożliwiających zagospodarowanie terenów w Obicach. Za kluczową kwestię uznano jednak otwarcie komunikacyjne tego obszaru.

W okresie sprawozdawczym podjęto kolejne kroki, w celu stworzenia terenów inwestycyjnych

w Obicach. W sierpniu 2023 roku Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich podpisał umowę na przygotowanie koncepcji programowo-przestrzennej dla zadania pn. „Budowa drogi wojewódzkiej w miejscowości Obice, łączącej drogę krajową nr 73 z drogą wojewódzką nr 766”. Koncepcja zakłada przygotowanie trzech wariantów przebiegu drogi, a zakończenie prac zaplanowano na sierpień 2025 roku.

Gmina Kielce w 2024 roku podjęła uchwałę, na mocy której zabezpieczyła 150 tys. zł na koncepcję programowo-przestrzenną dla budowy drogi w Obicach.

Potencjał turystyczny regionu

W okresie monitorowania SRWŚ 2030+ Samorząd Województwa wspierał działania ukierunkowane

na rozwój cennych przyrodniczo obszarów województwa oraz obszarów o bogatym dziedzictwie kulturowym i unikalnych walorach uzdrowiskowych, tworzących wysoki potencjał turystyczny Świętokrzyskiego.

W Celu operacyjnym 1.3 SRWŚ 2030: *Wsparcie procesu transformacji kluczowych branż gospodarki regionu*, wśród priorytetowych kierunków działań wskazano *Wzrost potencjału turystycznego regionu*

w oparciu o walory uzdrowiskowe, dziedzictwo kulturowe i środowisko naturalne sprzyjające rozwojowi turystyki prozdrowotnej.

W latach 2023-2024 Samorząd Województwa i inne podmioty zaangażowane w rozwój regionu realizowały liczne przedsięwzięcia strategiczne z tego obszaru, w tym m.in.:

- **Utworzenie szlaku turystycznego NIDA**, którego trasa będzie obejmować tereny wzdłuż rzeki Nidy tj. od Mniszka (Biała Nida), Bocheńca - aż do ujścia Nidy do Wisły w Nowym Korczynie. W ramach przedsięwzięcia zaplanowano:
 - wzmocnienie potencjału regionu poprzez wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturalnych Ponidzia – stworzenie sieci szlaków turystycznych;
 - budowę stanowisk i miejsc postojowych dla kamperów;
 - zachowanie i zabezpieczenie obiektów dziedzictwa kulturowego regionu oraz dostosowanie ich do funkcji turystycznych – wznowienie kursów Ciuchci Ekspres Ponidzie;
 - wykorzystanie walorów przyrodniczych obszaru Partnerstwa do celów turystycznych i rekreacyjnych – zagospodarowanie terenów wokół zbiorników wodnych i rzeki Nidy;
 - oznakowanie turystyczne zabytków i atrakcji turystycznych;
 - budowę marki i promocja Ponidzia;
 - utworzenie systemu atrakcji turystycznych wzdłuż rzeki Nidy.

W monitorowanym okresie rozpoczęto następujące działania związane z ww. przedsięwzięciem:

- podjęto prace konserwatorskie i restauratorskie przy budynku stacji wąskotorowej w Pińczowie;
 - uzyskano pozwolenie na realizację budowy ścieżki rowerowej w ramach szlaku turystycznego NIDA na terenie gm. Michałów;
 - opracowano dokumentację projektową dla zadania pn.: „Modernizacja istniejącej ścieżki rowerowej wzdłuż kolejki wąskotorowej o długości ok. 9 km na terenie Gminy Jędrzejów wraz z przebudową i uatrakcyjnieniem istniejącego miejsca postojowego”;
 - zlecono opracowanie dokumentacji projektowej dla zadania pn.: „Budowa ścieżki rowerowej od węzła „Jędrzejów-Północ” do granicy Gminy Jędrzejów z Gminą Sobków”;
 - Gmina Michałów i Powiat Pińczowski przygotowały koncepcję przebiegu szlaków konnych do oznakowania;
 - Gmina Złota opracowała program funkcjonalno-użytkowy, w trakcie opracowania projektu technicznego i budowlanego;
 - przygotowano dokumentację projektową trasy rowerowej Valley Velo Nida dla odcinka po Gminie Wiślica wraz ze wszystkimi pozwoleniami.
- **Poprawa dostępności oraz ochrona ekosystemów Świętokrzyskiego Parku Narodowego i jego otuliny oraz innych obszarów chronionych i najcenniejszych przyrodniczo na obszarze Gór Świętokrzyskich poprzez rozwój infrastruktury ułatwiającej zwiedzanie i zmniejszające antropopresję w tym budowę i wyposażenie Centrum Edukacji Przyrodniczej Świętokrzyskiego Parku Narodowego w Nowej Słupi.**

Przedsięwzięcie zgłoszone do SRWŚ 2030+ przez Związek Gmin Gór Świętokrzyskich. Aktualnie – zgodnie z informacją przekazaną przez ZGGŚ – jest ono realizowane przez Świętokrzyski Park Narodowy. W dniu 30 listopada 2023 r. ŚPN podpisał umowę na realizację projektu „Budowa Centrum Edukacyjnego Świętokrzyskiego Parku Narodowego wraz z ekspozycją przyrodniczą” w ramach programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027. Priorytet: FEPW II. Energia i klimat Działanie: 2.3. Bioróżnorodność. Planowany całkowity

koszt realizacji projektu wynosi **71 802 201,00 złotych**. Wysokość wkładu z Funduszy Europejskich wynosi **49 576 651,95 złotych**

Projekt zakłada budowę nowoczesnego Centrum Edukacyjnego wraz z ekspozycją przyrodniczą o powierzchni około 3 tys. m² w miejscowości Nowa Słupia. Celem projektu jest edukacja ekologiczna społeczności w makroregionie Polski Wschodniej, która prowadzona będzie poprzez wystawę stałą, różnorodne zajęcia edukacyjne i konferencje prowadzone w module edukacyjno-konferencyjnym. Planowany termin zakończenia projektu to III kwartał 2028 roku.

- **ECB 3.0 - Kraina Bajki** - przedsięwzięcie stanowiące trzeci etap rozbudowy Europejskiego Centrum Bajki w Pacanowie, które zaplanowano na lata 2028 - 2030. Celem przedsięwzięcia jest stworzenie unikalnego i kompleksowego obszaru, łączącego elementy kultury, turystyki, edukacji, sposobów spędzania wolnego czasu i wdrożenia przemysłów kreatywnych oraz rozwój społeczno-gospodarczy regionu. W zakresie planowanej inwestycji nie zostały jeszcze podjęte działania prowadzące do wdrożenia planowanych celów.
- **Utworzenie parku kulturowego obejmującego Region Prehistorycznego Górnictwa Krzemienia Pasiastego**, obecnie realizowany przez Muzeum Historyczno-Archeologiczne w Ostrowcu Świętokrzyskim, Gminę Ćmielów, Gminę Ożarów, Stowarzyszenie "W dobrą stronę", Stowarzyszenie Miłośników Historii Ćmielowa, Stowarzyszenie "Korycizna". W ramach realizacji projektu przygotowano założenia do projektu planu ochrony dla części obszaru chronionego obejmującego północną część gminy Ćmielów (Rudzki Park Kulturowy) oraz prowadzono działania promocyjne, w tym zrealizowano film „Rudzki Park Kulturowy”. Ponadto podjęto działania na rzecz powołania „Parku Kulturowego Korycizna” oraz złożono wniosek do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego o dofinansowanie badań archeologicznych na obszarze parku kulturowego. Okres realizacji projektu: 2023-2028. Planowana wartość to 500 000 zł, z czego na koniec 2024 r. wydatkowano 100 000 zł.
- **Utworzenie szlaku turystyki postindustrialnej „Żelazne Doliny”**. Podmiotem odpowiedzialnym za realizację przedsięwzięcia jest Gmina Ostrowiec Świętokrzyski - Lider Partnerstwa „Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Północy”. Projekt jest planowany do realizacji przez 17 miast i gmin północy województwa świętokrzyskiego, tj. Ostrowiec

Świętokrzyski, Starachowice, Skarżysko-Kamienna, Końskie, Bodzechów, Ćmielów, Kunów, Bałtów, Waśniów, Brody, Pawłów, Wąchock, Mirzec, Skarżysko Kościelne, Bliżyn, Suchedniów, Stąporków. Planowany okres realizacji przedsięwzięcia: 2023-2027.

Szacunkowa wartość: 170 mln zł.

Celem przedsięwzięcia jest wytyczenie szlaku przebiegającego przez północną część województwa - od Maleńca aż do Krzemionek, co pozwoli na stworzenie podstawy dla działań zmierzających do wygenerowania bardzo atrakcyjnej oferty turystyki kulturowej. Dzięki połączeniu poszczególnych obiektów przemysłowych, leżących w powiatach koneckim, skarżyskim, starachowickim i ostrowieckim, podkreślone zostanie znaczenie założeń produkcyjnych Staropolskiego Okręgu Przemysłowego.

Aktualnie projekt jest w fazie przygotowywania i będzie oparty o szereg komplementarnych ze sobą projektów, których realizacja umożliwi utworzenie szlaku turystyki postindustrialnej "Żelazna Dolina".

Przedsięwzięcie będzie finansowane programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027 oraz budżetów 17 gmin północy województwa świętokrzyskiego.

- **Wykorzystanie zasobów dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego na obszarze Geoparku Świętokrzyskiego dla budowy i wzmocnienia marki terytorialnej aspirującej do UNESCO.**

Zaplanowany przez Gminę Kielce (Geonatura Kielce) projekt nie będzie realizowany w formie wskazanej w SRWŚ 2030+. Aktualnie trwają konsultacje pomiędzy Urzędem Miasta Kielce a Urzędem Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego dot. możliwości finansowania

ze środków programu Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027 projektu dot. Geonatury Kielce pn. „Ochrona bioróżnorodności na terenie miasta Kielce - zagospodarowanie terenów cennych przyrodniczo, administrowanych przez Geonaturę Kielce dla wzmocnienia marki terytorialnej Światowego Geoparku UNESCO”.

- Nie podjęto działań mających na celu wdrożenie przedsięwzięcia pn. „**Utworzenie szlaku turystycznego „Świętokrzyskie Pomniki Historii”**”.

MONITORING PRZEDSIĘWZIĘĆ STRATEGICZNYCH W RAMACH CELU 2.

- PRZYJAZNY DLA ŚRODOWISKA I CZYSTY REGION

Świętokrzyskie zasoby wody

W okresie zmian klimatycznych coraz częściej występują ekstremalne zjawiska atmosferyczne powodujące susze, podtopienia i powodzie. Gospodarowanie wodami należy rozpatrywać zarówno

w aspekcie potrzeb człowieka, jak i środowiska przyrodniczego, z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. Takie podejście zostało uwzględnione w Celu operacyjnym 2.2 SRWŚ 2030+ - *Adaptacja do zmian klimatu i zwalczanie skutków zagrożeń naturalnych*.

W obszarze tym szczególne znaczenie mają inwestycje strategiczne realizowane przez **Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie - Regionalny Zarząd Gospodarki wodnej w Krakowie**:

- **Zrównoważony rozwój gospodarczy zlewni rzeki Nidy w związku z obszarami Natura 2000**
 - **etap I**, którego celem jest zwiększenie naturalnej retencji zlewniowej i dolinowej rzeki Nidy, poprawa zakłóconych stosunków wodnych, osiągnięcie i zachowanie dobrego stanu/potencjału ekologicznego wód oraz osiągnięcie i zachowanie dobrego stanu chemicznego wód ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000 i innych form ochrony przyrody. Projekt składa się z 11 zadań. Całkowity zakres projektu obejmuje opracowanie - osobno dla każdego odcinka prac - kompletnej dokumentacji projektowej wraz z uzyskaniem wszystkich niezbędnych decyzji administracyjnych. W dniu 30.08.2024 r. PGW WP RZGW Kraków zawarł z NFOŚiGW w Warszawie umowę nr FEPW.02.03-IW.01-0002/24 o dofinansowanie projektu w ramach programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 Priorytet FEPW II. Energia i klimat Działanie: 2.3. Bioróżnorodność na realizację 6 z ww. 11 odcinków prac, z terminem końcowym do 31.12.2028 r. Realizacja pozostałych 5 odcinków prac jest na etapie pozyskiwania środków finansowych. Planowana wartość przedsięwzięcia to 180 000 000 zł.
- **Budowa zbiornika wodnego Wierna Rzeka na rzece Łososinie na terenie gmin Łopuszno, Piekoszów i Strawczyn**, którego głównymi funkcjami będą przede wszystkim: retencja,

ochrona przed skutkami suszy i występowaniem niedoborów wody oraz ochrona przeciwpowodziowa, poprzez zapewnienie stałej rezerwy powodziowej, spłaszczenie fali oraz zabezpieczenie terenów położonych w dolnym biegu rzeki przed zalaniem. W związku z uchynieniem przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w całości decyzji RDOŚ w Kielcach z dnia 31.07.2017 r., określającej środowiskowe uwarunkowania realizacji ww. przedsięwzięcia i przekazania sprawy do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji, konieczne jest opracowanie wielowariantowej koncepcji programowo-przestrzennej budowy zbiornika wraz z opracowaniem nowego raportu o oddziaływaniu na środowisko, które uwzględniać będą wszystkie uwagi GDOŚ oraz wskażą aktualne możliwości realizacji przedmiotowego zbiornika oraz doprecyzują jego funkcję i skalę oddziaływania.

- **Modernizacja i ochrona przed powodzią węzła nowokorczyńskiego**, którego celem jest ochrona terenów objętych projektem przed wodami cofkowymi z Wisły, poprawa warunków gruntowo – wodnych oraz estetyki i funkcjonalności, zmiana sposobu użytkowania terenów, wzrost aktywności gospodarczej przyległego terenu. Projekt obejmuje realizację prac na 8 różnych odcinkach.
W ramach tego przedsięwzięcia planowane jest opracowanie - osobno dla każdego odcinka prac - kompletnej dokumentacji projektowej wraz z uzyskaniem wszystkich niezbędnych decyzji administracyjnych, wykonanie robót budowlanych, pełnienie nadzoru inwestorskiego i przyrodniczego oraz regulację spraw własnościowych.
- **Zabezpieczenie przeciwpowodziowe w zlewni Nidzicy**, które ma na celu ochronę ludności i mienia przed powodzią, a także poprawę warunków gruntowo – wodnych, zmianę sposobu użytkowania terenów, poprawę estetyki i funkcjonalności, wzrost aktywności gospodarczej przyległego terenu. Przedsięwzięcie podzielone zostało na 4 etapy.
W ramach realizacji przedmiotowego zamierzenia konieczne jest opracowanie dokumentacji projektowych wraz z uzyskaniem wszystkich niezbędnych decyzji administracyjnych.

Realizacja powyższych planów inwestycyjnych uzależniona jest od pozyskania środków finansowych.

Wśród innych strategicznych inwestycji w tym obszarze, należy wymienić również te realizowane przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie - **Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie, tj:**

- **Zabezpieczenie przeciwpowodziowe m. Ostrowiec Świętokrzyski gm. Ostrowiec Świętokrzyski oraz gm. Bodzechów w oparciu o regulację rzeki Modły, z wykorzystaniem istniejącego zbiornika**
w Częstocicach jako polderu zalewowego do redukcji fali powodziowej. Celem inwestycji było stworzenie systemu retencji wód z siecią zbiorników z rezerwą powodziową. Wykonane prace zmniejszyły zagrożenie powodziowe terenów miasta Ostrowiec Świętokrzyski oraz gm. Bodzechów. Na ww. przedsięwzięcie wydatkowano 16 840 873,42 zł. Środki pochodziły z RPOWŚ 2014-2020, budżetu państwa oraz źródeł własnych.
- **Budowa zbiornika wodnego Bzin na rzece Kamienna w Skarżysku – Kamiennej**, którego głównymi funkcjami będą przede wszystkim: retencja, ochrona przed skutkami suszy i występowaniem niedoborów wody oraz ochrona przeciwpowodziowa, poprzez zapewnienie stałej rezerwy powodziowej, spłaszczenia fali oraz zabezpieczenia terenów położonych w dolnym biegu rzeki przed zalaniem. Obok spełniania powyższych funkcji, zalew będzie również przestrzenią rekreacyjną, co znacznie zwiększy atrakcyjność północnej części województwa świętokrzyskiego pod kątem turystyki. Projekt planowany jest do realizacji w latach 2023-2032. Zadanie jest na etapie uzyskiwania decyzji środowiskowej. Postępowanie aktualnie jest zawieszone do czasu przedłożenia raportu oddziaływania na środowisko (OOŚ). Wykonana została koncepcja programowo - przestrzenna budowy zbiornika przeciwpowodziowego na rzece Kamiennej, obecnie prowadzone są obserwacje przyrodnicze. Po zakończeniu obserwacji i sporządzeniu raportu OOŚ zostanie złożony wniosek do RDOŚ w Kielcach o odwołanie postępowania o udzieleniu decyzji środowiskowej. Po uzyskaniu decyzji zostaną wszczęte dalsze prace projektowe. Planowana wartość przedsięwzięcia: 120 000 000 zł. Źródło finansowania projektu: środki własne Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Rozwój świętokrzyskich tras rowerowych

Mając na względzie wdrażanie rozwiązań infrastrukturalnych ukierunkowanych na promocję transportu niskoemisyjnego, Samorząd Województwa Świętokrzyskiego planuje budowę na terenie województwa ok. 60 km Wiślanej Trasy Rowerowej (odcinki: Szczucin – Połaniec oraz Ciszycza – Sandomierz) oraz oznakowanie nieinwestycyjnych fragmentów trasy (Połaniec – Ciszycza oraz Sandomierz – Zawichost), w ramach pn. „Produkt turystyczny „Blue Valley – wiślanym szlakiem elementem rozwoju turystyki zrównoważonej w Makroregionie Polska Wschodnia”. Obecnie trwa procedura rozpatrzenia wniosku o dofinansowanie projektu. Przedsięwzięcie planowane jest do realizacji ze środków Funduszu Europejskiego Polska Wschodnia 2021-2027. Koszt realizacji całego projektu w części dot. województwa świętokrzyskiego wynosi ok. 88 mln zł. Projekt przygotowany jest we współpracy z województwami: podkarpackim, lubelskim i mazowieckim. Część inwestycyjna projektu zostanie przekazana do realizacji Świętokrzyskiemu Zarządowi Dróg Wojewódzkich.

Czysta Energia dla Świętokrzyskiego

Samorząd Województwa Świętokrzyskiego, realizując politykę zrównoważonego rozwoju, dąży nie tylko do podniesienia atrakcyjności regionu jako miejsca do życia, ale także kładzie nacisk na ochronę środowiska naturalnego. W okresie realizacji SRWŚ 2030+ Samorząd Województwa wspierał przedsięwzięcia mające na celu wzrost wytwarzania i użycia energii odnawialnej, ukierunkowane na poprawę efektywności energetycznej, a także działania mające na celu stworzenie systemu wsparcia dla MŚP w celu zmniejszenia energochłonności produkcji oraz poprawy efektywności energetycznej przedsiębiorstw na terenie regionu świętokrzyskiego.

Obszar *Czysta energia dla Świętokrzyskiego* odpowiada celowi operacyjnemu

2.3 – *Energetyka odnawialna i efektywność energetyczna*. Przyspieszająca transformacja energetyczna wymaga budowy niskoemisyjnych źródeł energii elektrycznej, które będą zabezpieczały rozwój odnawialnych źródeł energii. W ramach tego obszaru szczególne znaczenie mają przedsięwzięcia realizowane przez Enea Elektrownia Połaniec S.A.

Dostosowanie Enea Elektrownia Połaniec S.A. do wymagań Rynku Mocy po 1 lipca 2025 r.
– wcześniej **Dostosowanie EEP do wymagań Pakietu Zimowego**. Celem projektu

realizowanego od 2020 roku jest dostosowanie Elektrowni do wymagań Pakietu Zimowego i osiągnięcia poziomu emisji $CO_2 < 550 \text{ kg/MWh}$. Zakres projektu obejmuje między innymi modernizację i rozbudowę istniejącej instalacji podawania biomasy do bloków energetycznych oraz modernizację „dedykowanych” zespołów młynowych, pozwalającą na pracę na strudze paliwa w postaci 100% biomasy poza leśnej. Realizacja projektu planowana jest do 2028 roku. Do końca 2024 r. wykonano opracowania pn. Studium rozwoju systemu zasilania biomasą w Enea Elektrownia Połaniec S.A. oraz zrealizowano umowy na zaprojektowanie, dostawę, montaż i uruchomienie dwóch młynów przystosowanych do rozdrabniania paliwa, modernizację dwóch podajników paliwa oraz wykonanie bilansu powietrza zimnego do młynów, z wykonaniem charakterystyki dwóch typów wentylatorów młynowych.

Ponadto:

- zrealizowano testy krótkoterminowe (z 40+45% udziałem biomasy), które potwierdziły możliwość współspalania biomasy z węglem, z dużym udziałem biomasy,
- zabudowano dwa zespoły młynowe na Bloku 6 wraz z przynależną infrastrukturą blokową (obecnie trwa proces ich uruchomienia i optymalizacji),
- zmodernizowano trzy zespoły młynowe zgodnie z nową koncepcją dostosowania zespołów młynowych do przemiału 100% biomasy (zabudowa nowego odsiewacza).

Projekt konwersji bloku nr 1 w Enea Elektrownia Połaniec na blok wielopaliwowy nie zostanie zrealizowany, natomiast Enea Elektrownia Połaniec S.A. planuje realizację przedsięwzięcia **„Magazyn Energii - Budowa Instalacji Magazynu Energii (IME) w Enea Elektrownia Połaniec S.A.”**, w latach 2024 – 2027. Na czas sporządzania raportu wykonano wstępne studium wykonalności i złożono wniosek o wydanie warunków przyłączenia do Polskich Sieci Energetycznych.

Innym projektem wskazanym w SRWŚ 2030+ jest projekt pn. **Enea 40 PV**, którego celem jest budowa instalacji fotowoltaicznych o łącznej mocy 40 MW, w celu zwiększenia produkcji energii z OZE, a także zdobycie kompetencji w realizacji oraz eksploatacji takich źródeł OZE. Realizacja projektu została przekazana do **ENEA Nowa Energia Sp. z o.o.**, która jest odpowiedzialna za realizację projektów OZE.

Z informacji uzyskanych przez ENEA Nowa Energia Sp. z o.o. wynika, że Spółka nie realizowała ani nie nadzorowała projektów lub przedsięwzięć strategicznych wskazanych w Załączniku II do SRWŚ 2030+.

Jednocześnie Spółka na bieżąco podejmuje działania na terenie całego kraju, mające na celu pozyskanie terenów pod lokalizację elektrowni słonecznych (farm fotowoltaicznych).

Wśród innych projektów skoncentrowanych na ochronie czystego powietrza, wolnego od niebezpiecznych i szkodliwych dla zdrowia związków można wymienić następujące przedsięwzięcia:

- **Zielona energia dla Ponidzia.** Podmiotem odpowiedzialnym za realizację projektu jest Starostwo Powiatowe w Pińczowie - Lider Partnerstwa Ponidzie, które będzie prowadzić projekt wspólnie z partnerami, tj. Powiatem Pińczowskim i Gminami: Nowy Korczyn, Wiślica, Złota, Pińczów, Michałów, Imielno, Jędrzejów, Sobków, Kije. Projekt planowany jest do realizacji w okresie 2021-2029. Zadanie jest zapisane jako priorytetowe w Strategii Terytorialnej Porozumienia Ponidzie. Projekt został podzielony na pięć komponentów, z których pierwszy dotyczy poprawy efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej poprzez termomodernizację i wymianę nieefektywnych źródeł ciepła oraz wykorzystania OZE. Kolejny etap realizacji dotyczy montażu instalacji OZE w ramach projektów parasolowych w/na budynkach prywatnych i komunalnych. Kolejne etapy działań dotyczą modernizacji oświetlenia ulicznego wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz w przestrzeniach publicznych, przebudowy sieci ciepłowniczej na terenie miasta Pińczów, budowy źródła gazowego lub niskoemisyjnego umożliwiające wykorzystanie energii cieplnej wytworzonej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji, a także budowy nowych instalacji fotowoltaicznych umożliwiających produkcję energii elektrycznej za pomocą paneli fotowoltaicznych. Ostatni etap działań dotyczy przygotowania oraz organizacji wydarzeń otwartych skierowanych do dzieci, młodzieży i osób dorosłych mających na celu zwiększenie świadomości i kształtowanie postaw proekologicznych.

W ramach tego przedsięwzięcia, w okresie objętym monitoringiem, zakończono projekty:

- „Nowa energia społeczna”, sfinansowany w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład – edycja II Programu Inwestycji Strategicznych. W ramach projektu wykonano prace termomodernizacyjne i OZE na budynkach DPS w Pińczowie;
- "Poprawa efektywności energetycznej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w wybranych jednostkach oświatowych podległych Gminie Pińczów", którego przedmiotem była termomodernizacja trzech budynków oświatowych na terenie gminy Pińczów, tj.: przedszkola nr 3 ul. Hugona Kołłątaja, budynku Zespołu Placówek Oświatowych w Gackach, budynku Szkoły Podstawowej nr 2 w Pińczowie;
- Zwiększenie efektywności energetycznej remizy OSP w Skowronnie Górnym poprzez docieplenie budynku użyteczności publicznej;
- Poprawa funkcjonowania Szkoły Podstawowej w Młodzawach (termomodernizacja szkoły) termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Młodzawach Dużych, wymiana części stolarki okiennej i drzwiowej, remont tarasu wraz z odwodnieniem.
- Montaż instalacji fotowoltaicznych i wymiana ogrzewania na pompy ciepła w 8 budynkach użyteczności publicznej, termomodernizacja 1 budynku użyteczności publicznej w gm. Imielno;
- Montaż instalacji fotowoltaicznych w 9 budynkach użyteczności publicznej, wymiana ogrzewania na pompy ciepła w 3 budynkach użyteczności publicznej, wymiana ogrzewania na elektryczne w 4 budynkach użyteczności publicznej, termomodernizacja 5 budynków użyteczności publicznej w gm. Imielno;
- „Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Gminie Sobków”;
- Termomodernizacja SP im. Jana Pawła II w Sobkowie w ramach zadania pn.: „Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Gminie Sobków”.

Trwa realizacja projektu pn.: „Poprawa efektywności energetycznej na terenie Miasta i Gminy Pińczów”, a kolejne planowane są do realizacji.

- **Zintegrowany system ograniczenia niskiej emisji stymulujący rozwój obszaru Gór Świętokrzyskich.** Celem przedsięwzięcia jest ograniczenie lub całkowite wyeliminowanie problemu niskiej emisji z obszaru gmin Gór Świętokrzyskich. Podmiotem odpowiedzialnym za realizację przedsięwzięcia jest Świętokrzyski Park Narodowy oraz członkowie Związku Gmin Gór Świętokrzyskich, tj. Gminy: Bieliny, Bodzentyn, Górnio,

Łagów, Łączna, Mastów, Nowa Słupia, Pawłów, Suchedniów, Waśniów, Zagnańsk. Według informacji przekazanych przez ZGGŚ, w okresie objętym sprawozdaniem zakończono realizowane w ramach projektu inwestycje:

- Zaprojektowanie, wykonanie i rozruch instalacji gruntowej pompy ciepła na terenie i na potrzeby Ośrodka Edukacji i Dyrekcji Świętokrzyskiego Parku Narodowego w Bodzentynie wraz z infrastrukturą towarzyszącą, wydatkowana wartość projektu to 865 000,00 zł. Środki pochodziły z dotacji budżetowej;
- Wymiana 6 sztuk bram garażowych do garaży zlokalizowanych w budynku Ośrodka Edukacji i Dyrekcji Świętokrzyskiego Parku Narodowego w Bodzentynie. Na tę inwestycję wydatkowano 60 085,50 zł z dotacji budżetowej.

Świętokrzyska gospodarka odpadami

Jakość środowiska naturalnego, w dużym stopniu zależy od gospodarki odpadami i obiegu surowców w gospodarce. Pomimo systematycznej poprawy w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi, stale występuje potrzeba wparcia finansowego i merytorycznego na rzecz podnoszenia efektywności funkcjonującego systemu. W celu umożliwienia przedsiębiorcom skorzystania z publicznych środków finansowych, w dniu 26 października 2023 r. Sejmik Województwa Świętokrzyskiego uchwalił „Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego” 2023-2028 (WPGO) z „Planem inwestycyjnym dla województwa świętokrzyskiego” 2023-2028 (PI). Warunkiem dopuszczalności finansowania budowy, rozbudowy lub modernizacji instalacji przeznaczonych do przetwarzania odpadów komunalnych ze środków Unii Europejskiej lub funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej jest ich ujęcie w planie inwestycyjnym, stanowiącym załącznik nr 1 do WPGO. „Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego” 2023-2028 jest wyrazem polityki regionalnej ukierunkowanej na zapobieganie powstawaniu odpadów, a jeśli odpady powstaną, na ich ponowne wykorzystanie. Dokument wskazuje na potrzeby inwestycyjne w dziedzinie gospodarki odpadami, których realizacja stopniowo przyczynia się do optymalizacji systemów gospodarowania odpadami, rozwijania gospodarki o obiegu zamkniętym oraz osiągnięcia ambitnych celów środowiskowych.

Samorząd Województwa Świętokrzyskiego wspierał merytorycznie i finansowo inwestycje wdrażające ideę gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym budowę i modernizację systemów

selektywnego zbierania odpadów komunalnych z punktami napraw i ponownego użycia oraz modernizację regionalnych zakładów zagospodarowania odpadów (RZZO). W latach 2022-2023 zakończyła się realizacja kolejnych projektów dofinansowanych ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego:

- Budowy dwóch nowych PSZOK (gm. Zagnańsk i gm. Morawica) oraz modernizacji oraz modernizację czterech PSZOK (gm. Sandomierz, gm. Końskie, gm. Chmielnik i gm. Daleszyce) na łączną kwotę 6 656 720,00 zł.
- Rozbudowy/modernizacji/doposażenia Regionalnych Zakładów Zagospodarowania Odpadów Komunalnych (RZZO Włoszczowa, RZZO Janczyce i RZZO Rzędów) na kwotę 14 098 046,00 zł.

Samorząd Województwa podejmował również działania na rzecz popularyzacji i promocji rozwiązań

w oparciu o GOZ. Przeprowadzano kampanie edukacyjno-informacyjne poświęcone ekologii.

W ramach współpracy międzynarodowej poznano i propagowano dobre praktyki w obszarze biogospodarki o obiegu zamkniętym, biorąc udział w realizacji projektów:

- „BioGoLocal - wdrażanie biogospodarki obiegu zamkniętego na poziomie lokalnym” (finansowany ze środków Funduszu Współpracy Dwustronnej Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014 -2021 i Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014 – 2021).
- CORE „Composting in Rural Environments”, czyli „Kompostowanie na obszarach wiejskich” (współfinansowany ze środków UE - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w ramach Programu INTERREG EUROPA 2021 – 2027).

Regionalna infrastruktura na rzecz oczyszczania ścieków komunalnych

Źródłem finansowania inwestycji związanych z gospodarką ściekową jest Europejski Instrument Odbudowy (EIO), z którego w latach 2023 – 2024 Samorząd Województwa Świętokrzyskiego otrzymał środki w wysokości 23,4 mln euro. (ok 100 mln zł).

W analizowanym okresie sprawozdawczym zostało zawartych łącznie 38 umów na kwotę pomocy 98 904 118 zł. Zakończono i rozliczono realizację 11 przedsięwzięć, z tytułu których wypłacono środki w wysokości ponad 21 340 982,81 zł. Nadal w realizacji pozostaje

27 projektów, na kwotę 77 544 783 zł. Pomoc w tym zakresie mogły otrzymać gminy, związki międzygminne oraz spółki jst. Efektem realizacji tych inwestycji jest m.in. wybudowanie: ponad 40 km zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę, ponad 89 km systemów kanalizacji zbiorczej dla ścieków komunalnych, 1257 sztuk przydomowych oczyszczalni ścieków, 1 ujęcie wody, 1 stacji uzdatniania wody, 3 oczyszczalni ścieków, jak również 12 podziemnych zbiorników retencyjnych o pojemności co najmniej 100 m³, w tym 5 z systemem kanalizacji deszczowej lub infrastruktury towarzyszącej. Wsparciem objęto również przebudowę istniejących elementów infrastruktury ściekowej.

MONITORING PRZEDSIĘWZIĘĆ STRATEGICZNYCH W RAMACH CELU 3.

- WSPÓLNOTA I BEZPIECZNA PRZESTRZEŃ, KTÓRE ŁĄCZĄ LUDZI

Świętokrzyskie dla edukacji

Wiedza i umiejętności mieszkańców województwa odgrywają kluczową rolę w rozwoju regionalnym we współczesnym świecie. Wysokie kwalifikacje mieszkańców sprzyjają przyciąganiu inwestorów zewnętrznych, a wykształceni pracownicy często inicjują innowacyjne rozwiązania, które przyczyniają się do rozwoju przedsiębiorstw, w których są zatrudnieni. Wspieranie rozwoju kompetencji i kwalifikacji mieszkańców regionu stanowi priorytet dla Samorządu Województwa Świętokrzyskiego.

Jednym z działań podjętych w latach 2023-2024 r. jest **Świętokrzyski program stypendialny dla studentów kierunków istotnych dla rozwoju gospodarki regionu**. Celem wsparcia studentów jest podniesienie wykształcenia mieszkańców regionu świętokrzyskiego, promowanie uzdolnień uczniów i studentów, zwiększenie atrakcyjności gospodarczej województwa oraz wzmacnianie lokalnego rynku pracy. Stypendyści, tj. studenci pierwszego roku studiów technicznych (kierunków: budownictwo, elektrotechnika, informatyka przemysłowa, inżynieria danych, inżynieria środowiska, mechanika i budowa maszyn) oraz studiów akademickich (matematyka, fizyka techniczna, chemia, biologia, geografia) otrzymują stypendia w wysokości 1500 zł miesięcznie. W roku akademickim 2024/2025 stypendystami zostało 79 studentów studiów technicznych (na 100 miejsc) i 24 akademickich (na 50 miejsc). Planowana wartość projektu to 2 025 000 zł. Źródłem finansowania jest budżet Województwa Świętokrzyskiego.

Istotnym działaniem na rzecz wpierania świętokrzyskiej edukacji jest realizacja projektów stypendialnych dla uczniów zdolnych, znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej:

- **Świętokrzyski program stypendialnego dla uczniów szkół podstawowych;**
- **Świętokrzyski program stypendialny dla uczniów szkół zawodowych;**
- **Świętokrzyski program stypendialny dla uczniów liceów ogólnokształcących.**

Nabory stypendialne w ramach ww. projektów ogłaszane są co roku (jeden rok - jedna edycja). Celem projektów jest wspieranie równego dostępu do edukacji, szkolenia oraz szkolenia zawodowego

na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie, promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników. Stypendyści otrzymują jednorazowe stypendium w wysokości 3800 zł z przeznaczeniem głównie na zakup pomocy edukacyjnych (literatura fachowa, laptop, komputer, oprogramowanie itp.), zakup usług edukacyjnych (kursy, szkolenia) lub pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejsca nauki lub np. z dostępem do Internetu.

W roku szkolnym 2023/2024 stypendium otrzymało 640 uczniów szkół podstawowych, 640 uczniów szkół zawodowych i 640 uczniów liceów ogólnokształcących. Podobnie, tyle samo uczniów otrzyma stypendium w następnym roku szkolnym, tj. 2024/2025. Na każdy nabór przypada kwota 2 796 800 zł.

Projekty realizowane są za pośrednictwem Departamentu Edukacji, Kultury i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego.

Istotną regionalną inicjatywą podnoszącą poziom kompetencji językowych mieszkańców regionu jest przedsięwzięcie pn. **Kultura dwujęzyczności**. W ramach tego przedsięwzięcia **Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli** realizowało projekt pn. "Przedszkolne Inkubatory Świętokrzyskiej Dwujęzyczności", którego celem jest wszechstronny rozwój dzieci w wieku przedszkolnym, ze szczególnym uwzględnieniem promowania dwujęzyczności oraz zwiększenia ich kompetencji językowych poprzez naturalne i angażujące formy nauki języka obcego. Projekt wspiera również nauczycieli, podnosząc ich kwalifikacje w zakresie nauczania języków obcych oraz stosowania nowoczesnych metod dydaktycznych. W ten sposób przyczynia się

do wzrostu jakości edukacji językowej w regionie i kształtowania otwartego, świadomego i wielojęzycznego społeczeństwa. Działania realizowane w ramach projektu mają na celu stworzenie środowiska edukacyjnego sprzyjającego wszechstronnemu rozwojowi dzieci, przygotowując je do życia w wielokulturowym i dynamicznie zmieniającym się świecie. Projekt skierowany jest do 320 dzieci oraz 32 nauczycieli z 16 OWP zlokalizowanych na terenie 10 gmin województwa świętokrzyskiego. Na jego realizację w latach 2024-2026 przeznaczono 1 877 766 zł.

W ramach obszaru *Świętokrzyskie dla edukacji*, Samorząd Województwa wspiera inicjatywy związane z **edukacją regionalną**, realizowane przez organizacje pozarządowe. Działania te, zachęcające do poznania historii, kultury i tradycji, wzmacniają tożsamość regionalną mieszkańców województwa świętokrzyskiego. Istotną rolę odgrywa również **edukacja zdrowotna**, której celem jest kształtowanie nawyku dbałości o zdrowie oraz umiejętności tworzenia zdrowego środowiska.

Zdrowe Świętokrzyskie

Ze względu na trudności z pozyskaniem środków finansowych, koncepcja dotycząca utworzenia **Regionalnego Centrum Rehabilitacji dla Osób z Niepełnosprawnością** została zmodyfikowana. Zarząd Fundacji Gramy z Tobą, na podstawie diagnozy potrzeb oraz możliwości finansowania zadania, podjął decyzję o utworzeniu Zakładu Aktywności Zawodowej Manufaktura Piertraszki. Wykonano remont budynku oraz wyposażono Zakład w niezbędny sprzęt. Obecnie w ZAZ pracuje 66 osób, z których 51 to osoby z niepełnosprawnością znaczną i umiarkowaną. W Zakładzie prowadzona jest rehabilitacja lecznicza oraz społeczna i zawodowa. W latach 2023-24 wyremontowano część budynku (dwie kondygnacje) i utworzono Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób niepełnosprawnych i chorych, borykających się z problemami psychicznymi. W placówce prowadzona jest rehabilitacja oraz różne formy terapii osób z niepełnosprawnością.

Innym projektem wskazanym w SRWŚ 2030+ w obszarze *Zdrowe Świętokrzyskie* jest przedsięwzięcie mające na celu utworzenie ośrodka przeznaczonego do wykonywania badań klinicznych w ramach Regionalnego Centrum Naukowo-Technologicznego. W związku z otwarciem w październiku 2023 roku Onkologicznego Centrum Wsparcia Badań Klinicznych przy Świętokrzyskim Centrum Onkologii

w Kielcach, Samorząd Województwa Świętokrzyskiego zrezygnował z realizacji pierwotnego projektu.

Świętokrzyska ekonomia społeczna

W obszarze *Świętokrzyska ekonomia społeczna* liczne działania realizuje Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego.

W okresie od 01.11.2022 r. do 31.03.2023 r. w ramach projektu pn. „Świętokrzyska Ekonomia Społeczna” (RPOWŚ na lata 2014-2020, Oś priorytetowa 9. Włączenie społeczne i walka z ubóstwem, Działanie 9.3 Wspieranie ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia, Poddziałanie 9.3. Koordynacja działań na rzecz ekonomii społecznej) prowadzono następujące działania w tym:

w ramach **ZADANIA 1: ZAPEWNIENIE SPÓJNOŚCI DZIAŁAŃ W SFERZE EKONOMII SPOŁECZNEJ** zrealizowano następujące działania:

- funkcjonowanie Świętokrzyskiego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej (ŚKRES);
- funkcjonowanie Grup Tematycznych, działających przy ŚKRES;
- prowadzenie doradztwa w zakresie ekonomii społecznej;
- współpraca z akredytowanymi Ośrodkami Wsparcia Ekonomii Społecznej;
- współpraca z Instytucją zarządzającą RPO WŚ na lata 2014-2020 w ramach Osi Priorytetowej 9 - Włączenie społeczne i walka z ubóstwem;
- konsultacje społeczne RPRES do 2030 roku;
- certyfikacja podmiotów ekonomii społecznej znakiem jakości „Zakup Prospołeczny”;
- przygotowanie merytoryczne i organizacja konkursu „Lider Ekonomii Społecznej” za 2022 rok;
- udział w spotkaniach grup roboczych związanych z ekonomią społeczną;
- konsultowanie projektów ustaw, dokumentów strategicznych dot. ekonomii społecznej;
- prowadzenie listy przedsiębiorstw społecznych.

w ramach **ZADANIA 2: „BUDOWANIE MARKI EKONOMII SPOŁECZNEJ W REGIONIE”**

zrealizowano następujące działania promocyjno-informacyjne, mające na celu wykreowanie pozytywnego wizerunku marki ekonomii społecznej i wzrost widoczności podmiotów ekonomii społecznej na rynku:

- prowadzenie strony internetowej projektu i na portalu społecznościowym;

- organizacja wydarzenia pn. „Sieciowanie podmiotów ekonomii społecznej z terenu województwa świętokrzyskiego”;
- organizacja konkursu dla podmiotów ekonomii społecznej z terenu województwa świętokrzyskiego;
- organizacja konkursu „Lider Ekonomii Społecznej” za 2022 rok w 3 kategoriach: Samorząd Prospołeczny, Biznes Prospołeczny, Podmiot Ekonomii Społecznej;
- organizacja Gali Ekonomii Społecznej za 2022 rok;
- organizacja Świątecznego Kiermaszu Ekonomii Społecznej – kiermasz Wielkanocny i Bożonarodzeniowy;
- organizacja kampanii promocyjnej podczas Świątecznego Kiermaszu Ekonomii Społecznej;
- organizacja konkursu dla dziennikarzy.

w ramach **ZADANIA 3: „PODNIOSZENIE KOMPETENCJI W OBSZARZE EKONOMII SPOŁECZNEJ”** zrealizowano następujące działania:

- organizacja 6 wizyt studyjnych w zakładach aktywności zawodowej z terenu województwa świętokrzyskiego;
- organizacja 2-dniowych warsztatów wyjazdowych do podmiotów ekonomii społecznej, w których uczestniczyli przedstawiciele zakładów aktywności zawodowej i innych podmiotów ekonomii społecznej.

Wydatki rozliczone i wydatkowane, obejmujące okres realizacji projektu 1.01.2019 r. - 31.03.2023 r. to 2 873 745,23zł (UE: 2 441 392,38 zł, budżet JST: 432 352,85 zł).

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej od 1 września 2023 roku realizuje projekt pn.: „Koordynacja polityki społecznej w województwie świętokrzyskim”, w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, Działanie 04.13 – Wysokiej jakości system włączenia społecznego, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus.

W ramach projektu „Koordynacja polityki społecznej w województwie świętokrzyskim” na wsparcie obszaru ekonomii społecznej dedykowano zadanie nr 3. „Rozwój i koordynacja ekonomii społecznej w województwie”.

Celem zadania jest budowa spójnego systemu rozwoju i wsparcia ekonomii społecznej, tworzenie sieci podmiotów ekonomii społecznej, wzmacnianie, organizacja, koordynacja współpracy podmiotów ekonomii społecznej, popularyzacja, promocja ekonomii społecznej w społecznościach lokalnych, jednostkach samorządów terytorialnych, biznesie, a także wśród młodych ludzi m.in. wśród studentów.

W ramach tego zadania w 2024 realizowano m.in.:

- działania związane z koordynacją regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej,
- wdrażanie w samorządach rozwiązań w obszarze ekonomii społecznej oraz działań na rzecz rozwoju zaangażowania jednostek samorządu terytorialnego w obszarze ekonomii społecznej,
- sieciowanie, koordynację ośrodków wsparcia ekonomii społecznej z powiatowymi urzędami pracy oraz powiatowymi radami rynku pracy w województwie świętokrzyskim,
- działania na rzecz zwiększenia aktywności jednostek samorządów terytorialnych w obszarze zatrudnienia socjalnego,
- inicjatywy służące budowaniu marki ekonomii społecznej i jej promocji.

Na koniec 2024 roku z projektu „Koordynacja polityki społecznej w województwie świętokrzyskim” wydatkowano kwotę: **1 573 280,79 zł**. Całkowita wartość Projektu wynosi 13 768 806,14 zł, w tym dofinansowanie z UE 11 362 018 zł. Okres realizacji projektu: od 1.09.2023 r. do 31.12.2028 r.

Kulturalne Świętokrzyskie

Podjęmowane przez Samorząd Województwa działania w obszarze *Kulturalne Świętokrzyskie* to przede wszystkim wsparcie inwestycji w obszarze kultury, w tym wsparcie instytucji kultury oraz działania na rzecz ochrony zabytków.

We wrześniu 2024 r. oficjalnie otwarto przebudowaną, rozszerzoną, zmodernizowaną architektonicznie i technologicznie siedzibę Teatru im. Stefana Żeromskiego w Kielcach. Rozbudowa kieleckiego teatru trwała ponad 3 lata. Inwestycję udało się zrealizować dzięki montażowi finansowemu z kilku źródeł: budżetu województwa świętokrzyskiego, środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego 2013-2020, środków przekazanych z budżetu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz wsparcia z tzw.

Funduszu Norweskiego – Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego na lata 2014-2021. Całkowity koszt przedsięwzięcia wyniósł ok. 170 mln zł.

Wsparcie inwestycji w obszarze kultury jest warunkiem niezbędnym do zachowania regionalnej tradycji i tożsamości kulturowej, a w konsekwencji dla wzmocnienia atrakcyjności turystycznej województwa. W 2024 roku trwały prace związane z realizacją przedsięwzięcia pn. „Żeromski odNowa. Modernizacja budynków willi dyrektora kieleckiego Gimnazjum Rządowego wraz ze zmianą sposobu użytkowania na potrzeby Muzeum Stefana Żeromskiego, oddziału Muzeum Narodowego w Kielcach”. W ramach tej inwestycji planowane jest przystosowanie nowych budynków i ich otoczenia do pełnienia funkcji muzealnych, dostosowanie przestrzeni dla osób ze szczególnymi potrzebami, przygotowanie nowej, będącej uzupełnieniem istniejącej, ekspozycji poświęconej Stefanowi Żeromskiemu oraz oferty kulturalno-edukacyjnej. Z kolei Muzeum Zamkowe w Sandomierzu przygotowuje się do realizacji projektu pn. „Zamek otwarty – kompleksowa modernizacja zespołu budynków wystawienniczych i magazynowych Muzeum Zamkowego w Sandomierzu”.

Świętokrzyskie aktywne i zdrowe

W latach 2023-2024 Samorząd Województwa podejmował działania zmierzające do tworzenia warunków dla rozwoju sportu oraz promocji aktywności fizycznej wśród mieszkańców województwa świętokrzyskiego. Udzielał także dotacji celowych na realizację zadań publicznych z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej.

Realizując Program Współpracy Samorządu Województwa Świętokrzyskiego z organizacjami pozarządowymi na 2023 i 2024 rok ogłoszono 9 otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych Województwa Świętokrzyskiego z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej (na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie). W 2023 roku podpisano 388 umów z podmiotami spoza sektora finansów publicznych w trybie konkursowym oraz 58 w trybie pozakonkursowym. W 2024 roku podpisano 311 umów w trybie konkursowym oraz 50 w trybie pozakonkursowym.

W 2023 roku na zadania z zakresu kultury fizycznej zaplanowano w budżecie kwotę 3 295 000 zł, natomiast w 2024 roku kwotę 3 720 000 zł.

Dodatkowo Samorząd Województwa corocznie przyznaje stypendia sportowe za szczególne osiągnięcia reprezentantom Województwa Świętokrzyskiego. W roku 2023 przyznano stypendia

53 sportowcom na kwotę 298 550 zł, natomiast w 2024 roku 47 sportowcom na kwotę 291 200 zł. Promowanie najlepszych sportowców wpływa na kształtowanie nawyków systematyczności oraz doskonalenie kadry sportowej.

Dodatkowy mechanizm wspierania sportu przygotowano na podstawie uchwały Nr LXXII/882/24 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 marca 2024 r. w sprawie *określenia warunków i trybu finansowania sportu na terenie województwa świętokrzyskiego*. Na jej podstawie ogłoszono konkurs na powierzenie lub wsparcie realizacji zadań publicznych w zakresie tworzenia warunków, w tym organizacyjnych, sprzyjających rozwojowi sportu na terenie województwa świętokrzyskiego (na podstawie ustawy o sporcie). W oparciu o powyższy mechanizm przyznano 5 dotacji na łączną kwotę 500 000,00 zł.

Świętokrzyskie dla młodzieży

Przygotowanie młodych ludzi do świadomego uczestnictwa w życiu wspólnoty regionalnej jest niezbędnym elementem w tworzeniu dobrych warunków rozwoju gospodarczo – społecznego województwa. W okresie monitorowania SRWŚ 2030+ Samorząd Województwa Świętokrzyskiego prowadził działania dotyczące opracowania dokumentu strategicznego województwa na rzecz młodzieży pod nazwą „Młodzi dla Świętokrzyskiego 2030+”. W celu rozpoznania potrzeb młodzieży, zlecono wykonanie prac analityczno-diagnostycznych, których elementem były warsztaty z udziałem reprezentatywnej grupy młodzieży, na temat przedsiębiorczości, edukacji i tożsamości regionalnej, aktywności społecznej i ekologii.

W oparciu o „Diagnozę sytuacji społeczno-demograficznej w kontekście wspierania osób młodych” Młodzieżowy Sejmik opracował cel główny, horyzontalny oraz cele szczegółowe dokumentu, które przyjął Uchwałą nr X/59/24 z dnia 3 lutego 2024 roku w sprawie przyjęcia wypracowanej treści kierunków polityki młodzieżowej w dokumencie Młodzi dla Świętokrzyskiego 2030+ oraz Uchwałą nr III/15/ 24 z dnia 21 września 2024 r. w sprawie przyjęcia dalszej treści kierunków polityki młodzieżowej w dokumencie „Młodzi dla Świętokrzyskiego 2030+”.

W okresie monitorowania SRWŚ 2030+ Samorząd Województwa Świętokrzyskiego wspierał także działania stwarzające młodym ludziom możliwości rozwoju poprzez realizowanie projektów ukierunkowanych na wzmacnianie ich kompetencji, postaw liderских i zdobywanie nowych doświadczeń. Wśród nich należy wskazać zrealizowane w 2024 roku przez Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli przedsięwzięcie pn. **Świętokrzyski Program Rozwoju Liderów „Liderzy dla młodzieży”**, które wspiera aktywność młodzieży w społecznościach lokalnych, motywuje do działania, pomaga rozwiązywać codzienne problemy, z jakimi borykają się grupy młodzieżowe. Działania te przyczynią się do wzrostu realizowanych przez młodzież inicjatyw społecznych w województwie i wpłyną także na podniesienie kompetencji osób dorosłych współpracujących z młodzieżą.

Rozwój krajowej infrastruktury drogowej w regionie świętokrzyskim

Nowoczesna infrastruktura jest jednym z filarów rozwoju województwa świętokrzyskiego. Obejmuje rozwój infrastruktury komunikacyjnej, technicznej, energetycznej, teleinformatycznej, socjalnej

i bezpieczeństwa publicznego, łącząc zagadnienia społeczne, gospodarcze i środowiskowe.

Inwestycje w rozwój infrastruktury znacząco wpływają na poprawę życia mieszkańców, konkurencyjność gospodarczą regionu oraz poprawę stanu środowiska przyrodniczego.

W związku z powyższym, **Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Kielcach** obecnie realizuje projekty finansowane ze środków Budżetu Państwa i Krajowego Funduszu Drogowego, które zostały wskazane jako strategiczne w SRWŚ 2030+:

- **Budowa drogi S74 Sulejów-Przełom/Mniów-Kielce-Opatów-Nisko.** Inwestycja uwzględniona w kompleksowej sieci dróg TEN-T połączy węzeł komunikacyjny autostrad A1 z A2 przez S12 z przejściami granicznymi z Ukrainą (autostrada A4) i Słowacją (S19). W ramach ww. inwestycji trwają prace nad:
 - ✓ budową drogi S74 Przełom/Mniów – Kielce (okres realizacji inwestycji 2024-2027);
 - ✓ budową drogi S74 Kielce - Nisko odc. Cedzyna Łagów z obw. Łagowa – trwa postępowanie administracyjne w celu uzyskania zezwolenia na realizację inwestycji drogowej (planowany termin realizacji 2025-2028);

- ✓ budowę drogi S74 Sulejów - Przełom/Mniów odc. gr. woj. świętokrzyskiego - Przełom/Mniów trwa postępowanie administracyjne w celu uzyskania zezwolenia na realizację inwestycji drogowej (planowany termin realizacji 2025-2027);
- ✓ budowę drogi S74 Kielce - Nisko odc. Łągów - Jałowęsy – Tomaszów - Mniów trwa postępowanie administracyjne w celu uzyskania zezwolenia na realizację inwestycji drogowej (planowany termin realizacji 2025-2028);
- ✓ budowę obwodnicy Opatowa - Odcinek Budowa Obwodnicy Opatowa S74 i DK9 - planowane zakończenie robót w 2025 roku, Odcinek Budowa odcinka drogi nr 74 łączącego DK 9 i DK 74 (łącnika północnego) - planowane zakończenie robót w 2025 r.

- **Rozbudowa drogi krajowej Nr 73 na odcinku granicy miasta Kielce - granicy województwa świętokrzyskiego (Szczucin)** wraz z budową obwodnic miejscowości Morawica, Wola Morawicka, Chmielnik i Busko-Zdrój oraz dostosowaniem istniejącego ciągu do parametrów drogi klasy GP, która usprawni połączenie na kierunku północ - południe dla ruchu ponadlokalnego i regionalnego pomiędzy Kielcami a Tarnowem oraz wpłynie na poprawę bezpieczeństwa w korytarzu DK 73.

W ramach inwestycji oddano do ruchu odcinek Kielce- m. Brzeziny/Morawica, a na odcinku Morawica - Wola Morawicka trwają roboty budowlane. Planowane zakończenie tego etapu to 2026 r. Trwają prace przygotowawcze do rozpoczęcia budowy obwodnicy Chmielnika w ciągu DK 73 i DK 78 (planowany termin realizacji 2026-2028).

- **Rozbudowa drogi krajowej Nr 77 na odcinku Sandomierz - granica województwa świętokrzyskiego/podkarpackiego.** Rozbudowa drogi przyczyni się do usprawnienia ruchu samochodowego w skali kraju oraz w znaczący sposób poprawi połączenia z ważnymi ośrodkami przemysłowymi z terenów przyległych do dorzecza Wisły (Tarnobrzeg, Stalowa Wola, Nisko).

Obecnie w ramach inwestycji trwają prace budowlane dotyczące Rozbudowy istniejącego mostu przez rz. Wisłę w m. Sandomierz (okres realizacji robót budowlanych: 2022-2026).

W ramach przedsięwzięcia GDDKiA zrezygnowała z realizacji budowy ulicy Lwowskiej-bis w ciągu drogi krajowej nr 77 wraz z rozbudową istniejącego mostu przez rzekę Wisłę w miejscowości Sandomierz. Podpisane zostało porozumienie, na podstawie którego

realizacja inwestycji jest po stronie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego.

- **Rozbudowa DK 79 – granica woj. mazowieckiego – Ożarów – Sandomierz – Samborzec – Koprzywnica – Osiek – Połaniec – Słupia - Nowy Korczyn - Opatowiec – granica woj. małopolskiego**, która przyczyni się do usprawnienia ruchu samochodowego w skali kraju oraz w znaczny sposób poprawi połączenia z ważnymi ośrodkami przemysłowymi z terenów przyległych. W ramach tej inwestycji planowane są realizacji następujące odcinki dróg:
 - ✓ Rozbudowa drogi krajowej nr 79 na odcinku granica województw mazowieckiego/świętokrzyskiego - Ożarów (okres realizacji robót budowlanych: 2030-2032),
 - ✓ Rozbudowa drogi krajowej nr 79 na odcinku Ożarów – Sobótka (okres realizacji robót budowlanych: 2026-2028),
 - ✓ Rozbudowa drogi krajowej nr 79 na odc. Łukawa - S74 (okres realizacji robót budowlanych: 2029-2032),
 - ✓ Rozbudowa drogi krajowej nr 79 na odcinku Sośniczany - Koprzywnica (okres realizacji robót budowlanych: 2028-2031),
 - ✓ Rozbudowa drogi krajowej nr 79 na odcinku Skrzypaczowice - Osiek (okres realizacji robót budowlanych: 2026-2028),
 - ✓ Budowa obwodnicy Osieka w ciągu DK 79 (okres realizacji robót budowlanych: 2025-2028),
 - ✓ Rozbudowa drogi krajowej nr 79 na odcinku Osiek - Połaniec (okres realizacji robót budowlanych: 2026-2028),
 - ✓ Rozbudowa drogi krajowej nr 79 na odcinku Połaniec - Słupia (okres realizacji robót budowlanych: 2027-2029),
 - ✓ Rozbudowa drogi krajowej nr 79 na odcinku Słupia - Nowy Korczyn (okres realizacji robót budowlanych: 2027-2029),
 - ✓ Rozbudowa drogi krajowej nr 79 na odc. Nowy Korczyn - granica województwa małopolskiego - (okres realizacji robót budowlanych: 2029-2031).
- **DK 42** - projekt dotyczący przebudowy na całej długości drogi na terenie województwa, celem umożliwienia skomunikowania uprzemysłowionej, północnej części województwa z

ważnymi węzłami komunikacyjnymi. Od 2021 roku trwają prace budowlane dotyczące budowy obwodnicy Wąchocka w ciągu DK 42, planowany koniec realizacji to 2025 r. Trwają prace przygotowawcze dotyczące rozpoczęcia budowy obwodnicy Starachowic w ciągu DK 42 (okres realizacji robót budowlanych: 2026-2028).

▪ **Rozbudowa DK 9 – gr. woj. mazowieckiego – Ostrowiec Św. – Opatów – gr. woj. podkarpackiego wraz z budową obwodnicy Ostrowca, Opatowa i Klimontowa.**

Inwestycja przyczyni się do usprawnienia ruchu samochodowego w skali kraju oraz w znaczny sposób poprawi połączenia z ważnymi ośrodkami przemysłowymi z terenów przyległych. Wyprowadzi także ruch tranzytowy z centrum Ostrowca i Opatowa. Zakończono prace dotyczące budowy obwodnicy Ostrowca Świętokrzyskiego DK 9 (tzw. mała obwodnica). Trwają prace przygotowawcze do wszczęcia postępowania o uzyskanie zezwolenia na realizację inwestycji drogowej tj. budowy obwodnicy Ostrowca Świętokrzyskiego w ciągu drogi krajowej nr 9 na odcinku Rudka – Jacentów (planowany termin realizacji 2025-2027).

▪ **Rozbudowa DK 78 Moskorzew - Jędrzejów – Chmielnik.** W związku z tą inwestycją na lata 2028-2031 zaplanowano dalsze prace budowlane na następujących odcinkach dróg:

- ✓ Rozbudowa drogi krajowej nr 78 na odcinku Goleniowy - Nagłowice (początek projektowanej obwodnicy m. Nagłowice);
- ✓ Rozbudowa drogi krajowej nr 78 na odcinku Nagłowice (projektowana obwodnica) - Prząsław (początek istniejącej północnej obwodnicy Jędrzejowa);
- ✓ Rozbudowa drogi krajowej nr 78 na odcinku Jędrzejów (od drogi S7) – Kije (początek obwodnicy m. Kije).

Rozwój wojewódzkiej infrastruktury drogowej

W latach 2023-2024, w ramach obszaru *Rozwój wojewódzkiej infrastruktury drogowej*, Samorząd Województwa Świętokrzyskiego realizował liczne inwestycje drogowe wpływające na zapewnienie swobodnego dostępu do produktów, dóbr, usług oraz udziału w życiu społecznym i publicznym mieszkańców województwa.

Wśród nich można wymienić rozbudowy istniejącej sieci dróg wojewódzkich (wraz z budową dróg dla rowerów w uzasadnionych przypadkach) na następujących odcinkach:

▪ **DW 764 Kielce-Raków-Staszów-Połaniec**

Aktualnie w trakcie realizacji jest:

- Opracowanie dokumentacji projektowej dla zadania pn. Budowa obwodnicy m. Ociesęki i Wólka Pokłonna (DW 764) wraz z wykupem gruntów. Umowa z Wykonawcą: 19.10.2021 r. Kwota według umowy: 16 600 000,00 zł;
- Opracowanie dokumentacji projektowej dla zadania pn. Rozbudowa DW 764 na odcinku Wólka Pokłonna – Raków, dł. ok 4km wraz z wykupem gruntów. Umowa z Wykonawcą: 04.10.2021 r. Kwota według umowy: 2 798 500,00 zł;
- Opracowanie dokumentacji projektowej dla zadania pn. Rozbudowa DW764 na odcinku Raków-Chańcza, dł. ok. 5,5 km wraz z wykupem gruntów. Umowa z Wykonawcą: 30.09.2021 - 31.10.2025r. Kwota według umowy: 880 250,01 zł;

▪ **DW 728 Jędrzejów – Małogoszcz – Radoszyce – Końskie – Gowarczów**, w ramach której zakończono prace na następujących odcinkach:

- Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 728 na odc. Łopuszno - DK 74 wraz z budową obwodnicy m. Łopuszno w ciągu DW 786. ok. 25 km /odc. od DK 74 do skrzyżowania z dr. powiatową nr 0473T w m. Plenna. Okres realizacji inwestycji: 07.10.2022 - 07.11.2023 r. Wartość przedsięwzięcia: 19 682 315,63 zł.

Ponadto zaplanowano do realizacji przedsięwzięcie na następującym odcinku:

- Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 728 na odc. od obwodnicy Końskich m. Kornica do Gowarczowa. Inwestycja planowana do realizacji w latach 2025-2026.

▪ **DW 768 Jędrzejów – Działoszyce – Kazimierza Wielka – granica województwa świętokrzyskiego**. Aktualnie w trakcie realizacji jest:

- Aktualizacja dokumentacji projektowej dla zadania pn. Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 768 Kazimierza Wielka - granica województwa II etap na odcinku od km 61+341 do km 66+152 wraz z wykupem gruntów. Umowa z Wykonawcą podpisana 17.10.2022 r. z terminem realizacji 31.08.2025r. Kwota według umowy: 1 102 326,00 zł.
- Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 768 Kazimierza Wielka – granica województwa etap I na odcinku od km 54+900 do km 61+34. Okres realizacji inwestycji: 05.11.2024 - 05.08.2026 r. Wartość przedsięwzięcia: 70 822 979,78 zł.

▪ **DW 751 Suchedniów – Bodzentyn**, w ramach której trwają prace nad:

- Aktualizacją dokumentacji projektowej dla przedsięwzięcia pn. Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 751 w m. Wzdół Rządowy – Góra Św. Barbary wraz z wykupem gruntów. Umowa z Wykonawcą: 25.05.2021 r. Kwota według umowy: 3 650 000,00 zł.
 - Opracowaniem dokumentacji projektowej dla przedsięwzięcia pn. Rozbudowy drogi wojewódzkiej nr 751 na odcinku Wzdół Kolonia - Bodzentyn / od km ok. 11+283,24 do km ok. 16+411,90/ wraz z wykupem gruntów. Umowa z Wykonawcą: 05.10.2021 r. z terminem realizacji inwestycji do 31.05.2025 r. Kwota według umowy: 713 769,00 zł.
- Zakończono prace nad rozbudową drogi wojewódzkiej nr 751 Suchedniów – Ostrowiec Św. na odcinku od km 0+000 do km 6+530 na terenie gminy Suchedniów. Okres realizacji inwestycji: 18.10.2021 r. - 18.08.2023 r. Planowana wartość projektu: 39 059 028,99.
- Wydatkowana kwota:
53 444 061,00 zł.

▪ **DW 744 Starachowice – Tychów Stary – Mirzec.**

- Trwają prace nad rozbudową drogi wojewódzkiej nr 744 na odcinku Tychów Stary – Starachowice. Umowa z Wykonawcą podpisana w dniu 26.09.2023 r. z terminem realizacji inwestycji do 26.09.2025. Wartość przedsięwzięcia wg Umowy 51 130 177,48 zł.

▪ **DW 758 Iwaniska – Klimontów – Koprzywnica**, w ramach której trwają prace nad:

- Opracowaniem dokumentacji projektowej dla rozbudowy drogi wojewódzkiej Nr 758 na odcinku od granicy gminy Klimontów (km ok. 7+058) do początku obwodnicy Klimontowa (km ok. 14+557). Umowa z Wykonawcą podpisana w dniu 15.11.2021 r. z terminem realizacji inwestycji do 30.09.2025 r. Kwota według umowy 2 370 171,32 zł.
- Opracowaniem dokumentacji projektowej dla zadania pn. Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 758 na odc. Ujazd - Koprzywnica /od granicy gminy Klimontów w km ok. 22+412 do DK79 w m. Koprzywnica w km ok. 28+189/. Umowa z Wykonawcą podpisana w dniu 05.02.2024 r. z terminem realizacji inwestycji do 05.08.2025 r. Wartość przedsięwzięcia wg Umowy 1 313 817,12 zł.

Zakończono prace na następujących odcinkach/etapach:

- Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 758 polegająca na budowie części drogi przeznaczonej dla ruchu pieszego (chodnika) w m. Koprzywnica na odcinku od km 28+835 do km

- 29+342 strona prawa, długości odcinka 507 mb. Umowa z Wykonawcą podpisana w dniu 22.06.2023. Wartość przedsięwzięcia 1 119 223,45 zł.
- Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 758 na odc. Klimontów - Jachimowice (00056). Umowa z Wykonawcą podpisana w dniu 22.07.2024 r. Wartość przedsięwzięcia 1 383 468,53 zł.
 - **DW 756 Starachowice – Pawłów – Nowa Słupia – Łągów – Raków – Szydłów**, w ramach której:
 - Zakończono realizację budowy ciągu pieszo-rowerowego w ciągu DW 756 ul. Łągowska w Rakowie (od km 40+902,00 do km 41+900,00). Umowa z Wykonawcą podpisana w dniu 17.03.2023 r. Wartość inwestycji 8 452 631,65 zł.
 - W trakcie realizacji jest rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 756 polegająca na budowie ciągu pieszo-rowerowego w ciągu DW 756 na odc. Nowa Słupia – Dębniak od km 20+400 do km 24+230,14 (1c199). Okres realizacji inwestycji od 22.08.2023 r. do 31.05.2025 r. Wartość przedsięwzięcia wg umowy 26 345 978,24 zł.
 - Zaplanowano do realizacji przedsięwzięcie polegające na podniesieniu jakości komunikacyjnej regionu w zakresie poprawy bezpieczeństwa niechronionych uczestników ruchu - uzupełnienie dróg dla pieszych i dróg dla pieszych i rowerów w województwie świętokrzyskim. Inwestycja zaplanowana do realizacji w 2025 r.
 - **DW 754 przejście przez m. Ostrowiec Świętokrzyski**. Zakończono realizację przedsięwzięcia polegającego na rozbudowie drogi wojewódzkiej 754 na odcinku od km 0+000 do 1+912 w Ostrowcu Świętokrzyskim wraz z rozbudową mostu na rzece Kamiennej. Okres realizacji inwestycji od 27.09.2022 r. do 27.09.2024. Wartość zrealizowanego przedsięwzięcia: 146 540 707,64 zł.
 - **DW 757 Opatów – Iwaniska – Bogoria – Staszów – Stopnica**, w ramach której zakończono:
 - Budowę kładki nad rz. Kacanka przy drodze wojewódzkiej nr 757 m. Mostki. Umowa z wykonawcą podpisana w dniu 23.12.2022 r. Wartość inwestycji: 1 086 091,77 zł.

- Przebudowę drogi wojewódzkiej nr 757 w km 53+710 – 54+700 m. Białoborze odcinek o długości 990 m. Umowa z Wykonawcą podpisana w dniu 11.05.2023 r. Wartość inwestycji: 843 613,58 zł.
- Przebudowę drogi wojewódzkiej nr 757 w km 56+750 – 56+917 odcinek Stopnica – do drogi krajowej nr 73 odcinek o długości 167 m. Umowa z Wykonawcą podpisana w dniu 07.06.2023 r. Wartość inwestycji: 371 503,05 zł.
- Przebudowę drogi wojewódzkiej nr 757 polegająca na budowie chodnika w m. Iwaniska od km 12+074 do km 12+591. Umowa z Wykonawcą podpisana w dniu 11.09.2023r. Wartość inwestycji: 955 996,74 zł.
- Przebudowę drogi wojewódzkiej nr 757 na odcinku Gorzków - Kiełczyzna Etap I o dł. 990 mb. Umowa z Wykonawcą podpisana w dniu 11.08.2023 r. Wartość inwestycji 3 928 675,13 zł.
- Przebudowę drogi wojewódzkiej 757 na odc. Bogoria - Zimnowoda. Umowa z Wykonawcą podpisana w dniu 14.07.2023 r. Wartość inwestycji: 3 417 500,39 zł.
- Przebudowę drogi wojewódzkiej nr 757 w m. Kiełczyzna. Umowa z Wykonawcą podpisana w dniu 26.06.2024r. Wartość inwestycji: 1 889 920,83 zł.
- Przebudowę drogi wojewódzkiej nr 757 na odcinku Staszów – Stopnica. Umowa z Wykonawcą została podpisana w dniu 23.05.2024. Wartość inwestycji 1 687 889,56 zł.
- **DW 762 Bocheniec – Małogoszcz**, w ramach której obecnie trwają prace nad opracowaniem dokumentacji projektowej dla zadania pn. Rozbudowa DW762 na odcinku Bocheniec – Małogoszcz wraz z wykupem gruntów. Okres realizacji inwestycji: 13.09.2022 r. - 30.09.2025 r. Wartość przedsięwzięcia według umowy: 955 433,25 zł.
- **DW 766 Pińczów – Michałów – Węchadłów**, w ramach której zakończono przebudowę drogi wojewódzkiej nr 766 w m. Pińczów ul. Legionistów od planowanego ronda od km 31+730 do km 32+100. Umowa z Wykonawcą została podpisana w dniu 22.06.2023 r. Wartość inwestycji: 977 204,87 zł.
- **DW 750 Ćmińsk – Zagnańsk – Barcza**, w ramach której realizowane jest przedsięwzięcie pn. Budowa ciągu pieszo rowerowego przy drodze wojewódzkiej 750 na odcinku od km 0+000 do km 13+919 wraz z opracowaniem dokumentacji projektowej i wykupem

gruntów. Zadanie realizowane w ramach dwóch umów, z czego Umowa z I Wykonawcą podpisana w dniu 26.10.2021r. została zrealizowana. Wartość inwestycji: 794 211,00 zł. Trwa realizacja Umowy z II Wykonawcą podpisanej w dniu 26.10.2021 r. Kwota wg II umowy 364.953,30 zł.

Inwestycje Samorządu Województwa dotyczące budowy obwodnic (wraz z budową dróg dla rowerów w uzasadnionych przypadkach):

- **Obwodnica m. Nowy Korczyn (DW 973)**, w ramach której trwają prace związane z budową obwodnicy. Okres realizacji inwestycji: 01.12.2023r. - 01.12.2025r. Wartość realizowanego przedsięwzięcia: 93 749 954,40 zł.
- **Obwodnica m. Klimontów (DW 758)**, w ramach której aktualnie trwają prace nad opracowaniem dokumentacji projektowej dla zadania pn. Budowa obwodnicy Klimontowa. Umowa z Wykonawcą podpisana w dniu 04.10.2023 r. z terminem realizacji do 04.04.2025 r. Kwota wg. umowy 1 769 355,00 zł. Budowa obwodnicy m. Klimontów planowana jest na lata 2026-2028.
- **Obwodnica m. Końskie (od DW 728 do DW 749)**, w ramach której opracowano dokumentację projektową dla zadania pn.: Budowa obwodnicy Końskich w ciągu DW749 - I etap (od DW 728 do DW749) dł. ok. 2,0 km. Umowa z Wykonawcą z dnia 11.06.2021 r. Kwota przedsięwzięcia wg. umowy 765 552,00 zł. Budowa obwodnicy Końskich w ciągu DW 749 - I etap (od DW 728 do DW 749) dł. ok. 2,0km planowana jest ma lata 2025-2027.
- **Obwodnica m. Końskie cd. (od DW 749 do DK 42)**, w ramach której trwają prace nad opracowaniem dokumentacji projektowej dla zadania pn.: "Budowa obwodnicy Końskich etap II - od DW 749 do DK 42". Umowa z Wykonawcą podpisania dnia 06.12.2022 r. z terminem realizacji 06.06.2025 r. Kwota wg. Umowy 1 140 000,00 zł.
- **Wschodnia obwodnica Kielc (DW 763)**, Umowa z dnia 31.05.2021 r. z Wykonawcą na opracowanie dokumentacji projektowej została rozwiązana. Aktualnie w trakcie rozliczenia wynagrodzenia Wykonawcy na podstawie zawartej w dniu 06.02.2025 r. ugody mediacyjnej, zatwierdzonej postanowieniem z dnia 06.03.2025 r. Sądu Okręgowego w Kielcach, VII Wydział Gospodarczy. Kwota według Ugody: 1 866 105,26 zł.
- **Obwodnica m. Nowa Słupia (DW 751)**, w ramach której aktualnie trwają prace nad opracowaniem dokumentacji projektowej dla zadania pn. Budowa obwodnicy Nowej

Słupi,

dł. ok. 3,0 km wraz z wykupem gruntów. Okres realizacji przedsięwzięcia: 2.04.2022r. - 30.09.2025r. Umowa z Wykonawcą: 12.04.2022 r. Kwota według umowy: 1 147 999,59 zł.

- **Obwodnica m. Radkowic i Brzeziny (DW 763)**, w ramach której trwają prace nad opracowaniem dokumentacji projektowej dla zadania pn. Budowa obwodnic w m. Radkowice i w m. Brzeziny w ciągu DW 763. Umowa z Wykonawcą 27.10.2021r. z terminem realizacji 31.12.2024r. Kwota według umowy: 3 105 750,00 zł.
- **Obwodnica m. Starachowice (DW 744)**, w ramach której zakończono prace nad rozbudową drogi wojewódzkiej Nr 744 na odcinku Tychów Stary – Starachowice wraz z budową obwodnicy m. Starachowice oraz budowa przeprawy mostowej na rzece Kamiennej wraz z drogami dojazdowymi w ciągu obwodnicy Starachowic na DW744 od km ok. 35+536,68 na DW744 do km ok. 262+377,28 na DK42. Okres realizacji inwestycji: 14.06.2022r. - 17.09.2024r. Planowana kwota inwestycji: 136 940 820,00. Wydatkowana kwota: 174 978 227,32 zł. Budowa odcinka DW 744 od końca budowanej obwodnicy Starachowic w ciągu drogi wojewódzkiej do budowanej obwodnicy Wąchocka na DK 42 jest planowana do realizacji na lata 2025-2028.
- **Obwodnica m. Morawica (w ciągu DW 766)**, w ramach której trwa budowa południowej obwodnicy Morawicy w ciągu DW 766 od skrzyżowania z projektowaną obwodnicą DK73. Umowa z Wykonawcą podpisana dnia 07.06.2023 r. z terminem realizacji 07.08.2026 r. Wartość inwestycji: 53 962 860,93 zł.
- **Obwodnicy m. Ociesęki i Wólka Pokłonna (DW 764)**, w ramach której opracowano dokumentację projektową dla zadania pn.: "Budowa obwodnicy m. Ociesęki w ciągu DW764" wraz z wykupem gruntów. Inwestycja jest aktualnie na etapie wykupu gruntów. Umowa z Wykonawcą z dnia 19.10.2021. Wartość przedsięwzięcia: 16 600 000,00 zł.
- **Obwodnica m. Włoszczowa cd. (DW 742)**, w ramach której trwa budowa obwodnicy miasta Włoszczowa w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 786 wraz z połączeniem z drogą wojewódzką nr 742 i nr 785 /Etap II – Obwodnica Włoszczowy w ciągu DW 742/. Umowa z Wykonawcą

z dnia 02.06.2023r. z terminem realizacji 02.05.2026r. Wartość inwestycji:

66 620 335,01 zł.

- **Obwodnica m. Łagów (DW 756)**, w ramach której aktualnie trwają prace nad:
 - ✓ Opracowaniem dokumentacji projektowej na obwodnice Łagowa I etap. Umowa z Wykonawcą 02.01.2018r. z terminem realizacji 28.03.2025 r. Kwota według Umowy: 901 415,91 zł.
 - ✓ Opracowaniem dokumentacji projektowej na obwodnice Łagowa II etap. Umowa z Wykonawcą 25.10.2022r. z terminem realizacji 31.03.2025 r. Kwota według umowy: 830 726,00 zł
- **Obwodnica m. Bogoria (DW 757)**, w ramach której:
 - Ukończono prace nad opracowaniem dokumentacji projektowej na obwodnice Bogorii. Aktualnie zadanie na etapie wykupu gruntów. Umowa z Wykonawcą: 29.06.2018 r. Kwota według umowy: 5 596 484,92 zł.
 - Trwa budowa obwodnicy miejscowości Bogoria w ciągu drogi wojewódzkiej nr 757. Umowa z Wykonawcą 13.11.2023 r. z terminem realizacji 11.08.2025r. Kwota wg Umowy: 46 617 834,44 zł.
- **Obwodnica m. Staszów etap II (DW 757)**, w ramach której zakończyły się prace związane z budową obwodnicy Staszowa – II etap od DW 764 do DW 757. Okres realizacji inwestycji: 17.08.2022 r. -30.07.2024 r. Wartość przedsięwzięcia: 36 739 173,03 zł.

Ponadto, na terenie gminy Kielce planowane są do realizacji inwestycje:

- **Budowa nowego przebiegu drogi wojewódzkiej nr 761 i skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 762**, której celem jest ochrona zabytkowego charakteru Białogonu oraz przeniesienie ruchu tranzytowego i ciężarowego poza obszary zabudowane. Ten odcinek drogi jest ostatnim brakującym elementem przebudowy podstawowego układu komunikacyjnego miasta Kielce w zachodniej części miasta, który usprawni komunikację do terenów rozwojowych we wschodniej części miasta oraz skróci połączenie z obwodnicą Kielc w ciągu drogi ekspresowej nr 7. Planowana do realizacji w latach 2028-2033. Planowana wartość projektu: 100 000 000,00 zł.

- **Budowa przedłużenia drogi wojewódzkiej nr 786 w Kielcach**, której zakres obejmuje rozbudowę drogi wojewódzkiej do parametrów drogi dwujezdniowej oraz kontynuację przebiegu drogi o takich parametrach do zachodniej granicy miasta. Wraz z realizacją przedłużenia drogi wojewódzkiej zostaną przebudowane istniejące skrzyżowania oraz powstaną nowe węzły umożliwiające obsługę nowych terenów inwestycyjnych umożliwiając ich przyszłą zabudowę. Planowana do realizacji w latach 2028-2032. Planowana wartość projektu: 120 000 000,00 zł.
- Przebudowa **układu komunikacyjnego w rejonie ul. Malików w Kielcach**, która obejmuje rozbudowę al. Szajnowicza-Iwanowa do parametrów drogi dwujezdniowej (droga wojewódzka nr 786), budowę ul. Nowa Malików, przebudowę ul. Malików oraz rozbudowę ul. Wystawowej. Inwestycja poprawi dostępność osiedla Ślichowice poprzez wyprowadzenie priorytetów dla komunikacji zbiorowej, stworzenie warunków do rozwoju terenów inwestycyjnych w północno-zachodniej części Kielc (Niewachłów) oraz poprawę dostępności komunikacyjnej Targów Kielce od strony południowej oraz bezpieczniejsze połączenie zachodnich osiedli mieszkaniowych z węzłem dróg ekspresowych S7 i S74. Inwestycja o wartości 120 000 000,00 zł planowana jest do realizacji w latach 2025-2030.

Rozwój powiatowej i gminnej infrastruktury drogowej

Jedną z podstawowych barier ograniczających wzrost poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego, obniżającym aktywność gospodarczą, inwestycyjną oraz konkurencyjność regionów i poszczególnych ośrodków gospodarczych wciąż pozostaje stan polskich dróg samorządowych. Mając powyższe na względzie, na mocy ustawy z 23 października 2018 r. o Rządowym Funduszu Rozwoju Dróg, powołany został mechanizm wsparcia dla jednostek samorządu terytorialnego, realizujących inwestycje na drogach samorządowych. Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg (RFRD) jest kompleksowym instrumentem wsparcia realizacji zadań na drogach zarządzanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Celem tego mechanizmu jest przyspieszenie powstawania bezpiecznej i nowoczesnej lokalnej infrastruktury drogowej na szczeblu lokalnym, stanowiącej ważny element prawidłowego funkcjonowania i rozwoju gospodarki oraz podnoszącej poziom życia obywateli. Poprawa bezpieczeństwa ruchu

drogowego i parametrów technicznych lokalnych sieci drogowych poprawi i zwiększy atrakcyjność i dostępność terenów inwestycyjnych. Jest to jednocześnie działanie komplementarne do inicjatyw na szczeblu krajowym dotyczącym budowy systemu autostrad i dróg ekspresowych, przyczyniając się tym samym do stworzenia spójnego systemu transportowego.

Z danych otrzymanych ze Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach wynika, że w ostatnich dwóch latach na **jednoroczne** zadania gminne i powiatowe w województwie świętokrzyskim przeznaczono następujące środki finansowe w ramach programu:

▪ **w 2023 roku:**

- ✓ na zadania gminne: 140 628 353,70 zł, z czego kwota dofinansowania zadania ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg wynosiła: 93 410 060,00 zł;
- ✓ na zadania powiatowe: 157 928 724,26 zł, z czego kwota dofinansowania zadania ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg wynosiła: 98 915 429,00 zł.

▪ **w 2024 roku:**

- ✓ na zadania gminne 142 855 040,37 zł, z czego kwota dofinansowania zadania ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg wynosiła: 109 019 117,00 zł.
- ✓ na zadania powiatowe 83 177 685,64 zł, z czego kwota dofinansowania zadania ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg wynosiła: 60 535 195,00 zł.

W latach 2021-2025 na wieloletnie zadania gminne świętokrzyskie gminy otrzymały kwotę: 605 029 882,65 zł, z czego kwota dofinansowania zadania ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg to: 410 846 973,00 zł, natomiast na zadania powiatowe świętokrzyskie powiaty otrzymały kwotę: 500 122 004,50 zł, z czego kwota dofinansowania zadania ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg to: 287 213 682,19 zł.

Inwestycje kolejowe

W okresie monitorowania SRWŚ 2030+ Samorząd Województwa Świętokrzyskiego wspierał działania związane z poprawą dostępności komunikacyjnej regionu w inwestycje kolejowe, realizowane m.in. przez **PKP Polskie Linie Kolejowe S.A**, która to spółka w okresie sprawozdawczym prowadziła prace w zakresie następujących przedsięwzięć strategicznych:

- **Prace na linii kolejowej nr 8 na odcinku Skarżysko-Kamienna – Kielce – Kozłów.**

Celem inwestycji jest stworzenie spójnego połączenia kolejowego między województwami: mazowieckim, świętokrzyskim i małopolskim oraz skrócenie czasu przejazdu pociągów ze Skarżyska-Kamiennej do Kozłowa, a także w relacjach dalekobieżnych: do Krakowa i Warszawy poprzez zwiększenie prędkości dla pociągów pasażerskich do maksymalnie do 160 km/h, a towarowych do 100 km/h. Inwestycja zakłada również przebudowę peronów celem ich dostosowania do potrzeb podróżnych o ograniczonej mobilności. Realizacja tego przedsięwzięcia jest wieloetapowa i opiera się na realizacji projektów:

1. **Prace na linii kolejowej nr 8 na odcinku Skarżysko-Kamienna – Kielce – Kozłów prace przygotowawcze.** Okres realizacji inwestycji: 2017 r. - 2027 r. (dokumentacja projektowa).

Na obecnym etapie realizacji przedsięwzięcia uzyskano prawomocną decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach oraz decyzję o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego dla odcinka LOT A2. Trwają natomiast procedury związane z uzyskaniem:

- decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej dla całego zakresu objętego projektem (pozyskano 4 z 5);
- pozwolenia wodnoprawne – 5 szt. dla całego zakresu objętego projektem (pozyskano 3 z 5);
- pozwolenia na budowę – 8 szt. dla całego zakresu objętego projektem (do złożenia pozostało 6 z 8 wniosków).

Planowana wartość inwestycji: 39,29 mln zł, wydatkowana kwota 19,18 mln zł.

2. **Prace na linii kolejowej nr 8 na odcinku Skarżysko Kamienna – Kielce – Kozłów, etap I: odcinek Skarżysko Kamienna – Tumlin,** zaplanowane do realizacji w latach 2025-2029. Trwa postępowanie przetargowe. Planowana wartość projektu to 841,18 mln.
3. **Prace na linii kolejowej nr 8 na odcinku Skarżysko Kamienna – Kielce – Kozłów, etap II: odcinek Sitkówka Nowiny – Kozłów.** Projekt podzielony jest na 4 odcinki. Aktualnie dla jednego pozyskano wymagane decyzje administracyjne i rozpoczęto realizację robót budowlanych

(Sędziszów (bez stacji) – granica województwa – Kozłów) Dla pozostałych odcinków pozyskiwane są niezbędne decyzje administracyjne oraz planowane jest uruchomienie postępowań przetargowych. Planowana wartość projektu: 1 711,63 mln zł.

4. Prace na linii kolejowej nr 8 na odcinku Skarżysko Kamienna – Kielce – Kozłów, etap

III: odcinek Tumlin - Sitkówka Nowiny – realizacja. W ramach projektu będzie realizowany zakres związany z budową LCS Kielce, harmonogram realizacji pozostałych zadań w trakcie ustalania. Ostateczny zakres realizacji projektu zostanie określony po podjęciu decyzji o realizacji robót budowlanych i w przypadku zapewnienia finansowania dla całości zadań. Planowana wartość projektu 743,50 mln zł.

- **Prace na linii kolejowej nr 25 na odcinku Skarżysko-Kamienna – Sandomierz.** Celem inwestycji jest skrócenie prawie o połowę czasu podróży ze Skarżyska – Kamiennej do Ostrowca Świętokrzyskiego. Inwestycja wiąże się także z przebudową peronów celem ich dostosowania do potrzeb podróżnych o ograniczonej mobilności. W okresie sprawozdawczym nastąpił odbiór wszystkich 3 odcinków zakresu prac, tj.: od stacji Skarżysko-Kamienna do stacji Starachowice, od stacji Starachowice do stacji Ostrowiec Świętokrzyski i od stacji Ostrowiec Świętokrzyski do stacji Sandomierz. Odbiór końcowy projektu planowany jest na luty 2025 r. W ramach projektu została podniesiona prędkość do 120 km/h dla pociągów pasażerskich oraz 80 km/h dla pociągów towarowych. Pełna kwota projektu pn. Prace na linii kolejowej Nr 25 na odcinku Skarżysko-Kamienna – Sandomierz to 678 897 831,91 zł. Projekt finansowany budżet środków europejskich, budżetu państwa i środków własnych.
- **Budowa linii kolejowej nr 582 Czarncza - Włoszczowa Północ**, której celem jest poprawa połączeń kolejowych poprzez umożliwienie bezpośredniego wjazdu pociągów z linii nr 61 na CMK w kierunku północnym i odwrotnie, co wpłynie na skrócenie czasu przejazdu, usprawni połączenie między Kielcami a Łodzią oraz zapewni objazd (połączenie Kielc z Warszawą przez Włoszczowę Północ) w przypadku ograniczenia przejezdności linii kolejowej nr 8 Warszawa Zachodnia – Radom – Kraków Główny Osobowy. W okresie objętym sprawozdaniem wybudowano nową łącznicę na szlaku Czarncza - Włoszczowa Północ. Wydatkowana wartość inwestycji: 49,1 mln. zł. Źródło finansowania: RPOWŚ na lata 2014-2020.

- **Prace na linii kolejowej Nr 25 na odcinku Końskie – Skarżysko oraz budowa nowej linii kolejowej Nr 89 Wąsosz Konecki – Kielce (ciąg CPK Nr 7).** Projekt nie jest realizowany, natomiast na terenie woj. świętokrzyskiego PKP PLK planuje inne, dotyczące Linii Kolejowej nr 25:

- Prace na linii kolejowej nr 25 na odcinku Tomaszów Mazowiecki - Skarżysko Kamienna.
Projekt jest na etapie opracowywania dokumentacji projektowej. Znajduje się na liście rezerwowej Krajowego Programu Kolejowego do roku 2030 (z perspektywą roku 2032),
w związku z czym obecnie nie ma zapewnionego finansowania na jego realizację;
- „Modernizacja i elektryfikacja linii kolejowej nr 25 na odcinku Tomaszów Mazowiecki - Skarżysko Kamienna”. Projekt obejmuje swoim zakresem wyłącznie wykonanie dokumentacji projektowej.
- Modernizacja i elektryfikacja linii kolejowej nr 25 na odcinku Tomaszów Mazowiecki - Skarżysko Kamienna - uzupełnienie projektowania na odc. Opoczno - Wąsosz Konecki - dokumentacja projektowa".

- **Budowa zintegrowanego systemu komunikacyjnego wraz z przejściem pod torami w obrębie dworca kolejowego stacji Skarżysko-Kamienna.** Realizacja przedsięwzięcia zakończyła się
w 2023 r. Całkowita wartość projektu to ponad 60 mln zł, w tym wartość dofinansowania ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020 wyniosła ponad 38 mln zł. Dzięki tej inwestycji zmodernizowano peron nr 1 w stacji Skarżysko Kamienna oraz wybudowano przejście podziemne dla pieszych i rowerzystów w tejże stacji.

- **Przebudowa i modernizacja stacji kolejowej Kielce wraz z przyległą infrastrukturą w ramach budowy intermodalnego Regionalnego Centrum Komunikacyjnego w Kielcach (RCK).**

Według informacji przekazanych przez PKP PLK S.A. zakres prac projektowych na obszarze miasta Kielce, po uprzednim uzgodnieniu z władzami miasta, zostanie uwzględniony w realizacji projektu pn.: "Prace na linii kolejowej nr 8 na odcinku Skarżysko - Kamienna – Kielce – Kozłów, etap III odcinek Tumlin - Sitkówka Nowiny - realizacja".

- **Modernizacja linii kolejowej Nr 70 Włoszczowice - gr. województwa – Chmielów**, w zakresie wymiany urządzeń przejazdowych w km 2,876, w km 30,460, w km 33,854 oraz w 37,918 wraz z robotami towarzyszącymi na linii kolejowej nr 70 Włoszczowice – Chmielów – w ramach Projektu „Poprawa bezpieczeństwa na przejazdach kolejowych - etap IV”. Realizacja tego przedsięwzięcia nie została jeszcze wdrożona.
- **Modernizacja linii kolejowej Nr 75 Rytwiany - Połaniec wraz z budową nowego toru i nowym moście na Wiśle**. Realizacja tego przedsięwzięcia nie została jeszcze wdrożona.
- **Modernizacja linii kolejowej Nr 73 na odcinku Sitkówka-Nowiny – Busko-Zdrój oraz budowa nowej linii kolejowej Nr 73 na odcinku Busko-Zdrój – Tarnów (ciąg CPK Nr 7)**. Z informacji przekazanych przez Spółkę wynika, że na odcinku linii kolejowej nr 73 od Sitkówki Nowiny do Buska Zdrój nie wdrożono realizacji modernizacji linii nr 73, a przedmiotowy odcinek został przejęty przez Centralny Port Komunikacyjny.
- **Budowa nowej linii kolejowej Nr 80 Stary Garbów – Zbydniów oraz nowej linii kolejowej Nr 84 Radom – Kunów** Projekt: Budowa nowej linii kolejowej Nr 80 Stary Garbów – Zbydniów znajduje się na liście rezerwowej Krajowego Programu Kolejowego do roku 2030 (z perspektywą roku 2032), w związku z czym obecnie nie ma zapewnionego finansowania, nie toczą się prace przygotowawcze, więc nie można jednoznacznie wskazać zakresu projektu ani potencjalnego terminu jego realizacji. Natomiast projekt: **„Dokumentacja przedprojektowa dla linii kolejowej nr 84 na odc. Radom – Iłża– Kunów”** od 2022 roku realizowany jest przez Centralny Port Komunikacyjny S.A. Przedsięwzięcie, którego wartość szacuje się na 36 mln zł. będzie finansowane ze środków Programu inwestycyjnego Centralny Port Komunikacyjny, Etap II. 2024–2032. Aktualnie trwa opracowanie Studium Techniczno-Ekologiczno-Środowiskowego.

Ponadto PKP PLK S.A. realizowała na terenie województwa świętokrzyskiego modernizację istniejących i budowę nowych przystanków kolejowych. W 2023 i 2024 r. zakończono prace modernizacyjne:

- peronu nr 1 na stacji Kielce,
- peronu na stacji Ludynia na linii kolejowej nr 61,
- peronów na stacji Rykoszyn na linii kolejowej nr 61,

- peronu na stacji Małogoszcz na linii kolejowej nr 61,
- przystanku Dębska Wola na linii kolejowej nr 73,
- peronu na stacji Włoszczowice na linii kolejowej nr 73,
- przystanku Górki Szczukowskie na linii kolejowej nr 61.

Wybudowano również parking na stacji Włoszczowa Północ na linii kolejowej nr 4 oraz nowy przystanek Podchojny na linii kolejowej nr 8.

Trwa realizacja projektów w zakresie modernizacji:

- peronu na stacji Nida na linii kolejowej nr 73
- przystanku Kije na linii kolejowej nr 73
- przystanku Stawiany Pińczowskie na linii kolejowej nr 73
- przystanku Grochowiska na linii kolejowej nr 73
- przystanku Brzeziny na linii kolejowej nr 73

oraz budowa nowego przystanku Piekoszków na linii kolejowej nr 61 i nowego przystanku Mnichów na linii kolejowej nr 8.

Wśród innych istotnych inwestycji kolejowych, usprawniających połączenia kolejowe województwa świętokrzyskiego z innymi regionami, należy wymienić:

- **Modernizację linii kolejowej „Linia Hutnicza Szerokotorowa” (LHS) z uwzględnieniem skutecznej kooperacji międzywojewódzkiej oraz międzynarodowej (w szczególności między Polską, Ukrainą i Rosją), w tym budowę portu przeładunkowego w Grzybowie.**

W okresie objętym sprawozdaniem w ramach działań modernizacyjnych spółka PKP Linia Hutnicza Szerokotorowa zakończyła inwestycję zabudowy komputerowych urządzeń sterowania ruchem kolejowym na przejazdach kolejowo-drogowych oraz wybudowała tor do odstawiania uszkodzonych wagonów z ładunkiem niebezpiecznym na stacji Sędziszów LHS. Ponadto, w dniu 15 grudnia 2023 r. spółka podpisała umowę na budowę Lokalnego Centrum Sterowania na stacji Sędziszów LHS. Termin realizacji tego zadania to 15.12.2025 r.

Budowa portu przeładunkowego w miejscowości Grzybów oraz rozwój infrastruktury drogowej i kolejowej, w tym przewozów pasażerskich to inwestycja której założeniem jest wykorzystanie potencjału dwóch linii kolejowych przebiegających przez Staszów

i Grzybów: towarowej linii szerokotorowej nr 65 (LHS) umożliwiającej bezpośredni eksport i import towarów z Dalekiego Wschodu (łączy Polskę z Ukrainą, Rosją, Kazachstanem i Chinami), a także linii normalnotorowej nr 70, która umożliwiłaby dalszy transport towarów na szlakach kolejowych w Polsce i Europie. Podmiotem odpowiedzialnym za realizację inwestycji jest Gmina Staszów. Inwestycja, planowana na lata 2025 – 2027, zostanie zrealizowana w systemie „Zaprojektuj i Wybuduj”. Wszystkie konieczne dokumenty zostaną opracowane i uzyskane przez Wykonawcę wyłonionego w ramach planowanego postępowania przetargowego. W okresie objętym monitoringiem Gmina przeprowadziła wstępne konsultacje rynkowe dla projektu pn.: „Wielofunkcyjny Obszar Aktywności Gospodarczej Staszów”. Opracowano również program funkcjonalno-użytkowy dla projektu pn.: „Staszowski Obszar Gospodarczy w Grzybowie” realizowanego w ramach "Wielofunkcyjnego Obszaru Aktywności Gospodarczej Staszów". Planowana wartość tego przedsięwzięcia to 93 942 190,58 zł, a inwestycja planowana jest do finansowania z programu FEŚ 2021-2027 w ramach Działania 4.2 "Rozwój transportu zbiorowego i poprawa bezpieczeństwa ruchu", środków własnych Gminy i środków z partnerstwa publiczno-prywatnego.

- **Budowę terminalu intermodalnego w Skarżysku - Kamiennej. Podmiotem odpowiedzialnym za realizację inwestycji jest PKP S.A.** Spółka nie planuje w bliskiej perspektywie angażować się kapitałowo w budowę przedmiotowej inwestycji.

Świętokrzyski system transportu publicznego

System transportu publicznego obejmującego całe województwo jest tworzony przez co najmniej kilka podmiotów instytucjonalnych, przy udziale Samorządu Województwa, w którego kompetencjach znajduje się część z zadań przypisanych ustawą z dnia 16 grudnia 2010 roku o publicznym transporcie zbiorowym, obejmujących kolej oraz transport drogowy.

W obszarze transportu szynowego system ten tworzą głównie:

- PKP PLK S.A. w zakresie infrastruktury kolejowej (linie kolejowe, przystanki, system informacji pasażerskiej),
- PKP S.A. w zakresie nieruchomości kolejowych (obiekty dworcowe);

- CPK sp. z o. o. w zakresie budowy nowych linii kolejowych związanych z budową Centralnego Portu Komunikacyjnego.

Na gruncie zapisów „Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego Województwa Świętokrzyskiego” stanowiącego załącznik do uchwały XLVIII/858/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 października 2014 roku, podstawę usług przewozowych objętych użytecznością publiczną stanowi system kolejowy, uzupełniony o połączenia autobusowe łączące Kielce ze stolicami powiatów. Założenia ww. Planu uwzględniają zapisy Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku i wpisują się w główny cel tego dokumentu, tj. zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego, poprzez utworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego, w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym.

Niezmiennie od wielu lat przyjęta organizacja i zarządzanie transportem publicznym w województwie świętokrzyskim jest potwierdzana przez systematyczny wzrost liczby podróżnych, którzy wybierają transport kolejowy wobec alternatywnego transportu drogowego. W roku 2022, który był czasem powrotu pasażerów do swobodnego przemieszczania się i korzystania z komunikacji publicznej, w następstwie zniesienia obostrzeń spowodowanych pandemią COVID-19, zanotowano ostatecznie 2,2 mln przewiezionych podróżnych. W latach kolejnych utrzymująca się tendencja wzrostowa liczby podróżujących pociągami regionalnymi pozwoliła osiągnąć wynik na poziomie 2,4 mln pasażerów w 2023 roku natomiast w roku 2024 blisko 2,6 mln osób skorzystało z transportu kolejowego. Nie ulega wątpliwości, że głównym czynnikiem wpływającym na intensyfikację liczby podróżnych jest oferta przewozowa tworzona pod potrzeby mieszkańców regionu ale znaczenie również ma utrzymujący się od kilku lat wzrost kosztów podróżowania transportem indywidualnym.

Usługi publiczne w zakresie wykonywania kolejowych przewozów pasażerskich na terenie województwa świętokrzyskiego od wielu lat świadczy operator POLREGIO. Bieżąca umowa o świadczenie usług publicznych w zakresie wykonywania kolejowych przewozów pasażerskich na terenie województwa świętokrzyskiego została zawarta 10 listopada 2020 r.

pomiędzy Województwem Świętokrzyskim a spółką POLREGIO S.A., na okres od 13 grudnia 2020 roku do dnia 14 grudnia 2030 roku.

Wychodząc naprzeciw wyzwaniom transportowym i dążąc do likwidacji obszarów wykluczonych komunikacyjnie, Województwo Świętokrzyskie stale rozszerza ofertę przewozową poprzez wprowadzanie dodatkowych połączeń na funkcjonujących już liniach komunikacyjnych, jak również poprzez uruchamianie połączeń kolejowych na liniach, na których kursowanie pociągów było zawieszone bądź ich eksploatacja była mocno ograniczona.

- Na linii kolejowej nr 25, na odcinku Skarżysko-Kamienna – Końskie – gr. województwa/Łódź, względem roku 2022 i rozkładu jazdy pociągów, który był pierwszym po 12-letniej przerwie okresem kursowania pociągów pasażerskich a oferta obejmowała 8 pociągów w dobie wykonywanych przez operatora POLREGIO, oferta została zagęszczona do 13 połączeń realizowanych zarówno przez POLREGIO jak i Łódzką Kolej Aglomeracyjną (ŁKA). Dodatkowo, dzięki kontynuowanej od 2022 roku współpracy z Województwem Łódzkim, w połowie grudnia 2024 roku uruchomione zostały połączenia kolejowe, bezpośrednio łączące stolice obydwu województw tj. Kielce i Łódź w ramach dwóch linii komunikacyjnych: przez Skarżysko-Kamienna realizowanej przez ŁKA oraz przez Włoszczowę Północ wykonywanej przez POLREGIO.
- Od czerwca 2023 roku, relacje pociągów kursujących dotychczas do stacji Włoszczowa zostały wydłużone do stacji Włoszczowa Północ, umożliwiając tym samym skomunikowanie z pociągami InterCity w celu realizacji dalszych podróży, w szczególności w kierunku północnej i zachodniej części kraju. Dodatkowo oferta połączeń na linii kolejowej nr 61 została wzbogacona o 2 pary pociągów kursujących na odcinku Kielce – Włoszczowa Północ.
- Z kolei w marcu 2024 roku pomiędzy Województwami: Świętokrzyskim i Mazowieckim zostały podpisane regulacje w obszarze organizacji połączeń kolejowych na linii kolejowej nr 8, na odcinku Kielce – Skarżysko-Kamienna – Radom. Powyższe umożliwiło realizację nowego połączenia (2 pary) w bezpośredniej relacji Kielce – Radom obsługiwanego przez POLREGIO oraz co najmniej 10 par połączeń wykonywanych przez Spółkę Koleje Mazowieckie sp. z o.o., kursujących na trasie Radom – Skarżysko – Kamienna.

- W rozkładzie jazdy pociągów edycji 2024/2025 obowiązującym od 15 grudnia 2024 r., poza ofertą nowych bezpośrednich połączeń w relacji Kielce – Łódź, zwiększona została liczba połączeń kursujących w relacji Kielce – Busko Zdrój do pięciu w dobie (linia nr 73), natomiast od marca 2025 r., w związku z oddaniem do eksploatacji linii nr 25 na odcinku Skarżysko-Kamienna – Sandomierz, zaplanowano uruchomienie codziennych połączeń do Sandomierza (4 pary).

Podejmowane działania w zakresie rozbudowy siatki połączeń kolejowych na terenie województwa świętokrzyskiego, przełożyły się na wzrost wielkości wykonanej w latach 2022-2024 pracy eksploatacyjnej, która od poziomu 2,2 mln pociągo-kilometrów (pockm) w roku 2022, osiągnęła wartość zrealizowanych 2,5 mln pockm w 2024 roku.

W celu zwiększenia dostępności komunikacji autobusowej dla pasażerów na obszarach, na których komunikacja w dalszym ciągu nie istnieje lub nie funkcjonuje w wymiarze zaspokajającym podstawowe potrzeby mieszkańców naszego regionu, Województwo Świętokrzyskie, w ramach kontynuacji zadania rozpoczętego w lipcu 2022 roku, uruchomiło w styczniu 2023 roku linie użyteczności publicznej w transporcie drogowym, w relacjach:

1. Kielce – Ostrowiec Świętokrzyski,
2. Kielce – Kazimierza Wielka,
3. Kielce – Sandomierz,
4. Staszów – Ostrowiec Świętokrzyski,
5. Busko- Zdrój – Włoszczowa,
6. Końskie – Włoszczowa,
7. Kielce – Włoszczowa,
8. Busko- Zdrój – Sandomierz.

W 2024 roku Samorząd Województwa zawarł umowy o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego w transporcie drogowym na ww. liniach użyteczności publicznej oraz dwóch nowych tj. Kielce – Jędrzejów oraz Kielce – Starachowice.

W celu poprawy dostępności komunikacyjnej województwa świętokrzyskiego PKP PLK S.A jako narodowy zarządca infrastruktury kolejowej, od lat podejmuje działania w ramach zaplanowanych inwestycji kolejowych.

Działaniem niewątpliwie wpisującym się w obszar świętokrzyskiego systemu transportu publicznego jest zainicjowana 25 sierpnia 2020 r. **współpraca z Samorządem Województwa Łódzkiego związana**

z realizacją projektu pn. „Modernizacja i elektryfikacja linii kolejowej nr 25 na odcinku Tomaszów Mazowiecki - Skarżysko-Kamienna” zgłoszonego wspólnie do Programu Uzupełniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej - Kolej + do 2029 roku i obejmującego wykonanie studium projektowo-technicznego wraz z pozyskaniem niezbędnych decyzji administracyjnych. Podjęcie wyżej wskazanych czynności skutkowało podpisaniem dnia 19 czerwca 2023 r. z PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. umowy regulującej zasady współpracy przy realizacji przedmiotowego projektu. Aktualnie zarządcy infrastruktury PKP PLK S.A. pozostaje ogłoszenie postępowania przetargowego mającego na celu wyłonienie Wykonawcy Studium projektowo-technicznego dla wskazanego wyżej przedsięwzięcia.

W grudniu 2023 r. zarządca narodowej infrastruktury kolejowej zakończył projekt realizowany

ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego pn. „Budowa linii kolejowej nr 582 Czarncza – Włoszczowa Północ”. Powstanie nowego, trzykilometrowego toru stanowiącego łącznicę między Centralną Magistralą Kolejową (linia kolejowa nr 4), a linią kolejową nr 61 Kielce – Fosowskie usprawniło przewozy pasażerskie oraz towarowe na terenie województwa świętokrzyskiego, a także przyczyniło się do uruchomienia połączeń regionalnych m.in. w kierunku Łodzi.

Jednocześnie wraz z wprowadzeniem rozkładu jazdy pociągów edycji 2024/2025 tj.

15 grudnia 2024 r. spółka PKP PLK S.A. zakończyła zasadnicze prace przy modernizacji linii kolejowej nr 25 na odcinku Skarżysko-Kamienna – Sandomierz współfinansowanej przez Unię Europejską w ramach Programu Operacyjnego Polska Wschodnia, przyczyniając się tym samym do przyspieszenia pociągów, zwiększenia dostępności transportu kolejowego oraz bezpieczeństwa na przejazdach kolejowo-drogowych.

Dodatkowo w IV kwartale 2024 r. zarządca narodowej sieci kolejowej rozpoczął prace związane z modernizacją najważniejszego szlaku kolejowego w województwie świętokrzyskim tj. linii kolejowej nr 8. W listopadzie rozpoczęły się pierwsze prace przy przebudowie odcinka Kozłów – Sędziszów, natomiast w październiku ogłoszony został

przetarg na modernizację odcinka Skarżysko-Kamienna – Tumlin. Zakres prac obejmuje wymianę torów, sieci trakcyjnej i urządzeń sterowania ruchem kolejowym, celem zwiększenia prędkości pociągów, a tym samym skróceniem czasów przejazdów.

Równocześnie zgodnie z dokumentem „Program inwestycyjny Centralny Port Komunikacyjny. Etap II. 2024 – 2030” zmienionym uchwałą nr 166 Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 2024 r. potwierdzono kontynuację działań przygotowawczych związanych z budową nowej linii kolejowej nr 84 na odcinku Radom – Iłża – Kunów.

W zakresie rozwoju infrastruktury kolejowej i dalszej realizacji przez spółkę PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. rządowego programu budowy lub modernizacji przystanków kolejowych na lata 2021 – 2025 (ustanowionego uchwałą nr 63/2021 z dnia 19 maja 2021 r. przez Radę Ministrów), obejmującym swoim zakresem modernizację 11 przystanków kolejowych na terenie województwa świętokrzyskiego. oprócz wyremontowanych już przystanków kolejowych w Dębskiej Woli oraz Włoszczowicach, w 2022 r. do eksploatacji oddane zostały również punkty wymiany pasażerów w Małogoszczu (październik 2022 r.) oraz Rykoszynie (grudzień 2022 r.). Dodatkowo w 2023 roku województwo świętokrzyskie wzbogaciło się o zmodernizowany przystanek kolejowy w Grochowiskach, a w roku kolejnym w Stawianach Pińczowskich i Nidzie (czerwiec 2024 r.), Kijach (sierpień 2024 r.), Podchojnach oraz Piekoszowie (grudzień 2024 r.). W realizacji pozostają nadal przedsięwzięcia obejmujące swym zakresem przystanki kolejowe Ludynia, Brzeziny oraz Górki Szczukowskie, natomiast na etapie przygotowania projektu pozostaje budowa przystanku w Mnichowie.

Ze zmodernizowanej infrastruktury kolejowej mogą korzystać również mieszkańcy Skarżyska-Kamiennej, bowiem **w czerwcu 2023 r. dokonany został odbiór końcowy zadania pn.: „Budowa zintegrowanego systemu komunikacyjnego wraz z przejściem pod torami w obrębie dworca kolejowego stacji Skarżysko-Kamienna”** poprawiający komunikację pasażerów i mieszkańców pomiędzy obiema stronami miasta, peronami oraz budynkiem dworca, a także gwarantujący niedyskryminowany dostęp do infrastruktury kolejowej osób o ograniczonej możliwości poruszania się.

Czynnikiem wpływającym korzystnie na świętokrzyski system transportu publicznego jest również tabor wykorzystywany przez Operatora kolejowego transportu zbiorowego do realizacji połączeń

na terenie województwa świętokrzyskiego. Uwzględniając powyższe oraz dążąc do realizacji usług przewozowych z wykorzystaniem pojazdów odpowiadających aktualnym standardom w zakresie zarówno parametrów trakcyjnych (prędkość, przyspieszenie, efektywność hamulców, itp.),

jak i komfortu podróżowania oraz bezpieczeństwa podróżnych, spółka POLREGIO S.A. w listopadzie 2024 r. złożyła wniosek o dofinansowanie projektu pn. *Zakup 4 Elektrycznych Zespołów Trakcyjnych w województwie świętokrzyskim* w ramach Działania 4.2 „Rozwój transportu zbiorowego i poprawa bezpieczeństwa ruchu”, Priorytet 4 „Fundusze Europejskie dla dostępności Świętokrzyskiego”, programu Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027 – typ projektu: „Zakup bezemisyjnego taboru kolejowego o charakterze regionalnym”. Zgodnie z dokumentacją projektową, nowy tabor kolejowy w 2028 roku wyjedzie na tory i zostanie wykorzystany do obsługi umowy zawartej pomiędzy Samorządem Województwa Świętokrzyskiego, a spółką POLREGIO S.A. o świadczenie usług publicznych w zakresie wykonywania kolejowych przewozów pasażerskich na terenie województwa świętokrzyskiego.

MONITORING PRZEDSIĘWZIĘĆ STRATEGICZNYCH W RAMACH CELU 4.

– SPRAWNE ZARZĄDZANIE REGIONEM

Promocja gospodarcza

Rozwój gospodarczy jest złożonym procesem, na który wpływa wiele czynników. Wśród istotniejszych można wymienić niską atrakcyjność inwestycyjną województwa i ograniczony potencjał eksportowy regionalnych przedsiębiorstw. Oba te czynniki wpływają bezpośrednio na powstawanie nowych miejsc pracy, wysokość zarobków oraz jakość życia mieszkańców. Dla Samorządu Województwa szczególnie ważne w obszarze *Promocji gospodarczej* jest prowadzenie działań sprzyjających przyciąganiu inwestorów, tworzeniu nowych miejsc pracy oraz pozytywnych trendów w kwestii zarobków w przedsiębiorstwach, a także wzrostu internacjonalizacji regionalnych przedsiębiorstw oraz zwiększenie zdolności przedsiębiorstw do tworzenia produktów i usług o wysokiej wartości dodanej, charakteryzujących się dużym potencjałem eksportowym. Bardzo ważne jest też podejmowanie działań zmierzających do promocji gospodarczej województwa w wymiarze krajowym i międzynarodowym. Wszystkie te elementy mają wpływ na powstrzymanie młodych ludzi

przed wyjazdem z województwa i wyludnianie regionu. Samorząd Województwa stale współpracuje

z przedsiębiorcami i instytucjami otoczenia biznesu, szczególnie tymi działającymi w obszarze inteligentnych specjalizacji, na rynkach zagranicznych i krajowych.

Wśród projektów zmierzających do wzrostu internacjonalizacji przedsiębiorstw oraz promocji gospodarczej regionu w wymiarze krajowym i międzynarodowym, należy wskazać projekt

pn. **"Świętokrzyskie dla biznesu"** realizowany przez Departament Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego. Projekt realizowany w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego na lata 2021-2027 Działania 1.7.

Wsparcie internacjonalizacji przedsiębiorstw i infrastruktury biznesowej Priorytet 1:

Fundusze Europejskie dla konkurencyjnej gospodarki Cel szczegółowy: RSO1.3. Wzmacnianie trwałego wzrostu

i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne. Okres realizacji: 01.04.2024 – 29.12.2028 r. Wartość projektu: 33 639 730,00 zł z dofinansowaniem

ze środków UE na poziomie 100%. Podstawowym celem projektu jest wzmocnienie potencjału gospodarczego i eksportowego przedsiębiorców regionalnych oraz internacjonalizacja ich działalności. W ramach przedsięwzięcia zaplanowano następujące zadania:

1. Wyjazdowe misje gospodarcze połączone z zakupem powierzchni wystawienniczej wraz z zabudową podczas targów i wystaw zagranicznych (15).
2. Wyjazdowe misje gospodarcze (3).
3. Przyjazdowe misje gospodarcze zagranicznych przedsiębiorców, dziennikarzy i influencerów połączone z organizacją spotkań B2B (10).
4. Krajowe konferencje wraz z wydarzeniami matchmakingowymi (10).
5. Współorganizacja bądź udział jako wystawca w targach o zasięgu międzynarodowym w kraju (10).
6. Spotkania informacyjne z podstaw prawa eksportu i handlu w UE i poza UE; rozpoczynania i rozwijania działalności eksportowej (15).

7. Cykliczne spotkania z przedsiębiorcami (na zasadzie "śniadań biznesowych") spotkania informacyjnych dotyczących różnych aspektów prowadzenia działalności: strategia marketingowa, nowoczesne formy sprzedaży, nowoczesne wzornictwo; działania na rzecz promocji eksportowej przedsiębiorstw. Szkolenia z nowoczesnych form promocji przedsiębiorstw (10).
8. Organizacja corocznej konferencji interbranżowej, na której spotkają się przedsiębiorstwa reprezentujący wszystkie branże inteligentnych specjalizacji województwa świętokrzyskiego (5).
9. Promocja bazy przedsiębiorców regionalnych poprzez między innymi pozycjonowane strony B2B i promocja strony.
10. Aktualizacja bazy terenów inwestycyjnych (5).
11. Analizy branżowe dla poszczególnych sektorów w ramach inteligentnych specjalizacji województwa świętokrzyskiego (3).

W ramach projektu w 2024 r. zorganizowano następujące wydarzenia:

1. **Konferencja inauguracyjna „Świętokrzyskie dla biznesu”**, która odbyła się 29 listopada 2024 roku w Targach Kielce. Podczas wydarzenia zaprezentowano projekt jako kompleksową inicjatywę mającą na celu wspieranie internacjonalizacji oraz promocji gospodarczej świętokrzyskich MŚP. Wydarzenie skierowane było do przedsiębiorców z regionu Świętokrzyskiego, w szczególności do przedstawicieli małych i średnich przedsiębiorstw, których działalność wpisuje się w inteligentne specjalizacje województwa. W spotkaniu uczestniczyło około 200 osób.
2. **Misja gospodarcza na targi SIAL Paryż 2024 w dniach 18-24 października 2024 r.** wraz ze stoiskiem promocyjnym. Głównym celem wyjazdowej misji gospodarczej polskich przedsiębiorców z regionu świętokrzyskiego była promocja przedsiębiorstw z branży spożywczo-przetwórczej z regionu na rynkach zagranicznych. W misji wzięło udział 10 przedsiębiorców, którzy w ramach projektu zapewnione mieli miejsce do prezentacji swojej oferty i produktów na stoisku regionalnym sfinansowanym w ramach projektu. Przedsiębiorcy uczestniczący w wydarzeniu przeprowadzili łącznie ponad 230 spotkań biznesowych, z których wiele może zakończyć się nowymi kontraktami handlowymi i rozszerzeniem działalności eksportowej.

3. Misja gospodarcza na targi WEB SUMMIT Lizbona 2024 w dniach 10-14 listopada 2024

r. Głównym celem misji gospodarczej była promocja na rynkach zagranicznych świętokrzyskich przedsiębiorstw z branży technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT). Web Summit

to największa konferencja technologiczna na świecie, gromadząca liderów i innowatorów z całego świata. Wydarzenie co roku skupia dziesiątki tysięcy uczestników reprezentujących wszystkie poziomy i sektory przemysłu zaawansowanych technologii.

W misji gospodarczej uczestniczyło

7 przedstawicieli regionalnych przedsiębiorstw z branży IT. Przedsiębiorcy uczestniczący w wydarzeniu przeprowadzili łącznie ponad 110 spotkań biznesowych, z których wiele może zakończyć się nowymi kontraktami handlowymi i rozszerzeniem działalności eksportowej.

Rozwój e-usług i e-administracji

Cyfryzacja to jeden z najbardziej istotnych czynników zmian społecznych i gospodarczych, która nie jest możliwa do realizacji bez dostępu do szybkiego szerokopasmowego Internetu dla każdego mieszkańca województwa. Natomiast dostęp do e-usług, które pozwolą na skorzystanie z nich w miejscu zamieszkania wymusza na administracji publicznej zmianę sposobu działania i konieczność uproszczenia procedur, skrócenia czasu obsługi klientów urzędów i zapewnienia możliwości załatwiania coraz większej ilości spraw przez Internet.

Wsparciem obszaru e-usługi w ochronie zdrowia był projekt **"Informatyzacja Placówek Medycznych Województwa świętokrzyskiego"**, Wsparciem obszaru e-usługi w ochronie zdrowia był projekt **"Informatyzacja Placówek Medycznych Województwa świętokrzyskiego"**, realizowany w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020, przez Województwo Świętokrzyskie (Departament IT) oraz Samodzielne Publiczne Zakłady Opieki Zdrowotnej od 2015 roku i zakończony w 2023 r. W wyniku realizacji InPlaMed WŚ zapoczątkowano proces modernizacji podmiotów leczniczych zarówno pod kątem infrastruktury, sprzętu informatycznego oraz oprogramowania jak i pod kątem organizacyjnym. Uruchomiono także szereg korzystnych zmian technologicznych widocznych w samej jednostce i odczuwalnych przez personel i pacjentów. Zaangażowane w projekt podmioty medyczne zostały przygotowane do sprawnego funkcjonowania w obliczu wymagań określonych w regulacjach

prawnych z zakresu e-zdrowia a także tych przed jakimi stanęły w czasie pandemii Covid -19, gdzie dostęp do rozwiązań i narzędzi teleinformatycznych stał się nieodzowny. Zostały uruchomione odpowiednio w poszczególnych szpitalach eUsługi: eRejestracja, eDokumentacja, eLeki, ePowiadomienia, eUczulenia, eAnkiety, eKonsultacje, eKonsultacje z Pacjentem, eWywiad, eWyniki, eRezerwacja na pobyt oraz zabieg. **Na realizację projektu wydatkowano 69 134 705,72 zł.**

W ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027 **w przygotowaniu jest nowy projekt pod skróconą nazwą „InPlaMed-II”**. Ze względu na jego strategiczny charakter, został on wykazany w Kontrakcie Programowym jako przedsięwzięcie priorytetowe. Projekt swym zasięgiem obejmie 23 podmioty lecznicze, w tym 9 wojewódzkich i 14 powiatowych. Podczas konferencji w listopadzie 2023 roku zostało podpisane Porozumienie o partnerstwie, w oparciu o które będzie przygotowywana dokumentacja aplikacyjna oraz ustalone zostaną zasady realizacji w przypadku przyjęcia projektu do dofinansowania. Całkowite koszty projektu zostały oszacowane na kwotę około 129 mln zł, z czego 85% będzie stanowiło dofinansowanie ze środków UE. Projekt będzie dotyczył wdrożenia nowych rozwiązań, systemów, uruchomienia nowych e-usług lub podwyższenia poziomu ich dojrzałości. Przewiduje się również pilotażowe rozwiązania z dziedziny telemedycyny, z zastosowania sztucznej inteligencji oraz możliwości ponownego użycia danych. W tych obszarach projekt obejmie zagadnienia dotyczące cyberbezpieczeństwa oraz zakupu sprzętu informatycznego.

W 2023 i 2024 roku realizowane było przedsięwzięcie pn. **„Dostosowanie dokumentów planistycznych zagospodarowania przestrzennego do aktualnie obowiązujących przepisów prawa”**.

Przedsięwzięcie było realizowane w ramach porozumienia o współpracy partnerskiej z 43 gminami zawartego na rzecz cyfryzacji dokumentów planistycznych zagospodarowania przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego i ich publikacji w oparciu o System Informacji Przestrzennych Województwa Świętokrzyskiego <https://sip.e-swietokrzyskie.pl/>. Celem projektu było dostosowanie istniejących i nowotworzonych dokumentów planistycznych zagospodarowania przestrzennego do ich publikacji zgodnie z obowiązującymi wymaganiami prawa. Kontynuowano podjęte działania i w oparciu o System Informacji Przestrzennej Województwa Świętokrzyskiego udostępniano zbiór

danych planistycznych. Zaprojektowano, wykonano i wdrożono rozwiązanie teleinformatyczne – Moduł Planistyczny, w oparciu o Moduł SDI 2020 udostępniony przez GUGIK. Wdrożony moduł umożliwia realizację pełnej procedury dostosowania dokumentu planistycznego, aż do jego zgłoszenia do Ewidencji Zbiorów i Usług Danych Przestrzennych. Na przedsięwzięcie wydatkowano 236 180,08 zł z budżetów gmin - Partnerów Porozumienia.

W okresie sprawozdawczym zrealizowano również projekt pn.: „Dostosowanie i Wdrożenie Modułu Importu Danych z Państwowego Zasobu Geodezyjnego i Kartograficznego Zaprojektowano”, w wyniku którego wdrożono rozwiązanie teleinformatyczne *Moduł importu PZGIK* m.in. w oparciu o komponenty Modułu SDI 2020, udostępnionego przez GUGIK. Na projekt wydatkowano 194 586,00 zł z budżetu Województwa Świętokrzyskiego.

Na bieżące utrzymanie Systemu Informacji Przestrzennej Województwa Świętokrzyskiego (SIPWŚ) w latach 2023 -2024 wydatkowano 440 000,00 zł.

W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem współpracowano z jednostkami samorządu terytorialnego i różnymi instytucjami, tj. Straż Pożarna, Lasy Państwowe, uczelnie wyższe, służby mundurowe, Instytut Lotnictwa Łukasiewicz itp., co umożliwiło realizację postulatu związanego z działaniami terytorialnie zróżnicowanymi m.in. ukierunkowanymi na współpracę z uczelniami wyższymi, administracją i służbami mundurowymi.

Podjęto działania na rzecz ochrony zabytków, w zakresie zobrazowania obiektów szczególnie wartościowych pod względem architektonicznym i historycznym. Klasztor na Świętym Krzyżu oraz wnętrze Bazyliki Trójcy Świętej zwymiarowano z wykorzystaniem dronów i skanerów laserowych. Potencjał turystyczny regionu zaprezentowano w geoportalu województwa poprzez publikację między innymi szlaków turystycznych pieszych i rowerowych, tras i ścieżek rowerowych wraz z koncepcjami rozbudowy <https://portale.e-swietokrzyskie.pl/ROWERY/>.

Budowa marki „Świętokrzyskie”

W okresie objętym sprawozdaniem Samorząd Województwa kontynuował realizację własnych działań promocyjnych oraz wspierał najbardziej rozpoznawalne projekty, które mają na celu wielowymiarową promocję regionu, wzmacniającą wizerunek Województwa Świętokrzyskiego. Prowadzone były działania mające na celu rozwój i umacnianie marki „Świętokrzyskie”, koncentrujące się głównie wokół kreowania pozytywnego wizerunku

regionu, opartego na jego mocnych atutach, stanowiących źródło rozpoznawalności. Ważnym aspektem podejmowanych działań było pogłębianie współpracy ze świętokrzyskimi instytucjami kultury, co stanowiło podstawę kreowania spójnego i jednolitego przekazu promocyjnego, a co za tym idzie - kontynuację skutecznego budowania silnej i rozpoznawalnej marki województwa.

Wśród inicjatyw wpływających na budowę i promocję marki „Świętokrzyskie” można wymienić:

- **XV edycja nagrody pn. Świętokrzyska Victoria**, która odbyła się 23 czerwca 2023 r. wraz z uroczystą galą i wręczeniem nagród - „Świętokrzyskie Victorie” i „Super-Victorie”. „Świętokrzyska Victoria” to nagroda Samorządu Województwa, której celem było promowanie najbardziej aktywnych świętokrzyskich samorządów, przedsiębiorstw i osób.
- **Koncert telewizyjny pn. „W nim nadzieja” z okazji Świąt Wielkanocnych**, który odbył się 22 marca 2023 r. Koncert został zarejestrowany w klasztorze misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej na Świętym Krzyżu. Koncert był doskonałą okazją do ogólnopolskiej promocji województwa. Był emitowany w TVP 1 w okresie Świąt Wielkanocnych, premiera – w Wielki Piątek 7 kwietnia 2023 r. (powtórka TVP1 - 7 oraz 8 kwietnia 2023 r.). Oglądalność koncertu (premiery oraz powtórek) to ok. 1 mln 800 osób.
- **Przebój Lata Radia ZET i Polsatu 2023 w ramach festiwalu Magiczne Zakończenie Wakacji** – koncert telewizyjny w Amfiteatrze Kadzielnia w Kielcach, który odbył się 26 sierpnia 2023 r. Koncert transmitowany był na żywo w Telewizji Polsat, a obejrzało go około 1,5 mln osób. Samo wydarzenie poprzedziła intensywna kampania promocyjna. Na jej potrzeby wyprodukowano zwiastuny, w których znalazły się główne atrakcje turystyczne województwa świętokrzyskiego (Św. Krzyż, Sandomierz, Chęciny, Ujazd). Ponad 50 zwiastunów obejrzało kilkanaście milionów telewidzów.
- **Film „Polska na Weekend TV” - „Odkryj Świętokrzyskie: Wiślica - Busko-Zdrój - kajakiem po Nidzie”**. Materiał promocyjny miał na celu prezentować świętokrzyskie atrakcje turystyczne i zachęcać do odwiedzenia regionu świętokrzyskiego. Materiał obejrzało na platformie streamingowej: "Polska na weekend" ponad 38 tysięcy widzów

w okresie od 29.08.2023 r. do 5.09.2023 r., w tym samym okresie fanpage Facebook telewizji turystycznej „Polska na Weekend” osiągnął zasięg posta 74 101. Film w dalszym ciągu zamieszczony jest na profilu "Polska na Weekend".

- **Mistrzostwa Świata w Bilard 9-bil** , które odbyły się w dniach od 1 do 5 lutego 2023 r. Polski Związek Bilardowy otrzymał prawa organizacji w Polsce Mistrzostw Świata w Bilard 9-bil, przyznane przez Światową Organizację Bilardową (WPA). Była to jedna z najważniejszych imprez w sporcie bilardowym, w której udział wzięło 128 najlepszych zawodników z sześciu kontynentów. Transmisja na żywo z mistrzostw była nadawana do kilkudziesięciu krajów. Herb województwa był eksponowany na wszelkich materiałach promocyjnych dotyczących mistrzostw.
- **Mistrzostwa Europy w Tańcu - IDO EUROPEAN MODERN & CONTEMPORARY CHAMPIONSHIPS AND IDO EUROPEAN BALLET & JAZZ CHAMPIONSHIPS**, które miały miejsce w dniach 20-26 czerwca 2023 r. Podczas prestiżowych mistrzostw stolica regionu świętokrzyskiego gościła ponad 2000 zawodników z całej Europy. To bardzo duże wydarzenie sportowe i kulturalne, które promowało województwo świętokrzyskie. Herb województwa był prezentowany podczas trwania mistrzostw, we wszelkich materiałach promocyjnych, które powstały z okazji tego wydarzenia.
- **Mistrzostwa Europy Młodzieżowców i Juniorów w Sumo** , zorganizowane w dniach 21-23 kwietnia 2023 r. Mistrzostwa w Sumo w województwie świętokrzyskim zostały zorganizowane po raz pierwszy i jako wydarzenie na skalę europejską było doskonałą okazją do promocji województwa.
- **Obchody 100-lecia Polskiego Związku Bokserskiego** , które odbyły się w dniach 9-10 czerwca 2023 r. Polski Związek Bokserski obchodził 100-lecie działalności, a uroczystości jubileuszowe odbywały się w Kielcach, stolicy województwa świętokrzyskiego. W czasie gali wręczone zostały wyróżnienia najbardziej zasłużonym polskim pięściarzom, medalistom igrzysk olimpijskich, mistrzostw świata i Europy.
- **European Rover Challenge - Łaziki Marsjańskie** , zorganizowane w dniach 15-17 września 2023 r.

Podczas zawodów drużyny z całego świata zmierzyły się na specjalnie zaprojektowanym sztucznym torze marsjańskim na terenie Politechniki Świętokrzyskiej. Była to atrakcja dla pasjonatów kosmosu, robotyki i nauki w każdym wieku, jak również zachęta dla młodych ludzi do rozwijania pasji inżynierskich i znakomita promocja dla regionu.

- **Film pn. Sami Swoi. Początek**, nagrywany w okresie maj 2023 r. - luty 2024 r. Film fabularny
pt. Sami Swoi. Początek w reżyserii Artura Żmijewskiego to prequel kultowej trylogii o Kargulu i Pawlaku, prezentujący historię ich młodości. Ujęcia plenerowe kręcone były na terenie Województwa Świętokrzyskiego, w tym w Parku Etnograficznym w Tokarni czy na Świętym Krzyżu. Działania promocyjne dla województwa realizowane w ramach produkcji oraz emisji filmu "Sami Swoi. Początek" stały się dobrą formą marketingu miejsca. Premiera filmu odbyła się w lutym 2024 r. w Kielcach. Film w kinach obejrzało ponad 800 000 widzów. Obecnie film "Sami swoi. Początek" znajduje się na platformie streamingowej Netflix, gdzie w zaledwie dobie od premiery pobił rekordy oglądalności, zdobywając tym samym szczyt zestawienia TOP10 najpopularniejszych tytułów serwisu.
- **Festiwal Polska od kuchni**, który odbył się 27 sierpnia 2023 r. Celem wydarzenia było szerzenie dziedzictwa kulinarnego, promowanie zdrowego stylu życia, polskiej kultury i tradycji. Podczas wydarzenia w Kielcach zaprezentowano stoiska wystawowe, stoiska z rękodziełem i produktami regionalnymi; program artystyczny Kół Gospodyń Wiejskich, pokazy i warsztaty kulinarne prowadzone przez znanych szefów kuchni. W ramach Festiwalu ukazały się 2 felietony w programie "Pytanie na Śniadanie" promujące walory regionu, atrakcje festiwalowe, produkty, ciekawe osobistości oraz twórców związanych z regionem.
- **Gramy z Białą – Czerwoną**, wydarzenie zorganizowane 3 czerwca 2023 r. z okazji Dnia Dziecka dla mieszkańców oraz młodych adeptów piłki nożnej z terenu województwa świętokrzyskiego. Impreza miała charakter pikniku sportowego z szeregiem wydarzeń towarzyszących. Na płycie głównej stadionu piłkarskiego odbył się finał turnieju U10, a następnie rozegrany został mecz pokazowy pomiędzy drużyną Reprezentantów Polski a zespołem Przyjaciół Świętokrzyskiej Piłki.

- **Puchar Świata w Bilard 2024**, zorganizowany w dniach 14-17 marca 2024 r. przez Polski Związek Bilardowy. Kilkadziesiąt godzin transmisji na żywo z mistrzostw przeplatanej reportażami, wywiadami oraz reklamą województwa było nadawane do kilkudziesięciu krajów.
- **Turniej Bokserski im. F. Stamma oraz Forum Boks**, zorganizowane w dniach 23-28 września 2024 r. Dzięki organizacji wydarzenia region zyskał okazję do promocji swoich walorów w Polsce oraz na arenie międzynarodowej. Była to również doskonała okazja do pozytywnego kreowania wizerunku województwa świętokrzyskiego.
- **Przebój Lata Radia ZET i Polsatu 2024 w ramach festiwalu Magiczne Zakończenie Wakacji** – koncert telewizyjny na Kadzielni w Kielcach, który odbył się w dniu 24 sierpnia 2024 r. Festiwal pn. Magiczne Zakończenie Wakacji był transmitowany na żywo w prime timie w telewizji Polsat, jak również podczas licznych animacji na antenie Radia Zet. Całość wydarzenia poprzedziła duża kampania promocyjna na tych samych antenach. W zwiastunach telewizyjnych prezentowane były na ujęciach lotniczych największe atrakcje województwa. Koncert uzyskał średnie udziały w rynku 7,5 % w grupie 16-59 oraz 7,8 % w grupie 4+, co sprawiło, że Polsat był w porze emisji koncertu stacją numer 1. w obu grupach i miał oglądalność ponad 3 mln widzów.
- **IDO World Ballet & Jazz Dance Championships oraz IDO World Modern & Contemporary Championships**, zorganizowane w dniach 25 listopada - 4 grudnia 2024 r. Mistrzostwa w tańcu odbyły się po raz kolejny w województwie świętokrzyskim, co buduje duży prestiż regionu jako organizatora wydarzeń o światowym zasięgu. Podczas trwania mistrzostw do regionu przyjechało ok. 3000 uczestników z 25 krajów, a wydarzenie oglądało ok. 1000 osób, zaś ok. 10 000 śledziło wydarzenie za pośrednictwem strony internetowej oraz mediów społecznościowych.
- **Koncert świąteczny o charakterze edukacyjno-informacyjnym pn. „Świętokrzyskie kołęduje na czułą nutę”**, (grudzień 2024 r.). Emisja programu, nagranych w regionie i trwającego do 50 minut, w stacji TVP3 Kielce, obejmującym teren województwa świętokrzyskiego oraz na stronie internetowej www.kielce.tvp.pl. Koncert został wyemitowany także w TVP3

Olsztyn, TVP3 Łódź, TVP3 Szczecin oraz TVP3 Lublin, jak również w paśmie TVP3 ogólnopolskim. Łączna oglądalność to ok. 180 tys. w peaku.

- **Promocja województwa świętokrzyskiego przez Klub Sportowy Vive Kielce/ KS Iskra Kielce S.A.**, w okresach listopad 2022 r. - marzec 2023 r.; grudzień 2023 r.; luty-czerwiec 2024 r. Poprzez swoje osiągnięcia drużyna Industria Kielce jest marką rozpoznawalną na całym świecie. Klub Sportowy Vive Kielce/Iskra Kielce promował region świętokrzyski w materiałach informacyjno-promocyjnych klubu oraz w oparciu o wizerunek piłkarzy ręcznych drużyny Industria Kielce.
- **Promocja województwa przez klub sportowy Korona Kielce S.A.**, w okresach listopad 2022 r. - marzec 2023 r.; luty - czerwiec 2024 r. Klub sportowy Korona Kielce S.A. to marka rozpoznawalna na arenie ogólnopolskiej, a piłka nożna należy do najbardziej medialnych dyscyplin sportowych. Klub Korona Kielce promował region świętokrzyski w materiałach informacyjno-promocyjnych klubu oraz w oparciu o wizerunek piłkarzy nożnych drużyny Korona Kielce.
- **Wydawnictwa promocyjne**, promocja województwa przy pomocy wydawnictw w okresie kwiecień - grudzień 2023 r., których celem było zachęcenie do odwiedzania ciekawych miejsc w regionie, szlaków turystycznych, próbowania kuchni regionalnej itp. Wydawnictwa: "Świętokrzyskie smaki", „101 ciekawostek województwa Świętokrzyskiego”, były wykorzystywane do promocji regionu jako upominki w regionalnych konkursach, podczas wydarzeń promocyjnych, konkursach w mediach społecznościowych oraz dla turystów.
- **Materiały promujące województwo świętokrzyskie**, za okres styczeń - grudzień 2023 r. Materiały promocyjne miały na celu popularyzowanie herbu województwa świętokrzyskiego, jego nazwy oraz działalności urzędu, a także produktów regionalnych oraz świętokrzyskich przedsiębiorców i twórców. Produkty regionalne są wykorzystywane podczas imprez promocyjnych w kraju i zagranicą. Wykonano również kalendarze promocyjne na 2024 r. oraz medale okolicznościowe z okazji 25-lecia województwa.

- **Promocja województwa we współpracy z mediami regionalnymi**, w okresie luty/ czerwiec/ grudzień 2023 r. oraz styczeń - grudzień 2024 r. Promocja województwa w ramach takich wydarzeń jak: Plebiscyt Sportowy – Świętokrzyskie Gwiazdy Sportu, Forum Samorządu, akcji pn. Spotkania ze zdrowiem, akcji pn. Plebiscyt Edukacyjny, akcji pn. Hipokrates oraz akcji pn. Pierwszaki – zdrowo i bezpiecznie do szkoły. Wydarzenia realizowane przez redakcję Echo Dnia to plebiscyty z wieloletnią tradycją, cieszące się ogromnym zainteresowaniem wśród mieszkańców regionu.
- **Promocja województwa podczas wydarzeń regionalnych**, w okresie styczeń - grudzień 2023 r. oraz w okresie luty-grudzień 2024 r. Umacnianie wizerunku urzędu jako instytucji wspierającej działania lokalne, inicjatywy promocyjne itp. i popularyzacja herbu wśród mieszkańców regionu, wspieranie wydarzeń realizowanych przez inne jednostki w ramach promocji województwa takich jak m.in. V Gala Orderu Rzeki Wisły, II Ogólnopolski Dzień Dobra, ogólnopolski konkurs "Policjant ruchu drogowego", konkurs "Mój patriotyczny portret", wydarzenie pn. „Młody terytorials na medal”, wydarzenie pn. „Potop Skarżyski”, wydarzenie pn: „20-lecie współpracy cywilno-wojskowej”, Gala ogłoszenia Rankingu Gmin Regionu Świętokrzyskiego, projekt historyczny pn. Szukaj mnie, gala Orły Wprost, Dni Młodzieży w Wiślicy, prezentacja Orkiestry z Krasocina na Festiwalu w Szanghaju, promocja poprzez Muzeum Samochodu Papieskiego, reprezentowanie województwa przez zawodniczkę LKS Sandomierz na zawodach na Malcie, prezentacja Chóru Kamerton podczas festiwalu na Malcie oraz promocja w ramach Ogólnopolskiego Festiwalu Edukacji Muzycznej.
- **Kampania promocyjna województwa świętokrzyskiego pn. „Świętokrzyskie – jeden dzień wiele możliwości województwa świętokrzyskiego” - emisja spotu promocyjnego na siedmiu antenach regionalnych TVP 3**, w okresie 8-11 lipca 2024 r. Kampania promocyjna miała na celu dotarcie z informacją o województwie do jak największej liczby odbiorców. Kampania została zrealizowana w telewizji poprzez emisję 30-sekundowego spotu informacyjnego i skierowana do ościennych regionów w Polsce (TVP3 Katowice, TVP3 Kraków, TVP 3 Lublin, TVP3 Łódź, TVP3 Rzeszów, TVP3 Warszawa, TVP3 Kielce), które stanowią największą grupę docelową województwa świętokrzyskiego. Ilość emisji: 140 emisji

w ciągu 4 dni. Łącznie we wszystkich ośrodkach spot w ciągu 4 dni został obejrzany przez ponad 1 mln 301 tys. osób.

- **Kampania promocyjna województwa z wykorzystaniem wizerunku medalistki olimpijskiej w kolarstwie Darii Pikulik**, w okresie październik - grudzień 2024 r.
Kampania reklamowa z udziałem Darii Pikulik – srebrnej medalistki Igrzysk Olimpijskich w Paryżu, polskiej kolarki szosowej. W ramach kampanii powstały 3 rolki promocyjne oraz spot z udziałem Darii Pikulik oraz kolarzy z grupy Cyclo Korona, które zostały wykorzystane do promocji regionu w mediach społecznościowych.
- **Prezentacja województwa świętokrzyskiego podczas targów TT Warsaw**, które odbyły się w dniach 29 listopada - 1 grudnia 2024 r. Targi TT Warsaw to międzynarodowe wydarzenie, z 30-letnią tradycją, odbywające się w Płak Warsaw Expo. W tym roku Województwo Świętokrzyskie wspólnie z Regionalną Organizacją Turystyczną, Muzeum Wsi Kieleckiej, Europejskim Centrum Bajki, Uzdrowiskiem Busko- Zdrój S.A. oraz Regionalnym Centrum Naukowo-Technologicznym zaprezentowało ofertę pobytu w województwie.
- **Promocja Województwa poprzez materiały reklamowe oraz wystawiennicze** w okresie luty - grudzień 2024 r., miała na celu budowanie tożsamości regionalnej województwa poprzez popularyzowanie herbu; Zakupiono materiały wystawiennicze w tym m.in. namiot, windery, ścianki, flagi, mównice, roll upy, które są używane do promocji województwa podczas wydarzeń realizowanych przez Urząd Marszałkowski.

Ponadto stałą działalnością prowadzoną przez Gabinet Marszałka Województwa jest prowadzenie strony internetowej www.swietokrzyskie.pro oraz profili w mediach społecznościowych - FB dwa profile @UrzadMarszalkowskiWojewodztwaSwietokrzyskiego i @swietokrzyskie.pro, na Instagramie @swietokrzyskie.pro i na X @SwietokrzyskiUM. Zarówno na stronie, jak i na profilach w mediach społecznościowych prezentowana jest bieżąca działalność Samorządu, jak również informacje o wydarzeniach w regionie, kampaniach promocyjnych, zdjęcia z województwa, akcje promocyjne itp.

8. WYKORZYSTANIE FUNDUSZY UE W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM W RAMACH PERSPEKTYW FINANSOWYCH: 2014-2020 ORAZ 2021-2027

Fundusze unijne stanowią istotne narzędzie do zmniejszenia różnic w rozwoju regionów w krajach członkowskich. Jednocześnie poszczególne przedsięwzięcia współfinansowane z programu regionalnego oraz programów krajowych przyczyniają się do realizacji założeń *Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+*.

Niniejszy rozdział *Raportu* przedstawia analizę projektów realizowanych w województwie świętokrzyskim w latach 2023-2024 roku, tj. w okresie, w którym wdrażano przedsięwzięcia w ramach dwóch perspektyw finansowych: 2014-2020 oraz 2021-2027. Mimo tego, iż końcową datą kwalifikowalności wydatków w projektach finansowanych ze środków UE 2014-2020 był 31 grudnia 2023 rok, to część projektów była nadal realizowana w 2024 roku.

Przedsięwzięcia realizowane na terenie województwa świętokrzyskiego sfinansowano m.in. z następujących programów UE:

1) perspektywa finansowa 2014-2020:

- Programu Operacyjnego Polska Wschodnia (POPW),
- Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (POLiŚ),
- Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój (POIR),
- Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa (POPC),
- Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (POWER),
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020 (RPOWŚ).

2) perspektywa finansowa 2021-2027:

- Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 (FEPW),
- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FENiKS),
- Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027 (FENG),
- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027 (FERC)
- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS),
- program regionalny Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027 (FEŚ).

Dane dotyczące przedsięwzięć realizowanych w województwie świętokrzyskim zostały zaczerpnięte z list projektów, publikowanych na stronie internetowej Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej. Na potrzeby obliczenia całkowitej wartości projektów zrealizowanych

w regionie, w tym dofinansowania z UE, uwzględniono te, których obszar realizacji został wskazany jako „województwo świętokrzyskie”. W sytuacji, gdy dany projekt swoim zasięgiem objął cały kraj lub kilka województw, wówczas wartość całkowita przedsięwzięcia, w tym kwota unijnego dofinansowania przypisana jest wyłącznie do beneficjenta mającego siedzibę główną na terenie danego województwa.

Programy operacyjne w ww. perspektywach finansowych wzajemnie się uzupełniają i mają wpływ na realizację założeń *SRWŚ 2030+*, w tym celów strategicznych, co przedstawia poniższy schemat.

Program operacyjny w latach 2014-2020 oraz 2021-2027	Cele strategiczne			
	Gospodarka	Środowisko	Demografia	Sprawne zarządzanie regionem
POPW/ FEPW	x			x
POIiŚ/ FENiKS	x	x		
POIR/ FENG	x		x	
POPC/ FERC	x		x	x
POWER/ FERS			x	
RPOWŚ/ FEŚ	x	x	x	x

Tabela 3. Schemat powiązań pomiędzy obszarami określonymi w *Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+* a programami operacyjnymi w perspektywach finansowych 2014-2020 oraz 2021-2027

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Rozwoju Regionalnego UMWS.

Poniżej przedstawiono informacje na temat realizacji projektów w ramach dwóch unijnych perspektyw finansowych: 2014-2020 i 2021-2027.

FUNDUSZE UE W RAMACH PERSPEKTYWY FINANSOWEJ 2014-2020

W latach 2023-2024 w województwie świętokrzyskim w trakcie realizacji znajdowało się 691 przedsięwzięć wdrażanych w ramach perspektywy finansowej 2014-2020. Ich całkowita

wartość wyniosła prawie 6,91 mld zł, natomiast wartość dofinansowania z UE to kwota około 4,18 mld zł.

Z uwagi na ostatni rok kwalifikowalności wydatków, w 2023 roku rozpoczęto realizację 50 umów o łącznej wartości prawie 104 mln zł i dofinansowaniu z UE na kwotę ponad 77 mln zł. Największa ilość kontraktów tj. 47 projektów było wdrażanych w ramach RPOWŚ 2014-2020, 2 inwestycje sfinansowano z POIR, natomiast 1 przedsięwzięcie z POWER. W ramach pozostałych programów operacyjnych tj. POLiŚ, POPW oraz POPC nie podpisano w tym czasie żadnej umowy.

Tabela 4. Liczba i wartość projektów współfinansowanych z funduszy strukturalnych UE w latach 2023-2024 wpisujących się w realizację SRWŚ 2030+ wg programów operacyjnych w perspektywie finansowej 2014-2020

Program operacyjny	Liczba projektów	Wartość projektów (PLN)	Dofinansowanie UE (PLN)	% wartość dofinansowania UE
POPW	67	1 247 379 595,35	659 661 137,74	15,78
POLiŚ	26	945 997 440,06	470 352 119,47	11,25
POIR	78	539 507 959,38	285 849 686,50	6,84
POPC	8	390 914 897,78	183 986 470,23	4,40
POWER	42	106 707 715,80	89 806 163,11	2,15
RPOWŚ	470	3 676 676 254,96	2 489 403 673,79	59,57
SUMA	691	6 907 183 863,33	4 179 059 250,84	

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Rozwoju Regionalnego UMWS na podstawie danych <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/>, wg stanu na 01.01.2025 r.

Tabela 5. Liczba zrealizowanych projektów w latach 2023-2024 ze wskazaniem wartości całkowitej i kwoty dofinansowania projektów w ramach programów operacyjnych (wg powiatów)

Miejsce realizacji	Liczba realizowanych projektów w latach 2023-2024	Całkowita wartość projektów (PLN)	Kwota dofinansowania z UE (PLN)
Gmina Kielce	127	1 053 860 754,38	747 553 501,37
powiat kielecki	138	605 967 045,22	329 776 323,30
powiat starachowicki	42	558 920 640,47	286 539 431,28
powiat ostrowiecki	31	248 036 788,56	129 246 664,17
powiat sandomierski	31	414 939 687,48	270 732 113,61
powiat skarżyski	21	266 235 732,58	187 898 679,07
powiat kazimierski	9	72 287 865,02	40 341 123,11
powiat buski	32	265 163 598,84	134 077 154,54
powiat opatowski	21	105 116 836,08	66 379 653,31
powiat konecki	26	166 011 212,60	94 833 863,62
powiat jędrzejowski	39	127 781 407,62	79 538 204,85
powiat staszowski	33	163 203 045,21	95 115 508,83
powiat włoszczowski	10	106 078 338,79	65 961 527,52
powiat pińczowski	18	89 962 518,15	60 335 095,67

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Rozwoju Regionalnego UMWS na podstawie danych <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/>, wg stanu na 01.01.2025 r.

W okresie prowadzonego monitoringu SRWS 2030+, tj. w latach 2023-2024, w ramach 470 projektów, finansowanych z RPOWŚ 2014-2020, 281 przedsięwzięć było współfinansowanych z EFRR. Ich wartość ogółem wynosiła ponad 3,23 mld zł, natomiast dofinansowanie z UE stanowiło kwotę prawie 2,11 mld zł. Natomiast w ramach EFS wdrażano 189 przedsięwzięć o łącznej całkowitej wartości około 447 mln zł i dofinansowania UE na poziomie ponad 380 mln zł. Przedsięwzięcia wdrażane w ramach EFRR stanowiły 84,73% całkowitej kwoty unijnego wsparcia, natomiast te realizowane w ramach EFS - 15,27%.

W latach 2023-2024, wśród realizowanych projektów pod względem wartości dofinansowania z UE, dominowały przedsięwzięcia wdrażane w ramach RPOWŚ i POPW, które stanowiły odpowiednio 59,57% i 15,78%.

W ujęciu terytorialnym, największą ilość projektów wdrażano na terenie powiatu kieleckiego, tj. 138, natomiast w Gminie Kielce, tak jak w latach ubiegłych realizowano przedsięwzięcia o największej wartości unijnego dofinansowania.

W latach 2023-2024 realizowano 113 przedsięwzięć, które obejmowały obszar całego województwa świętokrzyskiego lub były wdrażane na terenie więcej niż jednego powiatu. Całkowita wartość tych projektów wyniosła ponad 2,66 mld zł, w tym wartości dofinansowania z UE oscylowała na poziomie prawie 1,60 mld zł.

Poniżej przedstawiono kluczowe dla województwa świętokrzyskiego przedsięwzięcia, które były realizowane w latach 2023-2024 w ramach perspektywy finansowej 2014-2020.

W ramach **Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020** realizowano 26 projektów, których ogólna wartość wynosiła około 946 mln zł, natomiast dofinansowanie UE to ponad 470 mln zł. Wśród istotnych z punktu widzenia województwa inwestycji należy wymienić

5 projektów wdrażanych z priorytetu 2. *Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu,*

o łącznej wartości ponad 385 mln zł i unijnemu dofinansowaniu ponad 263 mln zł. Powyższe przedsięwzięcia dotyczyły m.in. uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, zagospodarowania terenów zielonych czy też budowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków. Projektem o szczególnym znaczeniu dla regionu była zakończona w 2023 roku inwestycja pn.

Ochrona przeciwpowodziowa Sandomierza o ogólnej wartości prawie 220 mln zł i dofinansowaniu UE w wysokości 193 mln zł. Natomiast w ramach priorytetu 7. *Poprawa bezpieczeństwa energetycznego* zakończono 2 projekty

o największej wartości ponad 406 mln zł i kwocie dofinansowania z UE około 130 mln zł. Przedsięwzięcia te związane były z budową gazociągów relacji Lubienia-Masłów oraz Mójcza-Kielce, a także Sandomierz- Ostrowiec Świętokrzyski.

W związku z realizacją **Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój** w analizowanym okresie w regionie wdrażano 78 przedsięwzięć o całkowitej wartości około 540 mln zł, w tym

dofinansowaniu UE na poziomie prawie 286 mln zł. W ramach priorytetu 1. *Wsparcie prowadzenia prac B+R przez przedsiębiorstwa* realizowano 30 projektów o największej wartości całkowitej tj. ponad 380 mln zł, w tym dofinansowaniu UE na poziomie ponad 208 mln zł. Powyższe przedsięwzięcia głównie dotyczyły prac rozwojowych, badań przemysłowych, opracowania innowacyjnych urządzeń czy też produktów. Wśród tych inwestycji, które ma szczególne znaczenie w branży ceramicznej, należy wymienić projekt firmy CERRAD sp. z o.o., pn. *Opracowanie innowacyjnej technologii bezodpadowej produkcji wyrobów ceramicznych w technologii gresu, w tym wielkoformatowych płytek z powłoką funkcyjną o właściwościach antybakteryjnych, dekorowanych wewnątrz czerepu przy pomocy granulatów o różnych barwach*, którego wartość ogółem wyniosła ponad 106 mln zł, natomiast unijne dofinansowanie to prawie 43 mln zł.

W regionie, wśród projektów finansowanych z **Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa** realizowano 8 projektów, o łącznej wartości ponad 390 mln zł i dofinansowaniu UE około 184 mln zł. W ramach priorytetu 1. *Powszechny dostęp do szybkiego Internetu* wdrażano 6 przedsięwzięć o całkowitej wartości, która wyniosła prawie 389 mln zł, natomiast dofinansowanie UE przekroczyło kwotę 182 mln zł. Projekty finansowane z POPC głównie dotyczyły wyeliminowania terytorialnych różnic w dostępie do szerokopasmowego Internetu o wysokich przepustowościach w powiatach województwa świętokrzyskiego oraz innowacyjnych rozwiązań na rzecz aktywizacji cyfrowej w całym regionie.

W okresie monitorowania SRWŚ 2030+, w ramach **Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój** w województwie świętokrzyskim finansowano 42 projekty o wartości prawie 107 mln zł i dofinansowaniu unijnym na poziomie prawie 90 mln zł. Kluczowe znaczenie dla regionu miały

33 przedsięwzięcia realizowane w ramach priorytetu 1. *Rynek pracy otwarty dla wszystkich*, których całkowita wartość wynosiła około 80 mln zł, zaś unijne wsparcie to prawie 67 mln zł. Głównym celem ww. przedsięwzięć była aktywizacja osób bezrobotnych, w tym zwiększenie zatrudnienia wśród osób poszukujących pracy oraz przygotowanie ich do założenia własnej działalności gospodarczej. Głównymi koordynatorami powyższych działań były urzędy pracy, fundacje czy też izby gospodarcze.

Program Operacyjny Polska Wschodnia ma istotne znaczenie dla Świętokrzyskiego, ponieważ województwo jest jednym z pięciu regionów objętych wsparciem z powyższego programu. W latach 2023-2024 realizowano 67 projektów, których wartość oscylowała na poziomie około 1,25 mld zł, zaś dofinansowanie z UE wyniosło prawie 660 mln zł. Najwięcej inwestycji tj. 64 było wdrażanych w ramach priorytetu 1. *Przedsiębiorcza Polska Wschodnia*, których całkowita kwota wyniosła prawie 151 mln zł, a dofinansowanie z UE - 79 mln zł. Główne działania realizowane w ramach powyższych przedsięwzięć dotyczyły wdrażania innowacji produktów i procesów biznesowych. W tym czasie projektem o największej wartości było przedsięwzięcie PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., pn. *Prace na linii kolejowej nr 25 na odcinku Skarżysko Kamienna – Sandomierz*. Dotyczyło ono m.in. budowy i przebudowy obiektów inżynierskich, wymiany sieci trakcyjnych czy też innych urządzeń związanych z infrastrukturą kolejową.

Wśród 470 projektów finansowanych w latach 2023-2024 z **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020**, których łączna wartość wyniosła prawie 3,68 mld zł i dofinansowanie UE około 2,49 mld zł, należy wymienić największą ilość inwestycji tj. 86 wdrażanych było z EFRR w ramach priorytetu 3. *Efektywna i zielona energia*. Ich wartość to ponad 547 mln zł, a dofinansowanie unijne to ponad 376 mln zł. Główne działania w ramach powyższych inwestycji były skoncentrowane na poprawie komunikacji publicznej czy też zwiększeniu energetycznym budynków. Natomiast w ramach EFS największą ilość projektów wdrażano w ramach priorytetu 8. *Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo*, których wartość wyniosła około 56 mln zł, z kolei dofinansowanie UE przekroczyło kwotę 47 mln zł. Dzięki ww. przedsięwzięciom dbano m.in. o zwiększenie dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej czy też rozwój szkolnictwa zawodowego i kształcenia ustawicznego.

FUNDUSZE UE W RAMACH PERSPEKTYWY FINANSOWEJ 2021-2027

W województwie świętokrzyskim w ramach perspektywy finansowej 2021-2027, do 31 grudnia 2024 roku podpisano umowy na realizację 530 projektów o wartości ponad 4,30 mld zł, w tym dofinansowaniu UE na poziomie prawie 3,31 mld zł.

Najwięcej projektów tj. 454 wdrażano z Funduszy Europejskich dla Świętokrzyskiego 2021-2027. Ogólna wartość tych przedsięwzięć wyniosła prawie 2,84 mld zł, z kolei kwota dofinansowania z UE to około 2,22 mld zł. Natomiast najmniej inwestycji było realizowanych w ramach Funduszy Europejskich dla Rozwoju Cyfrowego oraz Funduszy Europejskich dla Rozwoju Społecznego (po 1 inwestycji w ramach każdego Funduszu).

Tabela 6. Liczba i wartość projektów współfinansowanych z funduszy strukturalnych UE w latach 2023-2024 wpisujących się w realizację SRWŚ 2030+ wg programów operacyjnych w perspektywie finansowej 2021-2027

Program operacyjny	Liczba projektów	Wartość projektów (PLN)	Dofinansowanie UE (PLN)	% wartość dofinansowania UE
FEPW	49	523 426 928,38	375 817 306,99	11,37
FEnIKS	4	518 117 667,96	493 322 379,42	14,92
FENG	21	369 535 504,58	189 057 157,11	5,72
FERC	1	39 917 986,52	20 380 750,81	0,62
FERS	1	13 768 806,14	11 362 018,82	0,34
FEŚ	454	2 837 803 066,02	2 216 419 044,78	67,04
SUMA	530	4 302 569 959,60	3 306 358 657,93	

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Rozwoju Regionalnego UMWS na podstawie danych <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/>, wg stanu na 01.01.2025 r.

W ramach 454 przedsięwzięć finansowanych w ramach FEŚ 2021-2027, aż 336 projektów było współfinansowanych z EFS+. Ich wartość ogółem wynosiła prawie 1,05 mld zł, a dofinansowanie z UE stanowiło wartość ponad 892 mln zł. Natomiast w ramach EFRR współfinansowano 118 inwestycji, których całkowita wartość oscylowała na poziomie ponad 1,78 mld zł, a dofinansowanie unijne przekroczyło kwotę 1,32 mld zł.

W strukturze zrealizowanych przedsięwzięć pod względem wartości dofinansowania z UE, dominowały projekty realizowane w ramach FEŚ 2021-2027 oraz FEnIKS, które stanowiły odpowiednio 66,23% i 15,28%.

W ramach programu **Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej**, wśród 49 przedsięwzięć o wartości ponad 523 mln zł, w tym dofinansowania z UE prawie 376 mln zł, które były realizowane

w latach 2023 – 2024, najwięcej inwestycji tj. 41 wdrażano z priorytetu 1. *Przedsiębiorczość i Innowacje*. Ogólna wartość tych projektów to ponad 55 mln zł, a unijne dofinansowanie wyniosło prawie 31 mln zł. Natomiast w ramach priorytetu 4. *Spójna sieć transportowa* wdrażane są 3 duże inwestycje drogowe tj. *Budowa obwodnicy miejscowości Bogoria w ciągu drogi wojewódzkiej nr 757, Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 744 na odc. Tychów Stary – Starachowice* oraz *Budowa obwodnicy m. Nowy Korczyn*. Ich wartość to około 212 mln zł, a dofinansowanie UE wynosi prawie 158 mln zł. Kolejnym projektem wdrażanym w ramach FEPW jest *Odbudowa różnorodności biologicznej doliny Nidy, poprzez odbudowę korytarzy ekologicznych i zwiększenie retencji gruntowej*, o wartości około 95 mln zł i dofinansowaniu UE na poziomie prawie 77 mln zł. Działania inwestycyjne w tym projekcie polegają przede wszystkim na likwidacji istniejących barier migracyjnych i sztucznych ograniczeń dla organizmów wodnych.

W województwie świętokrzyskim w ramach **Funduszy Europejskich na Infrastrukturę, Klimat Środowisko** realizowano 4 inwestycje o wartości ogólnej ponad 518 mln zł, natomiast dofinansowanie z UE to kwota ponad 493 mln zł. Jednym z ważnych przedsięwzięć jest realizowany

w ramach priorytetu 1. *Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności* przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach, projekt pn. *Program priorytetowy „Czyste Powietrze” realizowany w województwie świętokrzyskim*.

Wartość tej inwestycji, jak i dofinansowanie z UE to kwota ponad 450 mln zł.

Wśród 21 projektów o łącznej wartości prawie 370 mln zł i dofinansowaniu z UE na kwotę ponad

189 mln zł realizowanych w ramach **Funduszy Europejskich dla Nowoczesnej Gospodarki**, najwięcej tj. 8 przedsięwzięć jest wdrażanych z Priorytetu 2. *Środowisko sprzyjające innowacjom*. Ich wartość, jak i dofinansowanie UE są najwyższe i wynoszą odpowiednio ponad 234 mln zł oraz około 117 mln zł. Jeden z projektów - *Technopark Kielce Startup Booster Poland*, którego beneficjentem jest Gmina Kielce - Kielecki Park Technologiczny, ma na celu wsparcie startupów w procesie przyspieszenia rozwoju oraz produktów poprzez

indywidualne działania akceleracyjne. Wartość projektu to ponad 17 mln zł, natomiast dofinansowanie UE to prawie 17 mln zł. Poziom unijnego wsparcia oscyluje na poziomie 96,51%.

Jedynym projektem uruchomionym w ramach **Funduszy Europejskich na Rozwój Cyfrowy i Priorytetu 1.-Zwiększenie dostępu do ultra-szybkiego internetu szerokopasmowego** jest *Budowa sieci NGA na terenie województwa świętokrzyskiego w ramach obszaru 5.26.06.09*, o wartości prawie 40 mln zł i dofinansowaniu z UE ponad 20 mln zł.

Kolejnym ważnym przedsięwzięciem wdrażanym przez Województwo Świętokrzyskie – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Kielcach, w ramach **Funduszy Europejskich dla Rozwoju Społecznego** jest projekt pn. *Koordinacja polityki społecznej w województwie świętokrzyskim*. Głównym celem jest m.in. wsparcie jednostek, podmiotów, instytucji w procesie zmian systemowych związanych z rozwojem usług społecznych, w tym tworzeniem i wspieraniem centrów usług społecznych, deinstytucjonalizacją. Przedsięwzięcie to realizowane jest w oparciu o *priorytet 4. Spójność społeczna i zdrowie*, a jego wartość to prawie 14 mln zł, a dofinansowanie unijne wynosi ponad 11 mln zł.

Szczególne znaczenie dla regionu odgrywa **Program Regionalny Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027**, który w dniu 7 grudnia 2022 r. został zatwierdzony przez Komisję Europejską. Dzięki niemu zostały zagwarantowane środki unijne o wartości 1 mld 456 mln EUR.

Na projekty infrastrukturalne, które są współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) zostanie przeznaczony 1 mld 51 mln EUR, natomiast na przedsięwzięcia tzw. „miękkie”, realizowane w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) prawie 405 mln EUR. W okresie prowadzonego monitoringu SRWŚ 2030+, w ramach powyższego programu realizowano 454 projekty. Ich wartość ogółem wynosi około 2,84 mld zł, natomiast dofinansowanie z UE to kwota prawie 2,22 mld zł. Najwięcej projektów tj. 145 jest wdrażanych w ramach priorytetu 8. Edukacja na wszystkich etapach życia. Wartość tych przedsięwzięć wynosi ponad 211 mln zł., zaś dofinansowanie z UE to kwota przekraczająca 180 mln zł. Natomiast 87 inwestycji uruchomiono z priorytetu 2. Fundusze Europejskie dla środowiska i ich wartość to ponad 771 mln zł. oraz dofinansowanie unijne około 520 mln zł. Do kluczowych projektów wdrażanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego należy zaliczyć 4 przedsięwzięcia uruchomione w ramach Funduszy Powierniczych Województwa

Świętokrzyskiego o łącznej wartości ponad 1,01 mld zł i dofinansowaniu z UE ponad 740 mln zł. Głównym ich celem jest wsparcie udzielane w formie instrumentów finansowych tj. pożyczki na: OZE, transformację w kierunku GOZ czy poprawę efektywności energetycznej oraz pożyczki inwestycyjne i inwestycyjno-obrotowe dla MŚP.

9. PODSUMOWANIE

Niniejszy *Raport monitoringowy z realizacji Strategii Rozwoju Województwa*

Świętokrzyskiego 2030+ jest drugim z cyklu dokumentów, które są opracowywane co dwa lata i przedstawiane Sejmikowi Województwa Świętokrzyskiego. Raport obejmuje okres od 1 listopada 2022 roku do 31 grudnia

2024 roku, a badanie wskaźników przedstawione w częściach 3. i 5. opiera się na najnowszych dostępnych danych pochodzących z publicznych źródeł statystycznych.

W analizowanym okresie region świętokrzyski zmagał się z wieloma wyzwaniami, zarówno globalnymi, jak i lokalnymi, które miały wpływ na jego rozwój społeczno-gospodarczy.

Samorząd Województwa Świętokrzyskiego kontynuował realizację celów wyznaczonych w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+, kładąc duży nacisk na podniesienie konkurencyjności gospodarki oraz wsparcie dla rynku pracy. W odpowiedzi na problemy demograficzne, podejmowano liczne inicjatywy na rzecz wsparcia młodych ludzi, seniorów oraz rozwoju kwalifikacji zawodowych. Region inwestował również w infrastrukturę badawczo-rozwojową, a także realizował projekty, które miały na celu poprawę jakości życia mieszkańców, w tym modernizację szpitali i zwiększenie dostępu do szerokopasmowego Internetu. Działania te były wspierane przez fundusze europejskie i krajowe.

Przeprowadzona w ramach prac nad przygotowaniem *Raportu* analiza wskaźnikowa w regionie świętokrzyskim obrazuje różny stopień zaawansowania realizacji założeń SRWŚ 2030+ w każdym

z celów strategicznych. Jednym z największych wyzwań dla regionu będzie zatrzymanie niekorzystnych zmian demograficznych, w tym ubytku ludności województwa. Pozytywnym zjawiskiem jest dość znaczny wzrost PKB na 1 mieszkańca w stosunku do roku bazowego. W obszarze gospodarki

(*Cel 1. Inteligentna gospodarka i aktywni ludzie*) cieszyć może wzrost zarówno wartości środków finansowych w dyspozycji Świętokrzyskiego Funduszu Rozwoju, jak i wzrost udziału

przedsiębiorstw innowacyjnych w ogóle przedsiębiorstw (prawie dwukrotny), czy wzrost liczby uczniów w I klasach szkół branżowych I stopnia.

W obszarze środowiska (*Cel 2. Przyjazny dla środowiska i czysty region*) wzrostowi uległ odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej, zanotowano również wzrost udziału odpadów zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów. Odnotowano znaczną poprawę czystości powietrza, wzrost gęstości sieci ciepłej przemysłowej i rozdzielczej, prawie dwukrotny wzrost udziału energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej oraz spadek zużycia energii elektrycznej w relacji do PKB. Prawie 50% wzrosła długości ścieżek rowerowych.

W ramach *Celu 3. Wspólnota i bezpieczna przestrzeń, które łączą ludzi*, zgodnie z założeniami *Strategii* zaobserwowano pozytywne zmiany w wielu obszarach. Wzrósł odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach, wzrosła liczba placówek stacjonarnej pomocy społecznej funkcjonujących w województwie, jak również odnotowano wzrost w dostępie do przychodni ochrony zdrowia i zwiększający się dostęp do pielęgniarek i położnych. Zanotowano wzrost liczby gminnych programów rewitalizacji czy wzrostu odsetka dróg wojewódzkich w stanie dobrym. Od roku bazowego (2017) znacznie zwiększyła się również wartość wskaźnika penetracji budynkowej Internetu stacjonarnego. Niewielki wzrost notowano także w przypadku udziału powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w ogólnej powierzchni województwa. Województwo świętokrzyskie odnotowało również jedną z najwyższych frekwencji w wyborach do sejmiku województwa.

W *Celu 4. Sprawne zarządzanie regionem* pozytywne zmiany dotyczyły wzrostu czasu pobytu turysty w regionie oraz wzrostu odsetka mieszkańców wykorzystujących Internet w kontaktach z administracją publiczną.

Analiza wskaźników wykazała, że w przypadku wielu obszarów zaobserwowano pozytywne kierunki zmian zgodne z założeniami *Strategii*. Mniej optymistyczne wartości wskaźników dotyczyły celu operacyjnego 3.1. Silny kapitał społeczny w regionie, gdzie zmiana większości wskaźników nie była zgodna z założeniami strategii. Spadek odnotowano w zakresie działalności centrów, domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic, zdawalności egzaminów

maturalnych oraz salda migracji.

W niektórych obszarach obserwowano stagnację wartości. Przykładem może być powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu, liczba ośrodków wsparcia ekonomii społecznej w regionie czy liczba członków organizacji non profit. Na wystąpienie niekorzystnych zjawisk (brak osiągnięcia założonych trendów niektórych wskaźników) w dużej mierze wpływ miała wojna w Ukrainie oraz długofalowe skutki społeczne i gospodarcze pandemii Covid-19.

Realizacja zapisów Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ w zakresie polityki terytorialnej regionu w okresie monitorowania koncentrowała się w pierwszej kolejności opracowywaniu dokumentów strategicznych dla rozwoju Partnerstw. Były to zarówno strategie terytorialne, jak i plany zrównoważonej mobilności miejskiej dla miejskich obszarów funkcjonalnych (MOF). Niektóre z partnerstw, w ramach dwóch projektów doradczych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, realizowanych przez Fundację Fundusz Współpracy i Związek Miast Polskich, *Centrum Wsparcia Doradczego Plus* oraz *Centrum Wsparcia Doradczego 2023*, współpracowały z zespołem ekspertów, aby jak najlepiej i najefektywniej zaplanować rozwój swojego obszaru.

W dokumentach strategicznych partnerstw wyznaczono m.in. kluczowe projekty zintegrowane, które mają przyczynić się do wzmocnienia potencjałów rozwojowych obszarów. W odpowiedzi na potrzeby Miejskich Obszarów Funkcjonalnych oraz pozostałych Obszarów Strategicznej Interwencji Województwa Świętokrzyskiego, Samorząd Województwa przygotował w ramach Programu FEŚ 2021-2027 specjalne narzędzia wsparcia w postaci tzw. Instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) oraz Instrumentu Innych Inwestycji Terytorialnych (IIT).

Na podstawie zebranych danych z działalności Samorządu Województwa Świętokrzyskiego, jednostek samorządu terytorialnego z regionu, strony rządowej oraz partnerów społeczno-gospodarczych odpowiedzialnych za realizację projektów wpisanych do SRWŚ 2030+, można stwierdzić, że wszystkie cele Strategii są realizowane w ramach poszczególnych obszarów wsparcia.

Analiza informacji zawartych w niniejszym raporcie wskazuje, że Samorząd Województwa Świętokrzyskiego konsekwentnie realizuje założenia Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+, osiągając pozytywne rezultaty w wielu kluczowych obszarach. Jednocześnie istnieją wyzwania wymagające dalszej intensyfikacji działań, szczególnie w zakresie demografii oraz innowacyjności i konkurencyjności świętokrzyskich przedsiębiorstw. Dalsza skuteczna realizacja Strategii będzie wymagała nie tylko kontynuacji rozpoczętych inicjatyw, ale także elastycznego reagowania na dynamiczne zmiany społeczno-gospodarcze oraz efektywnego wykorzystania dostępnych funduszy krajowych i unijnych. Istotne będzie również umacnianie współpracy pomiędzy samorządem, partnerami społeczno-gospodarczymi i mieszkańcami regionu.

Informacje i wnioski zawarte w raporcie stanowią podstawę do dalszego doskonalenia polityki rozwoju województwa. Proces ten będzie kontynuowany w ramach aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+, która rozpoczęła się w styczniu 2025 roku i potrwa około dwóch lat.